

การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม
รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

DEVELOPING A MODEL OF INNOVATIVE MEDIA INSTRUCTION FOR
A PARTICIPATORY DANCE CLASS AT THE BORDER PATROL POLICE SCHOOL

จิตสุภาวัฒน์ สำนวณรัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2566

การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม
รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

DEVELOPING A MODEL OF INNOVATIVE MEDIA INSTRUCTION FOR
A PARTICIPATORY DANCE CLASS AT THE BORDER PATROL POLICE SCHOOL

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF EDUCATION
(Ed.D. (Arts Education))

Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

2023

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม
รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
ของ
จิตสุวัฒน์ สำราญรัตน์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุริยางค์บัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก	 ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์)	(รองศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร์ เผ่าสวัสดิ์)
..... ที่ปรึกษาร่วม	 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรวณ แพทยานนท์)	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย)
	 กรรมการ
	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรรัตน์ จินพงษ์)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
ผู้วิจัย	จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์
ปริญญา	การศึกษาศาสตรบัณฑิต
ปีการศึกษา	2566
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพดล อินทร์จันทร์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประวัน แพทยานนท์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพและปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และเพื่อศึกษาผลการใช้โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม มีวิธีการศึกษา 4 ระยะ ได้แก่ การวิเคราะห์ การออกแบบและการพัฒนา การนำรูปแบบไปใช้ และการประเมินผล โดยสอบถามจากผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และ กลุ่มผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน รวมทั้งหมด 44 คน ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพและปัญหาของสื่อการสอน มีความขาดแคลนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน เครื่องมืออุปกรณ์ไม่เพียงพอ และสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ดี ขาดแคลนบุคลากรที่เกี่ยวข้องชาญ สื่อการสอนมาจากที่เดียวไม่มีความหลากหลาย และเนื่องจากมีนักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ ทำให้ไม่เข้าใจในศัพท์นาฏศิลป์ และไม่สามารถประยุกต์ทำรำให้ตรงกับเนื้อเพลงได้ พบว่ารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ที่เหมาะสมกับพื้นที่ในการวิจัยที่มีความหลากหลาย และสอดคล้องกับรายวิชานาฏศิลป์ คือ PAS Model ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 P : Participatory teaching media (สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม) ขั้นตอนที่ 2 A : Analyzing cultural diversity (การวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม) และ ขั้นตอนที่ 3 S : Select teaching media in the subject of dance to be consistent (เลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน) พบว่าผลการใช้โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ของครูผู้สอน ด้านความรู้ พบว่า ก่อนการใช้โมเดลมีคะแนนเฉลี่ย 3.33 หลังใช้โมเดลได้คะแนนสูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ย 7.91 และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านทักษะ พบว่า ก่อนการใช้โมเดลมีคะแนนเฉลี่ย 3.36 หลังใช้โมเดลได้คะแนนสูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ย 7.97 และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผลของการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมของนักเรียน ด้านความรู้ พบว่า ก่อนการใช้โมเดลมีคะแนนเฉลี่ย 2.33 หลังใช้โมเดลได้คะแนนสูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ย 7.85 และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านทักษะ พบว่า ก่อนการใช้โมเดลมีคะแนนเฉลี่ย 2.30 หลังใช้โมเดลได้คะแนนสูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ย 8.03 และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ ผลความพึงพอใจที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ของนักเรียนและครูผู้สอน พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ของนักเรียนและครูผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.11

คำสำคัญ : การพัฒนา, โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน, การมีส่วนร่วม, นาฏศิลป์, โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

Title	DEVELOPING A MODEL OF INNOVATIVE MEDIA INSTRUCTION FOR A PARTICIPATORY DANCE CLASS AT THE BORDER PATROL POLICE SCHOOL
Author	JITSUPAWAT SAMRANRAT
Degree	DOCTOR OF EDUCATION
Academic Year	2023
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Noppadol Inchan
Co Advisor	Assistant Professor Dr. Porawan Pattayanon

The purposes of this research are as follows: (1) to study the causes of the problems and problems about teaching management in Thai Dancing Courses for teachers at a Border Patrol Police School; (2) to develop a participatory teaching media model in the Thai Dancing Course for the Border Patrol Police School; and (3) to study the results of using a participatory teaching media model in the Thai Dancing Course to be applied in learning management by research and development methods. The research tools used were interviews and questionnaires. There are four steps: analysis, design and development, implementation and evaluation. There are three groups of informants, consisting of teachers and primary students, in grades 4-6, school directors, and community leaders or village scholars, a total of 44 people. The results of the research found: (1) the causes of problems about teaching management. There was a lack of electronic media in teaching, insufficient tools and equipment, and the internet signal was not good. There was a lack of expert personnel and teaching materials came from the same place. It was not varied, and the students came from various ethnicities causing a misunderstanding of Thai Dancing Vocabulary and they could not apply appropriate dance moves with the lyrics. Participatory teaching media was appropriate in the research areas, according to Thai Dance Course were PAS Model, divided into three steps as follows: (1) P: Participatory teaching media (Participatory teaching media model); (2) A: Analyzing cultural diversity and (3) S: Select teaching media in the subject of dance to be consistent (Selecting teaching media in the subject of dance to be suitable for the Border Patrol Police School). The result of using a participatory teaching media model in the Thai dancing course teachers in terms of knowledge before using the model, had an average score of 3.33. The score was higher, with an average of 7.91, and a statistically significant relationship at 0.05. In a terms of skill, using the model at 3.36. The results of using the innovative teaching media model with student participation, it was found that before use, the average was 2.33. After using the model, the score was higher with an average of 7.85, and a statistically significant relationship at 0.05. In the skill area, the average score was 2.30. After using the model, the scores were higher. There was a significant statistical relationship at the 0.05 level with the innovative model of participatory teaching media.

Keyword : Development, Innovative teaching media models, Participation, Thai dancing, Border Patrol Police School

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรวณ แพทยานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ทั้งสองท่าน ได้เมตตาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางในการดำเนินงานวิจัย จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านหลักสูตร ด้านนาฏศิลป์ ครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ครูใหญ่ หรือผู้บริหารโรงเรียน และ ผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ ชาวบ้าน ที่ท่านได้ให้มุมมอง แนวคิด วิธีการข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ขอขอบพระคุณอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี รองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร รองคณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา รองคณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในการให้ข้อมูลและเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ทุกท่าน ที่ท่านได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขปริญญานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการพิจารณาทุนการศึกษาต่อ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่มอบทุนในการศึกษาต่อระดับดุษฎีบัณฑิตในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ครอบครัวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดเส้นทางการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ ผู้มีพระคุณ ครู อาจารย์ปราชญ์ในชุมชน ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยนี้จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา สังคม ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติต่อไป

จิตสุภาวัฒน์ สำนารัตน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญรูปภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตการวิจัย	5
ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	5
ขอบเขตเชิงพื้นที่	6
ขอบเขตด้านเนื้อหา	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ระยะเวลาดำเนินการวิจัย	8
คำถามการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิด	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีการวิจัย.....	12
1. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	13

2. แนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมศึกษา (Multicultural Education).....	18
2.1 ความหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษา.....	18
2.2 ความสำคัญและแนวทางในการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม	19
3. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม	21
3.1 ความหมายของการเรียนแบบมีส่วนร่วม	21
3.2 บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	23
3.3 หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	24
3.4 หลักการสำคัญของ (participatory learning)	25
3.5 องค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์.....	26
3.6 การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (group process)	27
4. การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม.....	29
4.1 ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม.....	31
4.2 กระบวนการปฏิบัติและแบบการสร้างการปฏิบัติ (Practice and Practicearchitecture) .	33
4.3 ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม.....	34
5. ทฤษฎีการทำสื่อแบบมีส่วนร่วมของชุมชน	41
5.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน Cohen & Uphoff	41
5.2 ทฤษฎีการทำสื่อความคิดในการศึกษาชุมชน โดยใช้ AIC	42
6. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการสอน ADDIE (ADDIE Model)	45
7. สถานะองค์กรและผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน.....	47
7.1 ประวัติความเป็นมาของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14	50
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
1. รูปแบบการวิจัย	61

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง	65
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	66
3.1 เครื่องมือในการวิจัย	66
3.2 ความตรงเชิงเนื้อหา.....	67
3.3 เกณฑ์คะแนนการพิจารณา.....	67
3.4 การหาค่า IOC	67
3.5 เกณฑ์การตัดสิน	67
3.6 แบบประเมินทักษะในรายวิชานาฏศิลป์	68
3.7 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติ.....	68
3.8 เกณฑ์คุณภาพ.....	68
4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	69
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	69
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
7. การนำเสนอผลการวิจัย	71
บทที่ 4 ผลการวิจัย	71
ระยะที่ 1 การวิเคราะห์.....	71
1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และวิเคราะห์นโยบาย เป้าหมายในการพัฒนา รูปแบบ โมเดลสื่อการสอน	71
1.2 วิเคราะห์สถานภาพและปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยการสัมภาษณ์เชิง ลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง.....	96

1.3 การประชุมสนทนา (Fogus Group) เป็นการสัมภาษณ์ที่ใช้ประเด็นคำถามที่มีกรอบกว้าง ๆ คำถามปลายเปิด โดยแบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน	123
ระยะที่ 2 การออกแบบและการพัฒนา	132
2.1 โครงร่างโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	132
2.2 ตรวจสอบคุณภาพของโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	135
2.3 ปรับปรุง แก้ไข โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	139
2.4 พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	140
ระยะที่ 3 การนำไปใช้.....	146
3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยถึงผู้บังคับกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	146
3.2 ผู้วิจัยและครูใหญ่ร่วมกันทดสอบก่อนการเรียนการสอนของครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- 6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน.....	148
3.3 ผู้วิจัยอธิบายกระบวนการโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และให้ครูผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม 2566 ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ จำนวน 30 ชั่วโมงโดยผู้วิจัยร่วมสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมและให้คำปรึกษาแนะนำอย่างต่อเนื่อง.....	154
3.4 เมื่อดำเนินการทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยและครูผู้สอนร่วมกันทดสอบทักษะพื้นฐานที่เกิดจากการปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- 6 หลังใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	154

ระยะที่ 4 การประเมินผล	161
4.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังการใช้โมเดล นวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนของครูผู้สอน ด้านความรู้	161
4.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังการใช้โมเดล นวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนของครูผู้สอน ด้านทักษะ	162
4.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังการใช้โมเดล นวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนของนักเรียน ด้านความรู้	164
4.4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังการใช้โมเดล นวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนของนักเรียน ด้านทักษะ	165
4.5 ผลความพึงพอใจที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ของนักเรียนและ ครูผู้สอน.....	167
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	170
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	170
5.2. อภิปรายผล	175
5.3 ข้อเสนอแนะ	185
บรรณานุกรม	188
ภาคผนวก.....	191
ภาคผนวก ก หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัย	192
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	195
ภาคผนวก ค คู่มือของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน.....	220

ภาคผนวก ง รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....	441
ประวัติผู้เขียน.....	443

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 มาตรฐาน ศ 3.1	13
ตาราง 2 มาตรฐาน ศ 3.2	16
ตาราง 3 ข้อมูลครู ตชด.บุคลากรการศึกษาและนักเรียน รร.ตชด./ศกร.ตชด.สังกัด กก.ตชด.14...51	
ตาราง 4 ตัวอย่างตารางแสดงการหาค่า IOC	67
ตาราง 5 ตัวอย่างตารางแสดงแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติ.....	68
ตาราง 6 แสดงผลการสัมภาษณ์สถานภาพและปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	96
ตาราง 7 แสดงผลการสัมภาษณ์ประเด็นการส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชา พัฒนาทักษะในการจัดการเรียนการสอน.....	100
ตาราง 8 แสดงผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์	110
ตาราง 9 แสดงผลการสัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6	117
ตาราง 10 แสดงผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน ในพื้นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	122
ตาราง 11 การสนทนากลุ่มเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	124
ตาราง 12 รายละเอียดผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	136
ตาราง 13 ผลการประเมินคุณภาพของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความสอดคล้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้.....	137
ตาราง 14 ผลทดสอบก่อนการเรียนการสอนของครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- 6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านความรู้และด้านทักษะ	148

ตาราง 15 ผลทดสอบก่อนการเรียนของนักเรียนรายวิชานาฏศิลป์ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดน ด้านความรู้และด้านทักษะ	151
ตาราง 16 ผลทดสอบหลังการเรียนการสอนของครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน ด้านความรู้และด้านทักษะ	155
ตาราง 17 ผลทดสอบหลังการเรียนของนักเรียนรายวิชานาฏศิลป์ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดน ด้านความรู้และด้านทักษะ	158
ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบ มีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอนที่ทำ แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนการสอน ด้านความรู้	161
ตาราง 19 ค่าความสัมพันธ์ของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชา นาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอน ที่ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการ ใช้โมเดล ด้านความรู้	161
ตาราง 20 ค่าสถิติ t-test dependent ในการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการใช้โมเดล และหลังการใช้ โมเดลของครูผู้สอน ด้านความรู้	162
ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอน ที่ทำ แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนการสอน ด้านทักษะ	162
ตาราง 22 ค่าความสัมพันธ์ของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชา นาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอน ที่ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการ ใช้โมเดล ด้านทักษะ	163
ตาราง 23 ค่าสถิติ t-test dependent ในการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการใช้โมเดล และหลังการใช้ โมเดลของครูผู้สอน ด้านทักษะ	163

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของนักเรียน ที่ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนการสอน ด้านความรู้	164
ตาราง 25 ค่าความสัมพันธ์ของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของนักเรียน ที่ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้โมเดล ด้านความรู้	164
ตาราง 26 ค่าสถิติ t-test dependent ในการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการใช้โมเดล และหลังการใช้โมเดลของนักเรียน ด้านความรู้	165
ตาราง 27 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของนักเรียน ที่ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนการสอน ด้านทักษะ	165
ตาราง 28 ค่าความสัมพันธ์ของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของนักเรียน ที่ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้โมเดล ด้านทักษะ	166
ตาราง 29 ค่าสถิติ t-test dependent ในการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการใช้โมเดล และหลังการใช้โมเดลของนักเรียน ด้านทักษะ	166
ตาราง 30 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์	167

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด	9
ภาพประกอบ 2 วงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980).....	42
ภาพประกอบ 3 ผลการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโมเดล นวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	72
ภาพประกอบ 4 ผลการศึกษาลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ในสาระที่ 3 นาฏศิลป์	75
ภาพประกอบ 5 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ	77
ภาพประกอบ 6 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ ตัดสินใจ	79
ภาพประกอบ 7 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น.....	81
ภาพประกอบ 8 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	83
ภาพประกอบ 9 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วม	84
ภาพประกอบ 10 ผลการศึกษา ADDIE MODEL ในขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze)	86
ภาพประกอบ 11 ผลการศึกษา ADDIE MODEL ในขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design).....	88
ภาพประกอบ 12 ผลการศึกษา ADDIE MODEL ในขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop)	90
ภาพประกอบ 13 ผลการศึกษา ADDIE MODEL ในขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement).....	92
ภาพประกอบ 14 ผลการศึกษา ADDIE MODEL ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluate).....	94
ภาพประกอบ 15 ผลการศึกษา ADDIE MODEL	95
ภาพประกอบ 16 แสดงปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	99
ภาพประกอบ 17 แผนภูมิแสดงการพัฒนาทักษะในการจัดการเรียนการสอน.....	102
ภาพประกอบ 18 แผนภูมิแสดงการบริหารจัดการครูผู้สอนในด้านการเรียนการสอน	106

ภาพประกอบ 19 แผนภูมิแสดงการบริหารจัดการครูผู้สอนในรายวิชาที่ไม่มีครูเชี่ยวชาญเฉพาะ	109
ภาพประกอบ 20 แผนภูมิแสดงการใช้สื่อการสอนที่ใช้ในปัจจุบัน	112
ภาพประกอบ 21 แผนภูมิแสดงสื่อที่ต้องการใช้ในรายวิชานาฏศิลป์	114
ภาพประกอบ 22 แผนภูมิแสดงความต้องการพัฒนาตนเองทางด้านนาฏศิลป์	116
ภาพประกอบ 23 แผนภูมิแสดงรายวิชาที่นักเรียนชอบมากที่สุด	118
ภาพประกอบ 24 แผนภูมิแสดงระดับความน่าสนใจของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ	119
ภาพประกอบ 25 แผนภูมิแสดงสื่อการสอนที่นักเรียนชอบมากที่สุด	120
ภาพประกอบ 26 แผนภูมิแสดงนักเรียนชอบกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับชุมชนภูมิปัญญาศิลปวัฒนธรรม	121
ภาพประกอบ 27 โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ด้วยการวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน Participatory teaching media model by Analyzing cultural diversity to Select teaching media in the subject of dance to be consistent with the Border Patrol Police School. (PAS Model)	133
ภาพประกอบ 28 โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ด้วยการวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน Participatory teaching media model by Analyzing cultural diversity to Select teaching media in the subject of dance to be consistent with the Border Patrol Police School. (PAS Model)	250

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมาตามสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้อย่างคงใช้วิธีการเรียนการสอนที่เน้นการบรรยาย การจดบันทึก มุ่งเน้นการให้ความรู้ รายละเอียดเนื้อหาสาระทางวิชาการในเวลาอันรวดเร็ว ผู้เรียนไม่ได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจด้วยตนเอง ขาดการคิดวิเคราะห์และการประเมินผลการเรียนรู้ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องของคะแนน (นิภาพรรณ เจนสันติกุล, 2554) ขาดการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงจากการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจิราภรณ์ พานิช (2555) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้อย่างไม่ได้มุ่งเน้นให้นักเรียน มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยเกรงว่าจะทำให้เสียเวลาและสอนเนื้อหาไม่ทันตามหลักสูตร ผลทำให้ผู้เรียนไม่เห็นความสัมพันธ์ของวิชาที่เรียนกับโลกของความจริงและประโยชน์ของสิ่งที่เรียนในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งนอกเหนือจากความรู้ในเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับแล้ว ผู้สอนยังต้องคำนึงถึงทักษะและความสามารถของผู้เรียนที่พึงจะได้รับ และนำความสามารถนั้นไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย โดยอาจกล่าวได้ว่าการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้น ไม่ได้เน้นความรู้ในเนื้อหาของแต่ละวิชาเพียงอย่างเดียวเช่นในอดีต แต่ยังต้องการให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจหรือเทคโนโลยีก็ตาม ดังนั้น ในปัจจุบันผู้เรียนจึงต้องการทักษะใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่การศึกษา จะมุ่งเน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เกิดทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ในโลก ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (กล่อมจิต ตอนภิรมย์, 2564: บทคัดย่อ) ด้วยพระมหากรุณาธิคุณและสายพระเนตรอันยาวไกลของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ที่ทรงให้ความสำคัญกับการศึกษาและทรงมุ่งหมายให้การศึกษาสร้างคนไทย ให้มีคุณลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ มีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง มีอาชีพมีงานทำและเป็นพลเมืองดีมีระเบียบวินัย อันเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ (ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น, 2561 : 5) โดยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้การจัดการเนื้อหาสาระและกิจกรรมต้องสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดสาระและกิจกรรมต้องสอดคล้องกับความสนใจและความถนัด โดยคำนึงถึง

ความแตกต่างของผู้เรียน การปฏิรูปการเรียนรู้ จึงเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาให้เกิดคุณภาพ คือการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียน แต่การที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายได้ ผู้เรียนจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนของผู้สอนตามมาตราที่ 24 ในหมวดที่ 4 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 8) ซึ่งกำหนดให้ผู้สอนจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความแตกต่างของผู้เรียน โดยมีการบูรณาการสาระความรู้วิธีการต่าง ๆ ที่เน้นการให้ความรู้ใหม่แก่ผู้เรียน ที่มีลักษณะเป็นการฝึกปฏิบัติหรือทบทวนความรู้โดยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้หลายครั้งตามความต้องการที่ผู้เรียนสนใจ

ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทย โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมที่สามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขได้ เช่น การขยายขนาดโรงเรียน การเพิ่มจำนวนครู การให้ความรู้แก่บิดามารดา มากกว่าที่จะมาจากปัญหาที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ความฉลาดทางสติปัญญา ดังนั้น หากภาครัฐมีการกำหนดเป้าหมายและวิธีการที่เหมาะสม ย่อมสามารถที่จะบรรเทาปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทยให้ลดลงได้ ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายประสงค์ของทิศทางการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยสร้างหลักประกันว่าคนไทยทุกคน ต้องได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาค เท่าเทียมและทั่วถึง และส่งเสริมสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกในช่วง 15 ปี ข้างหน้า (Sustainable Development Goal-SDGs ปี ค.ศ. 2015-2030) ได้จัดให้มีบริการการศึกษากระจายไปตามพื้นที่ภูมิศาสตร์ทั่วประเทศ มีเขตบริการรับผิดชอบจัดการศึกษาที่มุ่งหวังสร้างโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับที่เหมาะสมกับสภาพบริบทและสภาพพื้นที่ โดยไม่คำนึงถึง ความแตกต่างทางเพศ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เนื่องจากการศึกษาเพื่อทุกคน เป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน (สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2560)

ในการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นส่วนสำคัญขององค์ประกอบการสอนเสมือนตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น สื่อการสอนมีหลากหลายประเภท แต่ละประเภทมีลักษณะคุณสมบัติที่แตกต่างกัน ทั้งตัวอักษร รูปภาพ เสียง อุปกรณ์ เทคนิคและวิธีการนำเสนอเพื่อให้เหมาะสมกับความหลากหลายของผู้เรียน นอกจากผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในประเภทของสื่อแล้ว ผู้สอนจำเป็นต้องเลือกสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียน

เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันระบบการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ณ จุดใดจุดหนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อ จุดอื่น ๆ โดยเฉพาะสื่อการสอนที่เน้นด้านทักษะการปฏิบัติของผู้เรียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชวลิต เข่งทอง, 2561 :1)

ซึ่งสื่อการเรียนการสอนสามารถช่วยการเรียนการสอนของครูได้ดีมากเราจะเห็นว่าครูนั้นสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้มากที่สุดทีเดียว แต่มันยังช่วยให้ครูมีความรู้มากขึ้นในการจัดหาแหล่งวิทยาการที่เป็นเนื้อหาเหมาะสมแก่การเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย และช่วยให้ครูในด้านการคุมพฤติกรรมการเรียนรู้และสามารถสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนได้มากที่สุดทีเดียว สื่อการสอนจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ เช่น การใช้ศูนย์การเรียนรู้ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การสาธิต เป็นต้น โดยส่งผลให้ครูผู้สอนได้สอนตรงตามจุดมุ่งหมาย การเรียนการสอนและยังช่วยในการขยายเนื้อหาที่เรียนทำให้การสอนง่ายขึ้นและช่วยประหยัดเวลาในการสอน ทำให้นักเรียนมีเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น และสามารถช่วยพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประชากรในจังหวัดเพชรบุรีมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์อันเป็นลักษณะเด่นของจังหวัดที่สืบทอดมาแต่โบราณกาล ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิประเทศที่มีพร้อมทั้ง ทะเล ภูเขา และมีแม่น้ำเพชรบุรีเป็นแหล่งน้ำสำคัญซึ่งเหมาะกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จังหวัดเพชรบุรีจึงประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติแต่ละเชื้อชาติมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมและประเพณี ประชากรของจังหวัดเพชรบุรีเท่าที่สืบค้นได้ในปัจจุบันแบ่งตามสายเชื้อชาติได้ อาทิ คนไทยภาคกลางพื้นถิ่น กะเหรี่ยง กะหรวง ไทยทรงดำ อิสลาม ไทยพวน จีน ไทยเวียง และมอญ ความหลากหลายความแตกต่างทางสังคม และวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา การแต่งกาย ความเป็นอยู่ และความเชื่อ ซึ่งสามารถกระทำได้อย่างเสรีภาพ โดยไม่มีการกีดกัน ก้าวก้าว ล่วงละเมิด ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก่อให้เกิดศิลปวัฒนธรรมที่เรียกว่า พหุวัฒนธรรม ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญในการพัฒนาสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม โดยเกิดจากความร่วมมือและร่วมออกแบบสื่อที่ต้องตามความต้องการของผู้สอนและความต้องการของผู้เรียน

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน หรือเรียกกันว่าโรงเรียน ตชด. เป็นสถาบันการศึกษาระดับชั้นอนุบาล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสังกัดกับกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงริเริ่มงานโครงการเพื่อเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 โดยทรงมุ่งเน้นการพัฒนาโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ มีการพัฒนาทั้งทางด้านองค์ความรู้ ทักษะ

พื้นฐาน และเจตคติที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ควบคู่ไปกับการแก้ปัญหาพร้อมกับการอนุรักษ์ วัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่นด้วย นอกจากนี้ทรงพยายามค้นหาวิธีการและรูปแบบกิจกรรมที่จะ พัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เหมาะสมสอดคล้องตามความหลากหลายในแต่ละชุมชนและ วัฒนธรรมของท้องถิ่น (จุฑามาศ แก้วกลิ่น, 2558 : 2) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็น โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลคมนาคมมีปัญหาขาดแคลนครูและสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ครูไม่ครบชั้นเรียน บบประมาณ ไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค ประกอบกับนักเรียนส่วนใหญ่มาจาก ครอบครัวที่มีฐานะยากจนถิ่นทุรกันดาร ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้เด็กนักเรียนโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดน มีประสิทธิภาพทางการเรียนในการจัดการศึกษา นักเรียนขาดโอกาสในการได้รับ การศึกษาที่มีคุณภาพ และไม่ทันต่อเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน (อัญชลีพร มั่นคง, 2560 : 2) จาก การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 จังหวัดเพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวนทั้งหมด 11 โรงเรียน พบว่า เป็นโรงเรียนเรียนที่ขยายโอกาสทาง การศึกษาให้กับเยาวชนด้อยโอกาสในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 1,745 คน เด็กนักเรียน เป็นชาวไทย หลากหลายสัญชาติ โดยใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร มีครูตำรวจ ตระเวนชายแดนรวม จำนวน 70 คน เป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีภารกิจหลักคือ จะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดนในการดูแลพื้นที่โดยรอบของสถานที่นั้น ๆ และ มีครูอัตราจ้างที่ได้รับงบประมาณ มาจากจังหวัด รวม 38 คน ซึ่งรวมบุคลากรทั้งหมด จำนวน 115 คน

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญและที่มาของปัญหาดังกล่าวจาก การศึกษารวบรวมข้อมูล เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูใหญ่ ครู ที่สังกัดโรงเรียนตำรวจ ชายแดน และคณาจารย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้ง 11 โรงเรียนนั้น ปัญหาที่พบหลักคือขาด แคลนสื่อที่ใช้ในการสอนที่มีคุณภาพ ส่งผลให้ครูผู้สอนที่ไม่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีได้ อย่างเต็มที่ อีกทั้งครูผู้สอนมีความความรู้และความสามารถเฉพาะด้านในรายวิชานาฏศิลป์ ไม่เพียงพอเนื่องจากครูผู้สอนในโรงเรียนทุกคนเป็นตำรวจตระเวนชายแดน ในสังกัดกองกำกับการ ตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 และครูอัตราจ้างที่ได้รับงบประมาณมาจากจังหวัด หากครูนำโมเดล สื่อการสอนที่เกิดจากการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของครูผู้สอนทั้งในโรงเรียนและพื้นที่โดยรอบ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมาใช้ในการเรียนการสอน ก็จะเป็นการส่งเสริมสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้ในรายวิชานาฏศิลป์มากขึ้น โดยครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สามารถสร้าง คุณลักษณะให้กับนักเรียนโดยเกิดเรียนรู้ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ และจะเป็นการขัดเกลาให้ นักเรียนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายเกิดความรักความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของ

กลุ่มชาติพันธุ์และชนบรรมนิยมประเพณีที่ทำให้เกิดความเป็นสุนทรีย์ที่จะสามารถรับรู้ชื่นชมในความเป็นมรดกของไทยและสมบัติของชาติได้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานภาพและปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

1. ได้แก้ไขปัญหที่เกิดจากสื่อการสอน และมีการนำโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ที่เกิดจากบุคลากรในสังกัดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รายวิชานาฏศิลป์ ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
2. ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เกิดสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มากยิ่งขึ้น
3. ครูและนักเรียนในสังกัดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สามารถนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ด้านประชากร

โรงเรียนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 206 โรงเรียนทั่วประเทศ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) คือ โรงเรียนในสังกัดของกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 1 สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 โดยพิจารณาจากประชากรที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
2. ครูใหญ่ หรือผู้บริหารโรงเรียน
3. ผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน

ขอบเขตเชิงพื้นที่

สังกัดของกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 1 กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จำนวน 11 โรงเรียน ได้แก่

- 1) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านย่านซื่อ
- 2) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาจ้าว
- 3) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านท่าวังหิน
- 4) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านป่าหมาก
- 5) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแพรงตะคร้อ
- 6) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนเรศวรป่าละอู
- 7) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองน้อย
- 8) โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคีรีล้อม
- 9) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนเรศวรห้วยโศก
- 10) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก
- 11) ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนอินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮู)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในรายวิชานาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยยึดตามแบบของหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน ที่ใช้ในการเรียนการสอน สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มาบูรณาการกับกิจกรรมที่สามารถนำไปสอนและพัฒนาทักษะทางด้านนาฏศิลป์ให้กับนักเรียน

ตัวแปรที่ทำการศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่

- โมเดลของ ADDIE MODEL
- ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน Cohen & Uphoff

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

- สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจ

ตระเวนชายแดน ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้ง 11 โรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการ การพัฒนารูปแบบโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบ ประเมิน ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1). เพื่อศึกษาปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 2). เพื่อพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน 3). เพื่อศึกษาผลการใช้โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชา นาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวน โดยเป็นการส่งเสริมสมรรถนะ ในการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และเป็นการ ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย ตามขั้นตอนการศึกษาแบบ ADDIE Model
2. กลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1.1 ครูใหญ่ ในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ในเขตจังหวัด เพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 11 คน
 - 2.1.2 ครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 สังกัดกองกำกับการตำรวจ ตระเวนชายแดนที่ 14 ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 66 คน
 - 2.1.3 ผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน ในพื้นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 5 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.1 แบบประเมินความรู้ครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)
 - 3.2 แบบประเมินทักษะของครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)
 - 3.3 แบบประเมินความรู้นักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)
 - 3.4 แบบประเมินทักษะนักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)
 - 3.5 แบบวัดประเมินโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม (ก่อนและหลัง)
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูลวิจัย

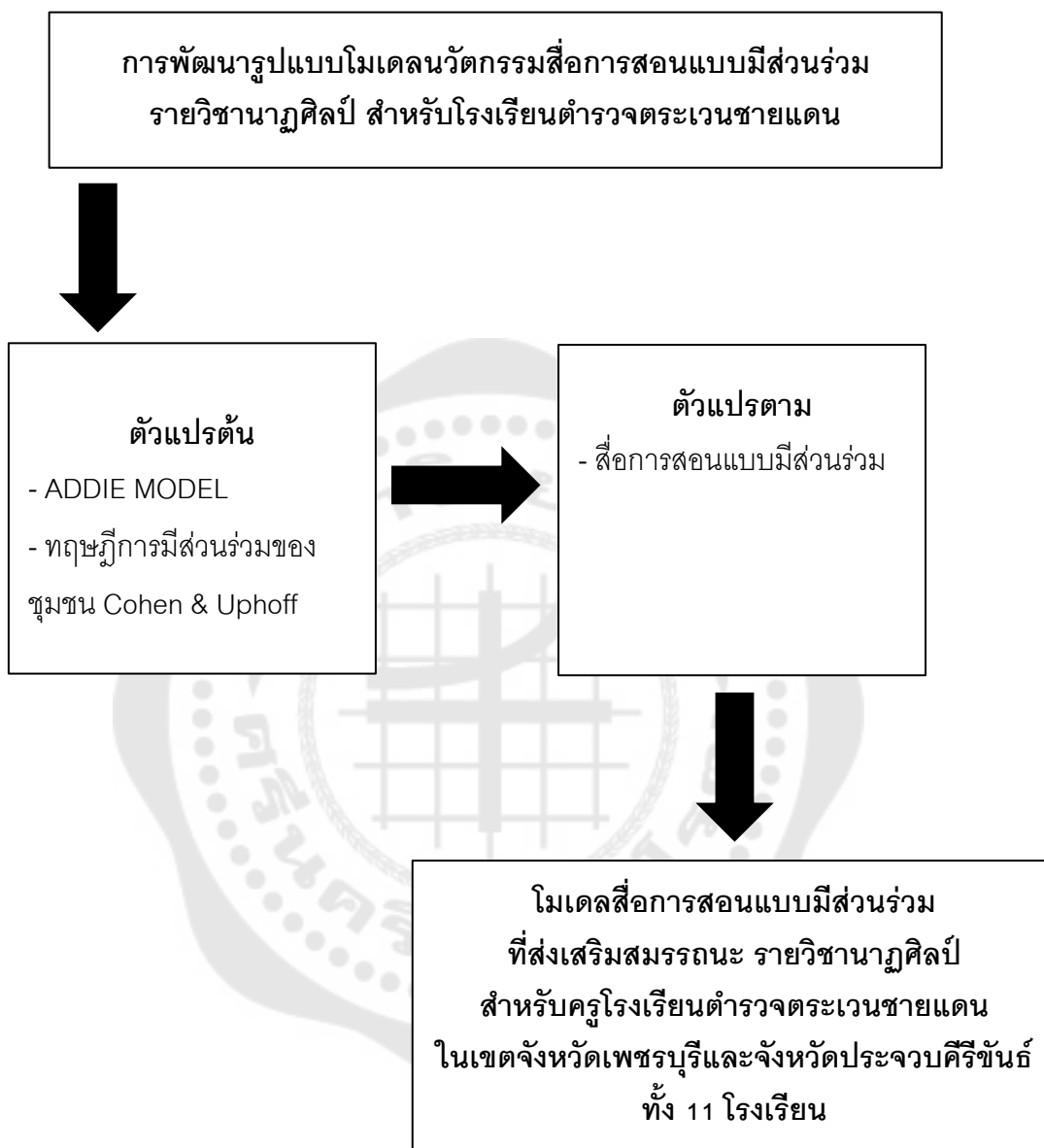
ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

1. (ระยะที่ 1) การเก็บข้อมูล ลงพื้นที่ศึกษาสภาพการและปัญหาการเรียนการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. (ระยะที่ 2) การวิเคราะห์สภาพปัญหาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. (ระยะที่ 3) การพัฒนาโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4. (ระยะที่ 4) การทดลองสอน โดยการพัฒนารูปแบบโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนที่เกิดจากการสอน “แบบมีส่วนร่วม” ของครูผู้สอนและนักเรียน รายวิชานาฏศิลป์ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 30 ชั่วโมง

คำถามการวิจัย

สภาพภาพ , ปัญหาของการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์

กรอบแนวคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนารูปแบบสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การกำหนดกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีองค์ประกอบอย่างเป็นระบบ โดยนำวัสดุหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนมาถ่ายทอดความรู้ด้านพหุวัฒนธรรม ที่นำมาใช้กับในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะและกระบวนการจัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีลักษณะโดดเด่นทางด้านการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน หมายถึง ครูและนักเรียนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 11 โรงเรียน

รายวิชานาฏศิลป์ หมายถึง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ทำการเรียนการสอนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พหุวัฒนธรรม หมายถึง สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา วิถีชีวิต ความคิดและวิถีปฏิบัติของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551
2. แนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมศึกษา (Multicultural Education)
 - 2.1 ความหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษา
 - 2.2 ความสำคัญและแนวทางในการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม
3. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม
 - 3.1 ความหมายของการเรียนแบบมีส่วนร่วม
 - 3.2 บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
 - 3.3 หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
 - 3.4 หลักการสำคัญของ (participatory learning)
 - 3.5 การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (group process)
 - 3.6 การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (group process)
4. การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม
 - 4.1 ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม
 - 4.2 กระบวนการปฏิบัติและแบบการสร้างการปฏิบัติ
 - 4.3 ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม
5. ทฤษฎีการทำสื่อแบบมีส่วนร่วมของชุมชน
 - 5.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน Cohen & Uphoff
 - 5.2 ทฤษฎีการทำสื่อความคิดในการศึกษาชุมชน โดยใช้ AIC
6. แนวคิด ทฤษฎี ADDIE MODEL
7. สถานะองค์กรและผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
 - 7.1 ประวัติความเป็นมาของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 182) นาฏศิลป์เป็นองค์ประกอบที่มีความหลากหลาย และมีความลึกซึ้งอย่างมาก โดยเน้นการสร้างสรรค์และการแสดงออกทางศิลปะเพื่อถ่ายทอด ความรู้สึกและความคิดของมนุษย์อย่างอิสระ เนื่องจากนาฏศิลป์สามารถสะท้อนสังคมและ วัฒนธรรมของสถาบันที่สร้างขึ้นได้ การวิเคราะห์นาฏศิลป์ช่วยให้เรารู้ถึงประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมของพื้นที่นั้นได้อย่างลึกซึ้ง

1.1.1 สารที่ 3 นาฏศิลป์

ประชากรในจังหวัดเพชรบุรีมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์อันเป็น ลักษณะเด่นของจังหวัดที่สืบทอดมาแต่โบราณกาล ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิประเทศที่มีพร้อมทั้ง ทะเล ภูเขา และมีแม่น้ำเพชรบุรีเป็นแหล่งน้ำสำคัญซึ่งเหมาะกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จังหวัด เพชรบุรี จึงประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติแต่ละเชื้อชาติมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมและ ประเพณี ประชากรของจังหวัดเพชรบุรีเท่าที่สืบค้นได้ในปัจจุบันแบ่งตามสายเชื้อชาติได้ อาทิ คนไทยภาคกลางพื้นถิ่น กะเหรี่ยง / กะหว่าง ไทยทรงดำ อิสลาม ไทยพวน จีน ไทยเวียง และมอญ

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ตาราง 1 มาตรฐาน ศ 3.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. เลียนแบบการเคลื่อนไหว	● การเคลื่อนไหวลักษณะต่าง ๆ - การเลียนแบบธรรมชาติ - การเลียนแบบคน สัตว์ สิ่งของ
	2. แสดงท่าทางง่าย ๆ เพื่อสื่อความหมาย แทนคำพูด	● การใช้ภาษาท่า และการประดิษฐ์ท่าประกอบเพลง ● การแสดงประกอบเพลงที่เกี่ยวกับธรรมชาติสัตว์

ตาราง 1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1 (ต่อ)	3. บอกสิ่งที่ตนเองชอบ จากการดูหรือร่วมการแสดง	● การเป็นผู้ชมที่ดี
ป.2	1. เคลื่อนไหวขณะอยู่กับที่และเคลื่อนที่	● การเคลื่อนไหวอย่างมีรูปแบบ - การนั่ง - การยืน - การเดิน
	2. แสดงการเคลื่อนไหวที่สะท้อนอารมณ์ของตนเองอย่างอิสระ	● การประดิษฐ์ท่าจากการเคลื่อนไหวอย่างมีรูปแบบ ● เพลงที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
	3. แสดงท่าทาง เพื่อสื่อความหมายแทนคำพูด	● หลักและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ - การฝึกภาษาท่าสื่อความหมายแทนอากัปกิริยา - การฝึกนาฏยศัพท์ในส่วนลำตัว
ป.3	1. แสดงท่าทางประกอบเพลงตามรูปแบบนาฏศิลป์	● หลักและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ - การฝึกภาษาท่าสื่ออารมณ์ของมนุษย์ - การฝึกนาฏยศัพท์ในส่วนขา
	2. เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของผู้แสดงและผู้ชม	● หลักในการชมการแสดง - ผู้แสดง
	3. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการแสดงที่เหมาะสมกับวัย	- ผู้ชม - การมีส่วนร่วม
	4. บอกประโยชน์ของการแสดงนาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน	● การบูรณาการนาฏศิลป์กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

ตาราง 1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4	1. ระบุทักษะพื้นฐานทางนาฏศิลป์และการละครที่ใช้สื่อความหมายและอารมณ์	● หลักและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ - การฝึกภาษาท่า - การฝึกนาฏยศัพท์
	2. ใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครง่าย ๆ ในการถ่ายทอดเรื่องราว	● การใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ประกอบเพลงปลุกใจและเพลงพระราชนิพนธ์ ● การใช้ศัพท์ทางการละครในการถ่ายทอดเรื่องราว
	3. แสดง การเคลื่อนไหวในจังหวะต่าง ๆ ตามความคิดของตน	● การประดิษฐ์ท่าทางหรือท่ารำประกอบจังหวะพื้นเมือง
ป.5	1. บรรยายองค์ประกอบนาฏศิลป์	● องค์ประกอบของนาฏศิลป์ - จังหวะ ทำนอง คำร้อง - ภาษาท่า นาฏยศัพท์ - อุปกรณ์
	2. แสดงท่าทางประกอบเพลงหรือเรื่องราวตามความคิดของตน	● การประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงหรือท่าทางประกอบเรื่องราว
	3. แสดงนาฏศิลป์ โดยเน้นการใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ในการสื่อความหมายและการแสดงออก	● การแสดงนาฏศิลป์ - ระบำ - ฟ้อน - รำวงมาตรฐาน
	4. มีส่วนร่วมในกลุ่มกับการเขียนเค้าโครงเรื่องหรือบทละครสั้น ๆ	● องค์ประกอบของละคร - การเลือกและเขียนเค้าโครงเรื่อง - บทละครสั้น ๆ
	5. เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ	● ที่มาของการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ

ตาราง 1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.5 (ต่อ)	6. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการชมการแสดง	● หลักการชมการแสดง ● การถ่ายทอดความรู้สึกและคุณค่าของการแสดง
ป.6	1. สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวและการแสดงโดยเน้นการถ่ายทอดลีลาหรืออารมณ์	● การประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงปลุกใจหรือเพลงพื้นเมืองหรือท้องถิ่นเน้นลีลาหรืออารมณ์
	2. ออกแบบเครื่องแต่งกาย หรืออุปกรณ์ประกอบการแสดงอย่างง่าย ๆ	● การออกแบบสร้างสรรค์ - เครื่องแต่งกาย - อุปกรณ์ ประกอบการแสดง
	3. แสดงนาฏศิลป์และละครง่าย ๆ	● การแสดงนาฏศิลป์และการแสดงละคร - รำวงมาตรฐาน - ระบำ - ฟ้อน - ละครสร้างสรรค์

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตาราง 2 มาตรฐาน ศ 3.2

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. ระบุ และเล่นการละเล่นของเด็กไทย	● การละเล่นของเด็กไทย - วิธีการเล่น - กติกา

ตาราง 2 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1 (ต่อ)	2. บอกสิ่งที่ตนเองชอบในการแสดงนาฏศิลป์	● การแสดงนาฏศิลป์
ป.2	1. ระบุและเล่นการละเล่นพื้นบ้าน	● การละเล่นพื้นบ้าน - วิธีการเล่น - กติกา
	2. เชื่อมโยงสิ่งที่พบเห็นในการละเล่นพื้นบ้านกับสิ่งที่พบเห็นในการดำรงชีวิตของคนไทย	● ที่มาของการละเล่นพื้นบ้าน
	3. ระบุสิ่งที่ชื่นชอบและภาคภูมิใจในการละเล่นพื้นบ้าน	● การละเล่นพื้นบ้าน
ป.3	1. เล่าการแสดงนาฏศิลป์ที่เคยเห็นในท้องถิ่น	● การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านหรือท้องถิ่นของตน
	2. ระบุสิ่งที่เด่นและเอกลักษณ์ของการแสดงนาฏศิลป์	● การแสดงนาฏศิลป์ - ลักษณะ - เอกลักษณ์
	3. อธิบายความสำคัญของการแสดงนาฏศิลป์	● ที่มาของการแสดงนาฏศิลป์ - สิ่งที่เคยพบ
ป.4	1. อธิบายประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ หรือชุดการแสดงอย่างง่าย ๆ	● ความเป็นมาของนาฏศิลป์ ● ที่มาของชุดการแสดง
	2. เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์กับการแสดงที่มาจากวัฒนธรรมอื่น	● การชมการแสดง - นาฏศิลป์ - การแสดงท้องถิ่น
	3. อธิบายความสำคัญของการแสดง ความเคารพในการเรียนและการแสดงนาฏศิลป์	● ความเป็นมาของนาฏศิลป์ - การทำความเคารพก่อนเรียนและก่อนแสดง

ตาราง 2 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4 (ต่อ)	4. ระบุเหตุผลที่ควรรักษา และสืบทอด การแสดงนาฏศิลป์	● ความเป็นมาของนาฏศิลป์คุณค่า การแสดงนาฏศิลป์
ป.5	1. เปรียบเทียบการแสดงประเภทต่าง ๆ ของไทย ในแต่ละท้องถิ่น	● การแสดงนาฏศิลป์ประเภทต่าง ๆ - การแสดงพื้นบ้าน
	2. ระบุหรือแสดงนาฏศิลป์ นาฏศิลป์ พื้นบ้านที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและ ประเพณี	● การแสดงนาฏศิลป์ประเภทต่าง ๆ - การแสดงพื้นบ้าน
ป.6	1. อธิบายสิ่งที่มีความสำคัญต่อการ แสดงนาฏศิลป์และละคร	● ความหมาย ความเป็นมา ความสำคัญ ของนาฏศิลป์และละคร - บุคคลสำคัญ - คุณค่า
	2. ระบุประโยชน์ที่ได้รับจากการแสดง หรือการชมการแสดงนาฏศิลป์และ ละคร	● การแสดงนาฏศิลป์และละคร ในวันสำคัญของโรงเรียน

2. แนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมศึกษา (Multicultural Education)

2.1 ความหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษา

พหุวัฒนธรรมศึกษา หรือ การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม ได้เริ่มมีการศึกษาขึ้นเป็นศึกษาดังเช่นทุกวันนี้ มีความตื่นตัวด้านพหุวัฒนธรรม ครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากในอเมริกามีการอพยพย้ายถิ่นของผู้คนเข้าไปอยู่เป็นจำนวนมาก จากหลากหลายเชื้อชาติศาสนาต่างวัฒนธรรม ทำให้เป็นประเทศที่มี 4 ด้านพหุวัฒนธรรมศึกษาที่ก้าวหน้าประเทศหนึ่ง ซึ่งนักการศึกษาต่างก็ได้ให้ความหมายของ Multicultural Education

Banks J. (1993) ได้ให้ความหมายของการศึกษาแบบวัฒนธรรมไว้ว่าเป็น ที่เท่าเทียมกันในหมู่ผู้เรียนที่มาจากเชื้อชาติ และวัฒนธรรมที่ต่างกัน จุดมุ่งหมายหลักอีกประการหนึ่งของการศึกษา Banks กล่าวถึงก็คือ เพื่อช่วยให้นักเรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะรวมถึงแบบพหุวัฒนธรรมที่ Banks ทศนคติที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่เป็นประชาธิปไตยและมีความหลากหลาย

จรรยา จัวนาน (อ้างถึงในสุธรา โยธพันธ์, 2541 : 12) ได้กล่าวสรุปความหมาย ของ พหุวัฒนธรรมศึกษาไว้ดังนี้ การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเป็นมโนคติหรือแนวคิดในการจัด การศึกษาสำหรับสังคมที่มีวัฒนธรรมหลากหลายโดยการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกลมกลืนกับ สิ่งแวดล้อม และความต้องการของนักเรียน ด้วยการบูรณาการเพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับความ เสมอภาคในการเรียน สำหรับความแตกต่างที่ทำให้เกิดความหลากหลายจะรวมถึงความแตกต่าง ด้านสีผิว เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ชั้นของสังคม และเศรษฐกิจ เพศ เด็กพิเศษ อายุและวัฒนธรรม ถิ่นต่าง ๆ

สุธรา โยธพันธ์ (2541: 13) ได้สรุปความหมายของการศึกษาพหุวัฒนธรรมไว้ว่า การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมนั้นหมายถึง เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลาย ของวัฒนธรรมในสังคม โดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนให้ เหมาะสมและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่มีต้นกำเนิดมาจากสังคมของ ตน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ และให้ความสำคัญกับ ความสอดคล้องของการศึกษากับบริบททั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในสังคมอย่างสร้างสรรค์และมีความสุขใน ชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น

จากความหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นอาจสรุปได้ว่า พหุวัฒนธรรมศึกษา คือ การจัดการศึกษาที่มุ่งให้เกิดความเท่าเทียมความเสมอภาคกัน ในด้าน โอกาสทางการศึกษา ของผู้เรียนที่มีความแตกต่าง ความหลากหลายของกลุ่มวัฒนธรรม โดยมี การจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและบริบทของผู้เรียนในกลุ่มนั้น ๆ เป็น หลัก ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนที่เรียนร่วมกันมีความเคารพซึ่งกันและกัน โดยจะยอมรับถึงวัฒนธรรม ที่มีความหลากหลายในกลุ่มนั้นได้

2.2 ความสำคัญและแนวทางในการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม

The Columbia Encyclopedia ปี 2001 ได้ให้ความหมายว่า แนวคิดพหุวัฒนธรรม หรือ “พหุนิยมทางวัฒนธรรม” (Cultural pluralism) เป็นคำศัพท์ที่อธิบายถึงการดำรงอยู่ร่วมกัน ของวัฒนธรรมที่หลากหลายในท้องถิ่นหนึ่ง โดยปราศจากการครอบงำทางวัฒนธรรม พหุวัฒนธรรม พยายามที่จะก้าวข้ามผ่านเชื้อชาตินิยม เพศนิยม และการแบ่งแยกและกีดกันในรูปแบบต่าง ๆ

John Rex (1996 ; 91) ศาสตราจารย์ทางสังคมวิทยา มหาวิทยาลัย Warwick ได้ให้ ความหมาย multiculturalism ว่าเป็นความเชื่อในการที่จะยอมรับสิทธิของชนกลุ่มน้อย ในเรื่อง ต่าง ๆ กล่าวคือ การใช้ภาษาตามบริบทของครอบครัวและชุมชน การปฏิบัติตามหลักศาสนา การจัดการความสัมพันธ์ในครอบครัวและท้องถิ่นด้วยวิธีของตนเอง และการรักษารวมเนียม

ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน Charles Taylor ได้ให้ความหมาย multiculturalism ว่าเป็นความเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อ เรียกร้อง “การยอมรับ” (recognition) ของชนกลุ่มน้อย กลุ่มผู้ด้อยกว่า (Subaltern) หรือกลุ่มเรียกร้อง สิทธิสตรี

multicultural festival เป็นอีกคำหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพหุวัฒนธรรม รัฐบาลท้องถิ่นมักนำแนวคิดนี้ไปใช้กับประชากรผู้อพยพ ยกตัวอย่างของแนวคิดและนโยบายในออสเตรเลียในการจัดงานที่เกี่ยวกับประเพณี เครื่องแต่งกาย และอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ ในมุมมองทางทฤษฎีหลังอาณานิคมและหลังสมัยใหม่ แนวคิดพหุวัฒนธรรม ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า มักมีสมมติฐานว่า กลุ่มชาติพันธุ์ได้รับสิทธิพลเมืองทางวัฒนธรรม และวัฒนธรรมทั้งหลายนั้นมีลักษณะเสถียรไม่เปลี่ยนแปลง และข้อวิพากษ์วิจารณ์อีกอย่าง คือมองว่าแนวคิดพหุวัฒนธรรมเป็นวาทกรรมและนโยบายการจัดการของรัฐรูปแบบหนึ่ง ที่ไม่สามารถไปไกลถึงขนาดที่จะปฏิรูปวัฒนธรรมที่คนขาวครอบงำอยู่ได้ ดังนั้น จึงมีกลุ่ม แนวคิด critical multiculturalism ขึ้นมาเป็นอีกด้านของกลุ่ม liberal multiculturalism หากต่างกันตรงที่กลุ่มนี้มีเป้าหมายที่ความหลากหลาย ความหลากหลายจะต้องได้รับการสนับสนุนในทางการเมือง และมีการตกลง ในเรื่องของความยุติธรรมทางสังคม แนวคิดพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) ในทางสังคมและการเมือง เป็นแนวคิดที่มีความเชื่อพื้นฐานต่อความเท่าเทียมกันของประชาชน ประชาชนสามารถธำรงรักษาอัตลักษณ์ของตนเอง มีความภาคภูมิใจในความเป็นมาและบรรพบุรุษของตนเอง และมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม สร้างความรู้สึกมั่นคง มั่นใจและปลอดภัยในการดำรงอยู่ของผู้คนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ตลอดจนสนับสนุนให้สมาชิกของสังคมยอมรับและเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย นอกจากนี้แนวคิดพหุวัฒนธรรมยังเป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการสร้างความผูกพันร่วมกันและค่านิยมที่ทุกฝ่ายต้องยอมรับร่วมกันเช่น สิทธิมนุษยชน กฎหมายและความเท่าเทียมทางเพศ (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, 2547 ; 137)

แนวคิดพหุวัฒนธรรมมีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม 3 มิติด้วยกันคือ (Blum, Lawrence A. 1998, 17)

1. ยืนยันอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มตนเอง และเรียนรู้คุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มตน
2. เคารพและมีความปรารถนาที่จะเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้วัฒนธรรมของคนอื่น
3. ให้คุณค่าความหลากหลายทางวัฒนธรรม เอาใจใส่ต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มวัฒนธรรมที่แตกต่าง โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้คนมีความเคารพวัฒนธรรมที่แตกต่างในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งที่โรงเรียนในเมืองและในสังคมซึ่งกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ ต้องดำรงอยู่ร่วมกัน

จากความสำคัญของการศึกษาพัฒนาธรรมข้างต้น จะเห็นได้ว่าการยอมรับและเข้าใจซึ่งกันและกัน ในสังคมนั้นเป็นสิ่งที่ต้องจำเป็นที่สุด การทำให้ผู้คนเกิดการยอมรับและเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมนั้นจึงต้องเกิดขึ้น ซึ่งวัยเด็กเป็นวัยที่มีอคติและความยึดมั่นถือมั่นน้อยกว่าผู้ใหญ่ จึงเป็นวัยที่เราควรให้ความสำคัญและมีการปลูกฝังให้เกิดแนวคิดการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยสอดแทรกเข้าไปในการศึกษา โดยเพิ่มเนื้อสาระในรายวิชาที่เด็ก ๆ เรียน มีกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่ม เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กลุ่มนั้น ๆ ซึ่งกิจกรรมหรือการเรียนการสอนดังกล่าวก็จะทำให้ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะยอมรับความเป็นพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายได้มากยิ่งขึ้น

3. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

3.1 ความหมายของการเรียนแบบมีส่วนร่วม

สำหรับความหมายของการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่มีความรู้ ความสามารถ และทำวิจัย แต่งตำรา เกี่ยวกับเรื่องนี้มานาน ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังรายละเอียด ดังนี้

Arnstien (1969) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งหมายถึงการเข้าร่วมโดยมีส่วนร่วมโดยไม่มีความบังคับที่กำหนดไว้ล่วงหน้า การมีส่วนร่วมที่ไม่มีความรับผิดชอบแน่นอนจะไม่ส่งผลที่เป็นประโยชน์หรือมีคุณภาพต่อผลลัพธ์ของกิจกรรมนั้น ๆ ผู้ที่มีส่วนร่วมจะต้องมีความรับผิดชอบในการใช้อำนาจของตนและสามารถควบคุมกิจกรรมนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีและมีประสิทธิภาพที่สุดในการมีส่วนร่วม

Berkley (1975) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้เข้าร่วมได้มีโอกาสในการตัดสินใจในการทำงานโดยไม่รับโอกาสจากผู้นำที่ให้โอกาสทุกคนเข้ามีส่วนร่วม

William Erwin (1976) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนั้น ๆ ซึ่งรวมทั้งการได้รับโอกาสในการคิดและตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วย

Cohen & Uphoff (1981) ได้กล่าวถึงเป็นการนำสมาชิกของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการดำเนินงานของชุมชนนั้น ๆ โดยมี 4 มิติหลัก ๆ ดังนี้:

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สมาชิกของชุมชนมีสิทธิและโอกาสในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินงานของชุมชน เช่น การวางแผนกิจกรรม หรือการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนในโครงการต่าง ๆ

2) การมีส่วนร่วมในการเสียสละและการปฏิบัติ สมาชิกของชุมชนมีการมีส่วนร่วมโดยการเสียสละเวลา และความพยายามในการลงมือปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย หรือตามความตั้งใจของชุมชนเพื่อให้โครงการหรือกิจกรรมสำเร็จ

3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ซึ่งอาจเป็นการแบ่งปันกำไร หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการหรือกิจกรรม

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลโครงการ เพื่อทำการปรับปรุงและปรับปรุงในโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต

United Nations (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในการตัดสินใจและการกระทำที่สำคัญต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางสังคมและการพัฒนา

Putti (1987) การมีส่วนร่วมทางการบริหารจัดการยังเป็นหลักที่สำคัญที่ส่งผลให้เกิดการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบในระดับองค์การ และเป็นที่ตั้งของการสร้างความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและพนักงานทั้งหมดในองค์การ

ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ (2550) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้กับประชาชนและส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมทุกประการ โดยให้ทุกคนมีบทบาทร่วมกันในการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้งานที่ดำเนินไปมีประสิทธิภาพและความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

สัญญา เคนาภูมิ (2551) การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่สมาชิกของชุมชนหรือองค์กรได้รับโอกาสในการร่วมกันคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติตามโครงการต่าง ๆ โดยทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจและพึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนหรือองค์กรโดยส่วนรวม

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยมุ่งเน้นการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมติดตามผล

จากทฤษฎีการมีส่วนร่วมที่กล่าวมาข้างต้นนั้น หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลต่าง ๆ ของทุกภาคส่วนร่วมมือกันในการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน โดยเป็นไปอย่างมีอิสระภาพ นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางาน โดย

อาศัยความเชี่ยวชาญความถนัดของแต่ละบุคคลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นำไปสู่การพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ในยุคปฏิรูปการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา เชื่อว่าในวงการครูอาจารย์ในทุกระดับคงจะคุ้นเคยหรือได้ยินคำว่า Active Learning กันมาก และค่อนข้างจะเป็นคำที่อยู่ในยุค ซึ่งฮิตติดตลาด (ครู) ผู้เขียนเคยค้นหาและสอบถามว่ามีคำศัพท์ใด ๆ ในภาษาไทยที่จะใช้เรียกแทนคำนี้ได้บ้างหรือไม่ ซึ่งราชบัณฑิตท่านหนึ่งก็บอกแก่ผู้เขียนว่า ถ้าจะให้ใช้ตรงตัวเลยก็ต้องใช้ว่า “การเรียนรู้แบบกัมมันต” เพราะคำว่า Active แปลเป็นไทยคือ กัมมันต ผู้เขียนคิดว่าน่าจะทำให้ครูอาจารย์ทั้งหลายต้องงงกันต่ออีกกระมังว่า แล้วเจ้ากัมมันตนี้ แปลว่าอย่างไรอีก ฉะนั้นจึงขอทับศัพท์ว่า Active Learning หรือใช้คำย่อว่า AL ในการเขียนต่อไปนี้ ก่อนอื่นขอให้นิยามหรือคำจำกัดความเกี่ยวกับ AL (Active Learning) ดังนี้ ผู้เขียนเห็นด้วยกับนิยามที่ว่า AL (Active Learning) นั้น เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ในการนี้ครูต้องลดบทบาทในการสอนและการให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรงลง แต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น และอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน การอภิปรายกับเพื่อน ๆ ซึ่งโดยหลักการนี้ก็จะไปสอดคล้องกับหลักการใหญ่ที่ว่า ถ้าเราให้ผู้เรียนรู้จากการอ่านอย่างเดียวผู้เรียนก็จะเรียนรู้ได้เพียง 20% ถ้าจากการฟังก็จะเพิ่มเป็น 30% แต่ถ้าได้มีโอกาสได้พบเห็นก็จะเพิ่มเป็น 40% ถ้าจากการพูดก็จะเพิ่มเป็น 50% และได้ลงมือปฏิบัติเองก็จะถึง 60% และถ้าได้เรียนรู้จากกิจกรรมหลาย ๆ อย่างที่หลากหลายก็จะเพิ่มโอกาสที่จะเรียนรู้ถึง 90% ดังตารางข้างล่าง ในกรณีที่เป็นเด็กโตหรือในระดับอุดมศึกษา AL (Active Learning) จะกินความไปถึงความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักศึกษาด้วย นั่นคือการที่ต้องพัฒนาลักษณะนิสัยทั้งด้านจิตใจและร่างกายให้มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมายทางการศึกษาของตนเองด้วย โดยสร้างนิสัยใน การไปเข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทำการบ้านที่ผู้สอนมอบหมายให้อย่างดี และเมื่อทราบผลสำเร็จของการบ้าน ก็พร้อมที่จะปรับปรุงและแก้ไขทำให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป กรณีความรับผิดชอบในการเข้าชั้นเรียน เด็กยิ่งเล็กเท่าไรปัญหาน่าจะมีน้อยลง คือมีน้อยกว่าเด็กโตที่อาจจะหลบเลี่ยงไม่เข้าเรียนได้มากกว่า ปัญหาที่จะมองควบคู่กันไปก็คือ ถ้ามุ่งหวังให้ผู้เรียนมีสภาพการเรียนรู้ที่ Active สภาพการสอนของครูก็ต้อง Active ด้วย นั่นคือจะเกิด Active Learning ได้ก็ต้องมี Active Teaching ดังนั้น ทั้งผู้เรียน

และผู้สอนก็ต้อง “เตรียมตัว” ทั้งสองฝ่ายจึงจะเกิดสภาพที่ Active ขึ้นมาได้ (วารสารวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมวิชาการ, 2546)

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน ครูผู้สอนจะต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น Active Learning เพื่อเป็นกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นและเพิ่มประสบการณ์ การเรียนการสอนในผู้เรียนมากยิ่งขึ้น โดยจะส่งผลให้มีการพัฒนาทางด้านทักษะที่สามารถนำไปใช้ในอนาคตได้

3.3 หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning: PL) ซึ่งกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544 : 8 - 21) ได้สรุปหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีพัฒนาการมาจากการที่นักปรัชญาการศึกษาแนว Deweyan เริ่มใช้วิธีการเรียนรู้จากการกระทำ (learning by doing) เป็นพื้นฐานในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ดึงความสามารถของผู้เรียนออกมาในรูปของการเรียนรู้ที่เรียกว่า active learning ซึ่งในแนวคิดนี้ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น โดยผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหามากขึ้น และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน ในระยะเวลาต่อมา หลักการนี้ได้ถูกพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนรู้โดยการแก้ปัญหา (problem solving) และการเรียนรู้โดยร่วมมือกัน (cooperative learning) เช่น รูปแบบการสอนที่เรียกว่า problem-based learning (PBL) ใน PBL ผู้เรียนจะถูกนำไปสู่การแก้ปัญหาในบริบทของสถานการณ์จริง โดยต้องทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อแก้ไขปัญหา การเรียนรู้โดยร่วมมือกันยังส่งเสริมทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการแก้ไขปัญหาในกลุ่ม

ในทศวรรษที่ 80 เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่เรียกว่า "การเรียนรู้เชิงประสบการณ์" (experiential learning) โดย Kolb 1984 อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2544 : 8) ได้เสนอว่าประสบการณ์เป็นแหล่งของการเรียนรู้และพัฒนา โดย Kolb's model เป็นวงจรของการเรียนรู้ที่การได้รับความรู้ ทักษะ และทักษะจะอยู่ในกระบวนการ 4 องค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ได้แก่ ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (concrete experience) การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (reflective observation) มโนทัศน์เชิงนามธรรม (abstract conceptualization) และการทดลองปฏิบัติ (active experimentation)

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) ของ Kolb นี้ได้มีนักการศึกษาและนักฝึกอบรมได้นำไปใช้อย่างแพร่หลาย เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน

กิจกรรม (active learning) และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีชื่อเรียกในหลายชื่อ เช่น experimental learning, prior learning และ participatory learning

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคคลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทักษะอย่างครอบคลุม โดยได้รับการสรุปจากการสังเคราะห์ผลวิเคราะห์ของการศึกษาวิจัยหลายรูปแบบ (meta analysis) เพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมประกอบด้วยวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) ที่ผสมผสานกับกระบวนการกลุ่ม (group process) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ประสบการณ์ส่วนตัวของตนเองอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้ และสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทดลองใช้ความรู้ในการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานเป็นกลุ่มจะส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และความเข้าใจ ช่วยกันแก้ปัญหา และสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความกระตือรือร้นและความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

3.4 หลักการสำคัญของ (participatory learning)

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม

1. การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) เป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่มีลักษณะสำคัญอยู่ในหลายประการดังนี้

1. การเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้เรียน ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการสร้างความรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่พวกเขาได้เจอมา โดยการให้ประสบการณ์จริง ๆ เป็นศูนย์กลางของกระบวนการการเรียนรู้
2. การเรียนรู้ใหม่ ๆ และเชิงรุก ผู้เรียนจะได้เรียนรู้และท้าทายตนเองด้วยประสบการณ์ที่ต่างกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบและเชิงรุกที่ต้องมีการทำกิจกรรมตลอดเวลา ผู้เรียนไม่ได้นั่งฟังการบรรยายอย่างเดียว
3. การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน การเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีการสร้างปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์
4. การขยายตัวของเครือข่ายความรู้ ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ทำให้เกิดการแบ่งปันและขยายตัวของเครือข่ายความรู้ ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่างกว้างขวาง

5. การสื่อสารทุกรูปแบบ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ใช้การสื่อสารทุกรูปแบบ เช่น การพูด การเขียน การวาดรูป หรือการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยน การวิเคราะห์ และสังเคราะห์การเรียนรู้

3.5 องค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

Kolb (1984 อ้างถึงในกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2544 : 14 -16) ได้กล่าวถึงผู้เรียนควรมีทักษะการเรียนรู้ในทุกด้านเพื่อให้สามารถครอบคลุมและทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เต็มประสิทธิภาพทั้ง 4 องค์ประกอบของวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ได้ด้วยกัน ถึงแม้บางคนจะมีความชอบหรือถนัดในบางองค์ประกอบมากกว่าอันอื่น ๆ การมีทักษะในทุกด้านจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับมาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ วงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนควรมีทักษะการเรียนรู้ ทั้ง 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ประสบการณ์ (experience) การใช้ประสบการณ์ (experience) เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหรือการสอนทักษะมักจะเป็นส่วนสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณค่าและมีประสิทธิภาพ เพราะผู้เรียนมักมีประสบการณ์ก่อนหน้าที่สำคัญต่อเนื้อหาหรือทักษะที่กำลังถูกสอน การใช้ประสบการณ์นี้ในการอบรมหรือการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะที่มีมาก่อนกับเนื้อหาหรือทักษะใหม่ได้มากขึ้น ผู้สอนที่มีการอาศัยประสบการณ์ของผู้เรียนในการสอนมักจะพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ของตนเองออกมาใช้ในการเรียนรู้ โดยสร้างสถานการณ์ที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสตีความหรือวิเคราะห์ประสบการณ์ของตนเอง นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อสร้างพื้นที่ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนสามารถแบ่งปันประสบการณ์ของตนเอง โดยอาจมีเพื่อนร่วมการเรียนรู้ที่มีประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน หรือมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งการแบ่งปันประสบการณ์ในกลุ่มนี้สามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจมุมมองหรือประสบการณ์ที่หลากหลายมากขึ้นและเติบโตได้ในทุกด้านของการเรียนรู้

2. การสะท้อน และอภิปราย (reflection and discussion) การสะท้อนและอภิปรายเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง และพัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกันในกลุ่มได้ดีขึ้น โดยมีคุณสมบัติที่สำคัญดังนี้ การแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก การเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น การทำงานร่วมกันในกลุ่ม การสร้างความเข้าใจและความเป็นอกติ การเสริมสร้างความมั่นใจและความสามารถ การสร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่หลากหลาย และการสร้างการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

3. ความคิดรวบยอด (concept) เป็นสิ่งที่สำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เนื่องจากมันช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาอย่างลึกซึ้งมากขึ้น และช่วยในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น การสร้างความคิดรวบยอดมักจะมีขั้นตอนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การอภิปราย การศึกษาจากเอกสารหรือตำรา การสะท้อนความคิดเห็น และการสรุปความคิดรวบยอดจากกลุ่มผู้เรียน ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความคิดรวบยอดโดยการสรุปความรู้และประสบการณ์ที่สำคัญ ผ่านการอภิปรายและนำเสนอข้อมูลอย่างชัดเจนและเหมาะสม ความคิดรวบยอดมีผลสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติและความเข้าใจของผู้เรียน มันช่วยให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของเนื้อหาวิชาและเข้าใจขั้นตอนการฝึกทักษะต่าง ๆ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

4. การทดลอง/การประยุกต์แนวคิด (experimentation / application) การทดลองและการประยุกต์แนวคิดเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนได้ทดลองใช้ความรู้และความเข้าใจที่ได้รับมาในสถานการณ์จริง ซึ่งการปฏิบัติและการทดลองจะช่วยสร้างความเข้าใจที่เป็นเอกลักษณ์และเสริมความเชื่อมั่นในการใช้ความรู้ การใช้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทดลองและการประยุกต์แนวคิดในการเรียนรู้มีประโยชน์มากในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เช่น การสนทนา การสร้างคำขวัญ การทำแผนภูมิ หรือการเล่นบทบาทสมมติ ทั้งนี้ผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมเหล่านี้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ด้วย เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถนำความรู้และความเข้าใจมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างไร อีกทั้งการปฏิบัติและการทดลองยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์และผิดพลาด ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาความรู้และทักษะ การทดลองและการประยุกต์แนวคิดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและยังเป็นการสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณค่าและยั่งยืนในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.6 การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (group process)

การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (group process) เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยการออกแบบนี้จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และการมีส่วนร่วมอย่างสูงสุดในกิจกรรมการเรียนรู้ หลักการออกแบบกลุ่มในการเรียนรู้มีความหลากหลาย โดยจะต้องพิจารณาถึงจำนวนผู้เรียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และลักษณะของเนื้อหา นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาถึงความหลากหลายในแง่ภูมิและความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้กลุ่มเป็นไปตามความต้องการของการเรียนรู้ การออกแบบกลุ่มอาจจะประกอบไปด้วยการกำหนดหัวข้อหรือปัญหาที่ต้องการให้กลุ่มแก้ไขหรือวิเคราะห์

การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้ การออกแบบกิจกรรมในกลุ่มยังต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผลของกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนสามารถกำหนดได้จากการออกแบบงาน ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญของการกำหนดงาน 3 ประการ ดังนี้

1. การกำหนดกิจกรรมที่ชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มกันอย่างไร เพื่อทำอะไร ใช้เวลานานแค่ไหน เมื่อบรรลุงานแล้วจะให้ทำอะไรต่อ เช่น การเสนอผลงานหน้าชั้น

2. การกำหนดบทบาทในกลุ่มเป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้กลุ่มมีการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดบทบาทควรเป็นไปตามวัตถุประสงค์และลักษณะของกิจกรรม นี่คือนขั้นตอนเพื่อช่วยให้การกำหนดบทบาทเป็นไปอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ดังนี้ กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรม พิจารณาทบทวนที่จำเป็นสำหรับการทำงานในกลุ่ม กำหนดบทบาทให้แต่ละกลุ่มย่อย กำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม ให้คำแนะนำและการสนับสนุน และควรระมัดระวังเรื่องความสมดุลของบทบาทในกลุ่ม เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมและไม่มีความเห็นด้วยที่อาจทำให้การทำงานของกลุ่มขัดข้อง

3. การกำหนดโครงสร้างของงานที่ชัดเจน บอกรายละเอียดของกิจกรรมและบทบาทโดยทำเป็นกำหนดงานที่ผู้สอนแจ้งให้แก่ผู้เรียน หรือทำเป็นใบงานมอบให้กับกลุ่ม โดยจัดทำเป็นใบงานหรือใบชี้แจง ซึ่งการออกแบบใบงานหรือใบชี้แจง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มทำงานสำเร็จ โดยมีกรอบการทำงานที่ชัดเจน หรือสร้างเป็นตารางการวิเคราะห์ให้กลุ่ม

3.1 ใบงาน เป็นข้อความกำหนดงานที่มีรายละเอียด เพื่อให้ผู้เรียนซึ่งส่วนใหญ่จะทำงานในกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มย่อยระดมสมองทำงานกลุ่มได้สำเร็จ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันในกลุ่มเพื่อแสดงความเข้าใจและความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในหัวข้อที่กำหนดไว้ โดยต้องมีการอภิปราย และการทดลอง ประยุกต์แนวคิด และมีผลอย่างมากต่อการที่ผู้เรียนจะทำงานได้สำเร็จในเวลาที่กำหนด และตรงตามวัตถุประสงค์

3.2 ใบชี้แจง เป็นคำชี้แจงในการทำกิจกรรมกลุ่ม มีรายละเอียดไม่มากนัก จึงไม่จำเป็นต้องจัดทำเป็นใบงาน ผู้สอนอาจจะเขียนกระดานหรือแผ่นใสให้ผู้เรียนอ่านพร้อมกัน ใช้มากในกิจกรรมขององค์ประกอบประสบการณ์ หรือการประยุกต์แนวคิด ซึ่งใบชี้แจงที่ดี ควรมีลักษณะที่มีข้อความสั้น กระชับรัดกุมได้ใจความ และกำหนดกิจกรรมตรงกับองค์ประกอบ เช่น ให้ผู้เรียนได้นำเสนอประสบการณ์หรือได้ประยุกต์ความคิดรวบยอด (สุภณิดา ปุสุรินทร์คำ, 2551)

4. การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม

คำว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเริ่มใช้ครั้งแรกในปีคริสต์ศักราช 1946 โดย เคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) ในงานเขียน “Action research and minority problems” ในวารสาร Journal of Social Issues ตีพิมพ์ในปี 1946 ทำให้แนวคิดการทำวิจัยไปพร้อม ๆ กับการ ปฏิบัติงานโดย ผู้ปฏิบัติงานเป็นนักวิจัยเอง ที่เรียกว่า “Action Research” ซึ่งได้เผยแพร่ไปอย่าง กว้างขวางใน ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย แคนาดา รวมทั้งประเทศในทวีปยุโรปได้กล่าวว่า การ วิจัยเชิงปฏิบัติการหมายถึงการศึกษาหรือการวิจัยที่ผู้จัดการหรือผู้ปฏิบัติงานทำขึ้นเพื่อแก้ไข ปัญหาหรือปรับปรุงสภาพแวดล้อมในบริบทการทำงานของตนเอง การวิจัยนี้มักเกี่ยวข้องกับการ ทำงานกลุ่ม เช่น การปรับปรุงกระบวนการการทำงาน การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน หรือ การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร ผู้จัดการหรือผู้ปฏิบัติงานจะมีบทบาทสำคัญในการวางแผน ดำเนินการ และประเมินผลของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แนวคิดนี้ได้รับความ นิยมในวงการองค์กรและการบริหารจัดการเนื่องจากการใช้วิธีการศึกษาที่มีน้ำหนักทาง ปฏิบัติและการร่วมมือของกลุ่มช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติทำให้สามารถพัฒนาแนวทางการปฏิบัติที่มี ความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการใช้งานจริงได้อย่างเหมาะสม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติที่เน้นไปที่การแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงการทำงานในบริบทของการทำงานจริง ๆ โดยผู้ปฏิบัติงานเองเป็นนักวิจัยที่ ดำเนินการศึกษาและดำเนินการแก้ไขปัญหา หรือปรับปรุงการทำงาน การวิจัยเชิงปฏิบัติการมี เป้าหมายหลัก 2 อย่างคือการแก้ปัญหาและการปรับปรุงการปฏิบัติงาน โดยมีความสำคัญที่ผู้ร่วม วิจัยมีส่วนร่วมและมีส่วนร่วมกันในกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินการ และประเมินผลของการดำเนินงาน การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมทำให้ มีการร่วมมือและความรับผิดชอบร่วมกัน และส่งผลให้มีศักยภาพในการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ในแง่ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่องนี้เป็นสำคัญอย่างมาก เนื่องจากผู้วิจัยจะต้องทำสหสัมพันธ์ กับผู้เกี่ยวข้องในองค์กรหรือชุมชนที่ดำเนินงาน เพื่อให้การวิจัยเป็นไปอย่างเป็นองค์ประกอบและมี ประสิทธิภาพ ดังนั้น การมีส่วนร่วมและความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการวิจัยมี ความสำคัญมากในการปฏิบัติการวิจัยเชิงปฏิบัติการ Carr and Kemmis (1986) จำแนกการวิจัย เชิงปฏิบัติการ ออกเป็น 3 ระดับ

- 1) Technical Action Research ผู้วิจัยทำตัวเป็นผู้เชี่ยวชาญ
- 2) Practical Action Research ผู้วิจัยมีส่วนร่วมกับผู้ร่วมวิจัยมากขึ้น

3) การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ มีการให้ทั้งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานวิจัย นั้นหมายถึงทุกฝ่ายต้องร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ และร่วมกันประเมินผล มีสถานะที่เท่าเทียมกันในกระบวนการวิจัย ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมก็คือ มีการออกแบบวิธีการวิจัยให้มีการปฏิบัติการแก้ปัญหาจนรวบรวมเข้าไปด้วย ทำให้มีศักยภาพสูงในการนำไปสู่การพัฒนาในทางปฏิบัติ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากวิธีวิจัยแบบอื่น ๆ (Carr & Kemmis, 1986; Kemmis et al., 2014)

การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม ได้ถูกนำเสนอในงานวิจัยปฏิบัติการทางการศึกษา เนื่องจากความไม่พึงพอใจในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนแบบเดิม ที่ขาดการทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการศึกษา ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมคือ การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผ่านการเปิดพื้นที่สื่อสารในบริบทสาธารณะ ซึ่งทุกคนสามารถสะท้อน แลกเปลี่ยน และร่วมกันตัดสินใจในการปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความไม่สมเหตุสมผล (Irrational) เกิดความไม่ยั่งยืน (Unsustainable) และเกิดความไม่ยุติธรรม (Unjust) การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมมีเป้าหมายในการสำรวจสถานการณ์ทางสังคม เพื่อค้นหาการปฏิบัติที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ จากนั้นจึงร่วมกันปรับเปลี่ยนการปฏิบัติดังกล่าวโดยมุ่งเปลี่ยนแปลงใน 3 ด้านคือ ได้แก่ วาทกรรมหรือการพูด (Discourse or Saying) การทำ (Doing) และรูปแบบ ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ (Relating) โดยสรุปแล้ว การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการวิจัยที่มุ่งสำรวจสถานการณ์ทางสังคมอย่างเป็นระบบ เพื่อร่วมกันปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมหรือก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบ โดยเปิดพื้นที่สำหรับทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในทุกขั้นตอน

เมื่อก้าวถึงการสร้างรูปแบบทางสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่เรียกว่า แบบสร้างการปฏิบัติ (Practice architectures) ถือเป็นสิ่งที่ถูกกระทำจากบุคคลและจะถูกทำใหม่ด้วยบุคคล เช่นกัน เพราะฉะนั้นบุคคลที่เกี่ยวข้องในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนสังคมโลกด้วยการพูด การทำ และความสัมพันธ์ที่แตกต่างออกไปจากเดิมด้วยแบบสร้าง การปฏิบัติในแนวทางอื่นขึ้นมาเพื่อทำให้การปฏิบัติเกิดขึ้นได้ในทิศทางที่มีเหตุผลมีผลดีภาพและความ ยั่งยืนและมีความยุติธรรมและมีส่วนร่วมมากขึ้น

4.1 ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม

การวิจัยแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้ร่วมวิจัยมีโอกาสที่จะสังเกตและเข้าใจประสบการณ์ และภูมิปัญญาที่อาจเป็นเอกลักษณ์ตามสภาพแวดล้อมของตนเอง ดังนั้น การวิจัยแบบมีส่วนร่วมสามารถเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเผชิญกับความสามารถและข้อจำกัดของการเป็นคน ในอย่างเต็มที่ โดยการให้โอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยมีส่วนร่วมในกระบวนการการวิจัยเองจะช่วยเพิ่มพูน ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหัวข้อที่กำลังศึกษาอยู่อีกด้วย อย่างไรก็ตามในบางตำราเชื่อว่าการเป็นคนในทำให้ไม่สามารถเห็นสิ่งที่น่าสนใจบางอย่างได้แต่ในทางตรงกันข้าม Kermis et al. (2014) เชื่อว่าการเป็นคนในถือเป็นข้อดีที่พิเศษเมื่อพวกเขาทำวิจัยให้กับพื้นที่ของเขาเองและ ทุ่มเท

การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติซึ่งเกี่ยวข้องกับทั้งงานและการใช้ชีวิตของพวกเขาในพื้นที่นั้น ๆ โดยมีลักษณะสำคัญ 5 ประการดังนี้

- 1) สร้างสภาพแวดล้อมให้ผู้เข้าร่วมหรือผู้ปฏิบัติสามารถกำหนดเส้นทางหรือ แนวทางของตนเองได้
- 2) สร้างสภาพแวดล้อมให้ผู้ปฏิบัติสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
- 3) สร้างสภาพแวดล้อมให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมและพัฒนารูปแบบของการกระทำ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน
- 4) สร้างสภาพแวดล้อมให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมและพัฒนาชุมชนของการปฏิบัติ ผ่านการปฏิบัติจริง
- 5) สร้างสภาพแวดล้อมให้ทั้งระดับบุคคลและกลุ่มสามารถมีส่วนร่วมในการ เปลี่ยนแปลงการจัดการวิธีปฏิบัติ

และผลลัพธ์ของการปฏิบัติเพื่อให้ได้ประสพกับความต้องการในการเปลี่ยนแปลง เวลา (Time) และบริบท (Circumstances) โดยการเผชิญหน้าและการแก้ปัญหาที่ผลลัพธ์ที่ไม่ พึงประสงค์ในการ ปฏิบัติตามแบบซึ่งเกิดขึ้นในการปฏิบัติได้แก่

แบบที่ 1 ความไม่มีเหตุผล (Irrational) หนึ่งในเป้าหมายของการวิจัยปฏิบัติการ เชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม คือการค้นหาความไม่สมเหตุสมผลในการปฏิบัติงาน ซึ่งเกิดจากการ ขาดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ความไม่สอดคล้อง หรือความขัดแย้งในการจัดการและผลลัพธ์ของ การปฏิบัติงาน

แบบที่ 2 ความไม่ยั่งยืน (Unsustainable) ผู้ร่วมวิจัยจัดการการปฏิบัติของพวกเขา อย่างไม่ได้ก่อให้เกิดผลงานหรือไม่สามารถทำใหม่ได้อีกทั้งในเวลาระยะสั้นและระยะยาว

เนื่องจากการปฏิบัติได้ก่อให้เกิดผลงานหรือไม่สามารถทำใหม่ได้อีกทั้งในเวลาระยะสั้นและระยะยาวเนื่องจากการปฏิบัติได้ จำกัดเรื่องการพัฒนาตนทั้งในระดับบุคคลและกลุ่มอย่างไม่สมเหตุสมผลในบุคคลที่เกี่ยวข้องและได้รับ อิทธิพลจากการปฏิบัติแบบเดิม ๆ

แบบที่ 3 ความไม่ยุติธรรม (Unjust) ความไม่ยุติธรรมนี้มักเกิดจากการที่วิธีปฏิบัติงานในปัจจุบันจำกัดเสรีภาพในการตัดสินใจด้วยตนเองของบุคคลและกลุ่ม อันนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมและการถูกเอารัดเอาเปรียบ ผู้ร่วมวิจัยจึงมีการเกี่ยวข้องและได้รับอิทธิพลจากการปฏิบัติที่ขาดความยุติธรรม ก่อให้เกิดความขัดแย้งและความทุกข์ใจอย่างไม่สมเหตุสมผล

ในลักษณะ 5 ประการที่กล่าวมานั้นถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการวิจัยสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมคือ การสะท้อนตนเองเชิงวิพากษ์ ทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม ผ่านการซักถามถึงวิธีการจัดการ ผลลัพธ์ของการปฏิบัติ รวมถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติของผู้ร่วมวิจัย การซักถามดังกล่าวมีจุดประสงค์เพื่อ ค้นหาว่าการปฏิบัตินั้นมีลักษณะที่ไม่พึงประสงค์หรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นความไม่มีเหตุผล ความไม่ยั่งยืน หรือความไม่ยุติธรรม ในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม กระบวนการดำเนินงานไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามขั้นตอนแบบตายตัว แต่ควรเน้นที่การซักถามวิพากษ์เชิงรุกต่อการปฏิบัติของผู้ร่วมวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดความกังวลหรือความรู้สึกไม่พึงพอใจ การซักถามและสะท้อนผลเชิงวิพากษ์เป็นจุดเด่นสำคัญที่ทำให้การวิจัยแบบนี้แตกต่างจากการวิจัยปฏิบัติการแบบอื่น ๆ ช่วยให้ค้นพบและปรับเปลี่ยนประเด็นปัญหาที่ซ่อนอยู่ได้อย่างต่อเนื่องสาเหตุ 2 ชนิดที่เป็นธรรมชาติและเงื่อนไขของการปฏิบัติได้แก่

1) สาเหตุเกี่ยวกับผู้ร่วมวิจัยเป็นสาเหตุของความรู้สึกกังวลในเรื่องการคิดการปฏิบัติและการตอบสนอง ต่อเงื่อนไขในชีวิตหรือในงานของผู้ร่วมวิจัย

2) การซักถามเชิงวิพากษ์ในการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ครอบคลุมทั้งการมองภายในตัวผู้ร่วมวิจัยเองและการมองภายนอกไปยังสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อวิถีคิด การกระทำ และการเชื่อมโยงกับผู้อื่นของบุคคล การซักถามภายในนั้นจะเน้นไปที่ตัวผู้ร่วมวิจัยโดยตรง ขณะที่การซักถามภายนอกจะพิจารณาถึงปัจจัยและเงื่อนไขแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติของผู้ร่วมวิจัย ได้แก่

ด้านวัฒนธรรมและวาทกรรม (Cultural-discursive)

ด้านวัตถุและเศรษฐกิจ (Material-economic)

ด้านสังคมและการเมือง

องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ถูกเรียกรวมว่า "แบบสร้างการปฏิบัติ" (Practice architectures) ซึ่งจะถูกนำมาซักถามอย่างละเอียด เพื่อให้ได้มุมมองใหม่ต่อการปฏิบัติที่ดีกว่าเดิม ดังนั้น กระบวนการปฏิบัติและแบบสร้างการปฏิบัติ ล้วนเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ต้องได้รับการพิจารณาเชิงวิพากษ์ในการวิจัยปฏิบัติการแบบนี้

4.2 กระบวนการปฏิบัติและแบบสร้างการปฏิบัติ (Practice and Practicearchitecture)

การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ผู้ร่วมวิจัยและผู้วิจัยทำงานร่วมกันในการสร้างและปฏิบัติการเชิงวิพากษ์ขึ้นมาใหม่ โดยผู้ร่วมวิจัยจัดการปฏิบัติที่ขึ้นมาใหม่ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่เน้นการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการปฏิบัติของตนเอง กระบวนการนี้มุ่งเน้นการสะท้อนตนและการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะสร้างการเปลี่ยนแปลงตนเอง และสร้างความหมายและค่านิยมใหม่ในชีวิตโดยการปฏิบัติและปฏิบัติการร่วมกัน เป็นกระบวนการที่เน้นการพูด การทำ และความสัมพันธ์ ที่ให้ความหมายให้แก่ชีวิตของตนเอง ประยุกต์จากงานวิจัยของ Kemmis et al. (2014) และ ชนิตดา ภูงษ์ทอง (2561) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การพูด (Saying) หมายถึงการสื่อสารผ่านคำพูดของบุคคล โดยที่คำพูดนั้นสามารถสะท้อนความคิดเห็นและทัศนคติต่าง ๆ ที่ผู้พูดมีต่อเรื่องที่เกี่ยวข้องได้ เช่น การอธิบายเรื่องราว การแสดงความคิดเห็น การให้คำแนะนำ หรือการตัดสินใจ การพูดที่เป็นประโยชน์ต่อการบรรยายหมายถึงการพูดที่มีประโยชน์และสามารถช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องที่กล่าวถึงได้ดียิ่งขึ้น เช่น การใช้ภาษาที่ชัดเจนและสื่อถึงเนื้อหาให้เข้าใจได้ง่าย การตีความหมายถึงการวิเคราะห์หรืออธิบายความหมายของเรื่องที่พูดถึง เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจมากขึ้น การแนะนำหมายถึงการให้คำแนะนำหรือข้อเสนอเพื่อส่งเสริมการกระทำหรือพฤติกรรมที่เหมาะสม และการตัดสินใจการปฏิบัติ หมายถึงการตัดสินใจหรือสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำหรือการปฏิบัติ

2. การทำ (Doing) การทำในที่นี้หมายถึงกิจกรรมหรือการกระทำที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งมีความเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์กับการพูดและการปฏิบัติอย่างถ่องแท้ การทำนี้มีผลต่อการเข้าใจและการเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ในชีวิตของบุคคลได้อย่างชัดเจน ในกรณีของนักศึกษาคูที่เชื่อว่าการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ควรมีการทดลองเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนด้วยการทดลองจึงเป็นตัวอย่างของการทำที่เชื่อมโยงกับการพูดและการปฏิบัติ โดยการทดลองให้โอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสและปฏิบัติจริง ๆ เพื่อให้เข้าใจและได้เรียนรู้ในวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริง การทำนี้ช่วยสร้างการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติของวิชาวิทยาศาสตร์ให้มีความสอดคล้องกันมากขึ้น

3. ความสัมพันธ์ (Relating) ความสัมพันธ์ในการวิจัยแบบปฏิบัติการเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จและคุณภาพของงานวิจัย โดยส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมวิจัยและสิ่งต่าง ๆ ในแง่ของการทำงานและการจัดการ ประกอบด้วย

1) ความสัมพันธ์ต่อทรัพยากรและเครื่องมือ การมีความเข้าใจและการสนับสนุนกันระหว่างผู้ร่วมวิจัยในการจัดเตรียมและใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น เครื่องมือวิทยาศาสตร์หรืออุปกรณ์การทดลอง ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและให้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้น การจัดโต๊ะเรียนสำหรับการทำงานกลุ่มในชั้นเรียนเป็นตัวอย่างหนึ่งที่สนับสนุนการทำงานร่วมกันของนักเรียนและช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้เป็นกันเอง

2) ความสัมพันธ์กับผู้อื่นในบทบาทเฉพาะ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมวิจัยและผู้อื่นในบทบาทเฉพาะมีผลต่อการทำงานและความสำเร็จของโครงการวิจัย สำคัญที่ผู้ร่วมวิจัยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริหาร ผู้สอน หรือผู้อื่นที่มีบทบาทสำคัญในโครงการ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับผู้เรียน ที่เน้นการสนับสนุนและการพัฒนาทักษะของนักศึกษาให้เป็นอย่างดี

4.3 ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม

ในการดำเนินการวิจัยตามการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม นั้น มีขั้นตอนในการ กระตุ้นให้ค้นหาคำถามแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนที่สำคัญในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมี ส่วนร่วม ดังต่อไปนี้ (Kemmis et al, 2014)

ขั้นตอนที่สำคัญในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม มีดังต่อไปนี้

1) สำนัวจานของเราเกี่ยวกับเงื่อนไขต่าง ๆ (Closely examine our practice) เพื่อให้ เข้าใจการทำงานของสิ่งต่าง ๆ ว่าเป็นอย่างไร การเกิดขึ้นของสิ่งต่าง ๆ รวมถึงแบบสร้างการปฏิบัติที่ ทำให้เกิดการปฏิบัติในพื้นที่นั้น ๆ

2) ตั้งคำถาม (Asking) เกี่ยวกับตนเอง การสร้างคำถามที่เป็นเครื่องมือในการสังเกตและประเมินผลลัพธ์ของการปฏิบัติต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติเข้าใจถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นและจะเป็นเครื่องมือในการดำเนินการเพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือป้องกันผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น คำถามที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์และสภาพแวดล้อม

3) การกระทำทางการสื่อสาร (Communicative) เพื่อการสนทนาระหว่างผู้เข้าร่วมการใช้ภาษาสื่อสารระหว่างกันอย่างเรียบง่าย เพื่อมุ่งเน้นให้เกิด 3 ลักษณะ ได้แก่

(1) ความเห็นสอดคล้องต้องกันระหว่างบุคคล (Intersubjective agreement) ความเข้าใจในสถานการณ์ผ่านการสนทนาและการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและเป็นภาษาที่สื่อถึงความจริงจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและการยอมรับร่วมกันได้มากขึ้นระหว่างบุคคล เมื่อมีการเข้าใจและการยอมรับร่วมกันในเรื่องนั้น ๆ ผู้เข้าร่วมจะมีความเชื่อมั่นในความถูกต้องและความเหมาะสมของข้อมูลหรือข้อเสนอของกันและกัน

(2) ความเข้าใจซึ่งกันและกัน (Mutual understanding) การสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันในทีมงานนั้นมีความสำคัญมาก โดยเริ่มจากการเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนมุมมองอย่างเสมอภาค รับฟังและเคารพความคิดเห็นที่หลากหลาย และวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์หาจุดร่วมของมุมมองเหล่านั้น ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความเข้าใจร่วมกันที่ลึกซึ้ง และการทำงานเป็นทีมที่ราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(3) ฉันทามติแบบไม่บังคับ (Unforced consensus) ผู้เข้าร่วมมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นหรือทำเสนอแนะโดยไม่มีการกดดันหรือบังคับให้เห็นด้วยกับมุมมองหรือแนวคิดของผู้อื่น การสนทนาที่เกิดขึ้นในกระบวนการวิจัยแบบนี้มักจะเป็นการสนทนาระหว่างผู้เข้าร่วมโดยตรงโดยไม่มีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกพื้นที่เข้าร่วม การสนทนาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน และสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงในการปฏิบัติของพวกเขาเองได้โดยอิสระ การกระตุ้นให้เกิดการสนทนาอาจเป็นการเสนอคำถามหรือสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างในการแลกเปลี่ยนเรื่องราวและประสบการณ์ของผู้เข้าร่วม

4) การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Taking action transform) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ การสำรวจลาดตระเวน (Reconnaissance) การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Fact) การสะท้อน (Reflecting) และการปรับการวางแผน (Re-Planning) และทำเป็นวงจรเช่นนี้ อีก โดย เริ่มจาก 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติ (Enact) 3) การสะท้อน (Reflecting) โดยในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การสำรวจลาดตระเวน (Reconnaissance)

การสำรวจลาดตระเวนเป็นขั้นตอนสำคัญในการเริ่มต้นการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม เป็นการเริ่มต้นการสร้าง ความเข้าใจและการรับรู้ถึงปัญหาหรือความกังวลที่ผู้ร่วมวิจัยรู้สึกเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้น การสนทนาในพื้นที่ที่เรียกว่าเชิงการสื่อสารเป็นส่วนสำคัญของการสำรวจลาดตระเวน เนื่องจากเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

และการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการสนทนาควรส่งเสริมให้ผู้ร่วมวิจัยเข้าใจว่าปฏิบัติการบางอย่างอาจไม่เหมาะสมหรือไม่ยุติธรรมและมีผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ต่อผู้เกี่ยวข้องหรือกลุ่มเป้าหมาย การสนทนาในการสำรวจลาดตระเวนควรเป็นพื้นที่ที่ผู้ร่วมวิจัยสามารถแสดงความเป็นห่วงเกี่ยวกับปฏิบัติการที่น่าเป็นห่วง และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน ความกังวลที่มีค่าในการปฏิบัติจะต้องได้รับการยอมรับและการสนับสนุนในการตรวจสอบและแก้ไข เพื่อให้การวิจัยเป็นไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรมต่อผู้เข้าร่วม การแสดงความเป็นห่วงและการแลกเปลี่ยนความเห็นในการสนทนาสามารถช่วยให้ผู้ร่วมวิจัยเข้าใจเรื่องที่แท้จริงเกิดอะไรขึ้นและทำให้มีการตระหนักถึงความสำคัญของการปรับปรุงและการแก้ไขปฏิบัติให้เหมาะสมและยุติธรรมขึ้นได้โดยมีการสนับสนุนจากกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในพื้นที่นั้น ๆ การสนทนาในบริบทสาธารณะจะช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกันและเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการสำรวจและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมและครบถ้วน ซึ่งนักวิจัยจะเป็นผู้เอื้ออำนวยและควรตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ความเห็นสอดคล้องต้องกันระหว่างบุคคล (Intersubjective agreement) เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นและภาษาที่ใช้ในที่นี้หมายถึงการเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นและภาษาของบุคคลอื่น ๆ ในระดับที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมและความจริงใจ ชี้อตรง เป็นการยอมรับความเป็นจริงที่สุดซึ่งบุคคลรับรู้ได้ในการสื่อสาร

2) ความเข้าใจซึ่งกันและกัน (Mutual understanding) การรับฟัง การเคารพ การเปิดพื้นที่ให้สมาชิกในทีมแลกเปลี่ยนมุมมอง ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างความเข้าใจร่วมกัน การเปิดพื้นที่นี้จะช่วยให้ทุกคนมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและมุมมองของตนเอง

3) ฉันทามติแบบไม่บังคับ (Unforced Consensus) ในที่นี้การทำให้มีความเห็นอย่างสมครใจในขั้นตอนและการปฏิบัติโดยไม่บังคับ ความรู้สึกกังวลร่วมกันเหล่านี้เป็นสิ่งที่นักวิจัยจะต้องสังเกตว่าได้เกิดขึ้นในการสนทนาร่วมกันของผู้ สำหรับขั้นตอนที่สำคัญของการสำรวจลาดตระเวน มีดังนี้

1. การกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย ทั้งในด้านความคิดเห็น บทบาทหน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุมทุกฝ่ายพึงมีสิทธิ์แสดงความกังวลอย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากความกังวลเหล่านั้นมีคุณค่าต่อการเสริมสร้างองค์ความรู้สำหรับขั้นตอนการวิจัยในระยะต่อไป การให้ความสำคัญกับความหลากหลายและการรับฟังอย่างเปิดกว้าง จะช่วยเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพของงานวิจัย

2. การสร้างกลุ่มผู้ร่วมวิจัยซึ่งเรียกว่าปริมนทลสาธารณะ (Public sphere) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่สามารถแสดงความกังวลร่วมกันต่อสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน และผลลัพธ์ในอนาคต ในขณะที่มีการรวมกลุ่ม ผู้ร่วมวิจัยจะได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติในปัจจุบัน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สมเหตุสมผล ขาดความยั่งยืน และความไม่เป็นธรรม การสร้างปริมนทลสาธารณะจะช่วยให้เกิดการถกเถียงอย่างกว้างขวางและรอบด้าน ซึ่งจะนำไปสู่การระบุประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. การซักถามด้วยคำถามเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับการปฏิบัติและผลลัพธ์ของการปฏิบัติเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและการเปลี่ยนแปลงในทีม การซักถามเชิงวิพากษ์ช่วยให้ทุกคนมองเห็นภาพรวมของปัญหาและผลกระทบของการกระทำต่าง ๆ และช่วยสร้างการเรียนรู้จากประสบการณ์ สำหรับคำถามที่จะกระตุ้นให้เกิดความกังวลร่วมกันนั้น เมื่อเริ่มการสนทนานักวิจัยควรเปิดโอกาสให้กับมุมมองที่หลากหลายและไม่เร่งรัดการได้ความรู้สึกกังวลร่วมกันมากนัก ความกังวลที่ได้มานั้นควรเป็นสิ่งที่แลกเปลี่ยนร่วมกันได้ การจะได้มาถึงความรู้สึกกังวลของกลุ่มร่วมกันนี้อาจจะต้องมีการต่อรองกันถึงสิ่งที่จะเป็นความกังวลของกลุ่มเนื่องจากแต่ละบุคคลหรือแต่ละฝ่ายต่างมีความสนใจในประเด็นที่แตกต่างกันแต่ในท้ายที่สุดผู้ร่วมวิจัยจะได้ความรู้สึกร่วมกันของกลุ่มซึ่งจะเป็นหัวใจของการแสวงหาความรู้และการปฏิบัติของผู้ร่วมวิจัยต่อไป

4. การเขียนบันทึกหลังจากลงพื้นที่สำรวจหรือลาดตระเวน นักวิจัยควรตรวจสอบมุมมองของตนเองว่า สิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็น ผู้ร่วมวิจัย และบุคคลอื่น ๆ มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบคือการเขียนบันทึก ซึ่งนักวิจัยสามารถบรรยายเหตุการณ์ บันทึกความคิดเห็น ตีความสิ่งที่เกิดขึ้น และสะท้อนลงไปบันทึกได้นอกจากนี้ นักวิจัยยังสามารถเก็บรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้ในแฟ้ม การเขียนบันทึกจะทำให้ นักวิจัยเห็นพัฒนาการความคิดของตนเองเรื่องความกังวลที่ศึกษา และบางสิ่งทีอาจเปลี่ยนแปลงไป การจดบันทึกควรเป็นกิจวัตรประจำวัน เพื่อหยุดทบทวนสิ่งที่ทำไปในการวิจัย ซึ่งจะบังคับให้นักวิจัยสะท้อนกลับ บันทึกจะช่วยนำทางกระบวนการเรียนรู้ของนักวิจัยเอง หากบันทึกอย่างมีโครงสร้างตามตารางคำถาม บันทึกก็จะเป็นหลักฐานการเรียนรู้ได้ด้วย นักวิจัยควรจำไว้ว่า ความกังวลเกิดจากความรู้สึกไม่พึงพอใจกับบางสิ่งในการปฏิบัติ ซึ่งเป็นสิ่งที่นักวิจัยต้องการเปลี่ยนแปลงด้วยการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม ดังนั้นในบันทึกควรประกอบไปด้วยการสะท้อน 5 ประเด็นซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้สึกกังวลของนักวิจัยดังนี้

- 1) การใช้ภาษาที่เหมาะสมและการสื่อสารที่ชัดเจน
- 2) การประสานงานและการจัดการทรัพยากรให้เหมาะสม
- 3) การสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดี
- 4) การให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสำเร็จและประสิทธิภาพของโครงการ
- 5) การให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติและผลลัพธ์ของการวิจัย

จากการจัดบันทึกใน 5 ประเด็นที่กล่าวไปนักวิจัยจะเริ่มเห็นแนวโน้มของสิ่งที่ จะเปลี่ยนแปลงและสิ่งที่จะทำต่อไป อย่างไรก็ตามนักวิจัยจะต้องแสดงความคิดเห็นต่อความรู้สึก กังวลต่อตัวผู้ร่วมวิจัยและความเป็นไปได้ในการทำวิจัยด้วยและควรมีการเขียนสรุปสิ่งเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้แก่

- 1) ความกังวลร่วม
- 2) ปริมาณทลสาธารณะ
- 3) ความคิดเบื้องต้นสำหรับการปฏิบัติ
- 4) ความคิดของขั้นต่อไป

การต่อรองเกี่ยวกับความกังวลนั้นมีประโยชน์ เนื่องจากจะได้รับคำแนะนำหรือการประเมินจากผู้อื่น ซึ่งช่วยให้เข้าใจความกังวลอย่างแท้จริงมากขึ้น หลังการสำรวจ นักวิจัยจะตกผลึกว่าใครควรอยู่ในปริมาณทลสาธารณะ และเริ่มคิดหาแนวทางปฏิบัติที่มีเหตุผล ยั่งยืน และเป็นธรรมมากขึ้น ในขั้นวางแผนนี้ นักวิจัยต้องเตรียมพร้อมสังเกตการณ์ที่จะเกิดขึ้น และแนะนำแนวทางการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติแก่ผู้ร่วมวิจัย เพื่อให้การดำเนินงานและผลลัพธ์มีความสมเหตุสมผล ยั่งยืน และเป็นธรรมมากขึ้น นักวิจัยต้องตัดสินใจและคิดเกี่ยวกับความกังวล ความเป็นไปได้หรือข้อจำกัดของสถานการณ์ โดยอาจต้องนำเรื่องค่านิยม พันธสัญญาเชิงสังคม และการศึกษามาร่วมอภิปรายด้วย นักวิจัยอาจแจ้งเป้าหมายการวิจัย เช่น ความเสมอภาค การตัดสินใจแบบประชาธิปไตยและเปิดกว้าง ความยั่งยืนของสังคม หรือการสร้างพลังผ่านการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เป็นต้น ในการวางแผนปฏิบัติ นักวิจัยต้องพิจารณาตามแบบสร้างการปฏิบัติ กล่าวคือ ต้องตื่นตัวและสำรวจการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏในการพูด ทำ และความสัมพันธ์ ตลอดจนวิธีการเปลี่ยนแปลงการจัดการด้านวัฒนธรรม วาทกรรม วัตถุ เศรษฐศาสตร์ และสังคม นักวิจัยจะเริ่มรู้ว่าอะไรสามารถเปลี่ยนแปลงได้บ้าง การวางแผนต้องมีทั้งระยะยาวและสั้น แผนระยะยาวคือวัตถุประสงค์ใหญ่ ส่วนระยะสั้นคือการเปลี่ยนแปลงในแต่ละก้าว โดยนักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะให้

ความสนใจกับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการพูด การกระทำ และความสัมพันธ์ ดังนั้นนักวิจัยต้องคอยสังเกต และเก็บหลักฐานการวางแผนไว้ด้วย นักวิจัยต้องมั่นใจว่าเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล และมีหลักฐานเพียงพอ โดยสามารถเก็บหลักฐานจากหลายวิธี เช่น ความเห็นของกลุ่มและบุคคลต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นต้น นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะร่วมกันสร้างความคิดเพื่อให้ได้รายละเอียดที่ชัดเจนขึ้น แผนของกลุ่มจะได้มาจากความคิดของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการทำ โดยแผนนั้นควรผ่านการอภิปรายร่วมกัน เพื่อเป็นพื้นฐานความเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับสิ่งที่จะปฏิบัติ ดังนั้นแผนจึงเป็นทั้งสิ่งคิดทางแนวปฏิบัติ และสิ่งสะท้อนการปฏิบัติด้วย นักวิจัยสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาแผนต่อไปได้ ไม่ควรท้อแท้ต่อการปรับแผนก่อนนำไปปฏิบัติ

การปฏิบัติ (Enact)

ในการปฏิบัติ นักวิจัยดำเนินตามแผนที่วางไว้ แต่โดยปกติมักจะมีเหตุการณ์ไม่คาดคิดเกิดขึ้น ดังนั้นนักวิจัยจึงต้องปรับแผนใหม่และแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น หากการปรับแผนเป็นการเปลี่ยนแปลงสำคัญ นักวิจัยควรนำไปอภิปรายร่วมกับผู้ร่วมวิจัย เพื่อตัดสินใจร่วมกันว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไป การสังเกตการปฏิบัติมีความสำคัญมาก เนื่องจากหากไม่รวบรวมหลักฐานอย่างดี นักวิจัยอาจสูญเสียหลักฐานที่น่าเชื่อถือสำหรับการสะท้อนและปรับแผนครั้งต่อไป ดังนั้นการสังเกตจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การสะท้อน การสังเกตจะช่วยในการสะท้อน โดยเฉพาะในปริณิถยศาสตร์ นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยต้องตระหนักว่าจะเก็บหลักฐานจากแหล่งใด ซึ่งต้องอธิบายได้ว่าหลักฐานนั้นสะท้อนความกังวลได้อย่างไร และช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติ การเข้าใจการปฏิบัติของผู้ร่วมวิจัย และเงื่อนไขของการปฏิบัติ นอกจากนี้ นักวิจัยต้องทราบปริมาณหลักฐานที่เพียงพอ โดยในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมนี้ จำเป็นต้องบันทึกสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองขณะปฏิบัติ เช่น การเขียนบันทึกประจำวัน เป็นต้น ผู้ร่วมวิจัยสามารถเก็บหลักฐานในลักษณะที่แตกต่างกันได้ซึ่งจะเป็นการตรวจสอบสามเส้าจากแหล่งข้อมูลที่ต่างชนิดกันซึ่งหลักฐานเหล่านี้ก็จะทำให้ผู้เข้าร่วมและนักวิจัยเกิดการซักถามและแลกเปลี่ยนในกลุ่มวิจัย โดยการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมทางการศึกษา 9 ชนิดดังนี้

1. การจดบันทึก ประจำวันแบบต่าง ๆ (Diaries or Journal)
2. การเขียนบันทึกหรือจดบันทึกภาคสนาม (Field note)
3. การสัมภาษณ์ (Interview)
4. การบันทึกเสียงหรือวิดีโอและภาพถ่าย (Audio and video recording)

5. การเล่าเรื่องที่ผสมผสานด้วยวิธีการหลากหลายและนำเสนอด้วยสื่อและการเล่าเรื่อง ด้วยภาพ (Data play and footnote)
6. การวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis)
7. แบบสอบถามและการสำรวจ (Questionnaires and surveys)
8. ตารางหรือรายการตรวจสอบใน การปฏิสัมพันธ์ (Interaction schedules and checklists)
9. ตัวอย่างงานของนักเรียนและการ ประเมินงาน (Student work samples and assessment tasks)

การสะท้อน (Reflecting)

ในการสะท้อนนี้ นักวิจัยควรนึกถึงผลลัพธ์ใน 3 ประเด็น นี้คือ

- 1) อิทธิพลที่คาดหวังไว้และไม่ได้คาดหวังไว้
- 2) อิทธิพลของเจตนาและที่ไม่ได้เจตนา
- 3) ผลกระทบต่าง ๆ นอกจากนี้ นักวิจัยจะต้องเริ่มคิดถึง

การปฏิบัติในอนาคตหรือสิ่งที่จะทำในขั้นต่อไปสิ่งสำคัญคือ นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะต้องนำสิ่งที่ได้บันทึกมาสะท้อนร่วมกันในปริบทสาธารณะ ในขณะที่นักวิจัยสะท้อนถึงสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่นั้น นักวิจัยจะต้องคอยรักษาการกระทำ ทางการสื่อสารเอาไว้ใน ปริบทสาธารณะโดยเฉพาะใน 3 ประเด็นคือ

- 1) ความเห็นสอดคล้องต้องกันระหว่างบุคคลเพื่อ นักวิจัยต้องตระหนักถึง ภาษา และความคิดที่จะแลกเปลี่ยนในปริบทสาธารณะ (Intersubjective agreement)
- 2) ความเข้าใจซึ่งกันและกัน (Mutual understanding) ความเข้าใจในมุมมองของแต่ละบุคคล

3) ฉันทามติแบบไม่บังคับ (Unforced consensus) ในการสะท้อนนั้นเน้น ความเป็นกันเองและการเข้าใจร่วมกันโดยไม่มีการกดดันหรือบังคับให้เกิดความเห็นเดียวกัน นอกจากนี้ นักวิจัยอาจใช้การสำรวจผู้ร่วมวิจัยด้วยคำถามเชิงวิพากษ์เพื่อทำให้เกิดการเข้าใจและการรับฟังที่เพิ่มเติมในกระบวนการวิจัย การสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักวิจัยสามารถสังเกต และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทีมวิจัย ในการสะท้อนร่วมกับผู้ร่วมวิจัย นักวิจัยควรใช้เวลาพอสมควร ซึ่งจะช่วยกระตุ้นการสร้างคำถามใหม่และแนะนำแนวทางสำหรับการแสวงหา ความรู้ต่อไป นักวิจัยอาจต้องทบทวนข้อตกลงการทำงานร่วมกัน และบุคคลที่จะทำงานร่วมด้วยใน ปริบทสาธารณะ การสะท้อนของนักวิจัยจะอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานที่เก็บรวบรวมมา เพื่อ

ตัดสินใจว่าจะทำอะไรในขั้นตอนต่อไป จะปรับความกังวลหรือไม่ จะทบทวนการสำรวจหรือไม่ จะปรับการปฏิบัติเบื้องต้นและลองใหม่หรือไม่ หรือจะดำเนินการในขั้นตอนต่อไป หรือเริ่มในทิศทางใหม่ การคิดทบทวนซ้ำแล้วซ้ำอีกเป็นเรื่องปกติในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม ก่อนดำเนินการในขั้นต่อไป นักวิจัยควรร่างข้อความเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติ ซึ่งเป็น การปรับเรื่องความกังวล การสำรวจ การวางแผน จากสิ่งที่ได้เรียนรู้มา จากนั้นจึงเตรียมการ สำหรับรอบใหม่ต่อไป

การปรับการวางแผน (Re-Planning)

หลังการสะท้อนผล นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะเริ่มต้นด้วยการปรับแผนการ ดำเนินงานใหม่ โดยจะดำเนินการตามวงจรของการวางแผน ปฏิบัติ สังเกต และสะท้อนผลอีกครั้ง ดังที่ได้กล่าวรายละเอียดไปแล้วข้างต้น นักวิจัยจะทำซ้ำวงจรนี้หลายรอบ อย่างไรก็ตาม การวิจัย ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอาจไม่ดำเนินตามลำดับขั้นตอนดังกล่าวอย่างเคร่งครัด แต่อาจสลับ ขั้นตอนกันได้ เช่น อาจเริ่มจากการสะท้อนผลก่อน แล้วจึงวางแผน ปฏิบัติ และสังเกต ตามลำดับ

สิ่งสำคัญคือนักวิจัยต้องครบทุกขั้นตอน โดยสรุปแล้ว การวางแผนคือการ วางแผนในสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีเหตุผล ยั่งยืน และเป็นธรรมมากขึ้น การปฏิบัติและสังเกต คือการดำเนินตามแผนที่วางไว้และสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกัน ส่วนการ สะท้อนผล จะนำไปสู่การปรับแผนใหม่ต่อไป พร้อมกับทบทวนสิ่งที่ปฏิบัติมาแล้ว

5. ทฤษฎีการทำสื่อแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

5.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน Cohen & Uphoff

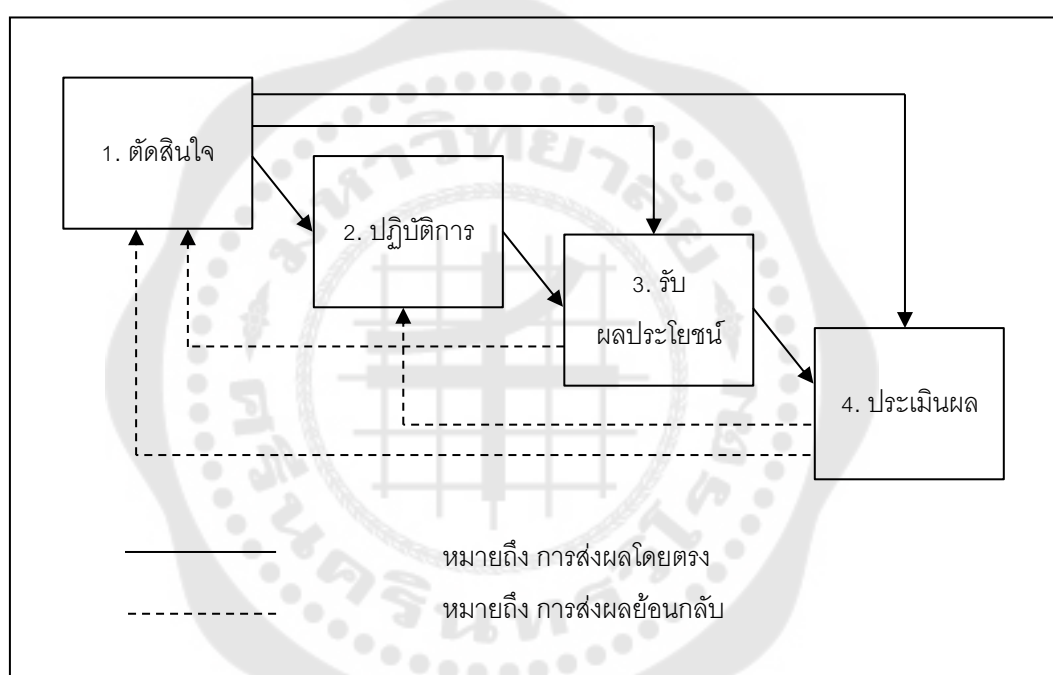
Cohen & Uphoff (1980, p. 222) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมี ส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมิน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) เป็นหนึ่งในกระบวนการที่ สำคัญ โดยประการแรก คือการกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของสิ่งนั้น ๆ และ เลือกลงนโยบายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้นจะจัดอยู่ในขั้นตอนกระบวนการ วางแผน การลงมือปฏิบัติ

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบ ของการดำเนินงานตามโครงการนั้น เพื่อเป็นแนวทางว่าใครจะทำงานไหน และด้วยวิธีไหน เพื่อให้ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่โครงการ เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารงาน การประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นอกจากการพิจารณาถึงความสำคัญของผลประโยชน์เชิงปริมาณและคุณภาพแล้วยังควรพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มและผลประโยชน์และโทษต่อบุคคลในสังคมด้วย

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มได้

ภาพประกอบ 2 วงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980)

5.2 ทฤษฎีการทำสื่อความคิดในการศึกษาชุมชน โดยใช้ AIC

กระบวนการ AIC (Appreciation-Influence-Control) เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันและจัดทำแผนโดยเป็นวิธีการที่เน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถมีส่วนร่วมในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ นำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการ ข้อจำกัด และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ กระบวนการ AIC ช่วยให้เกิดการระดมพลังสมองในการศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนาทางเลือกเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา โดยเกิดการตัดสินใจร่วมกันและการสร้างสรรค์ รวมถึงการรับผิดชอบต่อการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นด้วย(สินธุ์ สโรบล, 2552; ประเวศ

วะสี และไพบูรณ์ วัฒนศิริธรรม, 2537; จิตติ มงคลชัย อรัญญา, 2540; ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543)

กระบวนการ AIC เปิดโอกาสให้สมาชิกองค์กร หรือชุมชนทุกระดับ ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ นำมาซึ่งบ่อเกิดการเรียนรู้ร่วมกันจากการทำงานร่วมกัน (Interactive learning through action) ก่อให้เกิดการระดมสมอง เพื่อร่วมคิดวิเคราะห์หนทางเลือก หรือหนทางปฏิบัติที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนา นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของในผลงานที่คนได้มีส่วนร่วม ก่อให้เกิดความผูกพัน มีความรักและห่วงแหนองค์กร หรือชุมชนของตนเอง โดย กระบวนการ AIC มีขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความรู้ (Appreciation : A)

ขั้นตอนการสร้างความรู้หรือการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และหาข้อสรุปร่วมกัน โดยผลจากการวาดรูปเป็นสื่อ แบ่งเป็น 2 ส่วน

A1 : การวิเคราะห์สภาพการของหมู่บ้าน ชุมชน ตำบล ในปัจจุบัน

A2 : การกำหนดอนาคตหรือวิสัยทัศน์ อันเป็นภาพพึงประสงค์ในการพัฒนาว่าต้องการ

อย่างไรกระบวนการที่ใช้คือ การวาดภาพ ซึ่งมีความสำคัญ คือ

1) ใช้การวาดภาพเป็นวิธีในการสร้างภาพในจินตนาการของผู้เข้าร่วมประชุมช่วยให้เข้าใจและวิเคราะห์เนื้อหาหรือประเด็นที่กำลังพูดถึงได้โดยง่ายและกระชับ ซึ่งเป็นประโยชน์สำคัญโดยเฉพาะสำหรับผู้ที่ไม่ถนัดในการเขียน

2) การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมอื่นๆ ได้ซักถามข้อมูลจากภาพ เป็นการสร้างโอกาสให้เกิดการพูดคุยและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้เข้าร่วม นอกจากนี้ยังเป็นการกระตุ้นให้คนที่ไม่ค่อยกล้าพูดได้มีโอกาสนำเสนอเรื่องหรือคำถามที่อาจจะไม่กล้าถามในสภาพปกติ

3) การรวมภาพของแต่ละบุคคลเพื่อเป็นภาพรวมของกลุ่มช่วยให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความเข้าใจและรับรู้ได้ชัดเจนเกี่ยวกับแนวคิดและมุมมองที่แตกต่างกันของผู้เข้าร่วม

4) การสร้างบรรยากาศการประชุมที่มีความสุข เป็นกันเอง และผ่อนคลายนั้นเป็นสิ่ง เพื่อช่วยลดแรงกดดัน สร้างความผ่อนคลาย และกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วม

และแสดงออกมากขึ้น แม้บางคนอาจมองว่าการวาดภาพเป็นเรื่องเด็ก ๆ แต่หน้าที่ของวิทยากร และผู้นำกระบวนการคือต้องสร้างความเข้าใจและสร้างแรงจูงใจให้ผู้เข้าร่วมเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำกิจกรรมเหล่านี้

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence : I)

การสร้างแนวทางการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการกำหนดทิศทางและแผนการดำเนินงานเพื่อปฏิบัติการกิจกรรมตามวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ เริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์และประเมินสถานะปัจจุบันของหน่วยงานหรือโครงการ เพื่อเข้าใจปัญหาและความต้องการที่จะแก้ไขหรือพัฒนาในขั้นตอนถัดไป โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ

I1 : การคิดเกี่ยวกับกิจกรรมโครงการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามภาพพึงประสงค์

I2 : การจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม โครงการ โดย

- 1) กิจกรรมหรือโครงการที่หมู่บ้าน ชุมชน ท้องถิ่นทำเองได้เลย
- 2) การร่วมมือหรือการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมหรือโครงการที่มีผลต่อชุมชนหรือสังคมในพื้นที่ดังกล่าว

- 3) การขอความร่วมมือหรือรับการสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชน

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control : C)

การสร้างแนวทางปฏิบัติเป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้โครงการหรือกิจกรรมมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยขั้นตอนกิจกรรมประกอบด้วย

C1 : การแบ่งความรับผิดชอบ

C2 : การตกลงใจในรายละเอียดของการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติ

นอกจากนี้ผลลัพธ์ที่ได้จากการประชุมคือ

- 1) รายชื่อกิจกรรม หรือโครงการที่กลุ่ม องค์กรชุมชนดำเนินการได้เอง ภายใต้ความรับผิดชอบและเป็นแผนปฏิบัติการ ของหมู่บ้าน ชุมชน

- 2) กิจกรรม โครงการที่ชุมชน หรือองค์กรชุมชน ขอรับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน

- 3) รายชื่อกิจกรรม โครงการที่ชาวบ้านต้องแสวงหาทรัพยากร และประสานงานความร่วมมือจากภาคีความร่วมมือต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐหรือองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น

จากทฤษฎีดังกล่าว สามารถนำไปปรับใช้ในกระบวนการสร้างสื่อการสอน ADDIE Model ในรายวิชานาฏศิลป์ ผ่านการระดมความคิดของครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยสื่อให้เห็นถึงการเป็นพหุวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบุรี

6. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการสอน ADDIE (ADDIE Model)

พิจิตรา ธงพานิช (2561 : บทความวิจัย) ได้อธิบายและสรุปรูปแบบการสอน ADDIE ดังนี้ ADDIE เป็นรูปแบบการสอนที่ ออกแบบขึ้นมา เพื่อใช้ในการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน โดยอาศัยหลักของวิธีการระบบ (System Approach) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าสามารถนำไปใช้ออกแบบและพัฒนบทเรียนคอมพิวเตอร์ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็น CAI / CHT, WBI / WBT หรือ e-Learning ก็ตาม เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ครอบคลุมกระบวนการ ทั้งหมด และเป็นระบบปิด (Closed System) โดยพิจารณาจากผลลัพธ์ในขั้นประเมินผลซึ่งเป็นขั้นสุดท้าย และนำ ข้อมูลไปตรวจปรับ (Feedback) ขั้นตอนที่ผ่านมาทั้งหมด

การออกแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบแอดดี (ADDIE model) ประกอบด้วย กิจกรรมใน การดำเนินงาน 5 กิจกรรม ได้แก่ การวิเคราะห์ (analyze) การออกแบบ (design) การพัฒนา (develop) การนำไปใช้ (Implement) และการประเมินผล (evaluate) ซึ่งเมื่อพิจารณาให้ดีแล้วมี ลักษณะคล้ายกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหา (analyze) การนำเสนอ แนวทางการแก้ปัญหา (design) การเตรียมการแก้ปัญหา (develop) การทดลองการแก้ปัญหา (Implement) และสุดท้ายประเมินแนวทาง การแก้ปัญหว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (evaluate) รูปแบบ ADDIE นี้ จึงเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะมีผู้นิยมนำไปใช้ในการออกแบบสื่อ วัสดุการเรียนการสอน เช่น การออกแบบชุดการเรียนการสอน การออกแบบบทเรียนแบบโปรแกรม เป็นต้น ตลอดจนนำไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน คือระบบการศึกษา ในชุมชนและการออกแบบการเรียนการสอน ในระดับห้องเรียนเพื่อ พัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในด้านต่าง ๆ

รูปแบบการสอน ADDIE (ADDIE Model)

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

- (1) การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม
- (2) การวิเคราะห์ระบบ สิ่งแวดล้อม และสภาพขององค์กร เพื่อพิจารณาถึงทรัพยากรและอุปสรรคต่าง ๆ

- (3) การศึกษาลักษณะของกลุ่มประชากร
- (4) การวิเคราะห์เป้าหมายและจุดประสงค์ว่าเป็นการเรียนรู้ในลักษณะใด เช่น การเรียนรู้ เนื้อหา การเรียนรู้ทักษะ หรือการเรียนรู้ที่เป็นความต้องการเฉพาะ

ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

- (1) กำหนดวัตถุประสงค์ที่สามารถวัดผลได้
- (2) การจัดลำดับวัตถุประสงค์เพื่อให้งานต่อการจัดขบวนการเรียนรู้
- (3) จัดทำและวางแผนขั้นตอนและขบวนการวัดผลการเรียนรู้และการปฏิบัติ
- (4) ปรับวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มผู้เรียน
- (5) คัดเลือกสื่อและเนื้อหาที่เหมาะสม

ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop) กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

- (1) การสร้างสื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนตามที่ได้ออกแบบไว้
- (2) การทดสอบ (try out) สื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนกับกลุ่มเป้าหมาย
- (3) การปรับปรุงสื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

- (1) การเผยแพร่สื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะให้ครูและผู้เรียนได้รับประโยชน์จากทรัพยากรการเรียนรู้ใหม่ ๆ ได้อย่างเต็มที่
- (2) การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้ครูยอมรับสื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นและนำไปใช้

ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluate) กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

- (1) การสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนตาม จุดประสงค์ที่กำหนดไว้

(2) การทดสอบ (try-out) สื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนและเครื่องมือวัดเป็นขั้นตอนสำคัญในการปรับปรุงและปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอน เพื่อให้มันเป็นไปตามเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน

(3) การประเมินผลหลังการนำสื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนไปใช้กับกลุ่ม ประชากร (พิจิตรา ธงพานิช, 2561)

7. สถานะองค์กรและผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ภายใต้แนวคิดการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นในการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของประเทศจะต้องเป็นไปโดยเอกภาพและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ดังนั้นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนอยู่ในปัจจุบันย่อมได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องสถานภาพของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและสถานภาพผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ภายใต้การบริหารและการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่าจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้แตกต่างจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบันหรือไม่ทวิเคราะห์นี้จะนำเสนอสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในปัจจุบัน และแนวทางในการพิจารณากำหนดสถานภาพ ของตำรวจตระเวนชายแดนและผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่สอดคล้องกับโครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการเตรียมจัดการรองรับ สำหรับเรื่องดังกล่าวใน การปรับโครงสร้างการจัดการของการจัดระบบบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

การบริหารและการจัดการศึกษาของตำรวจตระเวนชายแดนในปัจจุบัน

ประวัติความเป็นมาและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

การจัดตั้งและการให้การศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้มีแนวคิดริเริ่มมาจากชุดลาดตระเวนของหน่วยตำรวจตระเวนชายแดนที่ได้ออกลาดตระเวนไปตามกลุ่มชาวเขาที่ไม่มีความรู้ภาษาไทยและไม่สามารถพูดไทยได้ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านการสื่อสารความหมายเป็นอย่างมาก หน่วยตำรวจตระเวนชายแดนจึงมีความเห็นตรงกันว่าหากสอนหนังสือเด็กชาวเขาให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถสื่อสารภาษาไทยได้ จะเป็นแนวทางที่นำไปสู่การพัฒนาความเจริญ เพื่อสร้างความมั่นคงให้พื้นที่ตามแนวชายแดนได้ดีอีกด้วย ดังนั้น หน่วยตำรวจตระเวนชายแดนจึงได้จัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแห่งแรกอย่างเป็นทางการ การขึ้น ในพื้นที่

อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ภายใต้ชื่อ “โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบำรุงที่ 1” ในปี พุทธศักราช 2499 โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดตั้งโรงเรียน ดังนี้

1) เพื่อประโยชน์ของทางราชการเพื่อความมั่นคง กล่าวคือ

1.1) เพื่อผลทางการเมืองให้ชาวเขาและประชาชนใกล้เคียงเป็นมิตร

1.2) เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้ชาวเขาและประชาชนใกล้เคียงรู้

หนังสือไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย

1.3) เพื่อให้ข่าวสารต่าง ๆ ในทางการเมืองเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ

1.4) เพื่อให้มีความสำนึกว่าเป็นคนไทย

1.5) เพื่อสนับสนุนงานรักษาความมั่นคงภายในส่วนที่เกี่ยวกับความ

รักษาความสงบเรียบร้อยและการตระเวนชายแดน

2) เพื่อให้การศึกษาแก่ชาวเขาและประชาชนใกล้เคียง กล่าวคือ

2.1) เพื่อให้เยาวชนชาวเขาเผ่าต่าง ๆ และเยาวชนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร

ได้รับการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษา

2.2) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่มีโอกาสและด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับ

การศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ ภายในชุมชนตัวเอง

2.3) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับ

ที่สูงขึ้นตามความสามารถของเด็กนักเรียน

2.4) เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบ ในศูนย์การเรียนชุมชน

ของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน และการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

3) เพื่อการพัฒนาเด็กเยาวชน และชุมชนในถิ่นทุรกันดารให้มีคุณภาพชีวิต

ที่ดีขึ้นตามพระราชดำริกล่าวคือ

3.1) เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนา ตามพระราชดำริ ทั้งในด้าน

ร่างกาย ด้านความรู้พื้นฐาน การยังชีพและการศึกษาต่อ

3.2) เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนในเขตบริการศึกษาของโรงเรียน

ตำรวจตระเวนชายแดน และเพื่อการพึ่งตนเองได้ทั้งในระดับโรงเรียนและชุมชน

3.3) เพื่อพัฒนากิจการในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้เป็นแหล่ง

ของการเรียนรู้ในชุมชน และการพัฒนาอาชีพพื้นฐานที่สอดคล้องกับศักยภาพตามความต้องการของชุมชนนั้น ๆ

บทบาทและหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดน

1) บทบาทการเป็นหน่วยสนับสนุนงานรักษาความมั่นคง ตามหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดน ในภารกิจได้รับมอบหมายจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติหน่วยควบคุมทางยุทธการ ประกอบด้วยงานหลักใน 4 งาน คือ

1. งานด้านการข่าว
2. งานด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย
3. งานด้านการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน
4. งานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

2) บทบาทการเป็นหน่วยให้การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานและปฐมวัย ตามหน้าที่ของครูทั่วไปเช่นเดียวกับครูประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) รวมไปถึงจนถึงการสนับสนุนบุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ประกอบด้วยงานหลัก ๆ ใน 3 กระบวนการ รวม 12 งาน คือ

1. งานในกระบวนการบริหาร 6 งาน ได้แก่

- (1) งานวิชาการ
- (2) งานกิจการนักเรียน
- (3) งานบุคลากร
- (4) งานธุรการ / การเงิน
- (5) งานอาคารสถานที่
- (6) งานโรงเรียนกับชุมชน

2. งานในกระบวนการเรียนการสอน 4 งาน ได้แก่

- (1) งานพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
- (2) งานการจัดทำแผนการสอนและการสอนตามแผน
- (3) งานการผลิตสื่อและการนำไปใช้
- (4) งานการวัดและประเมินผลนักเรียน

3. งานในกระบวนการนิเทศ 2 งาน ได้แก่

- (1) งานนิเทศภายในที่เป็นการนิเทศของครูใหญ่ภายในโรงเรียน
- (2) งานนิเทศภายนอก ที่เป็นการรับการนิเทศของครูตำรวจตระเวน

ชายแดนจากหน่วยต้นสังกัด และหน่วยร่วมสนองงานโครงการ

3) บทบาทการเป็นหน่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและชุมชน โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาจากความร่วมมือของหน่วยร่วมสนองงานโครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประกอบด้วยงานโครงการตามพระราชดำริฯ และงานของกองบัญชาการตำรวจ

(1) งานโครงการตามพระราชดำริ 8 โครงการ

(2) งานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน

(3) งานลูกเสือ เนตรนารี (สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา, 2543)

7.1 ประวัติความเป็นมาของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14

เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2529 จัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2529 (ฉบับที่ 14) แบ่งส่วนราชการในกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ได้ใช้อาคารที่ทำการของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 (กก.ตชด.เขต 7) เปิดทำการที่ตั้งที่ทำการชั่วคราวจากกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๗ แบ่งกำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีอยู่เป็น 2 ส่วน ส่งมอบให้กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ได้ทำการเคลื่อนย้ายโดยรถยนต์ออกจากกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 (กก.ตชด.เขต 7) ตำบลท่ามะขาม อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2530 มาตั้งที่ทำการ ที่บ้านค่ายธนะรัชต์ ตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 144 ในเวลานั้นเป็นการชั่วคราว (ปัจจุบันเป็นกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 145) ที่ตั้งที่ทำการปัจจุบัน เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2531 กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ได้รับมอบพื้นที่เปิดที่ทำการกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 จากกรมป่าไม้ ตามประกาศฉบับที่ 1/2530 ลง 10 สิงหาคม 2530 ให้ใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าวังด้วนและป่าห้วยทราย ตำบลห้วยทราย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นเนื้อที่ 503 ไร่ ทิศเหนือจด ที่ดินของเอกชน ทิศใต้จด ป่าสงวนแห่งชาติของกรมป่าไม้ ทิศตะวันออกจด ป่าสงวนแห่งชาติของกรมป่าไม้ ทิศตะวันตกจด ถนนเพชรเกษม เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2531 ได้วางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 โดยมี พล.ต.ท.ชาติชาย ฉายอรุณ ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในขณะนั้น เป็นประธานในพิธีเปิด เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2531 เปิดที่ทำการถาวร กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ที่บ้านห้วยทราย ตำบลห้วยทราย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จนถึงปัจจุบัน

ค่ายพระมงกุฎเกล้า เป็นนามค่ายของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ที่ขอพระราชทานให้แก่กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 อำเภอเมืองจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ตามหนังสือกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 0620.511/5317 ลง 14 กรกฎาคม 2531 เรื่องขออนุมัติชื่อค่ายเหตุที่นำพระนามของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหา วิชาวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มาตั้งเป็นนามค่าย ให้แก่กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ว่าค่ายพระมงกุฎเกล้า เพราะเป็นคำที่บุคคลทั่วไปนิยมและคุ้นเคยในการเรียกขานนอกจากนี้ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ยังตั้งอยู่ที่ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นจังหวัดที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาวิชาวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ผู้ทรงมีความผูกพันกับจังหวัดนี้และทรงเป็นผู้พระราชทานนามจังหวัดจากเดิมชื่อเมืองปราณบุรี เป็นประจวบคีรีขันธ์ในปัจจุบัน และเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดนในสังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน 14 และเพื่อเป็นอนุสรณ์ และเทิดพระเกียรติแด่ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาวิชาวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงนำความเจริญมาสู่ ประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง อาทิเช่น ทรงให้กำเนิดเสือป่าและลูกเสือ ตราพระราชบัญญัติ ประถมศึกษา สถานเสาวภา ปรักษณียทางอากาศ วิทยุโทรเลข และโทรศัพท์ ทรงตั้งคลังออมสิน ซึ่งต่อมาภายหลังได้ขยายงานเป็นธนาคารออมสิน ทรงสร้างสะพานพระรามหก ฯลฯ เป็นต้น <http://www.bpp14.go.th/homebpp14/history.htm>. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2565)

ตาราง 3 ข้อมูลครู ตชด.บุคลากรการศึกษาและนักเรียน รร.ตชด/ศกร.ตชด.สังกัด กก.ตชด.14

ลำดับ	รร.ตชด./ศกร. ตชด.	ครูและบุคลากรการศึกษา							จำนวน นร.ทั้งหมด		
		ตชด.	ผดด.	อบต.	อบจ.	คู่อ พัฒนา	ครู อาสา	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านเขาจ้าว	7	2	0	0	1	0	10	34	41	85
2	บ้านย่านซื่อ	7	2	0	0	1	0	10	55	31	96
3	นเรศวรป่าละอู	6	2	0	0	2	0	10	112	89	211
4	นเรศวรบ้านห้วยโศก	8	2	0	3	1	0	14	84	90	188
5	บ้านโป่งลึก	7	2	0	0	1	0	10	126	119	255
6	บ้านท่าวังหิน	7	2	0	0	1	0	10	35	29	74
7	บ้านแพรกตะคร้อ	9	2	0	0	2	0	13	120	152	285

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับ	รร.ตชด./ศกร. ตชด.	ครูและบุคลากรการศึกษา							จำนวน นร.ทั้งหมด		
		ตชด.	ผดต.	อบต.	อบจ.	คู พัฒนา	ครู อาสา	รวม	ชาย	หญิง	รวม
8	บ้านคลองน้อย	6	2	0	0	1	0	9	72	61	142
9	บ้านป่าหมาก	7	2	0	0	1	0	10	74	78	162
10	บ้านศรีล้อม	6	2	0	0	1	0	9	52	46	107
11	อินทรีอาสา	7	2	0	0	1	0	10	71	59	140
รวม		70	22	0	3	13	0	115	950	795	1,860

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฉิติ ปัญญาอินทร์ (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ดนตรี สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ดนตรีในโรงเรียน ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สถานที่ดำเนินการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนพิมพิษฐประชาสรรค์ โรงเรียนนางรอง โรงเรียนละหานทรายวิทยา โรงเรียนโนนเจริญพิทยาคม โรงเรียนพุทไธสง โรงเรียนปะคำพิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ผล การวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ดนตรี เนื่องจากสภาพความพร้อมทางด้านครูผู้สอนและครุภัณฑ์ อุปกรณ์ทางดนตรี จึงส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ให้นักเรียนไม่เกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง กระบวนการจัดการเรียนรู้ดนตรี ที่พัฒนาขึ้นจัดทำคู่ขนานกับการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Comprehensive Musician ship จัดสนทนากลุ่มเพื่อสะท้อนความคิดเห็น และให้ความรู้โดยวิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ดนตรีในโรงเรียน โดยใช้รูปแบบ Comprehensive Musician Ship ดีขึ้น เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้องชัดเจน กำหนดวิธีสอบได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเห็นวาระบบติดตามประเมินผล ทำให้เกิดความกระตือรือร้น ครูได้รับการพัฒนา ได้ประเมินตนเอง ประเมินซึ่งกันและกัน ได้ช่วยเหลือกันทำงาน มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกิดความภาคภูมิใจในผลงานและเกิดความมั่นใจในการทำงานยิ่งขึ้น แสดงวาระบบ ติดตามประเมินผลทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความสัมฤทธิ์ผล บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ภาควิชาานาฏดุริยางคศิลป์ สาขานาฏศิลป์ไทยศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบ CDIO โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มสมรรถนะความเป็นครูทางด้านนาฏศิลป์ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบ CDIO โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม และเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอนแบบ CDIO โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม รายวิชาระบำเบ็ดเตล็ด นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขา นาฏศิลป์ไทยศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผลการศึกษานักศึกษาหรือผู้เรียนสามารถวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา จำแนกหน่วยการเรียนรู้ได้ 5 ประเภทตามความต้องการของผู้เรียน สามารถ ทำงานเป็น Teams เพื่อศึกษาค้นคว้า ออกแบบกิจกรรมการสอน ถ่ายทอด กระบวนการเรียนการสอนภายในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการ ประเมินผลความพึงพอใจรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบ CDIO โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมพบว่าผลค่าสถิติโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 4.3 และค่า SD อยู่ในระดับ 1.5 ผลอยู่ในระดับดีมาก

นิสา เมลานนท์ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนานวัตกรรมการสอนวิชานาฏศิลป์ เรื่อง นาฏลีลานาฏยศัพท์ การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้พัฒนานวัตกรรมการสอนวิชานาฏศิลป์เรื่องนาฏลีลานาฏยศัพท์ ซึ่งจุดเด่นของนวัตกรรมนี้ เป็นการฝึกปฏิบัตินาฏยศัพท์ของนาฏศิลป์ไทย ละคร แต่ละคำ ด้วยเพลงที่มีเนื้อเพลงเป็นกลอนสุภาพมีสัมผัสคล้องจองได้ความหมาย แต่ละเพลงขับร้อง และบรรเลงด้วยวงปี่พาทย์โดยใช้ทำนองเพลงไทย ที่ไพเราะคุ้นหู อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะเพราะได้ปฏิบัตินาฏยศัพท์แต่ละคำซ้ำ ๆ และได้รับความเพลิดเพลินด้วยเสียงเพลงขณะปฏิบัติ ดังนั้นการวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษา ประสิทธิภาพของนวัตกรรม “นาฏลีลานาฏยศัพท์” โดยใช้วิธีสอนปฎิบัตินาฏศิลป์ ตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Sympson) สำหรับนักศึกษาสาขานาฏศิลป์และการละคร และสาขานาฏดุริยางคศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการเรียนจากการใช้นวัตกรรมการสอน และศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อนวัตกรรมการสอนวิชานาฏศิลป์ เรื่องนาฏลีลานาฏยศัพท์ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขานาฏศิลป์ การละคร 3 กลุ่ม 3 ชั้นปี และสาขานาฏดุริยางคศิลป์ไทย 2 กลุ่ม 2 ชั้นปี จำนวนทั้งสิ้น 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นวัตกรรมการสอนวิชานาฏศิลป์ เรื่อง นาฏลีลานาฏยศัพท์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมิน ทักษะปฎิบัติทางนาฏศิลป์ และแบบสอบถามความความพึงพอใจของนักศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ ใช้สถิติทดสอบสมมติฐานคือ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ เรียนโดยนวัตกรรมการสอนวิชานาฏศิลป์ เรื่อง นาฏลีลานาฏยศัพท์ โดยการทดสอบ ค่าที (t-test for Dependent Samples) เปรียบเทียบทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์ โดยวิธีสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ตามแนวคิดพัฒนาทักษะปฏิบัติของพิมพ์จันโดยการ ทดสอบค่าที (Single Samplet-test)

ฉวีวรรณ ตาลสุก (2558 : บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฯ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดอุปนนันทาราม จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตรฯ แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชานาฏศิลป์ แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติท่ารำ แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ แบบบันทึกของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) หลักสูตรฯ ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพ 2) ผลการใช้หลักสูตร พบว่า 2.1 ผลสัมฤทธิ์วิชานาฏศิลป์ของนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานต่างกันโดยรวมอยู่ในระดับดี 2.2 ความสามารถในการปฏิบัติท่ารำของนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานต่างกันมีพัฒนาการสูงขึ้น 2.3 ความสามารถในการสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ของนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานต่างกันมีพัฒนาการ สูงขึ้น และ 2.4 นักเรียน มีความพึงพอใจต่อหลักสูตร

ยุพิน ยืนยง และคณะ (2561 : 1-5) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการอ่านออกเสียงภาษาไทยร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน สำหรับนักเรียนศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนอินทรีอาสา (บ้านปากกะญอ) อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อความหมาย และเป็นภาษาประจำชาติที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติไทย ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนไทยทั้งชาติมาตลอดทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ภาษาไทยจึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนั้นยังทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย คนไทยจึงควรใช้ภาษาไทย เป็นเครื่องมือ สำหรับการเรียนรู้เรื่องอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งเสด็จ ฯ เป็นองค์ประธานเปิดการอบรมและพระราชทานปาสฐกาเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ ประจำปี 2549 ตอนหนึ่งว่า "การเรียนภาษาไทย

ในระดับประถมศึกษาเป็นการเรียนขั้นต้นเพื่อวางรากฐานการศึกษา ไม่เฉพาะด้านความรู้ภาษาไทย แต่เป็นรากฐานการศึกษาความรู้วิชาอื่น ๆ เป็นรากฐานการคิดการรับรู้คุณธรรม จริยธรรม การรู้จักระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ของสังคม ตลอดจนการปลูกฝังวัฒนธรรมไทยและความเป็นไทยด้วยกิจกรรมทางภาษาไทย ซึ่งถือเป็นเครื่องมือในการสื่อสารนั้น แบ่งออกเป็น 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการอ่าน การฟัง การพูด และการเขียน ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญมากในการศึกษาหาความรู้ การประกอบกิจการต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่าน ดังนั้นการสอนให้ผู้เรียนอ่านได้อ่านคล่อง จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เช่นเดียวกับข้อมูลที่กองวิจัยทางการศึกษากรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประเมินว่า หากสมรรถภาพของนักเรียนด้านภาษาไทยมีปัญหา ได้แก่ ทักษะการอ่านและการเขียน ปัญหาคือ การออกเสียงพยัญชนะ สระ คำควบกล้ำไม่ชัดเจน การแจกลูกสะกดคำ การใช้หลักภาษาไทยไม่ถูกต้อง การแจกลูกสะกดคำซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นมากสำหรับผู้เริ่มเรียน และหากครูไม่ได้สอนแจกลูกสะกดคำแก่นักเรียนในระยะเริ่มเรียน การอ่านของนักเรียนจะขาดหลักเกณฑ์การประสมคำ เมื่ออ่านหนังสือมากขึ้น ทำให้สับสนอ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือผิด ซึ่งเป็นปัญหามากของนักเรียนไทยในปัจจุบัน ผลจากการอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนในวิชาอื่น ๆ ด้วย เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำหรับการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (กรมวิชาการ 2546)

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนอินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮุย) อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับเยาวชนด้อยโอกาสในพื้นที่ห่างไกล มีนักเรียนเป็นชาวกะเหรี่ยงทั้งหมดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จำนวน 100 คน ใช้ภาษากะเหรี่ยงในการสื่อสาร มีครูตำรวจตระเวนชายแดนจำนวน 9 คน เป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีภารกิจหลักที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดน และจากการลงพื้นที่ทำวิจัย เพื่อแก้ปัญหาการอ่านออกเสียงภาษาไทย โดยดำเนินการทดสอบการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 คน เป็นรายบุคคล พบว่า ปัญหาการอ่านออกเสียงของนักเรียนทั้ง 6 คน เกิดจากสาเหตุที่คล้ายคลึงกัน คือ นักเรียนไม่สามารถจำพยัญชนะและสระได้ครบทุกตัว ขาดทักษะในการอ่านแจกลูกสะกดคำ ทำให้ไม่สามารถอ่านหนังสือได้ ขาดความกระตือรือร้น และแรงจูงใจในการเรียนรู้ รวมทั้งยังขาดการส่งเสริมการฝึกทักษะการอ่านที่จริงจัง ซึ่งจากการศึกษาผลการประเมินคุณภาพนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 - 2560 ของศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนอินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮุย) อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า

ผลการประเมินกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.83 และ 32.44 ตามลำดับ หากนักเรียนทั้ง 6 คนนี้ ไม่ได้รับการแก้ไขช่วยเหลือในด้านการอ่านจะส่งผลให้เป็นปัญหาในการเรียน ในรายวิชาอื่น ๆ และชั้นที่สูงขึ้นต่อไป

กัญจน์นิชา อิมสมบัติ (2563 , บทความวิจัย : 73) ผลการศึกษาเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม พบว่า กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม วิธีการใช้หลักการมีส่วนร่วมของครู เริ่มจากการให้ครูได้ร่วมสำรวจปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละชั้นเรียนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจวิธีการแก้ปัญหา ร่วมกันดำเนินการแก้ปัญหา และร่วมกันประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสง ได้ผลสรุปต้องการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วิชาวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน และทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญชัย สิงห์ธีร์ (2551 : 118-120) ได้ศึกษา การปรับตัวเข้าสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 5 พบว่า สภาพการปรับตัวเข้าสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการเรียนรู้ด้านบุคคล ด้านองค์การ ด้านการจัดการความรู้ และด้านเทคโนโลยี ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบสภาพการปรับตัวเข้าสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา การปรับตัว ในภาพรวมด้านเทคโนโลยีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การปรับตัวด้านองค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 5 ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบอาจเนื่องมาจากความศรัทธาในวิชาชีพและความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน รวมถึงการต้องการยอมรับ รู้จักหน้าที่ของตนเอง ส่งเสริมให้ครูรู้จักรับผิดชอบในสิ่งที่ประพฤติปฏิบัติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านที่ 4 ด้านการเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต อาจเนื่องจากครูมีภาระที่นอกเหนือจากงานสอนที่มาก ทำให้ขาดการวางแผนและการสร้างสรรค์ผลงานหรือการส่งเสริมการปฏิบัติงานการวัดผลและประเมินผลของผู้เรียนเท่าที่ควร ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมนักเรียนมีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อน รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ทำให้นักเรียนสนใจ

วิชาวิทยาศาสตร์มากขึ้น และการจัดกิจกรรมการพัฒนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้นักเรียนเข้าใจในการเรียนรู้วิชา วิทยาศาสตร์มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชินกรณ แก้วรักษา (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ 3 อันดับแรก คือ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารงบประมาณ ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ 3 ลำดับแรก คือ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหาร งบประมาณ และด้านบริหารบุคคล โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพงศ์ ศิริสุขเจริญพร (2556 : 24) ได้ศึกษาการพัฒนานโยบายความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศภายใต้ มาตรฐาน ISO/IEC 27001 : 2005 และการบริหารความเสี่ยง กรณีศึกษาฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพึงพอใจต่อการเรียนการสอนผ่านเว็บวิชาเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ในงานอุตสาหกรรมอยู่ในระดับดี

สวณีย์ ภิรมย์ไกรภักดิ์ (2559 : บทคัดย่อ) การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนตระหนักรู้ตนเองด้านความรับผิดชอบของ เด็กด้อยโอกาส และเพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนตระหนักรู้ตนเองด้านความรับผิดชอบของ เด็กด้อยโอกาส เทคนิคที่ใช้ในการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1998) ระยะเวลาเป็นการเตรียมก่อนการวิจัย โดยเลือกพื้นที่ ศึกษาแบบเจาะจง ศึกษาบริบท สร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียน สร้างเครือข่ายทีมวิจัย โดยใช้แบบสอบถาม การจัดกลุ่ม สนทนา focus group) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) คณะครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 46 คน ระยะที่ 2 เป็นการวางแผนและสร้างรูปแบบการเรียนตระหนักรู้ตนเองด้านความรับผิดชอบของเด็กด้อยโอกาส ดำเนินการสร้างร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยมีแนวคำถามการจัดกลุ่มสนทนาแบบสัมภาษณ์ พร้อมเครื่องมือบันทึกภาพ เสียง ระยะที่ 3 เป็นการปฏิบัติการตามรูปแบบการเรียนตระหนักรู้ตนเองด้านความรับผิดชอบของเด็กด้อยโอกาส นำไปใช้กับนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจำนวน 20 คน โดยการสังเกตพฤติกรรม พร้อมบันทึกภาพ เสียง ระยะที่ 4 เป็นการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนตระหนักรู้ตนเอง ด้านความรับผิดชอบของเด็กด้อยโอกาส

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันสังเกต ติดตามประเมินผลและสะท้อนกลับ เมื่อพบข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อย เพื่อปรับปรุงแก้ไขจนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและระยะที่ 5 เป็นการสังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ตระหนักรู้ตนเองด้านความรับผิดชอบของเด็กด้อยโอกาสโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทุกขั้นตอนของการวิจัยแล้วแก้ไขปรับปรุงออกมาเป็นรูปแบบการเรียนรู้ตระหนักรู้ตนเองด้านความรับผิดชอบ

วีรภัทร เดชศิริ (2561 : บทคัดย่อ) งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อการเรียนออนไลน์โดยใช้ TPACK Model ในรายวิชาเทคโนโลยี สารสนเทศนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหนองโพธิ์ (ศิลปวิทยาคม) 2) หาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนออนไลน์โดยใช้ TPACK Model ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยสื่อการเรียนออนไลน์โดยใช้ TPACK Model ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อสื่อการเรียนออนไลน์โดยใช้ TPACK Model ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ประชากรนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน คัดเลือกโดยแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสื่อการเรียนออนไลน์โดยใช้ TPACK Model ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินคุณภาพสื่อการเรียนออนไลน์โดยใช้ TPACK Model ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ แบบสอบถามความพึงพอใจ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สื่อการเรียนออนไลน์โดยใช้ TPACK Model ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศมี องค์ประกอบ ด้านเนื้อหาและด้านเทคนิค คุณภาพบทเรียนอยู่ในระดับดีมาก 2) ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนออนไลน์โดยใช้ TPACK Model ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ตามเกณฑ์ที่กำหนด 84.44 / 80.773) ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน มีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อ สื่อการเรียนออนไลน์โดยใช้ TPACK Model ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยอยู่ในระดับมากที่สุด

กรรณิกา ไวโสภา (2564 : บทคัดย่อ) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาโดยการบูรณาการใช้ TPACK Model ของนักศึกษาสาขาการสอนสังคมศึกษาตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาโดยการบูรณาการใช้ TPACK Model ก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรม 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาโดยการบูรณาการใช้ TPACK Model ของนักศึกษาสาขาการสอนสังคมศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาการฯ ล้านช้าง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 26 คน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาโดยการบูรณาการใช้ TPACK Model ของนักศึกษาครูสาขาการสอนสังคมศึกษา ที่สร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 91.73/ 87.02 (2) นักศึกษาสาขาการสอนสังคมศึกษา มีผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาโดยการบูรณาการใช้ TPACK Model หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาสังคม มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาโดยการบูรณาการใช้ TPACK Model อยู่ในระดับมาก

The University of Waikato (บทคัดย่อ : 2013) การมุ่งเน้นไปทำงานของนักวิจัยด้านการเดินที่ตั้งใจทำงานวิจัยชาติพันธุ์วิทยาในรูปแบบร่วมสมัย ซึ่งสะท้อนถึงการมีส่วนร่วมของนักวิจัยด้านการเดินที่มีประสิทธิผลกับผู้ชมจำนวนมากของนักชาติพันธุ์วิทยาจากหลากหลายสาขาวิชา การอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นการสะท้อนกลับการสอน การตอบสนองทางวัฒนธรรมการแสดงอัตลักษณ์ของบุคคลและกลุ่มลัทธิชาตินิยม จริยธรรม และการเป็นตัวแทน เผยให้เห็นข้อมูลเชิงลึกอันมีค่าเกี่ยวกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมและการเมืองโดยทั่วไปการวิจัยทางชาติพันธุ์ควมมุ่งมั่นที่จะมีส่วนร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัยและชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตประจำวัน

Robyn M. Gillies, (2002 : 15-20) ได้ทำการศึกษาถึงผลที่ยังเหลืออยู่ของประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือ หลังจากได้ให้ประสบการณ์แบบร่วมมือไปแล้ว 2 ปี โดย ทดลองให้การเรียนรู้แบบร่วมมือกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 52 คน และใช้กลุ่มควบคุมอีก 36 คน หลังจากนั้น 2 ปีจึงทำการตรวจสอบระหว่างทั้งสองกลุ่มพบว่า นักเรียนที่ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือมีลักษณะที่เป็นด้านบวกของการเรียนแบบร่วมมือมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับประสบการณ์ ได้แก่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียน การควบคุมอารมณ์ได้ดีในการทำงานร่วมกัน ผู้เรียนยังคงรักษาไว้ซึ่งการค้นคว้าอย่างกระตือรือร้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเองเห็นถึงความสำคัญของงานวิจัยที่ได้ศึกษามาดังกล่าว คือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีครูและนักเรียนเป็นส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมออกแบบสื่อการสอน โดยสื่อการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของการศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้สื่อการเรียนการสอนนั้นจะเป็นในรูปแบบใด ก็ขึ้นอยู่กับปัญหาของกลุ่มผู้เรียน ครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นหลักถึงจะสร้างสื่อการสอนหรือนวัตกรรมที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ในการสร้าง

นวัตกรรมสื่อการสอนนั้น ครูผู้สอนหรือผู้ที่สร้างนวัตกรรมนี้ จะต้องใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มาใช้ในการออกแบบ เพื่อเข้าถึงปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่นำมาใช้ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเป้าหมายหรือนักเรียนที่มีครูผู้สอนที่มีวุฒิทางการศึกษาทางด้านนาฏศิลป์หรือวุฒิทางการศึกษาเฉพาะด้าน แต่ในงานวิจัยที่ผู้วิจัยสนใจนั้น ต้องการที่จะสร้างโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพราะครูผู้สอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนี้ทุกท่านคือ บุคลากรในสังกัดตำรวจตระเวนชาย โดยวุฒิทางการศึกษา ไม่ได้สำเร็จทางด้านนาฏศิลป์หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลของเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์มาสร้างเป็นโมเดลนวัตกรรม ที่มีบุคลากรในสังกัด ประชาชนชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบนวัตกรรมสื่อการสอน ที่ใช้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ ที่ใช้สอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อจะทำให้ผู้สอนและนักเรียนเกิดสมรรถนะและคุณภาพในรายวิชานาฏศิลป์มากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 2. เพื่อพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 3. เพื่อศึกษาผลการใช้โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยเป็นการส่งเสริมสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทดลอง การสัมภาษณ์ สังเกตการณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย ตามขั้นตอนการศึกษาแบบ ADDIE Model
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.1 แบบประเมินความรู้ครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)
 - 3.2 แบบประเมินทักษะของครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)
 - 3.3 แบบประเมินความรู้นักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)
 - 3.4 แบบประเมินทักษะนักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)
 - 3.5 แบบวัดประเมินโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม (ก่อนและหลัง)
4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การนำเสนอข้อมูลวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการนำ ADDIE Model ตามแนวคิดของ เควิน ครูส (Kevin Kruse 2008 : 1) โดยมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนในการวิจัยตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ (Analysis) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ 2 การออกแบบและการพัฒนา (Design and Development) การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ

ระยะที่ 3 การนำไปใช้ (Implementation) การนำรูปแบบไปใช้

ระยะที่ 4 การประเมินผล (Evaluation) การประเมินและปรับปรุงรูปแบบ

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ (Analysis) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาโมเดล นวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ทราบถึงสภาพบริบทและข้อมูลของปัญหาในการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้วยการศึกษาข้อมูล ดังกล่าว ประกอบด้วย 1) การศึกษาวิเคราะห์สิ่งที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริง 2) การศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 3) การระบุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพบริบทและข้อมูลของปัญหาในการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และวิเคราะห์นโยบาย เป้าหมายในการพัฒนารูปแบบของโมเดลสื่อการสอน

2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการเกี่ยวกับการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. การประชุมสนทนา (Focus Group) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ 1. ครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 2. ครูใหญ่หรือผู้บริหารโรงเรียน และ 3. ผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน ด้านการสอนนาฏศิลป์และการแสดงท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับแนวทาง ในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม และเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

4. ศึกษาหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา R & D (Research and Development) หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบ รูปแบบการเรียนการสอน

ระยะที่ 2 การออกแบบและการพัฒนา (Design and Development) การพัฒนา และตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ

เป็นขั้นที่ดำเนินการร่วมกันทั้งการออกแบบและพัฒนา (Design and Development) กับการศึกษาวิจัยด้วยการนำข้อมูลพื้นฐานมาสังเคราะห์ถึงหลักสูตรทางรายวิชานาฏศิลป์ การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ที่สามารถพัฒนา ขึ้นไปตรวจสอบความ สมเหตุสมผล โดยผู้เชี่ยวชาญ (Developments: D) นำผลที่ได้จากการตรวจสอบ ไปแก้ไขปรับปรุง ต้นแบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ ในแต่ละ องค์ประกอบและ กระบวนการของรูปแบบ

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม และตรวจสอบ คุณภาพของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ ที่ใช้สอนกับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีรายละเอียด ดังนี้

1. โครงร่างรูปแบบของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์
2. ตรวจสอบคุณภาพของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน รายวิชานาฏศิลป์
3. ปรับปรุง แก้ไข โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน รายวิชานาฏศิลป์
4. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
มาตรฐานและตัวชี้วัด หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
5. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่
 - 1) แบบประเมินความรู้ครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ ก่อนและหลัง
 - 2) แบบประเมินทักษะของครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ ก่อนและหลัง
 - 3) แบบประเมินความรู้นักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ ก่อนและหลัง
 - 4) แบบประเมินทักษะนักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ ก่อนและหลัง

ระยะที่ 3 การนำไปใช้ (Implementation) : การนำรูปแบบไปทดลองใช้เป็นการนำ รูปแบบโมเดลสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม ที่เกิดการพัฒนาไปทดลองใช้กับครูและนักเรียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้ง 11 โรงเรียน โดยใช้การวิจัยเชิงทดลองแบบการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการ ทดลองการใช้โมเดลสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม (One-Group Pretest-Posttest Design)

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการทดลองใช้รูปแบบโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ขั้นตอนการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยถึงผู้บังคับกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. ผู้วิจัยวิเคราะห์สภาพบริบทปัจจุบันและประเมินความต้องการที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ของครูผู้สอน จากผลการสัมภาษณ์ครูใหญ่และครูผู้สอน เพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สิ่งที่เป็นจริง (Actual) รวมทั้ง วิเคราะห์เอกสาร นโยบายทุกระดับสิ่งที่คาดหวัง (Target) เพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์สิ่งที่เติมเต็ม (Gap)
3. ผู้วิจัยและครูใหญ่ร่วมกันทดสอบการเรียนการสอนของครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- 6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม
4. ผู้วิจัยอธิบายกระบวนการโมเดลสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ และให้ครูผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกันยายน 2566 ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ จำนวน 30 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยร่วมสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมและให้คำปรึกษาแนะนำอย่างต่อเนื่อง
5. เมื่อดำเนินการทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยและครูผู้สอนร่วมกันทดสอบทักษะพื้นฐานที่เกิดจากการปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- 6 หลังใช้โมเดลนวัตกรรม สื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม
6. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- 6 และครูผู้สอนที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม
7. ผู้วิจัยนำผลการทดสอบโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนที่มีต่อ ความพึงพอใจในการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม มาวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 4 การประเมินผล (Evaluation) : การประเมินและปรับปรุงรูปแบบ

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการนำผลการทดลองตามกระบวนการและเงื่อนไขของการสร้างรูปแบบโมเดล รวมทั้งผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อ โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม ของนักเรียนและครูผู้สอน มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และพร้อมที่จะนำไปใช้ต่อไป

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

โรงเรียนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 206 โรงเรียนทั่วประเทศ แบ่งออกเป็น ภาค 1 จำนวน 45 โรง ภาค 2 จำนวน 48 โรง ภาค 3 จำนวน 72 โรง ภาค 4 จำนวน 41 โรง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น

2.1.1 กลุ่มที่ก่อนลงพื้นที่ ได้แก่

2.1.1.1 กลุ่มโรงเรียนในสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ไม่มีครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 5 โรง

2.1.1.2 กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14

2.1.2 กลุ่มที่ลงพื้นที่ ได้แก่

2.1.2.1 ครูใหญ่ ในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 11 คน

2.1.2.2 ครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 44 คน

2.1.2.3 ผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ ชาวบ้าน ในพื้นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 11 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) คือ ครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้ง 11 โรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโมเดลนวัตกรรม สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม สำหรับครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีดังนี้

3.1.1 แบบสอบถามสภาพบริบทปัจจุบันและความต้องการของครูใหญ่ที่เกี่ยวกับสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไทย

3.1.2 แบบสอบถามสภาพบริบทปัจจุบันและความต้องการของครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

3.1.3 ประเด็นการสนทนา (Focus Group) ทางด้านโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม สำหรับครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3.1.4 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรายวิชานาฏศิลป์

3.1.5 แบบประเมินความรู้ครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)

3.1.6 แบบประเมินทักษะของครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)

3.1.7 แบบประเมินความรู้นักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)

3.1.8 แบบประเมินทักษะนักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)

3.1.9 แบบวัดประเมินโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม (ก่อนและหลัง)

3.1.10 ศึกษาเอกสารหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครู คู่มือวัดผลประเมินผลการศึกษาวิธีการสร้างและข้อสอบจากเอกสารต่าง ๆ วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ และศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์จากหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.1.11 เสนอโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม สำหรับครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบหาความตรงเชิงเนื้อหา ค่า IOC ดังนี้

3.2 ความตรงเชิงเนื้อหา

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเครื่องมือกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Index of item – objective congruence : IOC) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญไม่น้อยกว่า 5 คน เป็นผู้พิจารณาให้คะแนน

3.3 เกณฑ์คะแนนการพิจารณา

- 1 กรณีแน่ใจว่าแบบประเมินนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 0 กรณีไม่แน่ใจว่าแบบประเมินนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 1 กรณีแน่ใจว่าแบบประเมินนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.4 การหาค่า IOC

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน คะแนนรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

3.5 เกณฑ์การตัดสิน

ค่า IOC (Index of Item - Objective Congruence) ถ้ามีค่า .05 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์นั้น สรุปว่า ข้อคำถามข้อนั้นใช้ได้

ตาราง 4 ตัวอย่างตารางแสดงการหาค่า IOC

จุดประสงค์/แบบประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปลผล
	1	2	3		
จุดประสงค์ :					
	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้

3.6 แบบประเมินทักษะในรายวิชานาฏศิลป์

3.6.1 ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการสอบปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.6.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนปฏิบัติ โดยใช้วิธีการแบบฝึกทักษะที่เกิดจากการปฏิบัติ

3.6.3 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินทักษะในรายวิชานาฏศิลป์

3.6.4 สร้างแบบประเมินและเกณฑ์การประเมินทักษะปฏิบัติ ในรายวิชานาฏศิลป์

3.6.5 เสนอแบบประเมินและเกณฑ์การประเมินทักษะปฏิบัติ ต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแบบประเมินและเกณฑ์การประเมินทักษะปฏิบัติที่ปรับปรุงแล้วมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

3.7 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติ

ตาราง 5 ตัวอย่างตารางแสดงแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติ

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ความถูกต้องของท่ารำ				
2. ความสวยงาม				
3. จังหวะในการรำ				
4. อารมณ์และความรู้สึกในการรำ				
5. ความตั้งใจ				

3.8 เกณฑ์คุณภาพ

ดีมาก คะแนน 16 – 20

ดี คะแนน 11 - 15

พอใช้ คะแนน 6 - 10

ปรับปรุง คะแนน 1 – 5

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อให้ได้ความเหมาะสมของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เพื่อที่ปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง	คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา ทองนิล	ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร
และการสอน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกรัตน์ จิรสังจานุกูล	ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี
เพื่อการศึกษา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ คงถาวร	ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย
5. อาจารย์ธวัช ตรีศัลหนู	ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัว และประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นเครื่องมือ สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ทั้ง 11 โรงเรียน

5.2 การวิจัยเชิงทดลอง ใช้แบบประเมินทักษะและความรู้ของครูผู้สอนและนักเรียน ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้แบบฝึกทักษะในรายวิชานาฏศิลป์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการสอน รายวิชานาฏศิลป์ ที่ผ่านการทดลองใช้โมเดลสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม วัดโดยใช้แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอน วิเคราะห์โดยใช้สถิติ t-test กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

6.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน

- ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

$\sum x$ คือ ผลบวกของข้อมูลทุกค่า

n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

- ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สูตรที่ 1 $S. D. = \frac{\sqrt{(X - \bar{X})^2}}{n - 1}$ หรือ

สูตรที่ 2 $S. D. = \frac{\sqrt{n \sum x^2 - (\sum x)^2}}{n(n - 1)}$

เมื่อ S. D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x คือ ข้อมูล (ตัวที่ 1, 2, 3, ..., n)

$\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

6.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence)

- หาค่าความเชื่อมั่น

7. การนำเสนอผลการวิจัย

7.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน ที่เน้นสมรรถนะของครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีประสิทธิผล

7.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายการวิจัย โดยใช้ความถี่และร้อยละ

7.3 การวิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ทั้ง 11 โรงเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

7.4 การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ทั้ง 11 โรงเรียน ระหว่างก่อนและหลังการใช้โมเดลสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม

7.5 การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงทดลองผ่านกระบวนการสังเกต สัมภาษณ์ และการสะท้อนการเรียนรู้ ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสถานภาพและปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 2. เพื่อพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 3. เพื่อศึกษาผลการใช้โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่เป็นการส่งเสริมสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ สังเกตการณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และวิเคราะห์นโยบาย เป้าหมายในการพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอน

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากทั้งภายในและงานวิจัยต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อนำมากำหนดเป็นแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า ผลจากการศึกษาประกอบไปด้วย 3 แนวคิด ดังนี้

แนวคิดที่ 1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

แนวคิดที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

แนวคิดที่ 3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ ADDIE MODEL

ผลการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สามารถสรุปได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 ผลการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโมเดล
นวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากทั้งภายในและงานวิจัยต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า กระบวนการที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1.1.1 แนวคิดที่ 1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

จากการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ในสาระที่ 3 นาฏศิลป์ มีมาตรฐานที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่สำคัญ 2 มาตรฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละมาตรฐานดังนี้

1) มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ในสาระที่ 3 นาฏศิลป์ ในมาตรฐาน ศ 3.1 คือ เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า ในระดับชั้น ป. 4 ครูผู้สอนจะต้องระบุทักษะพื้นฐานทางนาฏศิลป์และการละครที่ใช้สื่อความหมายและอารมณ์ตามหลักและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ให้นักเรียนเข้าใจร่วมกับการฝึกภาษาท่าและนาฏยศัพท์ ครูผู้สอนจะต้องสอนให้นักเรียนใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครง่าย ๆ ในการถ่ายทอดเรื่องราว ด้วยการให้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ประกอบเพลงปลุกใจและเพลงพระราชนิพนธ์ รวมถึงการใช้ศัพท์ทางการละครในการถ่ายทอดเรื่องราว ครูผู้สอนจะต้องสอนให้นักเรียนแสดง การเคลื่อนไหวในจังหวะต่าง ๆ ตามความคิดของตน ด้วยการประดิษฐ์ท่าทางหรือท่ารำประกอบจังหวะพื้นเมืองในระดับชั้น ป. 5 ครูผู้สอนจะต้องบรรยายองค์ประกอบนาฏศิลป์ ให้นักเรียนเข้าใจ จังหวะ ทำนอง คำร้อง ภาษาท่า นาฏยศัพท์ และอุปกรณ์ ครูผู้สอนจะต้องสอนนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงท่าทางประกอบเพลงหรือเรื่องราวตามความคิดของนักเรียน ด้วยการให้นักเรียนประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลง หรือท่าทางประกอบเรื่องราว ครูผู้สอนจะต้องสอนให้นักเรียนแสดงนาฏศิลป์ โดยเน้นการใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ในการสื่อความหมายและการแสดงออก ด้วยการให้นักเรียนแสดงนาฏศิลป์ ได้แก่ ระบุว่า ฟ้อน รำวงมาตรฐาน ครูผู้สอนจะต้องให้นักเรียนเข้ามามีส่วน

ร่วมในกลุ่มกับการเขียนเค้าโครงเรื่องหรือบทละครสั้น ๆ ในส่วนขององค์ประกอบของละคร ได้แก่ การเลือกและเขียนเค้าโครงเรื่อง บทละครสั้น ๆ เป็นต้น ครูผู้สอนจะต้องสอนให้นักเรียนรู้จักเปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ เช่น ที่มาของการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ ครูผู้สอนจะต้องสอนให้นักเรียนรู้จักบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการชมการแสดง เช่น หลักการชมการแสดง ว่ามีการถ่ายทอดความรู้สึกและคุณค่าของการแสดงอย่างไรบ้าง และในระดับชั้น ป. 6 ครูผู้สอนจะต้องสอนให้นักเรียนรู้จักสร้างสรรค์การเคลื่อนไหวและการแสดงโดยเน้นการถ่ายทอดลีลาหรืออารมณ์ โดยการประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงปลุกใจหรือเพลงพื้นเมืองหรือท้องถิ่นเน้นลีลาหรืออารมณ์ ครูผู้สอนจะต้องสอนให้นักเรียนรู้จักออกแบบเครื่องแต่งกาย หรืออุปกรณ์ประกอบการแสดงอย่างง่าย ๆ อย่างสร้างสรรค์ เช่น เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ฉากประกอบการแสดง เป็นต้น ครูผู้สอนจะต้องสอนให้นักเรียนแสดงนาฏศิลป์และละครง่าย ๆ ได้แก่ รำวงมาตรฐาน ระบำ ฟ้อน ละครสร้างสรรค์ เป็นต้น

2) มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ในสาระที่ 3 นาฏศิลป์ ในมาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชา นาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า ในระดับชั้น ป. 4 ครูผู้สอนจะต้องสอนและอธิบายให้นักเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ หรือชุดการแสดงอย่างง่าย ๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายและตอบคำถามเกี่ยวกับความเป็นมาของนาฏศิลป์ รวมถึงที่มาของชุดการแสดง ครูผู้สอนจะต้องสอนให้นักเรียนรู้จักเปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์กับการแสดงที่มาจากวัฒนธรรมอื่น ด้วยการชมการแสดง เช่น นาฏศิลป์ หรือการแสดงท้องถิ่น เป็นต้น ครูผู้สอนจะต้องสอนและอธิบายให้นักเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการแสดงความเคารพในการเรียนและการแสดงนาฏศิลป์ เช่น การทำความเคารพก่อนเรียนและก่อนแสดง ครูผู้สอนจะต้องระบุเหตุผลที่ควรรักษา และสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์สอนให้นักเรียน ถึงความเป็นมาของนาฏศิลป์ และคุณค่า ในระดับชั้น ป. 5 ครูผู้สอนจะต้องสอนให้นักเรียนรู้จักเปรียบเทียบการแสดงประเภทต่าง ๆ ของไทย ในแต่ละท้องถิ่น เช่น การแสดงพื้นบ้าน ครูผู้สอนจะต้องระบุหรือแสดงนาฏศิลป์ นาฏศิลป์พื้นบ้านที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและประเพณีให้นักเรียนทราบถึงการแสดงนาฏศิลป์ประเภทต่าง ๆ เช่น การแสดงพื้นบ้าน ในระดับชั้น ป. 6 ครูผู้สอนจะต้องอธิบายสิ่งที่มีความสำคัญ

ต่อการแสดงนาฏศิลป์และละคร โดยการอธิบายถึงความหมาย ความเป็นมา ความสำคัญ ของ นาฏศิลป์และละครให้นักเรียนทราบถึง บุคคลสำคัญ และคุณค่า ครูผู้สอนจะต้องระบุประโยชน์ที่ได้รับจากการแสดงหรือการชมการแสดงนาฏศิลป์และละคร เช่น การแสดงนาฏศิลป์และละครในวันสำคัญของโรงเรียน เป็นต้น

สรุปผลการศึกษาลักษณะการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน 2551 ในสาระที่ 3 นาฏศิลป์ ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 4 ผลการศึกษาลักษณะการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน 2551 ในสาระที่ 3 นาฏศิลป์

จากภาพที่ 4 สรุปได้ว่า ครูผู้สอนต้องมีการสอนให้นักเรียนเข้าใจและมีส่วนร่วม ในการแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงสอนให้ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็น มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

1.1.2 แนวคิดที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม มีกระบวนการในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่สำคัญ 4 กระบวนการ โดยมีรายละเอียดในแต่ละมาตรฐานดังนี้

1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในประเด็นการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า กระบวนการในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ แยกตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม ดังนี้

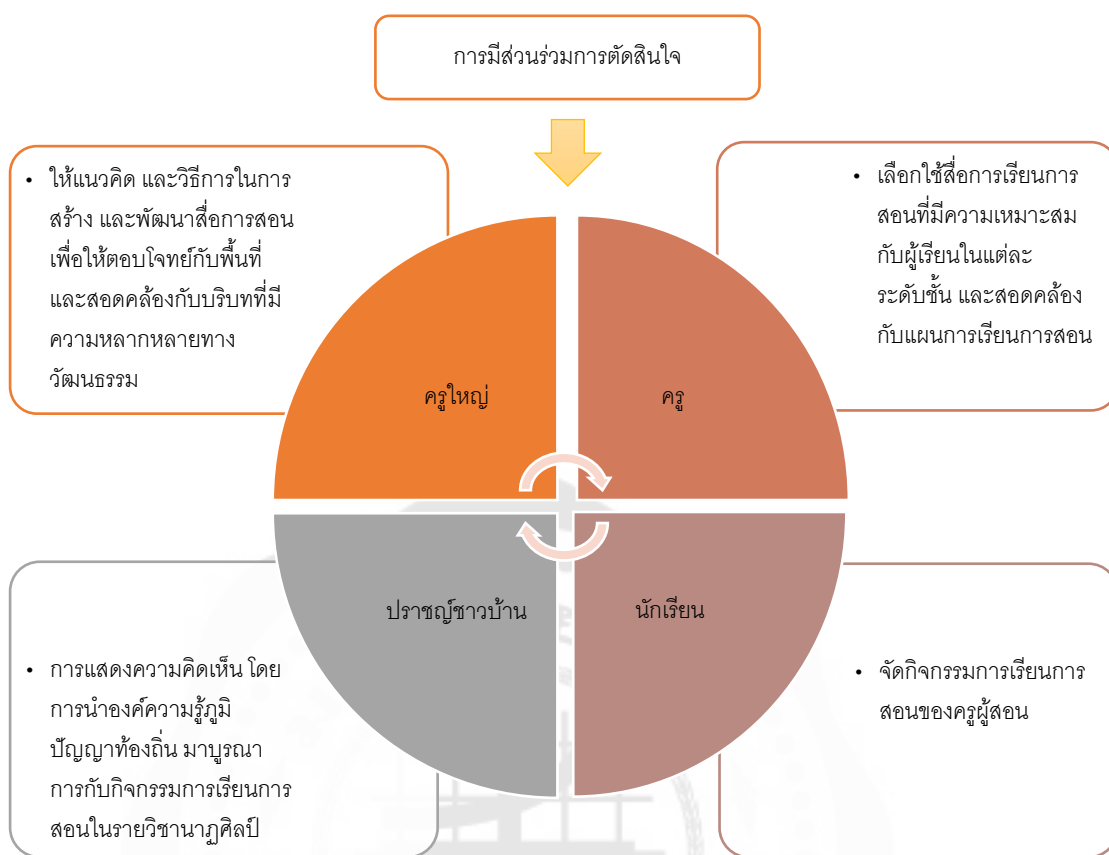
ครูใหญ่ มีส่วนร่วมการตัดสินใจโดยการให้แนวคิด และวิธีการในการสร้าง และพัฒนาสื่อการสอน เพื่อให้ตอบเจตภัยกับพื้นที่ และสอดคล้องกับบริบทที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ครู มีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น และสอดคล้องกับแผนการเรียนการสอน

นักเรียน มีส่วนร่วมการตัดสินใจโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน

ปราชญ์ชาวบ้าน มีส่วนร่วมการตัดสินใจโดยการแสดงความคิดเห็น โดยการนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในประเด็นการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 5 ผลการศึกษากการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ

จากภาพที่ 5 สรุปได้ว่า ครูใหญ่ มีส่วนร่วมการตัดสินใจโดยการให้แนวคิด และวิธีการในการสร้าง และพัฒนาสื่อการสอน เพื่อให้ตอบเจตน์กับพื้นที่ และสอดคล้องกับบริบทที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ส่วนครู มีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น และสอดคล้องกับแผนการเรียนการสอน สำหรับนักเรียน มีส่วนร่วมการตัดสินใจโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน และปราชญ์ชาวบ้าน มีส่วนร่วมการตัดสินใจโดยการแสดงความคิดเห็น โดยการนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในประเด็นการมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า กระบวนการในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านการมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ แยกตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม ดังนี้

ครูใหญ่ มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ โดยการประชุม ปรึกษา แผนและกิจกรรมการสอน ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ มีส่วนร่วมในการหาแหล่งสนับสนุน และจัดหาหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์

ครู มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ โดยการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ตนได้เลือกเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนในห้องเรียนนาฏศิลป์

นักเรียน มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ โดยการให้ความร่วมมือในการลงมือปฏิบัติของครูผู้สอน

ปราชญ์ชาวบ้าน มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ โดยการสาธิต แสดงภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่น การทอผ้า การตีกลองยาว และการจักสานไม้ไผ่

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในประเด็นการมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 6 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา
รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้อัดสินใจ

จากภาพที่ 6 สรุปได้ว่า ครูใหญ่ มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้อัดสินใจ โดยการประชุม วิพากษ์ แผนและกิจกรรมการสอน ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ มีส่วนร่วมในการหาแหล่งสนับสนุน และจัดหาหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ ส่วนครู มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้อัดสินใจ โดยการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ตนได้เลือกเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนในห้องเรียนนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียน มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้อัดสินใจ โดยการให้ความร่วมมือในการลงมือปฏิบัติของครูผู้สอน และปราชญ์ชาวบ้าน มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้อัดสินใจ โดยการสาธิต แสดงภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่น การทอผ้า การตีกลองยาว และการจักสานไม้ไผ่

3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในประเด็นการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า กระบวนการในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น แยกตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม ดังนี้

ครูใหญ่ มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น โดยการนำองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาบูรณาการกับสื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ทำให้ปราชญ์ชาวบ้านมีรายได้ และสร้างมูลค่าจากภูมิปัญญาของท้องถิ่น

ครู มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น โดยสื่อการสอนที่เกิดขึ้น ทำให้สามารถนำมาประกอบการพิจารณาเลื่อนระดับตำแหน่งให้สูงขึ้น

นักเรียน มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น โดยทำให้ได้รับองค์ความรู้จากสื่อที่เลือก ทำให้เกิดความสนใจในการเรียนวิชานาฏศิลป์มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ปราชญ์ชาวบ้าน มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น โดยการนำสื่อที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาเป็นสื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ยังคงอยู่สืบไป และเป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในประเด็นการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 7 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

จากภาพที่ 7 สรุปได้ว่า ครูใหญ่ มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น โดยการนำองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาบูรณาการกับสื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ทำให้ปราชญ์ชาวบ้านมีรายได้ และสร้างมูลค่าจากภูมิปัญญาของท้องถิ่น ส่วนครู มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น โดยสื่อการสอนที่เกิดขึ้น ทำให้สามารถนำมาประกอบการพิจารณาเลื่อนระดับตำแหน่งให้สูงขึ้น สำหรับนักเรียน มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น โดยทำให้ได้รับองค์ความรู้จากสื่อที่เลือก ทำให้เกิดความสนใจในการเรียนวิชานาฏศิลป์มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม และปราชญ์ชาวบ้าน มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น โดยการนำสื่อที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาเป็นสื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ยังคงอยู่สืบไป และเป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในประเด็นการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า กระบวนการในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แยกตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม ดังนี้

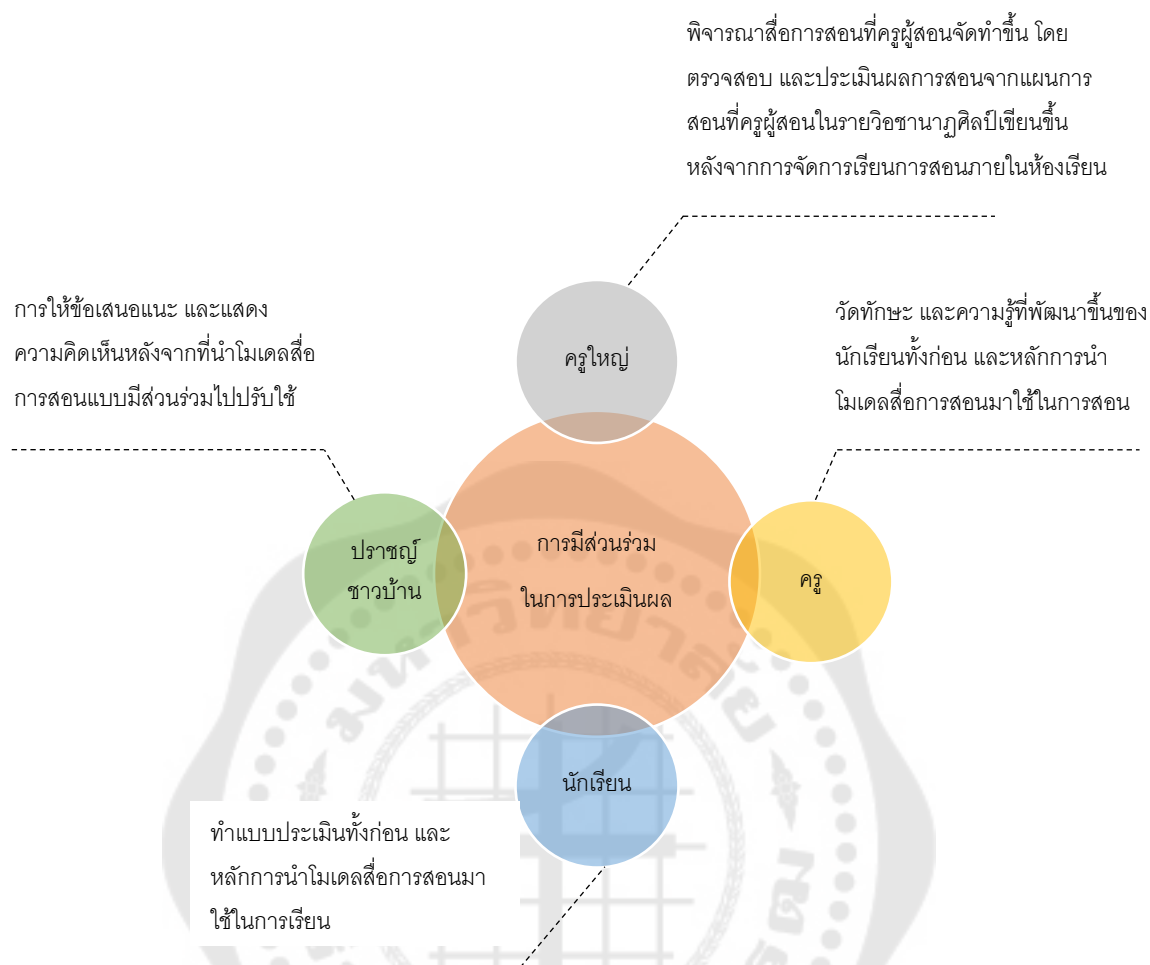
ครูใหญ่ มีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยการพิจารณาสื่อการสอนที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น โดยตรวจสอบ และประเมินผลการสอนจากแผนการสอนที่ครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์เขียนขึ้น หลังจากการจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียน

ครู มีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยวัดจากทักษะ และความรู้ที่พัฒนาขึ้นของนักเรียนทั้งก่อน และหลังการนำโมเดลสื่อการสอนมาใช้ในการสอน

นักเรียน มีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยการทำแบบประเมินทั้งก่อน และหลังการนำโมเดลสื่อการสอนมาใช้ในการเรียน

ปราชญ์ชาวบ้าน มีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยการให้ข้อเสนอแนะ และแสดงความคิดเห็นหลังจากที่นำโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมไปปรับใช้

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในประเด็นการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 8 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากภาพที่ 8 สรุปได้ว่า ครูใหญ่ มีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยการพิจารณาสื่อการสอนที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น โดยตรวจสอบ และประเมินผลการสอนจากแผนการสอนที่ครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์เขียนขึ้น หลังจากการจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียน ส่วนครู มีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยวัดจากทักษะ และความรู้ที่พัฒนาขึ้นของนักเรียนทั้งก่อน และหลังการนำโมเดลสื่อการสอนมาใช้ในการสอน สำหรับนักเรียน มีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยการทำแบบประเมินทั้งก่อน และหลังการนำโมเดลสื่อการสอนมาใช้ในการเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน มีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยการให้ข้อเสนอแนะ และแสดงความคิดเห็นหลังจากที่นำโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมไปปรับใช้

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สามารถสรุปผลการศึกษาการมีส่วนร่วม ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 9 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วม

จากภาพที่ 9 สรุปได้ว่า ผลการศึกษาการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า ครูใหญ่ ครู นักเรียน และประชาชนชาวบ้าน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้อัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.1.3 แนวคิดที่ 3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ ADDIE MODEL

จากการศึกษาเกี่ยวกับ ADDIE MODEL มีขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอน รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่สำคัญ 5 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดในแต่ละมาตรฐานดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับ ADDIE MODEL ในขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน แยกตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม ดังนี้

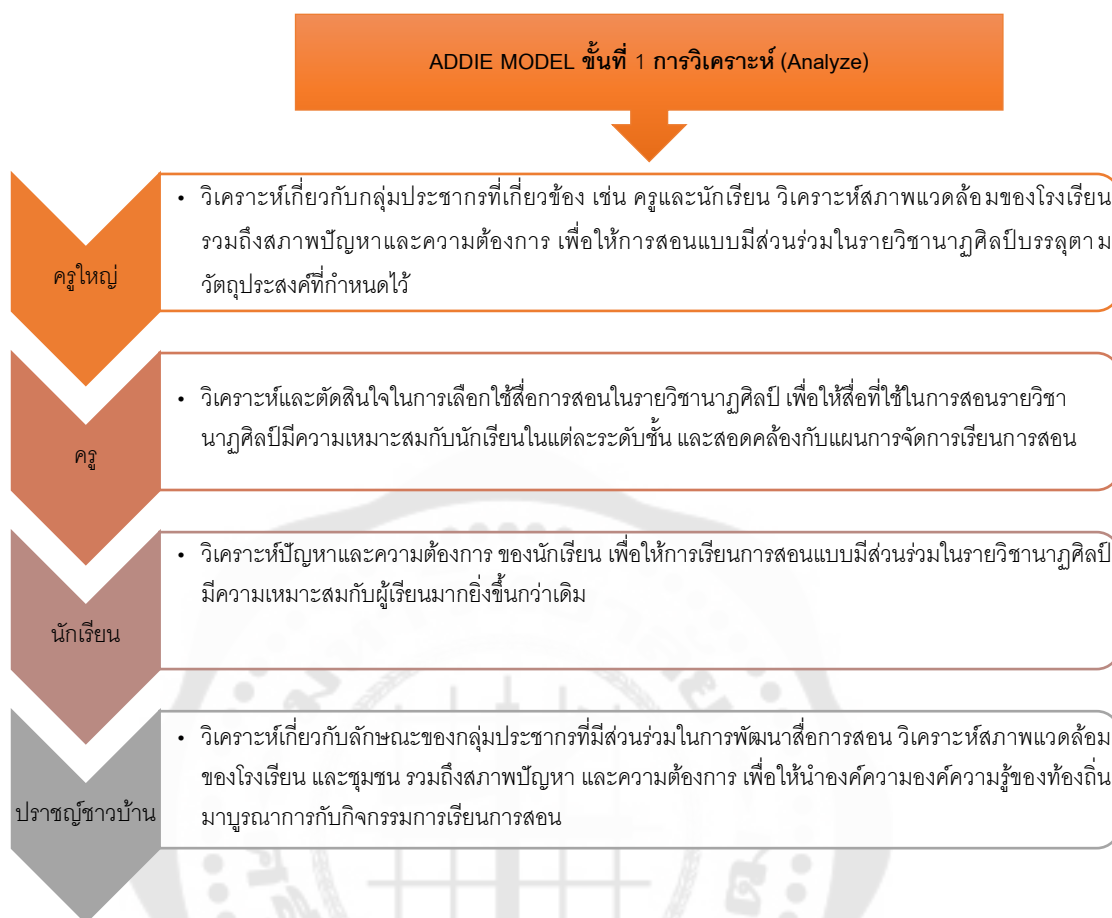
ครูใหญ่ ได้ทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู และนักเรียน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน รวมถึงสภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อให้ การสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ครู ได้ทำการวิเคราะห์และตัดสินใจในการเลือกใช้สื่อการสอนใน รายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้สื่อที่ใช้ในการสอนรายวิชานาฏศิลป์มีความเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละ ระดับชั้น และสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนการสอน

นักเรียน ได้ทำการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ ของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น กว่าเดิม

ปราชญ์ชาวบ้าน ได้ทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะของกลุ่ม ประชากรที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการสอน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชน รวมถึงสภาพปัญหา และความต้องการ เพื่อให้สอดคล้องความต้องการของท้องถิ่น มาบูรณาการ กับกิจกรรมการเรียนการสอน

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับ ADDIE MODEL ในขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชา นาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 10 ผลการศึกษา ADDIE MODEL ในขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze)

จากภาพที่ 10 สรุปได้ว่า ครูใหญ่ ได้ทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูและนักเรียน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน รวมถึงสภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อให้การสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่วนครู ได้ทำการวิเคราะห์และตัดสินใจในการเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้สื่อที่ใช้ในการสอนรายวิชานาฏศิลป์มีความเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น และสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนการสอน สำหรับนักเรียน ได้ทำการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ ของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม และปราชญ์ชาวบ้าน ได้ทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มประชากรที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการสอน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชน รวมถึงสภาพปัญหา และความต้องการ เพื่อให้สอดคล้องกับความรู้ของท้องถิ่น มาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับ ADDIE MODEL ในขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน แยกตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม ดังนี้

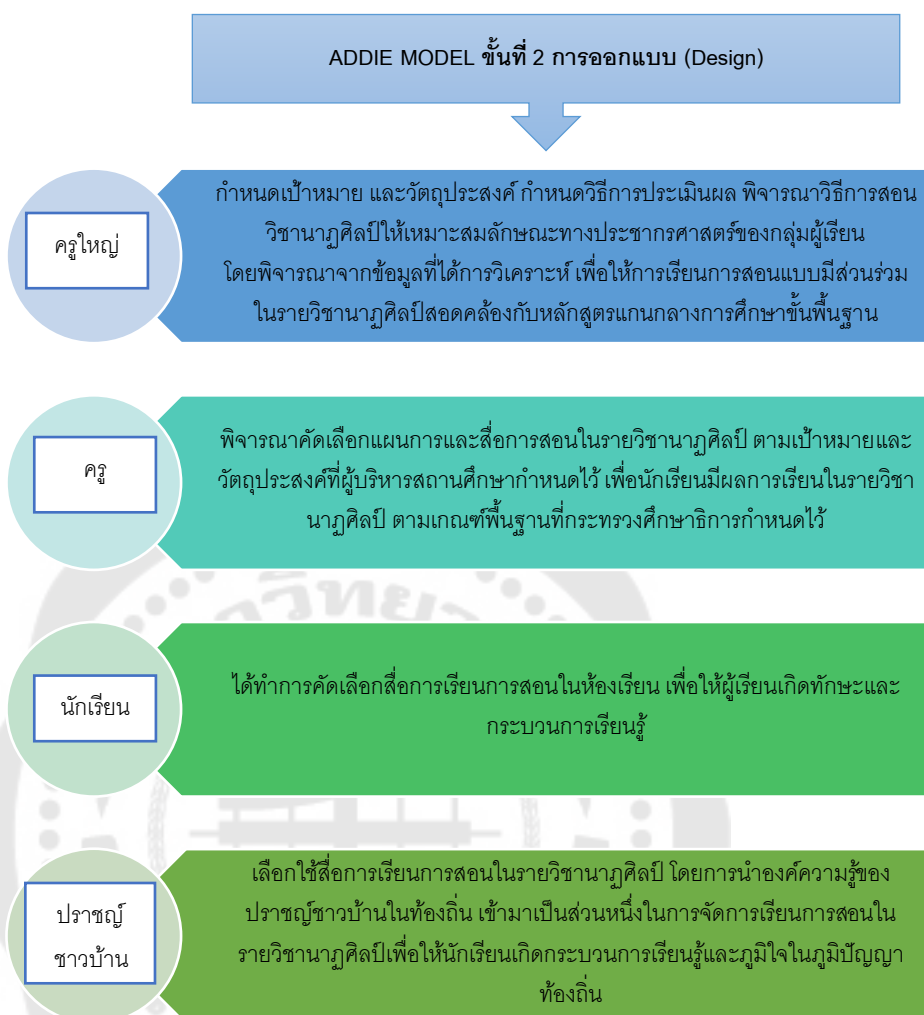
ครูใหญ่ ได้ทำการกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการประเมินผล พิจารณาวិธีการสอนวิชานาฏศิลป์ให้เหมาะสมลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มผู้เรียน โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้การวิเคราะห์ เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ครู ได้ทำการพิจารณาคัดเลือกแผนการและสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดไว้ เพื่อนักเรียนมีผลการเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ ตามเกณฑ์พื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้

นักเรียน ได้ทำการคัดเลือกสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการเรียนรู้

ปราชญ์ชาวบ้าน ได้ทำการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ โดยการนำองค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านในห้องถิ่น เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับ ADDIE MODEL ในขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 11 ผลการศึกษา ADDIE MODEL ในขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design)

จากภาพที่ 11 สรุปได้ว่า ครูใหญ่ ได้ทำการกำหนดเป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการประเมินผล พิจารณาวิธีการสอนวิชาสามัญให้เหมาะสมลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มผู้เรียน โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้การวิเคราะห์ เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชาสามัญสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนครู ได้ทำการพิจารณาคัดเลือกแผนการและสื่อการสอนในรายวิชาสามัญ ตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดไว้ เพื่อนักเรียนมีผลการเรียนในรายวิชาสามัญ ตามเกณฑ์พื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ สำหรับนักเรียน ได้ทำการคัดเลือกสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และปราชญ์ชาวบ้าน ได้ทำการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชาสามัญ โดยการนำองค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน

ในท้องถิ่น เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับ ADDIE MODEL ในขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน แยกตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม ดังนี้

ครูใหญ่ ได้ทำการสร้าง และปรับปรุงสื่อ และแผนการเรียนการสอน ในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้แผนการเรียนการสอน และสื่อดังกล่าว สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ครู ได้ทำการทดสอบสื่อการเรียนการสอน และแผนการเรียนการสอน ตามที่ได้ร่วมกันออกแบบไว้ เพื่อให้แผนการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

นักเรียน ได้ทำการเข้าร่วมทดลองกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน
ปราชญ์ชาวบ้าน ได้ทำการแสดงความคิดเห็น ในการพัฒนาการ กิจกรรมและสื่อ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้รูปแบบในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมากที่สุด

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับ ADDIE MODEL ในขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 12 ผลการศึกษา ADDIE MODEL ในขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop)

จากภาพที่ 12 สรุปได้ว่า ครูใหญ่ ได้ทำการสร้าง และปรับปรุงสื่อ และแผนการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้แผนการเรียนการสอน และสื่อดังกล่าว สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนครู ได้ทำการทดสอบสื่อการเรียนการสอน และแผนการเรียนการสอน ตามที่ได้ร่วมกันออกแบบไว้ เพื่อให้แผนการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สำหรับนักเรียน ได้ทำการเข้าร่วมทดลองกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน และปรชาญ์ ชาวบ้าน ได้ทำการแสดงความคิดเห็น ในการพัฒนาการเรียนการสอนและสื่อ ที่ใช้ในการจัดการเรียน การสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้รูปแบบในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับภูมิปัญญา ท้องถิ่นมากที่สุด

ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับ ADDIE MODEL ในขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน แยกตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม ดังนี้

ครูใหญ่ ได้ทำการแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ ตลอดจนสนับสนุนครูผู้สอนเกี่ยวกับการนำสื่อและแผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไปใช้ เพื่อให้สื่อและแผนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว สามารถเพิ่มพูนทักษะและความรู้ของครูผู้สอน และตัวผู้เรียนได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ครู ได้ทำการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการเผยแพร่สื่อ การนำสื่อ และแผนการเรียนการสอนไปใช้กับผู้เรียน เพื่อให้เกิดแนวทางที่หลากหลายในการนำสื่อและแผนดังกล่าวไปใช้ ทำให้สื่อและแผนดังกล่าวสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ด้านนาฏศิลป์ของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น

นักเรียน ได้ทำการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ผู้สอนนำมาใช้กับผู้เรียน ที่ทำให้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์มีความน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนมีความอยากเรียนรู้ในรายวิชานาฏศิลป์มากขึ้น

ปราชญ์ชาวบ้าน ได้ทำการแสดงความคิดเห็นที่ครูผู้สอนนำสื่อการสอนไปใช้จัดกิจกรรมกับนักเรียนในแต่ละช่วงชั้น เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นมีความเหมาะสม

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับ ADDIE MODEL ในขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 13 ผลการศึกษา ADDIE MODEL ในขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement)

จากภาพที่ 13 สรุปได้ว่า ครูใหญ่ ได้ทำการแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ ตลอดจนสนับสนุนครูผู้สอนเกี่ยวกับการนำสื่อและแผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไปใช้ไปใช้ เพื่อให้สื่อและแผนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว สามารถเพิ่มพูนทักษะและความรู้ของครูผู้สอน และตัวผู้เรียนได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่วนครู ได้ทำการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการเผยแพร่สื่อ การนำสื่อและแผนการเรียนการสอนไปใช้กับผู้เรียน เพื่อให้เกิดแนวทางที่หลากหลายในการนำสื่อและแผนดังกล่าวไปใช้ ทำให้สื่อและแผนดังกล่าวสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ด้านนาฏศิลป์ของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น สำหรับนักเรียน ได้ทำการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการสื่อการเรียนการสอนที่ผู้สอนนำมาใช้กับผู้เรียน ที่ทำให้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์มีความน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนมีความอยากเรียนรู้ในรายวิชานาฏศิลป์

มากขึ้น และปราชญ์ชาวบ้าน ได้ทำการแสดงความคิดเห็นที่ครูผู้สอนนำสื่อการสอนไปใช้จัดกิจกรรมกับนักเรียนในแต่ละช่วงชั้น เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นมีความเหมาะสม

ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluate)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับ ADDIE MODEL ในขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluate) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน แยกตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม ดังนี้

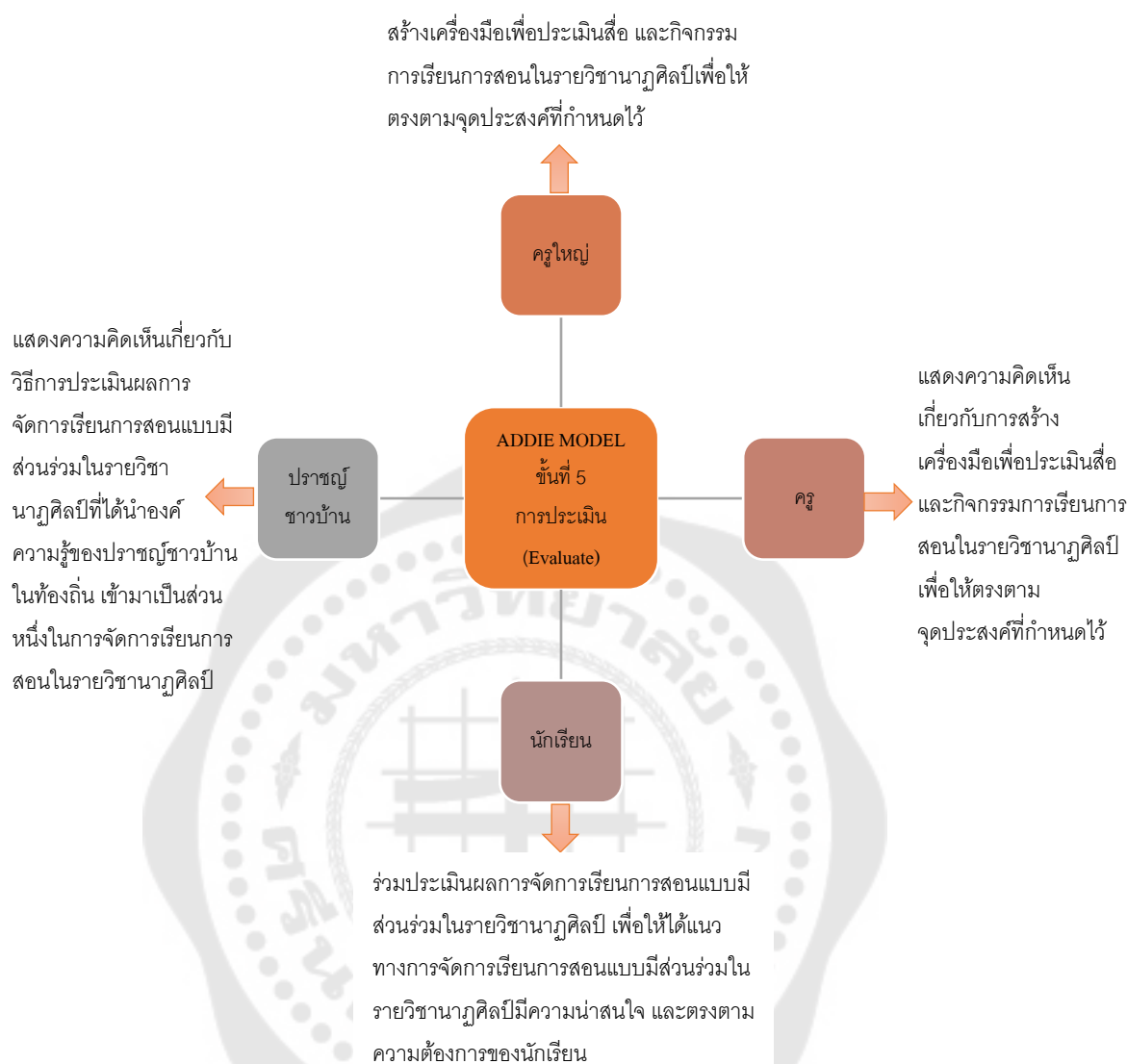
ครูใหญ่ ได้ทำการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์เพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ครู ได้ทำการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์เพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

นักเรียน ได้ทำการร่วมประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีความน่าสนใจ และตรงตามความต้องการของนักเรียน

ปราชญ์ชาวบ้าน ได้ทำการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ที่ได้นำองค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับ ADDIE MODEL ในการประเมิน (Evaluate) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้ดังภาพต่อไปนี้

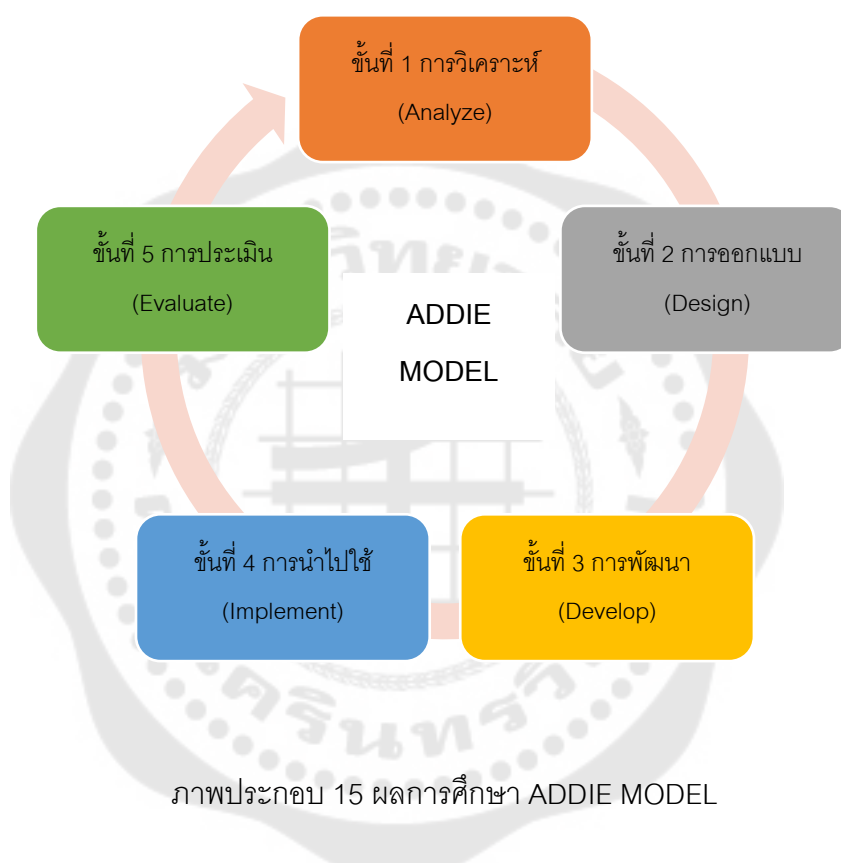

ภาพประกอบ 14 ผลการศึกษา ADDIE MODEL ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluate)

จากภาพที่ 14 สรุปได้ว่า ครูใหญ่ ได้ทำการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์เพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่วนครู ได้ทำการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์เพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ สำหรับนักเรียน ได้ทำการร่วมประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีความน่าสนใจ และตรงตามความต้องการของนักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ได้ทำการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการประเมินผล

การจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ที่ได้นำองค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

จากการศึกษาเกี่ยวกับ ADDIE MODEL เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สามารถสรุปผลการศึกษา ADDIE MODEL ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 15 ผลการศึกษา ADDIE MODEL

จากภาพที่ 15 สรุปได้ว่า ผลการศึกษา ADDIE MODEL เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยดำเนินการตามแนวทางของ ADDIE MODEL ทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop) ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) และ ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluate)

1.2 วิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาสถานการณ์และปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ตาราง 6 แสดงผลการสัมภาษณ์สถานการณ์และปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

คำถามข้อที่ 1 ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนที่พบบ่อยที่สุด คือปัญหาใด	
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านย่านซื่อ	“ปัญหาที่พบได้บ่อยในการเรียนการสอนที่สุดคือปัญหาด้านการขาดแคลนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการสอนนักเรียนทำให้นักเรียนได้เรียนรู้แค่การพูดสื่อสารจากครูหรือหนังสือเรียนเพียงเท่านั้น อีกทั้งนักเรียนมีหลากหลายชาติพันธุ์ ทำให้ไม่เข้าใจในศัพท์นาฏศิลป์ และไม่สามารถประยุกต์ทำรำให้ตรงกับเนื้อเพลงได้”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาจ้าว	“ขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญในรายวิชานั้น ๆ ทำให้การเรียนการสอนอาจจะไม่มีประสิทธิภาพมากพอ และเด็ก ๆ ยังขาดความรู้ความสามารถที่ควรจะได้จากตรงนี้ไป และยังใช้แหล่งข้อมูลในการสอนจาก you tube/DLTV ทำให้ไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ ส่งผลให้ไม่สามารถต่อยอดทำรำได้”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านท่าวังหิน	“ขาดแคลนสื่อที่ใช้ในการสอนของครูที่ทำการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนในชั้นเรียน และทำให้บรรยากาศการสอนในชั้นเรียน ไม่น่าเรียน นำไปสู่การขาดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านป่าหมาก	“ขาดแคลนบุคลากรในการสอนทำให้บางรายวิชาจะต้องให้คุณครูท่านอื่นมาทดแทนในการสอนทำให้อาจจะขาดความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ของนักเรียนทำให้ขาดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน และยังโดนลดทอนความสำคัญเพราะไม่ใช่วิชาหลัก จึงทำให้มีระยะเวลาในการสอนน้อยลง”

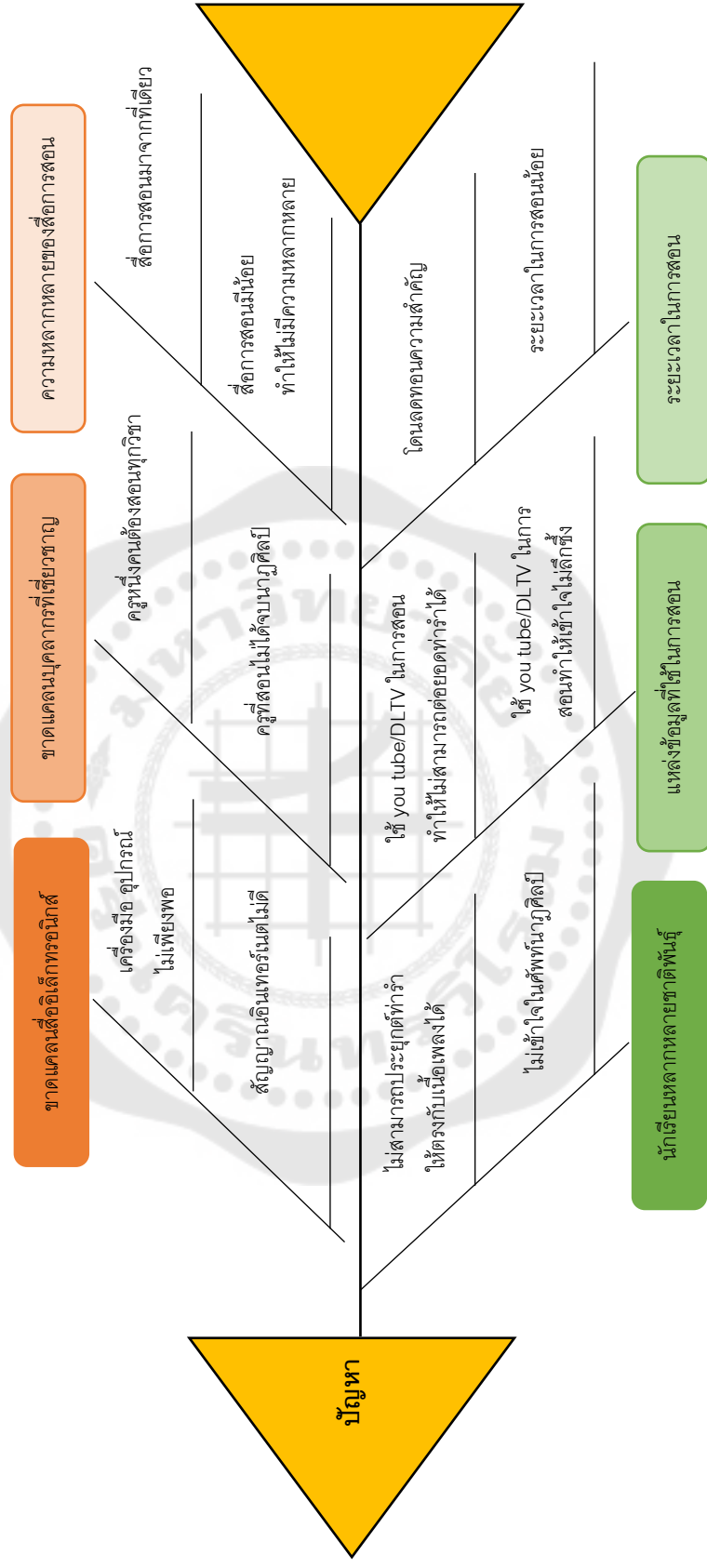
ตาราง 6 (ต่อ)

คำถามข้อที่ 1 ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนที่พบบ่อยที่สุด คือปัญหาใด	
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแพรงตะคร้อ	“สื่อที่นำมาใช้สอนนักเรียนในชั้นเรียนไม่หลากหลาย สื่อในการเรียนการสอนมาจากที่เดียว ทำให้สื่อการเรียนการสอนมีน้อยจึงทำให้ไม่มีความหลากหลาย ทำให้ในการเรียนนั้นมีแค่การสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนกับหนังสือเพียงเท่านั้นทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่สนใจในการเรียนขาดความสนใจในการเรียนทำให้ขาดประสิทธิภาพในชั้นเรียน”
ครูใหญ่ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนครสวรรค์	“ปัญหาในการขาดแคลนสื่อที่นำมาสอนนักเรียนในชั้นเรียนทำให้นักเรียนขาดความสนใจและขาดความรู้ความเข้าใจในรายวิชานั้น ๆ รวมถึงนักเรียนมาจากหลากหลายชาติพันธุ์ทำให้ไม่เข้าใจในศัพท์นาฏศิลป์ และไม่สามารถประยุกต์ทำรำให้ตรงกับเนื้อเพลงได้”
ครูใหญ่ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองน้อย	“ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในการสอนในแต่ละรายวิชา คือ ครูที่สอนในรายวิชานาฏศิลป์จบไม่ตรงสาย ทำให้ในการเรียนการสอนรายวิชานั้น ๆ ขาดประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ไม่มากพอ รวมทั้งยังโดนลดทอนความสำคัญของวิชานาฏศิลป์ ทำให้ระยะเวลาในการสอนมีน้อยลง และสื่อในการเรียนการสอนมาจากที่เดียว ทำให้สื่อการเรียนการสอนมีน้อยทำให้ไม่มีความหลากหลาย”
ครูใหญ่โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านศิริลุ่ม	“การขาดแคลนสื่อที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนของคุณครูในแต่ละรายวิชาทำให้นักเรียนขาดความสนใจและความรู้ความเข้าใจที่ไม่มากพอในการเรียนรู้ในรายวิชานั้น และแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสอนมาจาก you tube/DLTV ในการสอนทำให้ไม่เข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง จึงทำให้ไม่สามารถต่อยอดทำรำได้อื่น ๆ ได้”

ตาราง 6 (ต่อ)

คำถามข้อที่ 1 ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนที่พบบ่อยที่สุด คือปัญหาใด	
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนนครสวรรค์	“ปัญหาการขาดแคลนสื่อที่ใช้ประกอบการสอนในชั้นเรียน ทำให้ในการเรียนขาดความสนใจจากนักเรียนและขาดประสิทธิภาพในการเรียนรู้โดยสื่อถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการเรียนเพราะจะทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้นและยังได้รับความรู้ที่มากขึ้นจากสื่อที่ทำขึ้น ระยะเวลาในการสอนมีน้อย และยังโดนลดทอนความสำคัญของวิชานาฏศิลป์ลงไปอีก”
ครูใหญ่ โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก	“ขาดครูที่มีความรู้ความสามารถในรายวิชานั้น ๆ ทำให้นักเรียนขาดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ในรายวิชานั้น และยังขาดความรู้ความเข้าใจในรายวิชาที่ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ รวมถึงแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสอนมาจาก youtube/DLTV ในการสอนทำให้เข้าใจไม่ลึกซึ้ง และไม่สามารถต่อยอดทำซ้ำได้”
ครูใหญ่ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจ ตระเวนชายแดนอินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮู)	“นักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ ทำให้ไม่เข้าใจในศัพท์นาฏศิลป์ และไม่สามารถประยุกต์ทำท่าให้ตรงกับเนื้อเพลงได้ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียนในรายวิชาต่าง ๆ สื่อที่นำมาสอนไม่มีความหลากหลาย เพราะสื่อการสอนมาจากที่เดียว และสื่อการสอนมีน้อยทำให้ไม่มีความหลากหลาย”

จากการสัมภาษณ์ครูใหญ่ จำนวน 11 คน เกี่ยวกับปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สามารถสรุปเป็นรูปภาพได้ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 16 แสดงปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

จากภาพที่ 15 สรุปได้ว่า ปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้แก่ ขาดแคลนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน เครื่องมือ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ และสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ดี ขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญ เพราะครูหนึ่งคนต้องสอนทุกวิชา และไม่ได้จบนาฏศิลป์ ความหลากหลายของสื่อการสอน เพราะสื่อการสอนมาจากที่เดียว และสื่อการสอนมีน้อยทำให้ไม่มีความหลากหลาย นักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ ทำให้ไม่เข้าใจในศัพทนาฏศิลป์ และไม่สามารถประยุกต์ทำรำให้ตรงกับเนื้อเพลงได้ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสอนมาจาก you tube/DLTV ในการสอนทำให้เข้าใจไม่ลึกซึ้ง จนไม่สามารถต่อยอดทำรำได้ รวมทั้งปัญหาของระยะเวลาในการสอนมีน้อย และยังโดนลดทอนความสำคัญของวิชานาฏศิลป์

ตาราง 7 แสดงผลการสัมภาษณ์ประเด็นการส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชา พัฒนาทักษะในการจัดการเรียนการสอน

คำถามข้อที่ 2 มีการส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชา พัฒนาทักษะอะไรบ้าง ในการจัดการเรียนการสอน	
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านย่านซื่อ	“ส่งเสริมให้คุณครูได้พัฒนาทักษะการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รู้เท่าทันสื่อดิจิทัล และรวมไปถึงทักษะการทำงานเป็นทีมซึ่งนำมาสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาจ้าว	“กำหนดให้ครูผู้สอนเสริมสร้างทักษะความรู้ของตนเองในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาในรายวิชาที่กำหนด”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านท่าวังหิน	“ทักษะการสื่อสาร ทักษะในศาสตร์รายวิชาของตนเอง พัฒนา Soft Skills ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านป่าหมาก	“จัดกิจกรรมอบรมและส่งครูผู้สอนเข้าร่วมอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแพรกตะคร้อ	“ทักษะการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับรายวิชา การใช้เครื่องมืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ทักษะด้านจิตวิทยา”

ตาราง 7 (ต่อ)

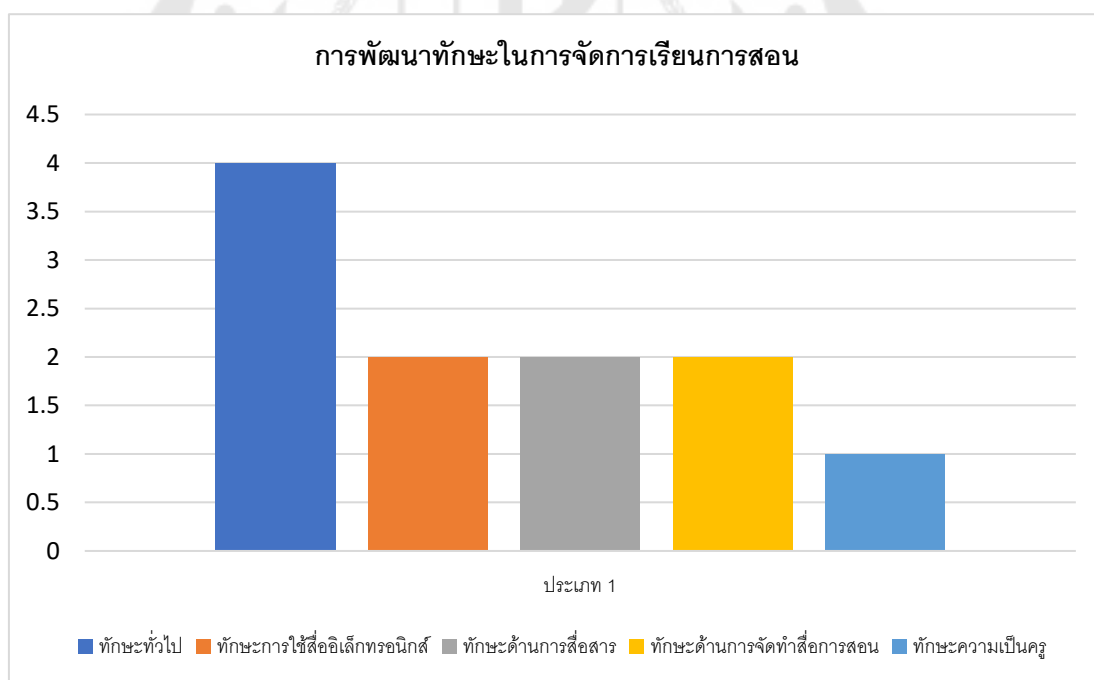
คำถามข้อที่ 2 มีการส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชา พัฒนาทักษะอะไรบ้าง ในการจัดการเรียนการสอน	
ครูใหญ่ โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนนครสวรรค์	“ส่งเสริมให้คุณครูได้พัฒนาทักษะการทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ที่กว้างมากขึ้นนอกจากการแค่สื่อสารกับครูและจากหนังสือ จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น”
ครูใหญ่ โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านคลองน้อย	“ส่งเสริมให้ครูทุกท่านมีการพัฒนาทักษะต่าง ๆ โดยเริ่มจากการพัฒนาทักษะการสื่อสารเป็นทักษะที่ครูทุกท่านควรมี เพราะจะทำให้ในการเรียนการสอนนั้นเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนักเรียนมีความเข้าใจที่ครูจะสื่อสารกับนักเรียน รวมไปถึงคุณครูจะต้องพัฒนา ทักษะการทำสื่อต่าง ๆ เพื่อที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน”
ครูใหญ่โรงเรียน ตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านศรีล้อม	“ทักษะสำคัญในการเป็นครูผู้สอน คือ ความอดทนอดกลั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอน เพราะต้องเจอกับผู้เรียนที่มีความหลากหลาย ทักษะการปรับตัว ที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับนักเรียน และเพื่อนร่วมงานได้ รวมถึงทักษะในศตวรรษที่ 21”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนนครสวรรค์	“ส่งเสริมให้ครูทุกท่านมีการพัฒนาทักษะทุกด้าน โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารกับนักเรียนเป็นสิ่งแรกที่ครูควรมีเพราะจะทำให้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพนักเรียนเข้าใจสิ่งที่ครูจะสื่อ และทักษะต่อไปคือทักษะความถนัดที่ตนเองสนใจเพราะจะทำให้ได้พัฒนาทั้งตัวครูสอนและถ่ายทอดไปยังนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ”
ครูใหญ่ โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก	“ขาดครูที่มีความรู้ความสามารถในรายวิชานั้น ๆ ทำให้นักเรียนขาดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ในรายวิชานั้น และยังขาดความรู้ความเข้าใจในรายวิชาที่ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ”

ตาราง 7 (ต่อ)

คำถามข้อที่ 2 มีการส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชา พัฒนาทักษะอะไรบ้าง ในการจัดการเรียนการสอน

ครูใหญ่ศูนย์การเรียนรู้ “ทักษะการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยี
ตำรวจตระเวนชายแดนอินทรี ต่าง ๆ”
อาสา (บ้านป่าเกะฮู)

สรุปประเด็นจากผู้ให้สัมภาษณ์ครูใหญ่ จำนวน 11 คน พบว่า มีการพัฒนาทักษะทั่วไป
จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 มีการพัฒนาทักษะการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 2 คน คิด
เป็นร้อยละ 18.18 พัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 พัฒนาทักษะด้านการ
จัดทำสื่อการสอน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 และพัฒนาทักษะความเป็นครู จำนวน 1 คน
คิดเป็นร้อยละ 9.09

ภาพประกอบ 17 แผนภูมิแสดงการพัฒนาทักษะในการจัดการเรียนการสอน

ตาราง 7 (ต่อ)

**คำถามข้อที่ 3 มีการบริหารจัดการครูผู้สอนในด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจ
ตระเวนชายแดนอย่างไร**

ผลการสัมภาษณ์ประเด็นการบริหารจัดการครูผู้สอนในด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจ
ตระเวนชายแดน

ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านย่านซื่อ	“เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการแบบหลากหลายและมีส่วนร่วม ร่วมคู่ไปกับ การดำเนินงานโครงการพระราชดำริฯ มาใช้เกี่ยวกับการ เรียนการสอน โดยปฏิบัติจริง นำชุมชนเข้าร่วมการให้ ความรู้ โดยการปฏิบัติ เพื่อเป็นความร่วมมือและเข้าใจอันดี ในชุมชน จัดการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับสภาพชุมชน และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นให้ยั่งยืน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เน้นการนำหลักพุทธศาสนาเข้ามาสอนเพื่อให้เด็ก เป็นคนดี เก่งและ มีความสุข มีความเข้าใจในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขมีความภูมิใจ ในความเป็นคนไทยเพื่อ ส่งผลคุณภาพของนักเรียนภายใน ชุมชน และเป็นไปตาม ภารกิจของ ศชต.”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านเขาจ้าว	“เป็นโรงเรียนสร้างทักษะการดำเนินชีวิตให้กับนักเรียนและ ชุมชนตลอดชีวิต โดยนำโครงการพระราชดำริมาปรับใช้ในการ จัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านท่าวังหิน	“มุ่งเน้นการจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม โดย นำโครงการพระราชดำริ และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาบูรณาการ ในการเรียนการสอน”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านป่าหมาก	“เน้นให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม อ่านออกเขียนได้ สุขภาพร่างกายสมบูรณ์ นำชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้า มามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงและงานแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่น ทุรกันดาร”

ตาราง 7 (ต่อ)

**คำถามข้อที่ 3 มีการบริหารจัดการครูผู้สอนในด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจ
ตระเวนชายแดนอย่างไร**

ผลการสัมภาษณ์ประเด็นการบริหารจัดการครูผู้สอนในด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจ
ตระเวนชายแดน

ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านแพกตะคร้อ	“มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีทักษะในการ ดำเนินชีวิต และอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข”
ครูใหญ่ โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนนครสวรรค์	“จัดการศึกษาโดยเน้นให้นักเรียนทุกคนมีคุณธรรม จริยธรรม สุขภาพร่างกายสมบูรณ์ อ่านออกเขียนได้ นำชุมชนและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาและงาน โครงการพระราชดำริ 8 โครงการ และจัดการเรียนการสอน โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาสอนเสริม”
ครูใหญ่ โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านคลองน้อย	“พัฒนาผู้เรียนให้อ่านออกเขียนได้ มีความรู้คู่คุณธรรม การสื่อสาร ใช้เทคโนโลยี ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัด การศึกษา และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
ครูใหญ่โรงเรียน ตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านคีรีล้อม	“มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มี ระเบียบวินัย และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีนิสัย รักการอ่าน มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสืบสานงานประเพณี วัฒนธรรมไทย มีใจรักสิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิต โดยมีชุมชนร่วมพัฒนา การศึกษา”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนนครสวรรค์	“เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการแบบหลากหลายและมีส่วน ร่วมคู่ไปกับการดำเนินงานโครงการพระราชดำริ มาใช้เกี่ยวกับการ เรียนการสอน โดยปฏิบัติจริง นำชุมชนเข้าร่วมการให้ ความรู้ โดยการปฏิบัติ เพื่อเป็นความร่วมมือและเข้าใจอันดี ในชุมชน จัดการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับสภาพชุมชน และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นให้ยั่งยืนปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม เน้นการนำหลักพุทธศาสนา เข้ามาสอนเพื่อให้เด็ก เป็นคนดี เก่งและมีความสุข มีความเข้าใจในระบอบ

ตาราง 7 (ต่อ)

คำถามข้อที่ 3 มีการบริหารจัดการครูผู้สอนในด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนอย่างไร

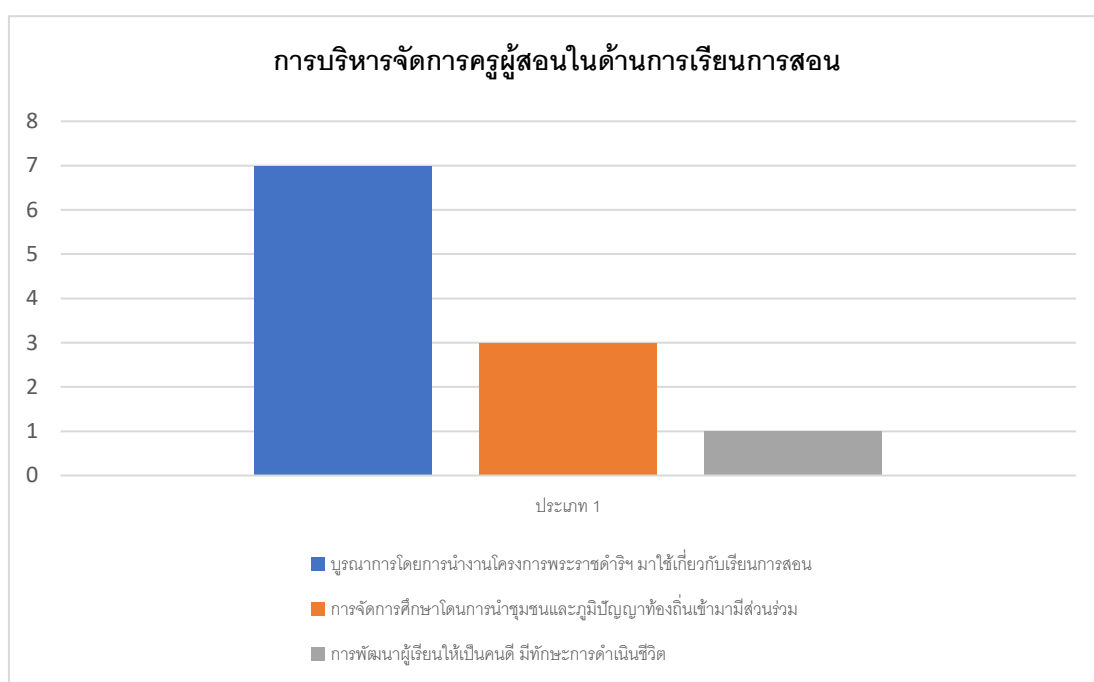
ผลการสัมภาษณ์ประเด็นการบริหารจัดการครูผู้สอนในด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจ
ตระเวนชายแดน

	ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความภูมิใจ ในความเป็นคนไทย เพื่อส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียนภายใน ชุมชน และ เป็นไปตามภารกิจของ ตชด.”
ครูใหญ่ โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก	“จัดการศึกษาโดยเน้นให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม อ่านออกเขียนได้ สุขภาพร่างกายสมบูรณ์ นำชุมชนและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และงานตามแผนพัฒนาเด็ก และเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร”
ครูใหญ่ศูนย์การเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนอินทรีอาสา (บ้านปาเกอะญอ)	“มุ่งพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนรอบด้าน ตามหลักสูตรของสถานศึกษาทุกกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาครู และบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ รวมทั้งจัด สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการ เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ”
สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์ครูใหญ่ จำนวน 11 คน พบว่า บุคลากรโดยการนำงาน โครงการพระราชดำริฯ มาใช้เกี่ยวกับเรียนการสอน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 63.63 เน้นการจัด การศึกษาโดยการนำชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 และเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีทักษะการดำเนินชีวิต จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09	

ตาราง 7 (ต่อ)

คำถามข้อที่ 3 มีการบริหารจัดการครูผู้สอนในด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอย่างไร

ผลการสัมภาษณ์ประเด็นการบริหารจัดการครูผู้สอนในด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ภาพประกอบ 18 แผนภูมิแสดงการบริหารจัดการครูผู้สอนในด้านการเรียนการสอน

คำถามข้อที่ 4 มีการบริหารจัดการครูผู้สอนในรายวิชาที่ไม่มีครูเชี่ยวชาญเฉพาะอย่างไร

ผลการสัมภาษณ์ประเด็นการบริหารจัดการครูผู้สอนในรายวิชาที่ไม่มีครูเชี่ยวชาญเฉพาะ

ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านย่านซื่อ	“ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในรายวิชานั้นนั้นมีการจัดการด้วยการใช้สื่อเข้าไปร่วมในการสอนทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นและนักเรียนที่อยู่ในชั้นเรียนก็จะมีคามสนใจในการเรียนมากขึ้น”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาจ้าว	“สามารถจัดการปัญหานี้ได้ด้วยการให้คุณครูที่มีความรู้หรือมีความสนใจ ทางด้านรายวิชานั้น ๆ มา ทำการสอนนักเรียน อาจจะไม่มีเชี่ยวชาญในรายวิชานั้นแต่มีการจัดการในการใช้สื่อ

ตาราง 7 (ต่อ)

คำถามข้อที่ 4 มีการบริหารจัดการครูผู้สอนในรายวิชาที่ไม่มีครูเชี่ยวชาญเฉพาะอย่างไร ผลการสัมภาษณ์ประเด็นการบริหารจัดการครูผู้สอนในรายวิชาที่ไม่มีครูเชี่ยวชาญเฉพาะ	
	เข้าไปร่วมในการเรียนการสอนด้วยทำให้ในการเรียนรู้ของนักเรียนมีความเข้าใจในรายวิชานั้นมากขึ้น”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านท่าวังหิน	“ปัญหาการขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญแก้ได้ยาก เพราะว่าโรงเรียนนั้นอยู่ห่างจากตัวเมืองทำให้ผู้คนส่วนมากจะเข้าไปหาโรงเรียนที่มีความสะดวกสบายมากกว่า ทำให้โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในรายวิชานั้น ๆ แก้ปัญหาโดยการให้คุณครูท่านอื่นสลับสับเปลี่ยนมาสอนในรายวิชานั้นโดยเพิ่มสื่อเข้าไปในการเรียนการสอนทำให้นักเรียนมีความสนใจและความเข้าใจมากขึ้น”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านป่าหมาก	“สามารถจัดการเรียนการสอนแทนครูที่เชี่ยวชาญที่เราขาดแคลนโดยการให้ครูที่มีความรู้ความสามารถใกล้เคียงและสนใจในรายวิชานั้นมาสอนเป็นการเรียนการสอนที่ได้พัฒนาทั้งผู้เรียนและผู้สอนไปพร้อมๆกันและยังใช้สื่อต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการเรียนการสอนทำให้ในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านแพรงตะคร้อ	“ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญในรายวิชานั้นนั้นแก้ปัญหาโดยการให้สื่อเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนทำให้เด็กนักเรียนมีความอยากเรียนมากขึ้น และได้เข้าใจมากขึ้น”
ครูใหญ่ โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนนเรศวรป่าละอู	“โดยการขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในรายวิชานั้นทำให้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียนขาดประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาจะใช้บุคลากรที่มีทักษะความสามารถใกล้เคียงกับรายวิชานั้นนั้นเข้ามาสอนทดแทนกับบุคลากรที่ขาดแคลนออกไปทำให้นักเรียนสามารถที่จะทำการเรียนรู้ได้ โดยไม่ต้องตัดรายวิชานั้นออกไปเป็นการพัฒนาทั้งผู้เรียนและผู้สอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น”

ตาราง 7 (ต่อ)

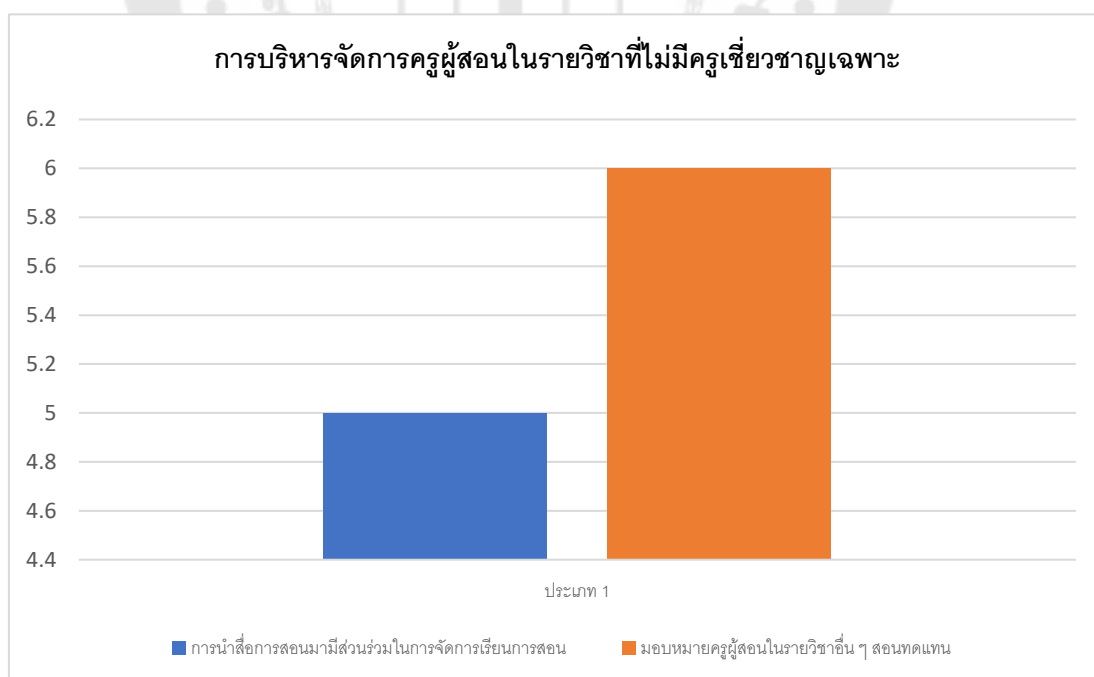
คำถามข้อที่ 4 มีการบริหารจัดการครูผู้สอนในรายวิชาที่ไม่มีครูเชี่ยวชาญเฉพาะอย่างไร ผลการสัมภาษณ์ประเด็นการบริหารจัดการครูผู้สอนในรายวิชาที่ไม่มีครูเชี่ยวชาญเฉพาะ	
ครูใหญ่ โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านคลองน้อย	“การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญนั้น ถือเป็นปัญหาที่ใหญ่ทำให้นักเรียนอาจมีการขาดความสนใจในการเรียนรู้ในรายวิชานั้น และทำให้ขาดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้คุณครูภายในโรงเรียนที่มีทักษะความรู้ในรายวิชาที่ขาดไปมาทำการสอนนักเรียนในชั้นเรียนโดยอาศัยใช้สื่อมาเพิ่มความสนใจให้นักเรียนและเพิ่มการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความหลากหลายมากขึ้นทำให้นักเรียนไม่ขาดตกบกพร่องในรายวิชานั้น ๆ”
ครูใหญ่โรงเรียน ตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านศรีล้อม	“การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญนั้นถือเป็นเรื่องปกติของโรงเรียนที่อยู่นอกเขตเมืองทำให้เราต้องมีการแบ่งหน้าที่ให้ครูที่มีความสนใจ และความถนัดในรายวิชานั้นสอนเพิ่มเติมนอกจากรายวิชาหลักทำให้นักเรียนไม่ขาดตกบกพร่องและมีประสิทธิภาพ ในการเรียนรู้อย่างมากที่สุด”
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนนครสวรรค์	“การขาดแคลนบุคลากรนั้นถือว่าเป็นเรื่องใหญ่และแก้ปัญหายากแต่ในชั้นเรียนไม่ควรนำรายวิชาที่ขาดแคลนบุคลากรหรือขาดผู้สอนรายวิชานั้นตัดออกไปเพราะจะทำให้นักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในรายวิชานั้นจึงจะต้องให้คุณครูที่มีความรู้ความสามารถนอกเหนือจากรายวิชาที่ตนเองสอนมาทำการสอน นักเรียน ทำให้นักเรียนไม่ขาดตกบกพร่องในรายวิชานั้น ๆ โดยสอดแทรกสื่อที่จัดทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้งผู้เรียนและผู้สอน”
ครูใหญ่ โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก	“การขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญในรายวิชานั้นนั้นแก้ปัญหาโดยการให้สื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนในรายวิชานั้น ทำให้นักเรียนมีความอยากเรียนมากขึ้น และได้เข้าใจมากขึ้น ทำให้ในการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด”

ตาราง 7 (ต่อ)

คำถามข้อที่ 4 มีการบริหารจัดการครูผู้สอนในรายวิชาที่ไม่มีครูเชี่ยวชาญเฉพาะอย่างไร
ผลการสัมภาษณ์ประเด็นการบริหารจัดการครูผู้สอนในรายวิชาที่ไม่มีครูเชี่ยวชาญเฉพาะ

ครูใหญ่ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจ ตระเวนชายแดนอินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮู)	“ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีทักษะหรือความเชี่ยวชาญในรายวิชานั้นต้องพึ่งครูที่มีความรู้ความสามารถใกล้เคียงกับรายวิชาที่ขาดไปโดยจะต้องอาศัยคุณครูแต่ละท่านในการสอนแทนรายวิชานั้นเพื่อที่จะทำให้นักเรียนไม่ขาดตกบกพร่องในการเรียนรู้โดยคุณครูจะต้องพัฒนาทักษะของตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถสอนนักเรียนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ”
--	---

สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์ครูใหญ่ จำนวน 11 คน พบว่า การนำสื่อการสอนมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 และ มอบหมายครูผู้สอนในรายวิชาอื่น ๆ สอนทดแทน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 54.55

ภาพประกอบ 19 แผนภูมิแสดงการบริหารจัดการครูผู้สอนในรายวิชาที่ไม่มีครูเชี่ยวชาญเฉพาะ

ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูใหญ่ในประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยคิดว่า สื่อการสอนเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนการสอนของครูผู้สอนมากยิ่งขึ้น โดยผู้บริหารต้องการให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาในทักษะต่าง ๆ เพื่อนำผลจากการฝึกทักษะ มาปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะมีการบูรณาการกิจกรรม โครงการ ที่เน้นและสามารถต่อยอดกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และโครงการพระราชดำริที่เป็นโครงการของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนกำหนดไว้ในปัจจุบันสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น คือการขาดบุคลากรหรือครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญ หากต้องการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น ก็จะต้องมีการพัฒนาครูผู้สอนที่มีความชำนาญในรายวิชานั้น ๆ ก่อน

ตาราง 8 แสดงผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์

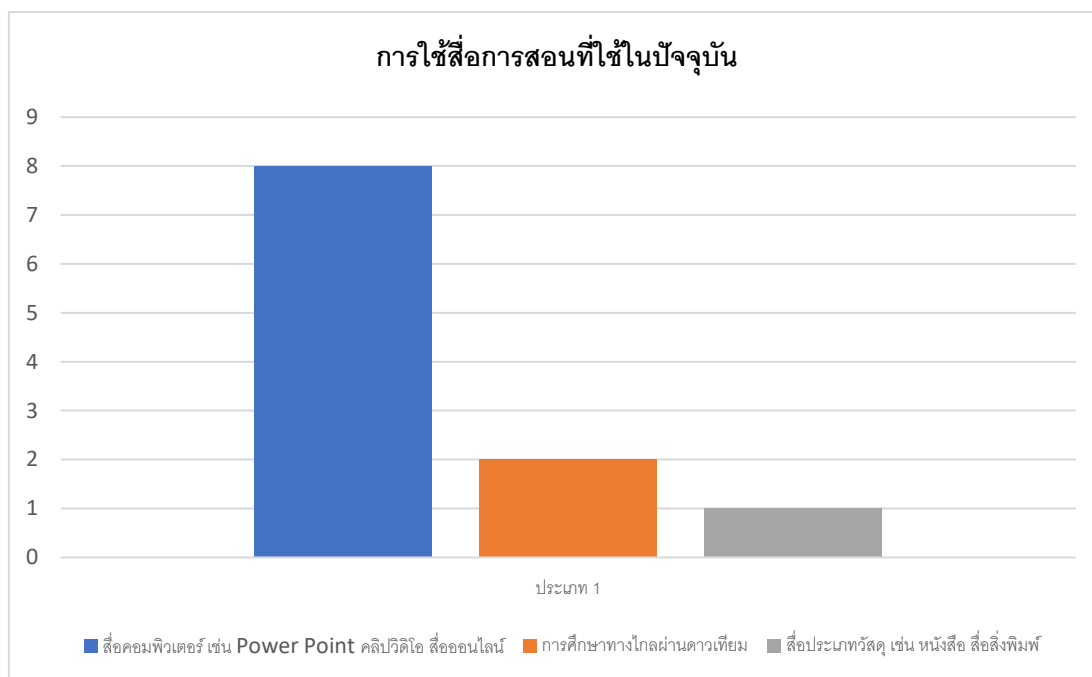
คำถาม	ความเห็นของผู้ให้ข้อมูล
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชานาฏศิลป์ จำนวน 11 คน ดังนี้	
คำถามข้อที่ 1 ในปัจจุบันใช้สื่อการสอน แบบใดบ้าง	
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์ โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านย่านซื่อ	“นำสื่อคอมพิวเตอร์นักเรียนเห็นภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งตนเองยังขาดความรู้ด้านพื้นฐานวิชานาฏศิลป์”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านเขาจำว	“ให้นักเรียนศึกษาผ่านการศึกษากาถาทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบทางเดียว จึงจำเป็นต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านท่าวังหิน	“ใช้สื่อการสอนประเภท หนังสือ สื่อการสอน รวมถึงหาข้อมูลเพิ่มเติมผ่านคลิปวิดีโอในเว็บไซต์ ซึ่งเป็นวิชาที่ค่อนข้างยากเนื่องจากตนเองไม่ได้จบตรงในเอกนาฏศิลป์”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านป่าหมาก	“ใช้สื่อเป็นคลิปวิดีโอเป็นหลัก เพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติตามของนักเรียน แต่ก็ขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากการปูพื้นฐานของวิชานาฏศิลป์ให้กับนักเรียนค่อนข้างยาก”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์ โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านแพรกตะคร้อ	“ใช้วิธีการศึกษาผ่านการศึกษากาถาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยให้นักเรียนได้ปฏิบัติและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับเพื่อน ๆ ต่างโรงเรียน”

ตาราง 8 (ต่อ)

คำถาม	ความเห็นของผู้ให้ข้อมูล
คำถามข้อที่ 1 ในปัจจุบันใช้สื่อการสอน แบบใดบ้าง	
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนนครสวรรค์	“สื่อมือกับสื่อออนไลน์ สื่อมือ คือ สื่อที่ครูคิดค้นขึ้นมาใหม่ใน บทเรียนในแต่ละเรื่องที่จะสอน ครูประดิษฐ์ให้เหมาะสมกับ ผู้เรียนในแต่ละพื้นที่ ตามวัสดุที่มีอยู่ สื่อออนไลน์ คือ สื่อที่ใช้ เทคโนโลยีเข้ามาช่วยสอน ไม่ว่าจะเป็นเกมออนไลน์ ผ่าน โปรแกรมต่าง ๆ มากมาย ทั้งของในประเทศและนอกประเทศ ครูสามารถนำมาช่วยสอนได้ตามความเหมาะสม”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านคลองน้อย	“ใช้สื่อออนไลน์เป็นหลัก เนื่องจากหาข้อมูลได้ง่าย แต่ก็ขาด ความต่อเนื่อง เนื่องจากข้อมูลบางอย่างต้องหาเพิ่มเติมจาก หลากหลายแหล่ง”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียน ตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านศรีล้อม	“สื่อการสอนด้านคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ต สื่อประเภท เทคนิค โดยให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนนครสวรรค์	“สื่อแบบอิเล็กทรอนิกส์”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านโป่งลึก	“สื่อแบบวิดิทัศน์ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ควบคู่ไปกับการสอน แบบปฏิบัติ”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจ ตระเวนชายแดนอินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮู)	“สื่อวิดีโอ โดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง แต่ได้เพียง พื้นฐานทั่วไปเท่านั้น เนื่องจากโรงเรียนขาดแคลนครูผู้สอน เฉพาะ”
สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชานาฏศิลป์ จำนวน 11 คน พบว่า ปัจจุบันใช้สื่อคอมพิวเตอร์ เช่น Power Point คลิปวิดีโอ สื่อออนไลน์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73 การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 สื่อประเภทวัสดุ เช่น หนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09	

ตาราง 8 (ต่อ)

คำถามข้อที่ 1 ในปัจจุบันใช้สื่อการสอน แบบใดบ้าง

ภาพประกอบ 20 แผนภูมิแสดงการใช้สื่อการสอนที่ใช้ในปัจจุบัน

คำถามข้อที่ 2 ถ้าได้รับมอบหมายให้ทำการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ต้องการสื่อการสอนประเภทใด

ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านย่านซื่อ	“สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพื่อให้นักเรียนเห็นภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้น สื่อภาษาท่าทางของตัวเอง เพื่อให้เห็นภาพจริง ๆ”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาจ้าว	“วิดีโอ คณิตศาสตร์”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านท่าวังหิน	“อุปกรณ์ใช้ในการสอน/ประกอบการแสดง เช่น หัวโขน (เป็นตัวอย่างให้เด็กได้เห็นและสัมผัสหัวโขนของจริง) เล็บ (สำหรับการฟ้อนเล็บ) เป็นต้น”

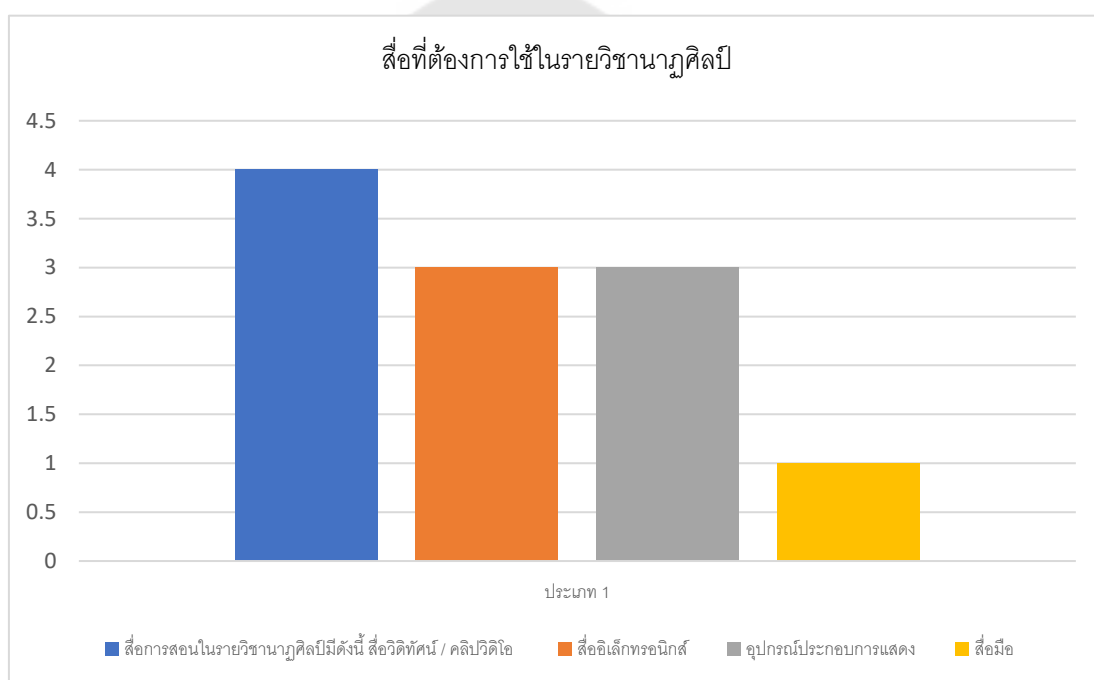
ตาราง 8 (ต่อ)

คำถามข้อที่ 2 ถ้าได้รับมอบหมายให้ทำการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ต้องการสื่อการสอนประเภทใด	
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านป่าหมาก	“PowerPoint คลิปวิดีโอ สานิตการปฏิบัติ”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแพรงตะคร้อ	“สื่อ PowerPoint” “คลิปวิดีโอ”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนครสวรรค์	“สื่อมือ ครูทำขึ้นมาไม่ว่าจะเป็นเรื่องท่าเต้น เนื้อเพลง และอื่น ๆ”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองน้อย	“ใช้ของจริงเพื่อให้นักเรียนได้เห็นและปฏิบัติจริง เช่น เครื่องดนตรีต่าง ๆ ปี่ ซอ ระนาด เป็นต้น อุปกรณ์ ใช้ในการสอน/ประกอบการแสดง เช่น หัวโขน สื่อเทคโนโลยี เปิดคลิปวิดีโอตัวอย่างให้นักเรียน”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านศรีล้อม	“เครื่องดนตรีต่าง ๆ ที่สามารถจัดหาได้ง่าย ๆ และให้นักเรียนได้ลองปฏิบัติ อุปกรณ์ประกอบการแสดงต่าง ๆ”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนครสวรรค์	“สื่อวิดีโอทัศน์ ให้นักเรียนได้เรียนรู้มากขึ้น”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก	“สื่อช่วยสอนอิเล็กทรอนิกส์”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนอินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮู)	“สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ เปิดโลกกว้างเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทย”

ตาราง 8 (ต่อ)

คำถามข้อที่ 2 ถ้าได้รับมอบหมายให้ทำการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ต้องการสื่อการสอนประเภทใด

สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชานาฏศิลป์ จำนวน 11 คน พบว่าความต้องการสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์มีดังนี้ สื่อวีดิทัศน์ / คลิปวิดีโอ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 อุปกรณ์ประกอบการแสดง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 และสื่อมือ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09

ภาพประกอบ 21 แผนภูมิแสดงสื่อที่ต้องการใช้ในรายวิชานาฏศิลป์

คำถามข้อที่ 3 ถ้าต้องการพัฒนาตนเองทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อมาใช้ในการสอนต้องการพัฒนาเรื่องใดบ้าง

ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านย่านซื่อ	“พัฒนาการทางด้านทักษะภาษาท่าทางของตัวเอง เช่น จังหวะ การเคลื่อนไหว”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาจ้าว	“ความรู้วิชานาฏศิลป์”

ตาราง 8 (ต่อ)

คำถามข้อที่ 3 ถ้าต้องการพัฒนาตนเองทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อมาใช้ในการสอนต้องการพัฒนาเรื่องใดบ้าง	
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านท่าวังหิน	“ทักษะการใช้เครื่องดนตรี ทักษะการรำ ฟ้อน และความรู้ด้านนาฏศิลป์”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านป่าหมาก	“เรียนรู้เรื่องท่ารำการฟ้อนและนาฏศัพท์ ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ให้ถูกต้อง”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแพรงตะคร้อ	“นาฏศัพท์ นาฏศิลป์เบื้องต้น”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนครสวรรค์	“เพลงที่จะนำมาสอนในเนื้อหาต่าง ๆ ให้เด็กจำเนื้อหาได้ดีขึ้น”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองน้อย	“ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนาฏศิลป์ ทักษะการใช้เครื่องดนตรี ทักษะการรำ ฟ้อน และความรู้ด้านนาฏศิลป์”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านศรีล้อม	“ทักษะความรู้ทั่วไปเบื้องต้นเกี่ยวกับรายวิชา ทักษะการปฏิบัติต่าง ๆ”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนครสวรรค์	“ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับนาฏศิลป์”
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา นาฏศิลป์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก	“ความรู้ทั่วไปด้านนาฏศิลป์”

ตาราง 8 (ต่อ)

คำถามข้อที่ 3 ถ้าต้องการพัฒนาตนเองทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อมาใช้ในการสอนต้องการพัฒนาเรื่องใดบ้าง

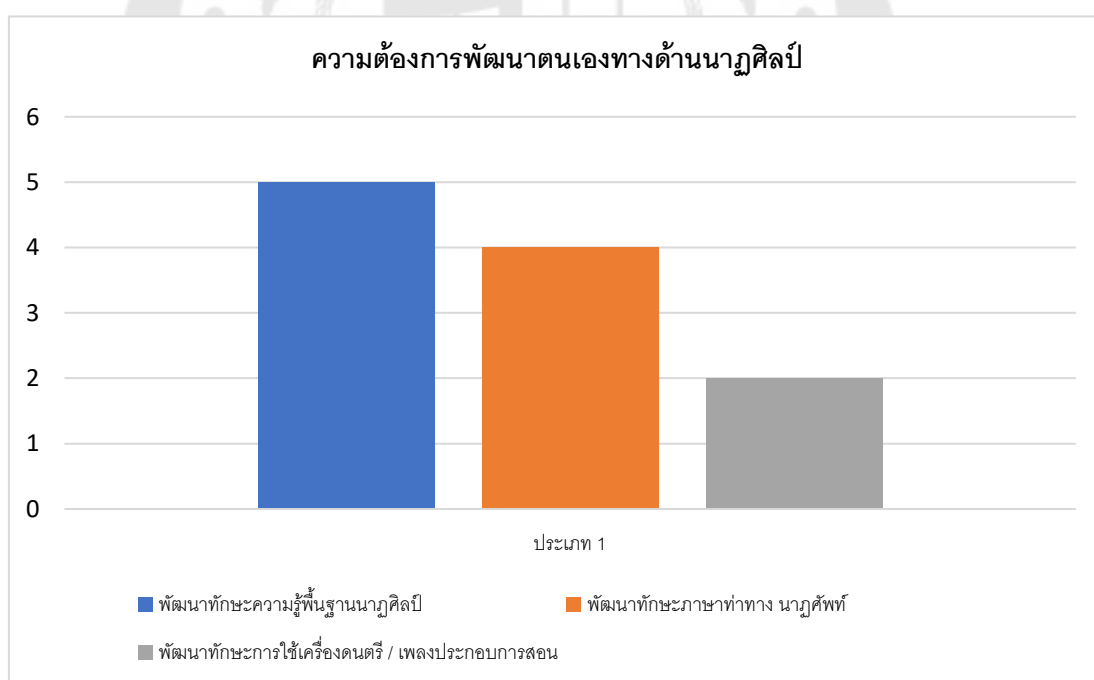
ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา “ความรู้พื้นฐานนาฏศิลป์และภาษาท่า”

นาฏศิลป์ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจ

ตระเวนชายแดนอินทรีอาสา

(บ้านป่าเกะฮุย)

สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชานาฏศิลป์ จำนวน 11 คน พบว่า ถ้าต้องการพัฒนาตนเองด้านนาฏศิลป์ เพื่อมาใช้ในการสอนมีความต้องการพัฒนา ดังนี้ พัฒนาทักษะความรู้พื้นฐานนาฏศิลป์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 พัฒนาทักษะภาษาท่าทาง นาฏศิลป์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 และพัฒนาทักษะการใช้เครื่องดนตรี / เพลงประกอบการสอน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18

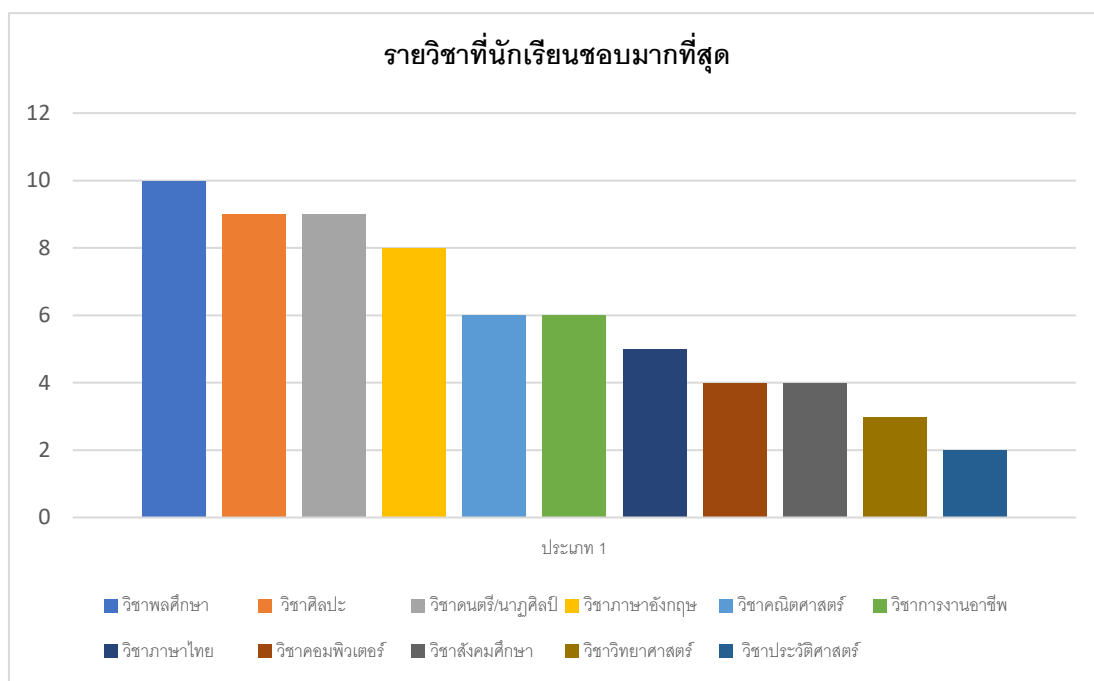
ภาพประกอบ 22 แผนภูมิแสดงความต้องการพัฒนาตนเองทางด้านนาฏศิลป์

ซึ่งจากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ในประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยคิดว่า สื่อการสอนเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยสื่อการสอนที่นำเข้ามาใช้ใน ห้องเรียนนั้น จะต้องเป็นสื่อการสอนที่ครูผู้สอน มีความเข้าใจ และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ ต่าง ๆ ไปใช้ให้ถูกต้อง โดยครูผู้สอนต้องการสื่อที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนภายในห้องเรียนได้ และเป็นการพัฒนาทักษะที่เกิดจากการปฏิบัติให้กับผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอน ในรายวิชานาฏศิลป์ มีความต้องการสื่อที่จะพัฒนาทักษะที่เกิดจากการปฏิบัติ ทางด้าน นาฏยศัพท์และภาษาท่า และองค์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ที่ถูกต้อง เพื่อสามารถนำไปใช้ใน กิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ตาราง 9 แสดงผลการสัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

คำถาม	ความเห็นของผู้ให้ข้อมูล	
จากการสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 – 6 โดยวิธีการกระจายโรงเรียนในสังกัดของกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 1 สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 จำนวน 11 โรงเรียน สุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 66 คน พบว่า รายวิชาที่นักเรียนชอบมากที่สุด ดังนี้		
1. วิชาพลศึกษา	10	15.15
2. วิชาศิลปะ	9	13.64
3. วิชาดนตรี/นาฏศิลป์	9	13.64
4. วิชาภาษาอังกฤษ	8	12.12
5. วิชาคณิตศาสตร์	6	9.09
6. วิชาการงานอาชีพ	6	9.09
7. วิชาภาษาไทย	5	7.58
8. วิชาคอมพิวเตอร์	4	6.06
9. วิชาสังคมศึกษา	4	6.06
10. วิชาวิทยาศาสตร์	3	4.55
11. วิชาประวัติศาสตร์	2	3.03
รวม	66	100.00

ตาราง 9 (ต่อ)

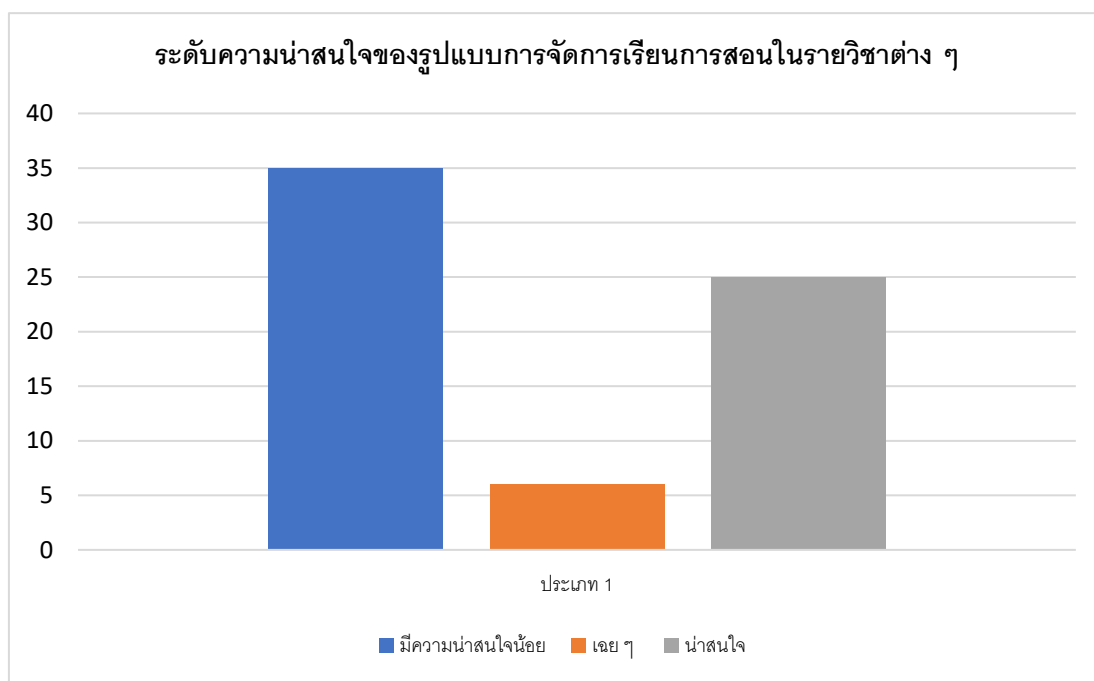

ภาพประกอบ 23 แผนภูมิแสดงรายวิชาที่นักเรียนชอบมากที่สุด

จากการสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 – 6 โดยวิธีการกระจายโรงเรียนในสังกัดของกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 1 สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 จำนวน 11 โรงเรียน สุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 66 คน พบว่า **ระดับความน่าสนใจของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ มีดังนี้**

1. มีความน่าสนใจน้อย	35	53.03
2. เฉย ๆ	6	9.09
3. น่าสนใจ	25	37.88
รวม	66	100.00

ตาราง 9 (ต่อ)

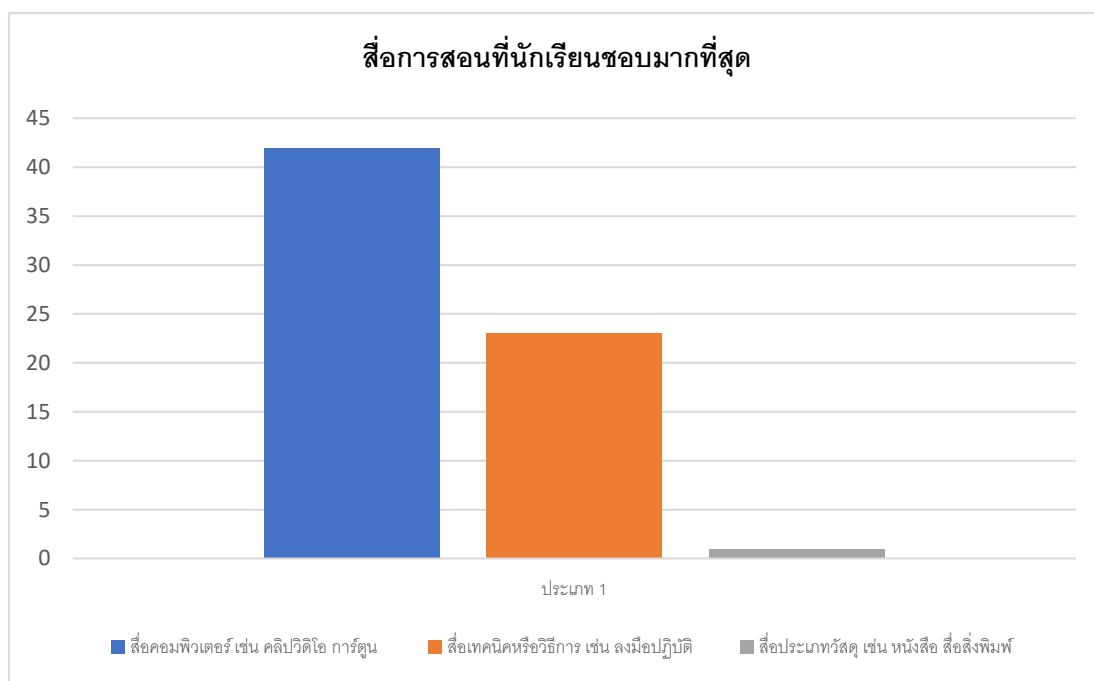

ภาพประกอบ 24 แผนภูมิแสดงระดับความน่าสนใจของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ

จากการสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 – 6 โดยวิธีการกระจายโรงเรียนในสังกัดของกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 1 สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 จำนวน 11 โรงเรียน สุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 66 คน พบว่า **สื่อการสอนที่นักเรียนชอบมากที่สุด** มีดังนี้

1. สื่อคอมพิวเตอร์ เช่น คลิปวิดีโอ การ์ตูน	42	63.64
2. สื่อเทคนิคหรือวิธีการ เช่น ลงมือปฏิบัติ	23	34.85
3. สื่อประเภทวัสดุ เช่น หนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์	1	1.56
รวม	66	100.00

ตาราง 9 (ต่อ)

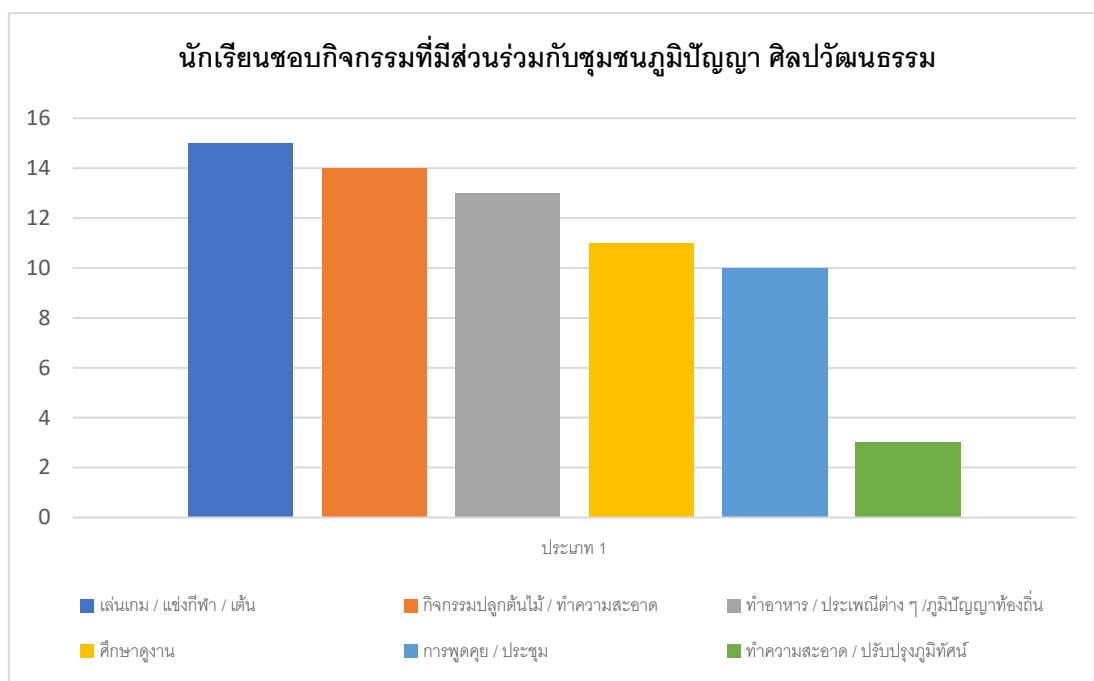

ภาพประกอบ 25 แผนภูมิแสดงสื่อการสอนที่นักเรียนชอบมากที่สุด

จากการสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 – 6 โดยวิธีการกระจายโรงเรียนในสังกัดของกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 1 สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 จำนวน 11 โรงเรียน สุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 66 คน พบว่า **นักเรียนชอบกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับชุมชนภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ดังนี้**

1. เล่นเกม / แข่งกีฬา / เต้น	15	22.73
2. กิจกรรมปลูกต้นไม้ / ทำความสะอาด	14	21.21
3. ทำอาหาร / ประเพณีต่าง ๆ / ภูมิปัญญาท้องถิ่น	13	19.70
4. ศึกษาดูงาน	11	16.67
5. การพูดคุย / ประชุม	10	15.15
6. ทำความสะอาด / ปรับปรุงภูมิทัศน์	3	4.55
รวม	66	100.00

ตาราง 9 (ต่อ)

ภาพประกอบ 26 แผนภูมิแสดงนักเรียนชอบกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับชุมชนภูมิปัญญา
ศิลปวัฒนธรรม

ซึ่งจากการสัมภาษณ์ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 – 6 ในประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยคิดว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ ชอบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดจากการปฏิบัติ โดยกิจกรรมที่นักเรียนชอบ นั้น ต้องส่งเสริมกับกิจกรรมที่มีการบูรณาการของโรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่นนั้น ๆ

การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน ในพื้นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่ 14 ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผู้วิจัยได้มีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้นำชุมชนหรือปราชญ์เป็นผู้มีองค์ความรู้และมีส่วนร่วมกับโรงเรียน จำนวน 5 คน ดังนี้

1. นายล้อม บัวเคลือบ มีหน้าที่เป็นครูสอนภูมิปัญญาชาวบ้านให้เด็ก ๆ และคนในชุมชนให้เขาได้นำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดในชีวิต ทั้งการเรียนการทำงาน
2. นางดอกอ้อ ทองอ่อน มีหน้าที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน ดูแลคนในชุมชน รวมไปถึงดูแลชาวบ้านที่ทำงานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. นายบุญส่ง คำมี มีหน้าที่ให้ความรู้แก่เด็กในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และชาวบ้านในชุมชน เรื่องการตีกลองยาว และกิจกรรมต่าง ๆ
4. นางละออ บัวเคลือบ เป็นกลุ่มแม่บ้านที่ทำเกี่ยวกับทอผ้าในชุมชน
5. นางมณีนุช ทองมี เป็นกลุ่มชาวบ้านที่ทำเครื่องจักสาน

ตาราง 10 แสดงผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน ในพื้นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คำถามข้อที่ 1 ด้านกิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุดระหว่างชุมชนกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	
ปราชญ์ชาวบ้าน	ปราชญ์ชาวบ้านทั้ง 5 คน มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกัน ในกิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุดระหว่างชุมชนกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน คือ การนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การจักสาน การทอผ้า เข้าไปบูรณาการสอนกับโรงเรียน รองลงมาคือการทำกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น
คำถามข้อที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครูและครูใหญ่ของโรงเรียน	
ปราชญ์ชาวบ้าน	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน สร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ กระบวนการวิธีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่ม และลงมือปฏิบัติจริง รองลงมา คือ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาทิ เครื่องจักสาน การทอผ้า การปลูกผัก
คำถามข้อที่ 3 ด้านความสอดคล้องกับหลักสูตรและบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน	
ปราชญ์ชาวบ้าน	ปราชญ์ชาวบ้านทั้ง 5 คน ได้ร่วมกับทางโรงเรียนในการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันในรายวิชาการงานอาชีพและรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ การเป็นวิทยากรในการสาธิตกระบวนการทางภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มสามารถต่อยอดได้

ซึ่งจากการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน ในพื้นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยคิดว่าองค์ความรู้ที่ผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน เข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้น เป็นส่วนที่เข้าไปบูรณาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ศิลปวัฒนธรรมที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะผู้เรียนจนสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในรายวิชาอื่น ๆ หรือนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 การประชุมสนทนา (Fogus Group) เป็นการสัมภาษณ์ที่ใช้ประเด็นคำถามที่มีกรอบกว้าง ๆ คำถามปลายเปิด โดยแบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน

การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ครั้งนี้ มีการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งนี้การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ทุกด้านใช้แนวคิด ADDIE MODEL ทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop) ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) และ ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluate) จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตาราง 11 การสนทนากลุ่มเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการประเมิน
ครูใหญ่ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูและนักเรียนวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน รวมถึงสภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อให้การสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการประเมินผล พิจารณาวิธีการสอนวิชานาฏศิลป์ให้เหมาะสม ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มผู้เรียน โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการสร้างและปรับปรุงสื่อ และแผนการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ใช้ในการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้แผนการเรียนการสอน และสื่อดังกล่าวสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
ครู มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และตัดสินใจในการเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้สื่อที่ใช้ในการสอนรายวิชานาฏศิลป์มีความเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น และสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนการสอน	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพิจารณาเลือกใช้สื่อการนำเสนอในรายวิชานาฏศิลป์ ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดไว้ เพื่อนักเรียนมีผลการเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ ตามเกณฑ์พื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทดสอบสื่อการเรียนการสอน และแผนการเรียนการสอน ตามที่ได้ร่วมกันออกแบบไว้ เพื่อให้แผนการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ	มีส่วนร่วมในการแสดงความความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือประเมินสื่อ และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ตาราง 11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ				
ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการนำไปใช้	ขั้นตอนการประเมิน
นักเรียน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ ในขั้นตอน การวิเคราะห์ปัญหาและความ ต้องการของนักเรียน	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับ การสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชา นาฏศิลป์ ในขั้นตอนการออกแบบคือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกสื่อ การเรียนรู้ตนเองสนใจที่จะเรียนรู้	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับ การสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชา นาฏศิลป์ ในขั้นตอนการพัฒนา คือ ตัดสินใจเลือกสื่อการเรียนการสอนของ ครูผู้สอนเกิดการพัฒนาตามความ สนใจตน	มีส่วนร่วมในการร่วมแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับสื่อการเรียนในแต่ละช่วงชั้น เพื่อการจัดการกิจกรรมการเรียนการ สอนนั้นมีความเหมาะสม	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับ การสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชา นาฏศิลป์ ในขั้นตอนการ ประเมินผล คือ มีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจเลือกใช้วิธีการวัดและ ประเมินผลที่เข้ากับนักเรียน
ปราชญ์ ชาวบ้าน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ ร่วมแสดงความคิดเห็น ในการ วิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะของ กลุ่มประชากรที่มีส่วนร่วมในการ พัฒนาสื่อการสอน วิเคราะห์ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และ ชุมชน รวมถึงสภาพปัญหา และ ความต้องการ เพื่อให้สอดคล้อง ความต้องการรู้ของท้องถิ่น มา บูรณาการกับกิจกรรมการเรียน การสอน	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการ เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนใน รายวิชานาฏศิลป์ โดยการทำองค์ ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านใน ท้องถิ่น เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการ จัดการเรียนการสอนในรายวิชา นาฏศิลป์ เพื่อให้นักเรียนเกิด กระบวนการเรียนรู้และภูมิใจในภูมิ ปัญญาท้องถิ่นของตน	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในการพัฒนาภารกิจกรรมและสื่อ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนใน รายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้รูปแบบใน การจัดการเรียนการสอน สอดคล้อง กับภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองมาก ที่สุด	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ครูผู้สอนนำสื่อการสอนไปใช้จัด กิจกรรมกับนักเรียนในแต่ละช่วงชั้น เพื่อให้การจัดการกิจกรรมการเรียนการ สอนนั้นมีความเหมาะสม	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบมี ส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ที่ได้ นำองค์ความรู้ของปราชญ์ ชาวบ้านในท้องถิ่น เข้ามาเป็น ส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการ สอนในรายวิชานาฏศิลป์

ตาราง 11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการเสียสละ				
ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการนำไปใช้	ขั้นตอนการประเมิน
ครูใหญ่ มีส่วนร่วมในการจัดการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลุ่มประชากรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน รวมถึงสภาพปัญหาและความต้องการ ทรัพยากร และอุปสรรค เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในรายวิชานานาชาติมีประสิทธิภาพมากขึ้น	มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการเรียนการสอน กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการประเมินผล การคัดเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานานาชาติ เพื่อให้การศึกษารายวิชานานาชาติมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนในรายวิชานานาชาติ เพื่อให้การศึกษารายวิชานานาชาติมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนในรายวิชานานาชาติ เพื่อให้การศึกษารายวิชานานาชาติมีประสิทธิภาพมากขึ้น	มีส่วนร่วมในการร่วมสร้าง ทดสอบ และปรับปรุง สื่อและแผนการเรียนการสอนในรายวิชานานาชาติ เพื่อให้ครูผู้สอน และนักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้ออกแบบร่วมกัน	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนบุคลากรในสังกัดให้นำสื่อการสอนไปปรับใช้ ในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการพัฒนากิจกรรมและค่านิยมที่ยั่งยืน ครูผู้สอน และนักเรียนร่วมกัน	มีส่วนร่วมในการเป็นประธาน คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานานาชาติ เพื่อให้แผนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวบรรลุเป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้
ครู มีส่วนร่วมในการศึกษา และวิเคราะห์ทรัพยากร และอุปสรรค รวมถึงลักษณะของกลุ่มประชากร เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานานาชาติมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวมถึงผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามที่กำหนดไว้	มีส่วนร่วมในการเลือกประเภทของสื่อการสอน ที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละช่วงวัย เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะในด้านนาฏศิลป์ของนักเรียนในระดับที่สูงขึ้น	มีส่วนร่วมในการปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานานาชาติ ที่ผ่านการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน	มีส่วนร่วมในการนำสื่อการสอนไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานานาชาติ เพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดความรู้ในรายวิชานานาชาติในระดับที่สูงขึ้น	มีส่วนร่วมในการเป็น คณะกรรมการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานานาชาติ เพื่อให้แผนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวสามารถนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ตาราง 11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการเสียสละ				
ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการนำไปใช้	ขั้นตอนการประเมิน
มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานานาชาติมีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม	มีส่วนร่วมในการคัดเลือกสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการเรียนรู้	มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมทดลองกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน	มีส่วนร่วมในการร่วมใช้สื่อการเรียนการสอนที่ผู้บริหารและครูเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยผลของการใช้สื่อในการเรียนการสอนดังกล่าวทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในวิชานานาชาติ	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานานาชาติ เพื่อให้ได้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานานาชาติ มีความน่าสนใจ และตรงตามความต้องการของนักเรียน
มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มประชากรที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการสอน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชน รวมถึงสภาพปัญหา และความต้องการ เพื่อให้นำองค์ความรู้ของท้องถิ่นมาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน	มีส่วนร่วมในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานานาชาติ โดยการนำองค์ความรู้ของประชากรชาวบ้านในท้องถิ่น เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานานาชาติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน	มีส่วนร่วมในการร่วมสร้างสื่อและพัฒนา สื่อและแผนการเรียนการสอน โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานานาชาติ	มีส่วนร่วมในการนำองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น	มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานานาชาติ เพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาบูรณาการร่วมในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานานาชาติ

การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์				
ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการนำไปใช้	ขั้นตอนการประเมิน
ส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการวิเคราะห์ เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีประสิทธิภาพ ทำให้ระดับผลการเรียนของนักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์สูงขึ้น และโรงเรียนได้รับชื่อเสียง	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ทำให้ระดับผลการเรียนของนักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์สูงขึ้น และโรงเรียนได้รับผลการประเมินในระดับที่สูงขึ้น	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการสร้างสื่อ การจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่การมีชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่ทำให้งานเรียนได้รับชื่อเสียง	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการนำสื่อไปปรับใช้ทำให้โรงเรียนเป็นที่รู้จักมากขึ้น	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการประเมินแผนการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ โดยการพัฒนาการเรียนประเมิน นำไปพัฒนาต่อยอดทำให้โรงเรียนได้รับชื่อเสียงมากขึ้น
ครู มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการวิเคราะห์ เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ นักเรียนมีทักษะและความรู้ในรายวิชานาฏศิลป์ ทำให้มีระดับผลการเรียนสูงขึ้น สามารถแข่งขันทั้งทางวิชาการและการปฏิบัติกับโรงเรียนอื่นได้	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ นักเรียนมีทักษะและความรู้ในรายวิชานาฏศิลป์ ทำให้มีระดับผลการเรียนสูงขึ้น สามารถแข่งขันทั้งทางวิชาการและการปฏิบัติกับโรงเรียนอื่นได้	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในห้องเรียนจนเกิดกระบวนการพัฒนาที่ส่งผลการประกวด และสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับครูผู้สอน	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการนำสื่อและแผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ ทำให้นักเรียนมีระดับผลการเรียนในรายวิชานาฏศิลป์สูงขึ้น	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ โดยนำผลการประเมินนำมาต่อยอดและพัฒนาเป็นผลงาน เพื่อประกอบการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน และเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น

ตาราง 11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์				
นักเรียน	ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการนำไปใช้
นักเรียน	มีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ในขั้นตอนการวิเคราะห์เพื่อทำให้ตนเองมีความรู้และทักษะอยู่ในระดับที่สูงขึ้น	มีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์จากผู้สอนและปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันออกแบบ และนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยส่งผลให้นักเรียนในชั้นเรียนนั้นเกิดกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการใช้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ที่ผ่านขั้นตอนกระบวนการออกแบบจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้ผู้เรียนได้มีทักษะและความรู้ทางด้านนาฏศิลป์มากขึ้น	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการใช้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ที่มีความหลากหลายของสื่อการสอน โดยทำให้มีการเรียนเกิดความสนใจ และส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในห้องเรียนเพิ่มมากขึ้น
ชาวบ้าน	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการวิเคราะห์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาบูรณาการร่วมกันในการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม	มีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมได้รับการยอมรับในระดับจังหวัด และในระดับประเทศ	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการสร้างสื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ซึ่งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์นั้น เป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสร้างชื่อเสียงในระดับจังหวัดและระดับประเทศ	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการประเมินแผนการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ โดยการผลิตการประเมินมาพัฒนาสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

ตาราง 11 (ต่อ)

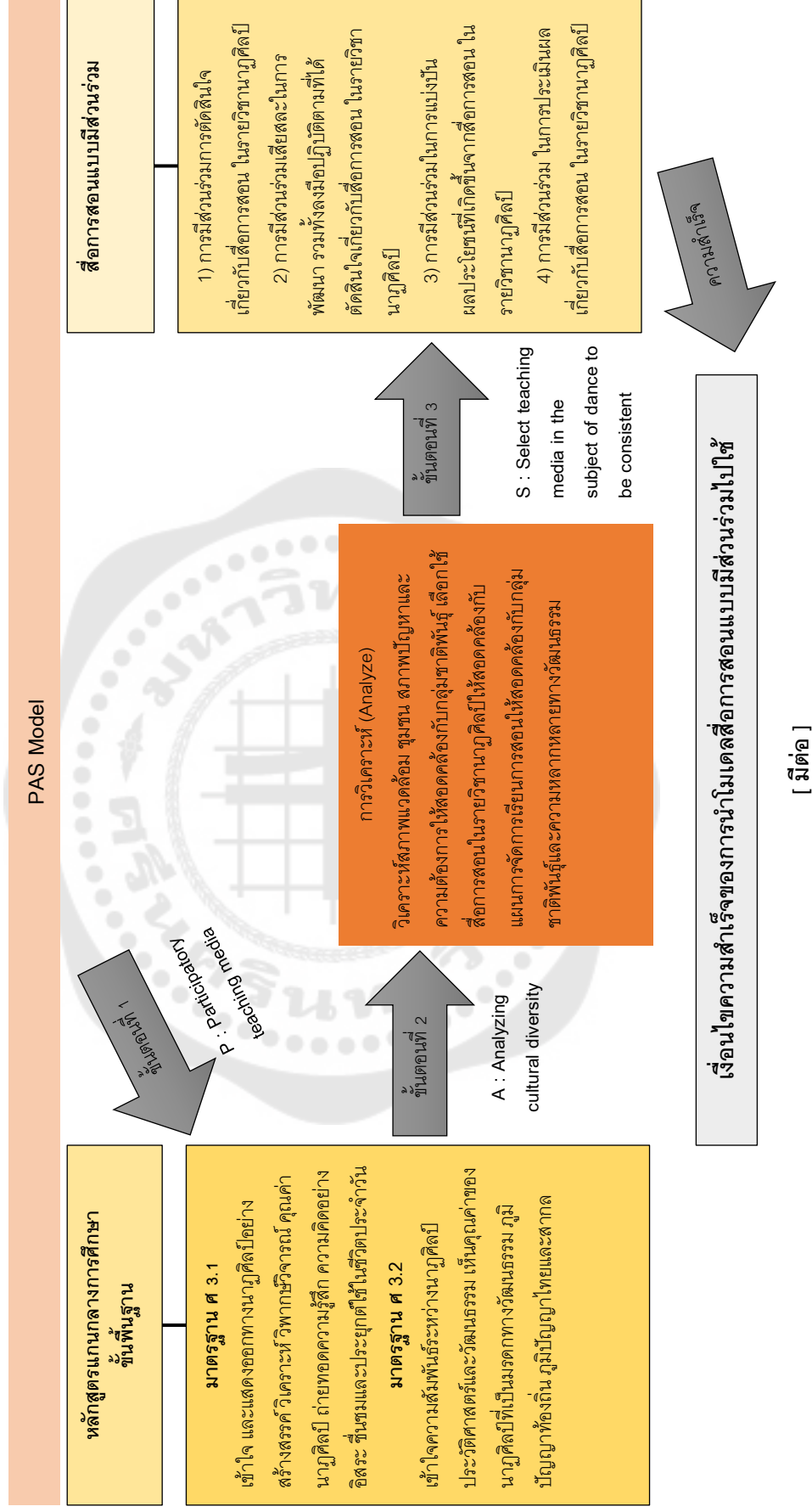
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการนำไปใช้
ครูใหญ่ มีส่วนร่วมในการประเมินผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลุ่มประชากร วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน รวมถึงสภาพปัญหาและความต้องการ ทรัพยากร และอุปสรรค เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในรายวิชานานาชาติมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการออกแบบการจัดการเรียนการสอน แบบมีส่วนร่วมในรายวิชานานาชาติ โดยร่วมกับ คณะผู้บริหาร ครูผู้สอน และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนการสอน ก่อนนำไปใช้	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาสื่อ และแผนการจัดการสอนในรายวิชานานาชาติ เพื่อสามารถนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข จนสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	มีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการนำสื่อและแผนการเรียนการสอนในรายวิชานานาชาติไปใช้ เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุง และพัฒนา เผยแพร่ และนำไปใช้ต่อไป
ครู มีส่วนร่วมในการประเมินผลการศึกษา และวิเคราะห์ทรัพยากร และอุปสรรค รวมถึงลักษณะของกลุ่มประชากร ร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานานาชาติมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวมถึงผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามที่กำหนดไว้	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการออกแบบการจัดการเรียนการสอน แบบมีส่วนร่วมในรายวิชานานาชาติ โดยร่วมกับ คณะผู้บริหาร ครูใหญ่ และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน ก่อนนำไปใช้	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการทดสอบการใช้สื่อ และแผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานานาชาติ เพื่อทราบผลการทดสอบ และนำมาปรับปรุงพัฒนา ให้สามารถนำไปใช้กับครูผู้สอน และผู้เรียนได้ต่อไป	มีส่วนร่วมในการประเมินผลจากการใช้สื่อการเรียนการสอน ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล				
ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการนำไปใช้	ขั้นตอนการประเมิน
นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการวิเคราะห์ปัญหาและควมต้องการของนักเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์มีประสิทธิภาพมากที่สุด	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการคัดเลือกสื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุง และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ มีความหลากหลาย และน่าสนใจมากยิ่งขึ้น	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการทดสอบการใช้สื่อการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนได้ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสนใจ และเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการสร้างการทดสอบ สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการร่วมกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมิน มาปรับปรุงสื่อจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่าง	มีส่วนร่วมในการเป็นตัวชี้วัดในการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อให้ผลการประเมินบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
ปราชญ์ชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของกลุ่มประชากรที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการสอน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชน รวมถึงสภาพปัญหา และความต้องการ ร่วมกับผู้บริหาร และครูของโรงเรียน ตชด. เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ ทำให้นักเรียนผู้เกี่ยวข้องได้รับการถ่ายทอดความรู้ ไม่สูญหายไปจากชุมชน	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ โดยผู้สอน ครูใหญ่ คณะผู้บริหาร และครูผู้สอน โดยร่วมกันวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการออกแบบการจัดการเรียนการสอน	มีส่วนร่วมในการประเมินผลสร้างการทดสอบ สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการร่วมกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมิน มาปรับปรุงสื่อจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่าง	มีส่วนร่วมในการประเมินผลสร้างการทดสอบ สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการร่วมกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมิน มาปรับปรุงสื่อจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่าง	มีส่วนร่วมในการเป็นตัวชี้วัดในการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อให้ผลการประเมินบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ระยะที่ 2 การออกแบบและการพัฒนา

2.1 โครงร่างโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

เงื่อนไขความสำเร็จของการนำโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมไปใช้

ครู ด้านความรู้	นักเรียน ด้านความรู้
1. มีความรู้ ความเข้าใจในด้านพฤติกรรม การถ่ายทอดและประยุกต์ความรู้ด้านนาฏศิลป์ หลักการและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ ความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ต่อต้านนาฏศิลป์ไทย 2. มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ วิเคราะห์ ถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนด้านนาฏศิลป์ บูรณาการความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้อง การสื่อสาร การคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับนาฏศิลป์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้านทักษะ 1. มีทักษะในด้านคิดออกแบบท่าทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ด้านการใช้สื่อและรู้ทันการใช้สื่อดิจิทัล ด้านการเขียนออกแบบสื่อการสอนนาฏศิลป์ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ 2. มีทักษะในการสื่อสาร ทั้งจาก ท่าทาง ที่เข้าใจง่าย ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้การปรับตัว ให้เข้ากับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่เสมอ 3. มีทักษะในการสร้าง ปรับปรุงสื่อ และแผนการเรียนรู้การสอนให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์	1. มีความรู้ ความเข้าใจการแสดงออกทางนาฏศิลป์ การเคลื่อนไหวลักษณะต่างๆ ทางนาฏศิลป์ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ 2. มีความรู้ ความเข้าใจการแสดงท่าทางประกอบเพลงของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้านทักษะ 1. สามารถใช้ภาษาท่าทางและการประดิษฐ์ท่าทางประกอบได้ บอกสิ่งที่ตนเองชอบ จาก การดูหรือร่วมการแสดง ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ 2. สามารถระบุนิยามพื้นฐานทางนาฏศิลป์ได้ บรรยายองค์ประกอบนาฏศิลป์ได้ เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่างๆ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ 3. สามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการชมการแสดง ออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์การแสดงอย่างง่ายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

หมายเหตุ P : Participatory teaching media; A : Analyzing cultural diversity; S : Select teaching media in the subject of dance to be consistent

ภาพประกอบ 27 โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ด้วยการวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

Participatory teaching media model by Analyzing cultural diversity to Select teaching media in the subject of dance to be consistent with the Border Patrol Police School. (PAS Model)

จากภาพที่ 26 โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ด้วยการวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีรายละเอียดและขั้นตอนในการนำไปใช้ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 P : Participatory teaching media (โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม)

ในขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนแรกในการจัดทำโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม โดยครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันศึกษารายละเอียดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญา ไทยและสากล แล้วนำมาบูรณาการร่วมกันกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำมาประยุกต์ในการจัดทำ สื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในแต่ละที่มีความ แตกต่างกันทางวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 A : Analyzing cultural diversity (การวิเคราะห์ความหลากหลายทาง วัฒนธรรม)

ในขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนที่ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกัน วิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชน รวมถึงสภาพปัญหาและความต้องการ ทรัพยากร และอุปสรรค รวมถึงนำองค์ความ ่องค์ความรู้ของท้องถิ่น มาบูรณาการร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนแบบมีส่วน ร่วมในรายวิชานาฏศิลป์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาออกแบบและพัฒนาสื่อการ สอนรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้อย่างเหมาะสมและมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ในขั้นตอนนี้มีการวิเคราะห์วัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่รวมถึงนำองค์ความ ่องค์ความรู้ของท้องถิ่น มาบูรณาการร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งในโรงเรียนที่ไม่ใช่ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอาจไม่ใช้องค์ความรู้ของท้องถิ่น แต่ใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานในการเรียนการสอนได้ตามปกติ)

ขั้นตอนที่ 3 S : Select teaching media in the subject of dance to be consistent (เลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน)

ในขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นตอนที่ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้านร่วมกัน เลือกสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

เพื่อให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสามารถนำไปใช้ในการสอนรายวิชานาฏศิลป์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในด้านพหุวัฒนธรรม การถ่ายทอด และประยุกต์ความรู้ด้านนาฏศิลป์ หลักการและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ ความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ต่อด้านนาฏศิลป์ไทย มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานด้านงานนาฏศิลป์ วิเคราะห์ ถ่ายทอดความรู้สึกคุณค่าด้านนาฏศิลป์ บูรณาการความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้อง การสื่อสาร การคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับนาฏศิลป์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในด้านคิดออกแบบท่าทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ด้านการใช้สื่อและรู้ทันการใช้สื่อดิจิทัล ด้านการเขียนออกแบบสื่อการสอนนาฏศิลป์ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในการสื่อสาร ทั้งวาจา ท่าทาง ที่เข้าใจง่าย ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ อยู่เสมอ มีทักษะในการสร้าง ปรับปรุงสื่อ และแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ และเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจการแสดงออกทางนาฏศิลป์ การเคลื่อนไหวลักษณะต่าง ๆ ทางนาฏศิลป์ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีความรู้ ความเข้าใจการแสดงท่าทางประกอบเพลงของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในการใช้ภาษาท่าทางและการประดิษฐ์ท่าทางประกอบได้ บอกสิ่งที่ตนเองชอบ จากการดูหรือร่วมการแสดง ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถระบุวิธีการพื้นฐานทางนาฏศิลป์ได้ บรรยายองค์ประกอบนาฏศิลป์ได้ เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ สามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการชมการแสดง ออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์การแสดงอย่างง่ายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

2.2 ตรวจสอบคุณภาพของโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

จากการพัฒนาโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ผู้วิจัยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพเบื้องต้นของ “การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” โดยมีวัตถุประสงค์ประเมินคุณภาพของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย

ด้านความสอดคล้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ผลการตรวจสอบคุณภาพของโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 12 รายละเอียดผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง และสังกัด
1	ผศ.ดร.เสนาะ กลิ่นงาม	อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2	ผศ.ดร.ขวัญใจ คงถาวร	รองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
3	รศ.ดร.ชนะสิทธิ์ สีทธิสูงเนิน	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
4	ผศ.ดร.เสาวลักษณ์ พันธุ์บุตร	รองคณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5	ดร.พัทธนันท์ บุตรจุก	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
6	รศ.ดร.กาญจนา บุญส่ง	คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
7	ผศ.ดร.วรรณวิภา มัธยมนันท์	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
8	ผศ.ดร.นวลรวี กระต่ายทอง	อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
9	ผศ.ดร.กนกรัตน์ จิรสังจานุกูล	รองคณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่าน ได้ทำการประเมินคุณภาพของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความสอดคล้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ผลการตรวจสอบ

คุณภาพของโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 13 ผลการประเมินคุณภาพของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความสอดคล้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่									ค่าการประเมิน	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7	8	9		
ประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ												
1	ชื่อของโมเดลกับความเป็นมาและความสำคัญ ของการพัฒนาโมเดล	5	5	4	5	5	4	5	4	4	4.56	ใช้ได้
2	ความเป็นมาและความสำคัญของการพัฒนาโมเดลกับประโยชน์ที่ได้รับ	5	5	4	5	5	5	5	5	5	4.89	ใช้ได้
3	ประโยชน์ที่ได้รับกับแนวคิดของการพัฒนาโมเดล	4	5	5	5	5	5	5	5	4	4.78	ใช้ได้
4	แนวคิดการพัฒนาโมเดลกับหลักการของการพัฒนาโมเดล	5	5	4	5	4	5	4	5	4	4.56	ใช้ได้
5	หลักการของการพัฒนาโมเดลและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาโมเดล	5	5	4	5	4	5	4	4	4	4.44	ใช้ได้
6	วัตถุประสงค์ของการพัฒนาโมเดลกับกระบวนการพัฒนาโมเดล	5	5	5	5	4	5	5	4	4	4.67	ใช้ได้
7	กระบวนการพัฒนาโมเดลกับวิธีการพัฒนาสมรรถภาพฯ	5	5	4	5	4	5	4	3	4	4.33	ใช้ได้
8	วิธีการพัฒนาสมรรถภาพฯกับการประเมินสมรรถภาพฯ	5	5	4	5	4	4	4	4	4	4.33	ใช้ได้

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่									ค่าการประเมิน	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7	8	9		
ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ												
1	ความเป็นมาและความสำคัญของ การพัฒนาโมเดล	5	5	4	5	5	4	5	5	5	4.78	ใช้ได้
2	ประโยชน์ที่ได้รับ	4	5	5	5	5	4	5	5	5	4.78	ใช้ได้
3	แนวคิดของการพัฒนาโมเดล	5	5	4	5	4	5	5	5	4	4.67	ใช้ได้
4	หลักการของการพัฒนาโมเดล	5	5	4	5	4	5	4	5	5	4.67	ใช้ได้
5	วัตถุประสงค์ของการพัฒนาโมเดล	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4.89	ใช้ได้
6	องค์ประกอบของการพัฒนาโมเดล	5	5	4	5	4	5	4	4	5	4.56	ใช้ได้
7	กระบวนการพัฒนาโมเดล	5	5	4	5	4	5	4	4	5	4.56	ใช้ได้
8	การกำหนดบทบาทและสมรรถภาพ การนิเทศของผู้เกี่ยวข้อง	5	5	4	5	5	4	4	4	5	4.56	ใช้ได้
9	วิธีการพัฒนาสมรรถภาพการสอน ของครูโรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดน	5	5	4	5	5	4	4	4	5	4.56	ใช้ได้
10	ขั้นตอนการนิเทศของครูพี่เลี้ยงและ อาจารย์นิเทศ	4	5	4	5	4	5	4	4	4	4.33	ใช้ได้
11	การประเมินสมรรถภาพการสอนของ ครูตำรวจตระเวนชายแดน	5	5	4	5	4	5	5	4	4	4.56	ใช้ได้
12	กรอบสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม	5	5	4	5	4	5	4	4	5	4.56	ใช้ได้
ประเมินความเป็นไปได้การนำไปปฏิบัติ												
1	ความเป็นมาและความสำคัญของ การพัฒนาโมเดล	4	5	4	5	5	4	5	5	5	4.67	ใช้ได้
2	ประโยชน์ที่ได้รับ	4	5	5	5	5	5	5	5	5	4.89	ใช้ได้
3	แนวคิดของการพัฒนาโมเดล	5	5	4	5	5	5	5	5	5	4.89	ใช้ได้
4	หลักการของการพัฒนาโมเดล	5	5	4	5	5	5	5	5	5	4.89	ใช้ได้
5	วัตถุประสงค์ของการพัฒนาโมเดล	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5.00	ใช้ได้
6	องค์ประกอบของการพัฒนาโมเดล	5	5	4	5	4	5	4	4	5	4.56	ใช้ได้

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่									ค่าการประเมิน	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7	8	9		
ประเมินความเป็นไปได้การนำไปปฏิบัติ												
7	กระบวนการพัฒนาโมเดล	5	5	4	5	4	5	4	4	5	4.56	ใช้ได้
8	การกำหนดบทบาทและสมรรถภาพการนิเทศของผู้เกี่ยวข้อง	5	5	4	5	4	4	4	4	5	4.44	ใช้ได้
9	วิธีการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	5	5	4	5	4	4	4	4	5	4.44	ใช้ได้
10	ขั้นตอนการนิเทศของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ	5	5	4	5	4	5	5	4	5	4.67	ใช้ได้
11	การประเมินสมรรถภาพการสอนของครูตำรวจตระเวนชายแดน	5	5	4	5	4	5	4	4	5	4.56	ใช้ได้
12	กรอบสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม	5	5	4	5	4	5	4	4	5	4.56	ใช้ได้

2.3 ปรับปรุง แก้ไข โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์สำหรับ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

จากการตรวจสอบคุณภาพของโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่าน ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุง แก้ไข โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ โดยมีรายละเอียดแสดงใน “คู่มือของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน”

2.4 พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ประเมินความรู้ครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)

แบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ครูผู้สอน ในรายวิชานาฏศิลป์

คำชี้แจง : จงกา X ทับตัวอักษร ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการลงในกระดาษคำตอบให้ถูกต้อง

1. การตั้งวงข้อใดไม่ถูกต้อง

- ก. นิ้วชี้ กลาง นางก้อยเรียงชิดติดกัน
- ข. นิ้วหัวแม่มือจรดข้อแรกของนิ้วชี้
- ค. ตั้งลำแขนเป็นวงคล้ายครึ่งวงกลม
- ง. ฝ่ามือหันออกนอกตัว

2. การตั้งวงบนของตัวพระ ต้องอยู่ในระดับใด

- ก. หางคิ้ว ข. แ่งศีรษะ ค. ระดับปาก ง. ระดับไหล่

3. การตั้งวงกลางของตัวพระ ต้องอยู่ในระดับใด

- ก. หางคิ้ว ข. แ่งศีรษะ ค. ระดับปาก ง. ระดับไหล่

4. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของการจีบ

- ก. จีบหงาย ข. จีบคว่ำ ค. จีบปาก ง. จีบส่งหลัง

5. การจีบปรกข้าง มือที่จีบจะต้องอยู่สูงระดับใด

- ก. ใบหู ข. แก้ม ค. ริมฝีปาก ง. แ่งศีรษะ

6. เอมือทั้งสองข้างประสานไว้ที่อก เรียกภาษาท่านี้อะไร

- ก. ตัวเรา ข. ท่าน ค. รัก ง. หนาว

7. ภาษาท่าใด ที่ใช้ได้เฉพาะมือซ้ายเท่านั้น

- ก. ยิ้ม, เรียก, ที่นี้ ข. ท่าน, ร้องไห้, ปฏิเสธ
- ค. ตัวเรา, ยิ้ม, ร้องไห้ ง. รัก, ปฏิเสธ, ตัวเรา

8. ข้อใดคือภาษาท่าที่แสดงอารมณ์ภายในของผู้แสดง

- ก. ปฏิเสธ ข. นอน
- ค. เรียก ง. โกรธ

3) แบบประเมินความรู้นักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)

แบบทดสอบนักเรียน เพื่อวัดความรู้

คำชี้แจง : จงกา X ทับตัวอักษร ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการลงในกระดาษคำตอบให้ถูกต้อง

1. นาฏศิลป์ไทย มีลักษณะการแสดงอย่างไร
 - ก. แข็งกระด้าง
 - ข. รวดเร็ว
 - ค. อ่อนช้อย
 - ง. ชิ่งขัง
2. นาฏยศัพท์ หมายถึง
 - ก. ศัพท์ที่ใช้ในการเรียนและการแสดงทางด้านนาฏศิลป์
 - ข. การสื่อสารที่แทนคำพูด
 - ค. การแสดง ระเบียบ รำ ฟ้อน
 - ง. ถูกทุกข้อ
3. นาฏยศัพท์มีกี่ประเภท
 - ก. 2 ประเภท
 - ข. 3 ประเภท
 - ค. 4 ประเภท
 - ง. 5 ประเภท
4. การตั้งวง มีกี่แบบ
 - ก. 2 แบบ
 - ข. 3 แบบ
 - ค. 4 แบบ
 - ง. 5 แบบ
5. การจับ มีกี่แบบ
 - ก. 2 แบบ
 - ข. 3 แบบ
 - ค. 4 แบบ
 - ง. 5 แบบ

6. ภาษาท่า หมายถึง

- ก. ภาษาที่ใช้แทนคำพูด
- ข. ภาษาที่เกี่ยวข้องกับการแสดง
- ค. ท่าทางที่ใช้สื่อความหมายแทนการพูด ที่ใช้ในการแสดงทางด้านนาฏศิลป์
- ง. ภาษาที่ใช้กับทุกคน ทุกช่วงวัย

7. การแสดงภาษาท่า เพื่อจุดมุ่งหมายข้อใด

- ก. เพื่อให้เกียรติกับศิลปินที่คิดค้น
- ข. เพื่อสอดคล้องกับทำนองและจังหวะ
- ค. เพื่อความสวยงามของการแสดง
- ง. เพื่อสื่อความรู้สึกของผู้แสดง

8. คำว่า “ตัวเรา” ใช้มือข้างใด

- ก. มือขวาเท่านั้น
- ข. มือซ้ายเท่านั้น
- ค. มือข้างใดข้างหนึ่งก็ได้
- ง. ขึ้นอยู่กับผู้แสดง

9. ข้อใดเป็นภาษาท่าที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ

- ก. จีบที่หน้าอก
- ข. กระดกเท้า
- ค. กวักมือเรียก
- ง. พรหมสี่หน้า

10. นาฏศิลป์ประเภทใด ใช้ภาษาท่ามากที่สุด

- ก. โขน
- ข. รำ
- ค. ระบำ
- ง. ฟ้อน

4) แบบประเมินทักษะนักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)

แบบทดสอบเพื่อวัดทักษะนักเรียน ในรายวิชานาฏศิลป์

คำชี้แจง : จงกา X ทับตัวอักษร ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการลงในกระดาษคำตอบให้ถูกต้อง

1.

จากภาพคือนาฏยศัพท์ทำใด

ก. กระดกเท้า

ข. ยกเท้า

ค. ประเท้า

ง. ก้าวเท้า

2.

จากภาพคือนาฏยศัพท์ทำใด

ก. กระดกเท้า

ข. ยกเท้า

ค. ประเท้า

ง. ก้าวเท้า

3.

จากภาพคือนาฏยศัพท์ทำใด

ก. กระดกเท้า

ข. ยกเท้า

ค. ประเท้า

ง. ก้าวเท้า

4.

จากภาพคือนาฏยศัพท์ทำใด

ก. จีบหางาย

ข. ตั้งวงบน

ค. ตั้งวงกลาง

ง. ตั้งวงหน้า

5.

จากภาพคือนาฏยศัพท์ท่าใด

ก. จีบหางาย

ข. ตั้งวงบน

ค. ตั้งวงกลาง

ง. จีบปรกข้าง

6.

จากภาพคือ ภาษาท่าใด

ก. ตัวเรา

ข. หอม

ค. ยิ้ม

ง. ร้องไห้

7.

จากภาพคือ ภาษาท่าใด

ก. ตัวเรา

ข. ไกรธ

ค. ยิ้ม

ง. ร้องไห้

8.

จากภาพคือ ภาษาท่าที่สื่อถึงสัตว์ชนิดใด

ก. ปลา

ข. ม้า

ค. กวาง

ง. นก

9.

จากภาพคือ ภาษาท่าที่สื่อถึงสัตว์ชนิดใด

ก. ปลา

ข. ม้า

ค. กวาง

ง. นก

10.

จากภาพคือ ภาษาท่าที่สื่อถึงสัตว์ชนิดใด

ก. ปลา

ข. ม้า

ค. กวาง

ง. นก

ระยะที่ 3 การนำไปใช้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยถึงผู้บังคับกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ในขั้นตอนก่อนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม 2566 ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ จำนวน 30 ชั่วโมงโดยผู้วิจัยร่วมสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมและให้คำปรึกษาแนะนำอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้ทำการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยถึงผู้บังคับกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ดังแสดงในเอกสารต่อไปนี้

ที่ อว 8718/3286

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

18 ธันวาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์หลังพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14

เนื่องด้วย นายจิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรวิณ แพทยานนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์หลังพื้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของท่าน เพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086 160 2039

3.2 ผู้วิจัยและครูใหญ่ร่วมกันทดสอบก่อนการเรียนการสอนของครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- 6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ผลทดสอบก่อนการเรียนการสอนของครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- 6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านความรู้และด้านทักษะ ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตาราง 14 ผลทดสอบก่อนการเรียนการสอนของครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- 6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านความรู้และด้านทักษะ

ครูคนที่	โรงเรียน	คะแนน ด้านความรู้	คะแนน ด้านทักษะ
1	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านย่านซื่อ	4	5
2	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านย่านซื่อ	3	4
3	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านย่านซื่อ	3	3
4	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านเขาจ้าว	5	4
5	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านเขาจ้าว	4	4
6	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านเขาจ้าว	3	3
7	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านท่าวังหิน	3	4
8	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านท่าวังหิน	4	3

ตาราง 14 (ต่อ)

ครูคนที่	โรงเรียน	คะแนน ด้านความรู้	คะแนน ด้านทักษะ
9	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านท่าวังหิน	4	3
10	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านป่าหมาก	2	3
11	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านป่าหมาก	3	2
12	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านป่าหมาก	3	3
13	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านแพรงตะคร้อ	4	3
14	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านแพรงตะคร้อ	2	3
15	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านแพรงตะคร้อ	2	3
16	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรป่าละอู	3	3
17	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรป่าละอู	4	3
18	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรป่าละอู	4	4
19	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านคลองน้อย	3	4
20	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านคลองน้อย	4	4
21	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านคลองน้อย	2	3

ตาราง 14 (ต่อ)

ครูคนที่	โรงเรียน	คะแนน ด้านความรู้	คะแนน ด้านทักษะ
22	โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน บ้านศิริล้อม	4	4
23	โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน บ้านศิริล้อม	3	3
24	โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน บ้านศิริล้อม	3	4
25	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรห้วยโคก	4	4
26	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรห้วยโคก	3	4
27	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรห้วยโคก	4	3
28	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านโป่งลึก	4	4
29	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านโป่งลึก	4	3
30	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านโป่งลึก	3	3
31	ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน อินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮู)	3	3
32	ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน อินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮู)	4	3
33	ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน อินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮู)	2	2

ผลทดสอบก่อนการเรียนของนักเรียนรายวิชานาฏศิลป์ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนด้านความรู้และด้านทักษะ ดังแสดงในตารางที่ 15

ตาราง 15 ผลทดสอบก่อนการเรียนของนักเรียนรายวิชานาฏศิลป์ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านความรู้และด้านทักษะ

นักเรียน คนที่	โรงเรียน	คะแนนด้าน ความรู้	คะแนนด้าน ทักษะ
1	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านย่านซื่อ	3	3
2	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านย่านซื่อ	2	2
3	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านย่านซื่อ	2	1
4	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านเขาจ้าว	3	3
5	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านเขาจ้าว	4	3
6	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านเขาจ้าว	2	1
7	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านท่าวังหิน	3	3
8	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านท่าวังหิน	2	3
9	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านท่าวังหิน	2	3
10	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านป่าหมาก	3	3

ตาราง 15 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	โรงเรียน	คะแนนด้าน ความรู้	คะแนนด้าน ทักษะ
11	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านป่าหมาก	1	2
12	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านป่าหมาก	2	2
13	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านแพกตะคร้อ	3	3
14	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านแพกตะคร้อ	2	2
15	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านแพกตะคร้อ	2	1
16	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรป่าละอู	3	3
17	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรป่าละอู	2	2
18	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรป่าละอู	2	2
19	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านคลองน้อย	3	3
20	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านคลองน้อย	2	2
21	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านคลองน้อย	2	1
22	โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน บ้านคีรีล้อม	3	2

ตาราง 15 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	โรงเรียน	คะแนนด้าน ความรู้	คะแนนด้าน ทักษะ
23	โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน บ้านศรีล้อม	2	2
24	โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน บ้านศรีล้อม	2	2
25	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรห้วยโศก	3	3
26	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรห้วยโศก	2	2
27	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรห้วยโศก	3	2
28	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านโป่งลึก	2	2
29	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านโป่งลึก	2	2
30	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านโป่งลึก	1	2
31	ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน อินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮู)	2	3
32	ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน อินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮู)	3	3
33	ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน อินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮู)	2	3

3.3 ผู้วิจัยอธิบายกระบวนการโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และให้ครูผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม 2566 ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ จำนวน 30 ชั่วโมงโดยผู้วิจัยร่วมสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมและให้คำปรึกษาแนะนำอย่างต่อเนื่อง

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการอธิบายกระบวนการโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามที่แสดงในคู่มือของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

หลังจากอธิบายกระบวนการโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามที่แสดงในคู่มือของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ผู้วิจัยได้ทำให้ครูผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม 2566 ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ จำนวน 30 ชั่วโมงโดยผู้วิจัยร่วมสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมและให้คำปรึกษาแนะนำอย่างต่อเนื่อง

3.4 เมื่อดำเนินการทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยและครูผู้สอนร่วมกันทดสอบทักษะพื้นฐานที่เกิดจากการปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 หลังใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ผลทดสอบหลังการเรียนการสอนของครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านความรู้และด้านทักษะ ดังแสดงในตารางที่ 16

ตาราง 16 ผลทดสอบหลังการเรียนการสอนของครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- 6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านความรู้และด้านทักษะ

ครูคนที่	โรงเรียน	คะแนน ด้านความรู้	คะแนน ด้านทักษะ
1	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านย่านซื่อ	8	9
2	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านย่านซื่อ	7	7
3	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านย่านซื่อ	7	7
4	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านเขาจ้าว	9	8
5	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านเขาจ้าว	8	8
6	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านเขาจ้าว	8	7
7	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านท่าวังหิน	7	9
8	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านท่าวังหิน	9	8
9	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านท่าวังหิน	8	8
10	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านป่าหมาก	7	8
11	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านป่าหมาก	8	7

ตาราง 16 (ต่อ)

ครูคนที่	โรงเรียน	คะแนน ด้านความรู้	คะแนน ด้านทักษะ
12	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านป่าหมาก	8	7
13	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านแพรงตะคร้อ	9	8
14	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านแพรงตะคร้อ	8	8
15	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านแพรงตะคร้อ	7	7
16	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรป่าละอู	8	8
17	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรป่าละอู	9	8
18	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรป่าละอู	9	8
19	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านคลองน้อย	7	8
20	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านคลองน้อย	8	9
21	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านคลองน้อย	7	7
22	โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน บ้านศิริล่อม	8	9
23	โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน บ้านศิริล่อม	7	8

ตาราง 16 (ต่อ)

ครูคนที่	โรงเรียน	คะแนน ด้านความรู้	คะแนน ด้านทักษะ
24	โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน บ้านศิริล้อม	7	8
25	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรห้วยโคก	10	9
26	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรห้วยโคก	9	9
27	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรห้วยโคก	9	9
28	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านโป่งลึก	7	9
29	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านโป่งลึก	8	7
30	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านโป่งลึก	7	8
31	ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน อินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮู)	8	8
32	ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน อินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮู)	9	8
33	ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน อินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮู)	6	7

ผลทดสอบหลังการเรียนของนักเรียนรายวิชานาฏศิลป์ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านความรู้และด้านทักษะ ดังแสดงในตารางที่ 17

ตาราง 17 ผลทดสอบหลังการเรียนของนักเรียนรายวิชานาฏศิลป์ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- 6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านความรู้และด้านทักษะ

นักเรียน คนที่	โรงเรียน	คะแนน ด้านความรู้	คะแนน ด้านทักษะ
1	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านย่านซื่อ	8	8
2	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านย่านซื่อ	7	7
3	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านย่านซื่อ	7	7
4	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านเขาจ้าว	8	7
5	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านเขาจ้าว	9	8
6	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านเขาจ้าว	7	7
7	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านท่าวังหิน	8	9
8	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านท่าวังหิน	7	9
9	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านท่าวังหิน	7	8
10	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านป่าหมาก	8	9
11	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านป่าหมาก	7	9

ตาราง 17 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	โรงเรียน	คะแนน ด้านความรู้	คะแนน ด้านทักษะ
12	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านป่าหมาก	8	8
13	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านแพรงตะคร้อ	8	9
14	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านแพรงตะคร้อ	8	8
15	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านแพรงตะคร้อ	7	7
16	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรป่าละอู	8	9
17	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรป่าละอู	7	7
18	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรป่าละอู	7	7
19	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านคลองน้อย	9	8
20	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านคลองน้อย	8	7
21	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านคลองน้อย	8	8
22	โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน บ้านศรีล้อม	9	9
23	โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน บ้านศรีล้อม	9	9

ตาราง 17 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	โรงเรียน	คะแนน ด้านความรู้	คะแนน ด้านทักษะ
24	โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน บ้านศรีล้อม	9	9
25	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรห้วยโศก	8	8
26	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรห้วยโศก	8	8
27	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นเรศวรห้วยโศก	9	7
28	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านโป่งลึก	8	8
29	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านโป่งลึก	8	8
30	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านโป่งลึก	7	8
31	ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน อินทรีอาสา (บ้านป่าเกะญอ)	7	8
32	ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน อินทรีอาสา (บ้านป่าเกะญอ)	8	8
33	ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน อินทรีอาสา (บ้านป่าเกะญอ)	8	9

ระยะที่ 4 การประเมินผล

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการนำผลการทดลองตามกระบวนการและเงื่อนไขของการสร้างรูปแบบโมเดล รวมทั้งผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อ โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ของนักเรียนและครูผู้สอน มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นและพร้อมที่จะนำไปใช้ต่อไป

4.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอน ด้านความรู้

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอนที่ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนการสอน ด้านความรู้

จำนวน ครูผู้สอน	ค่าเฉลี่ย		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
	Pre-test	Post -test	Pre-test	Post -test
33	3.33	7.91	0.78	0.91

จากตารางที่ 18 พบว่า คะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอน ในภาพรวม ที่ทำแบบทดสอบก่อนใช้โมเดล คะแนนเต็ม 10 คะแนน ครูผู้สอนทดสอบได้คะแนนเฉลี่ย 3.33 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78 ส่วนหลังใช้โมเดลครูผู้สอนทั้งหมดได้คะแนนสูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ย 7.91 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.91

ตาราง 19 ค่าความสัมพันธ์ของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอน ที่ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้โมเดล ด้านความรู้

	n	ค่าสหสัมพันธ์	p-value
ก่อนการใช้โมเดล	33	0.660 [*]	<0.001
หลังการใช้โมเดล	33		

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 19 ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างคะแนนก่อนการใช้โมเดล และหลังการใช้โมเดลของครูผู้สอน ภาพรวม จำนวน 33 คน อยู่ที่ 0.660 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 20 ค่าสถิติ t-test dependent ในการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการใช้โมเดล และหลังการใช้โมเดลของครูผู้สอน ด้านความรู้

	n	$\bar{x}$	S.D.	Df	t	p-value
ก่อนการใช้โมเดล	33	-4.57576	0.70844	32	-37.103 [*]	<0.001
หลังการใช้โมเดล	33					

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 20 พบว่า ค่าสถิติ t มีค่า -37.103 ค่า p-value มีค่า <0.001 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่าคะแนนก่อนการใช้โมเดลและหลังการใช้โมเดลมีความสัมพันธ์กันและเมื่อครูผู้สอนใช้โมเดลในการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแล้วมีคะแนนหลังใช้โมเดลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังการใช้โมเดลนวัตกรรมการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอน ด้านทักษะ

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอน ที่ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนการสอน ด้านทักษะ

จำนวน ครูผู้สอน	ค่าเฉลี่ย		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
	Pre-test	Post -test	Pre-test	Post -test
33	3.36	7.97	0.65	0.73

จากตารางที่ 21 พบว่า คะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอน ในภาพรวม ที่ทำแบบทดสอบก่อนใช้โมเดล คะแนนเต็ม 10 คะแนน ครูผู้สอนทดสอบได้คะแนนเฉลี่ย 3.36 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 ส่วนหลังใช้โมเดลครูผู้สอนทั้งหมดได้คะแนนสูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ย 7.97 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73

ตาราง 22 ค่าความสัมพันธ์ของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอน ที่ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้โมเดล ด้านทักษะ

	n	ค่าสหสัมพันธ์	p-value
ก่อนการใช้โมเดล	33	0.616*	<0.001
หลังการใช้โมเดล	33		

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 22 พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างคะแนนก่อนการใช้โมเดล และหลังการใช้โมเดลของครูผู้สอน ภาพรวม จำนวน 33 คน อยู่ที่ 0.616 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 23 ค่าสถิติ t-test dependent ในการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการใช้โมเดล และหลังการใช้โมเดลของครูผู้สอน ด้านทักษะ

	n	$\bar{x}$	S.D.	Df	t	p-value
ก่อนการใช้โมเดล	33	-4.60606	0.60927	32	-43.429*	<0.001
หลังการใช้โมเดล	33					

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 23 พบว่า ค่าสถิติ t มีค่า -43.429 ค่า p-value มีค่า <0.001 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่าคะแนนก่อนการใช้โมเดลและหลังการใช้โมเดลมีความสัมพันธ์กันและเมื่อครูผู้สอนใช้โมเดลในการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแล้วมีคะแนนหลังใช้โมเดลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของนักเรียน ด้านความรู้

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของนักเรียน ที่ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนการสอน ด้านความรู้

จำนวน นักเรียน	ค่าเฉลี่ย		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
	Pre-test	Post -test	Pre-test	Post -test
33	2.33	7.85	0.65	0.71

จากตารางที่ 24 พบว่า คะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของนักเรียน ในภาพรวม ที่ทำแบบทดสอบก่อนใช้โมเดล คะแนนเต็ม 10 คะแนน นักเรียนทดสอบได้คะแนนเฉลี่ย 2.33 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 ส่วนหลังใช้โมเดลนักเรียน ทั้งหมดได้คะแนนสูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ย 7.85 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71

ตาราง 25 ค่าความสัมพันธ์ของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของนักเรียน ที่ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้โมเดล ด้านความรู้

	n	ค่าสหสัมพันธ์	p-value
ก่อนการใช้โมเดล	33	0.589*	<0.001
หลังการใช้โมเดล	33		

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 25 พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างคะแนนก่อนการใช้โมเดล และหลังการใช้โมเดลของนักเรียน ภาพรวม จำนวน 33 คน อยู่ที่ 0.589 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 26 ค่าสถิติ t-test dependent ในการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการใช้โมเดล และหลังการใช้โมเดลของนักเรียน ด้านความรู้

	n	$\bar{x}$	S.D.	Df	t	p-value
ก่อนการใช้โมเดล	33	-5.51515	0.61853	32	-51.222*	<0.001
หลังการใช้โมเดล	33					

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 26 พบว่า ค่าสถิติ t มีค่า -51.222 ค่า p-value มีค่า <0.001 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่าคะแนนก่อนการใช้โมเดลและหลังการใช้โมเดลมีความสัมพันธ์กันและเมื่อนักเรียนใช้โมเดลในการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแล้วมีคะแนนหลังใช้โมเดลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังการใช้โมเดลนวัตกรรมการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของนักเรียน ด้านทักษะ

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของนักเรียน ที่ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนการสอน ด้านทักษะ

จำนวน ครูผู้สอน	ค่าเฉลี่ย		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
	Pre-test	Post -test	Pre-test	Post -test
33	2.30	8.03	0.68	0.77

จากตารางที่ 27 พบว่า คะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของนักเรียน ในภาพรวม ที่ทำแบบทดสอบก่อนใช้โมเดล คะแนนเต็ม 10 คะแนน นักเรียนทดสอบได้คะแนนเฉลี่ย 2.30 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 ส่วนหลังใช้โมเดลนักเรียนทั้งหมดได้คะแนนสูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ย 8.03 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77

ตาราง 28 ค่าความสัมพันธ์ของคะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของนักเรียน ที่ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้โมเดล ด้านทักษะ

	n	ค่าสหสัมพันธ์	p-value
ก่อนการใช้โมเดล	33	0.457*	0.008
หลังการใช้โมเดล	33		

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 28 พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างคะแนนก่อนการใช้โมเดล และหลังการใช้โมเดลของนักเรียน ภาพรอม จำนวน 33 คน อยู่ที่ 0.457 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 29 ค่าสถิติ t-test dependent ในการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการใช้โมเดล และหลังการใช้โมเดลของนักเรียน ด้านทักษะ

	n	$\bar{x}$	S.D.	Df	t	p-value
ก่อนการใช้โมเดล	33	-5.72727	0.76128	32	-43.218*	<0.001
หลังการใช้โมเดล	33					

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 29 พบว่า ค่าสถิติ t มีค่า -43.218 ค่า p-value มีค่า <0.001 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่าคะแนนก่อนการใช้โมเดลและหลังการใช้โมเดลมีความสัมพันธ์กันและเมื่อนักเรียนใช้โมเดลในการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแล้วมีคะแนนหลังใช้โมเดลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.5 ผลความพึงพอใจที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ของนักเรียนและครูผู้สอน

ตาราง 30 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์

ความพึงพอใจ ที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ พึงพอใจ
1. โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์สามารถแก้หรือกระตุ้นความสนใจให้เกิดการเรียนรู้	4.97	0.17	มากที่สุด
2. โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายสามารถจดจำได้นาน	4.95	0.21	มากที่สุด
3. โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะสอน	4.98	0.12	มากที่สุด
4. โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนที่จะสอน	4.98	0.12	มากที่สุด
5. โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์สามารถเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน	4.95	0.21	มากที่สุด
6. โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์สามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้/กระตุ้นกระบวนการคิดของนักเรียน	4.94	0.24	มากที่สุด
7. โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ช่วยให้นักเรียนสรุปความคิดรวบยอดในเรื่องที่เรียนได้ถูกต้อง	4.97	0.17	มากที่สุด

ตาราง 30 (ต่อ)

ความพึงพอใจ ที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ พึงพอใจ
8. โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์มีความทันสมัยแปลกใหม่ แตกต่างไปจากการเรียนปกติ	4.95	0.21	มากที่สุด
9. โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์สะดวก ง่ายต่อการนำไปใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู	4.94	0.24	มากที่สุด
10. โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์และ เสริมสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน	4.92	0.27	มากที่สุด
11. โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์มีความง่ายและเหมาะสมกับ วัย	4.97	0.17	มากที่สุด
12. โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน	4.98	0.12	มากที่สุด
13. โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์สามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่เป็น นามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้	4.94	0.24	มากที่สุด
14. โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์เพิ่มบทบาทผู้เรียนในการเป็นผู้ ปฏิบัติ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง	4.92	0.27	มากที่สุด
15. โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับ ความรู้ใหม่	4.91	0.29	มากที่สุด

ตาราง 30 (ต่อ)

ความพึงพอใจ ที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมการสอน แบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ พึงพอใจ
16. โมเดลนวัตกรรมการสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่าง เหมาะสม	4.91	0.29	มากที่สุด
17. โมเดลนวัตกรรมการสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์ทำให้เกิดการค้นพบความรู้ด้วย ตนเอง	4.98	0.12	มากที่สุด
รวม	4.95	0.11	มากที่สุด

จากตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ ในภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X}= 4.95$, S.D.= 0.11) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานภาพและปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน การวิจัยนี้เป็นการการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Methods Research) ทั้งในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สามารถสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

5.1.1 สถานภาพและปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

สรุปผลการศึกษาสถานภาพและปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนขาดแคลนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน เครื่องมือ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ และสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ดี ขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญ เพราะครูหนึ่งคนต้องสอนทุกวิชา และไม่ได้จบนาฏศิลป์ ความหลากหลายของสื่อการสอน เพราะสื่อการสอนมาจากที่เดียว และสื่อการสอนมีน้อยทำให้ไม่มีความหลากหลาย นักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ ทำให้ไม่เข้าใจในศัพท์นาฏศิลป์ และไม่สามารถประยุกต์ทำรำให้ตรงกับเนื้อเพลงได้ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสอนมาจาก

you tube/DLTV ในการสอนทำให้เข้าใจไม่ลึกซึ้ง จนไม่สามารถต่อยอดทำซ้ำได้ รวมทั้งปัญหาของระยะเวลาในการสอนมีน้อย และยังโดนลดทอนความสำคัญของวิชานาฏศิลป์

5.1.2 การพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

สรุปผลการศึกษาการพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำมาพัฒนาเป็นโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน คือ โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ด้วยการวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน หรือ PAS Model (Participatory teaching media model by Analyzing cultural diversity to Select teaching media in the subject of dance to be consistent with the Border Patrol Police School) ซึ่ง P หมายถึง Participatory teaching media; A หมายถึง Analyzing cultural diversity; S หมายถึง Select teaching media in the subject of dance to be consistent โดยในโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ด้วยการวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีรายละเอียดและขั้นตอนในการนำไปใช้ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 P : Participatory teaching media (โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม)

ในขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนแรกในการจัดทำโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม โดยครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันศึกษารายละเอียดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญา ไทยและสากล แล้วนำมาบูรณาการร่วมกันกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำมาประยุกต์ในการจัดทำ สื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในแต่ละที่มีความ แตกต่างกันทางวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 A : Analyzing cultural diversity (การวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม)

ในขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนที่ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของ

โรงเรียนและชุมชน รวมถึงสภาพปัญหาและความต้องการ ทรัพยากร และอุปสรรค รวมถึงนำองค์ความรู้ของท้องถิ่น มาบูรณาการร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาออกแบบและพัฒนาสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ในขั้นตอนนี้มีการวิเคราะห์วัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่รวมถึงนำองค์ความรู้ของท้องถิ่น มาบูรณาการร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งในโรงเรียนที่ไม่ใช่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอาจไม่ใช่องค์ความรู้ของท้องถิ่น แต่ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในการเรียนการสอนได้ตามปกติ)

ขั้นตอนที่ 3 S : Select teaching media in the subject of dance to be consistent (เลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน)

ในขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นตอนที่ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันเลือกสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสามารถนำไปใช้ในการสอนรายวิชานาฏศิลป์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในด้านพหุวัฒนธรรม การถ่ายทอดและประยุกต์ความรู้ด้านนาฏศิลป์ หลักการและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ ความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ต่อด้านนาฏศิลป์ไทย มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานด้านงานนาฏศิลป์ วิเคราะห์ ถ่ายทอด ความรู้สึก คุณค่าด้านนาฏศิลป์ บูรณาการความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้อง การสื่อสาร การคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับนาฏศิลป์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในด้านคิดออกแบบท่าทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ด้านการใช้สื่อและรู้ทันการใช้สื่อดิจิทัล ด้านการเขียนออกแบบสื่อการสอนนาฏศิลป์ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในการสื่อสาร ทั้งวาจา ท่าทาง ที่เข้าใจง่าย ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่เสมอ มีทักษะในการสร้าง ปรับปรุงสื่อ และแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ และเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจการแสดงออกทางนาฏศิลป์ การเคลื่อนไหวลักษณะต่าง ๆ ทางนาฏศิลป์ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีความรู้ ความเข้าใจการแสดงท่าทางประกอบเพลงของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในการใช้ภาษาท่าทางและการประดิษฐ์ท่าทางประกอบได้ บอกสิ่งที่ตนเอง

ชอบ จากการดูหรือร่วมการแสดง ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถระบุวิธีการพื้นฐานทางนาฏศิลป์ได้ บรรยายองค์ประกอบนาฏศิลป์ได้ เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ สามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการชมการแสดง ออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์การแสดงอย่างง่ายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จของการนำโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ด้วยการวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไปใช้ทั้งครูผู้สอนและนักเรียนในด้านความรู้และทักษะ ดังนี้

ด้านความรู้ของครู

1. มีความรู้ ความเข้าใจในด้านพหุวัฒนธรรม การถ่ายทอดและประยุกต์ความรู้ด้านนาฏศิลป์ หลักการและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ ความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ต่อด้านนาฏศิลป์ไทย
2. มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานด้านงานนาฏศิลป์ วิเคราะห์ ถ่ายทอดความรู้สึก คุณค่าด้านนาฏศิลป์ บูรณาการความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้อง การสื่อสาร การคิดแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับนาฏศิลป์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

ด้านทักษะของครู

1. มีทักษะในด้านคิดออกแบบท่าทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ด้านการใช้สื่อและรู้ทันการใช้สื่อดิจิทัล ด้านการเขียนออกแบบสื่อการสอนนาฏศิลป์ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์
2. มีทักษะในการสื่อสาร ทั้งวาจา ท่าทาง ที่เข้าใจง่าย ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่เสมอ
3. มีทักษะในการสร้าง ปรับปรุงสื่อ และแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์

ด้านความรู้ของนักเรียน

1. มีความรู้ ความเข้าใจการแสดงออกทางนาฏศิลป์ การเคลื่อนไหว ลักษณะต่าง ๆ ทางนาฏศิลป์ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

2. มีความรู้ ความเข้าใจการแสดงท่าทางประกอบเพลงของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

ด้านทักษะของนักเรียน

1. สามารถใช้ภาษาท่าทางและการประดิษฐ์ท่าทางประกอบได้ บอกสิ่งที่ตนเองชอบ จากการดูหรือร่วมการแสดง ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

2. สามารถระบุวิธีการพื้นฐานทางนาฏศิลป์ได้ บรรยายองค์ประกอบนาฏศิลป์ได้ เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ได้

3. สามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการชมการแสดง ออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์การแสดงอย่างง่ายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

5.1.3 ผลการใช้โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

5.1.3.1 สรุปผลการใช้โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในภาพรวมพบว่า ผลการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอนและนักเรียน ทั้งด้านความรู้และด้านทักษะ หลังการใช้โมเดลมีคะแนนความรู้ และคะแนนทักษะสูงขึ้นก่อนการใช้โมเดลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ผลการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอน ด้านความรู้ พบว่า คะแนนการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอน ในภาพรวม ที่ทำแบบทดสอบก่อนใช้โมเดล ครูผู้สอนทดสอบได้คะแนนเฉลี่ย 3.33 ส่วนหลังใช้โมเดลครูผู้สอนทั้งหมดได้คะแนนสูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ย 7.91 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูผู้สอน ด้านทักษะ พบว่า คะแนนการใช้โมเดล นวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ของครูผู้สอน ในภาพรวม ที่ทำแบบทดสอบก่อนใช้โมเดล ครูผู้สอนทดสอบได้คะแนนเฉลี่ย 3.36 ส่วนหลังใช้โมเดลครูผู้สอนทั้งหมดได้คะแนนสูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ย 7.97 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05

3. ผลการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของนักเรียน ด้านความรู้ พบว่า คะแนนการใช้โมเดล นวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ของนักเรียน ในภาพรวม ที่ทำแบบทดสอบก่อนใช้โมเดล นักเรียนทดสอบได้คะแนนเฉลี่ย 2.33 ส่วนหลังใช้โมเดลนักเรียน ทั้งหมดได้คะแนนสูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ย 7.85 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05

4. ผลการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของนักเรียน ด้านทักษะ พบว่า คะแนนการใช้โมเดล นวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ของนักเรียน ในภาพรวม ที่ทำแบบทดสอบก่อนใช้โมเดล คะแนนเต็ม 10 คะแนน นักเรียนทดสอบ ได้คะแนนเฉลี่ย 2.30 ส่วนหลังใช้โมเดลนักเรียนทั้งหมดได้คะแนนสูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ย 8.03 อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.3.2 สรุปผลความพึงพอใจที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ของนักเรียนและครูผู้สอน พบว่า นักเรียนและครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการ สอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ อยู่ในระดับมากที่สุด

5.2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

5.2.1 สถานภาพและปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ผลการศึกษาสถานภาพและปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการ สอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนขาดแคลนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน เครื่องมือ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ และ สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ดี ขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญ เพราะครูหนึ่งคนต้องสอนทุกวิชา และ

ไม่ได้จบนาฏศิลป์ ความหลากหลายของสื่อการสอน เพราะสื่อการสอนมาจากที่เดียว และสื่อการสอนมีน้อยทำให้ไม่มีความหลากหลาย นักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ ทำให้ไม่เข้าใจในศัพท์นาฏศิลป์ และไม่สามารถประยุกต์ทำรำให้ตรงกับเนื้อเพลงได้ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสอนมาจาก you tube/DLTV ในการสอนทำให้เข้าใจไม่ลึกซึ้ง จนไม่สามารถต่อยอดทำรำได้ รวมทั้งปัญหาของระยะเวลาในการสอนมีน้อย และยังไม่โดนลดทอนความสำคัญของวิชานาฏศิลป์ **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ** โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล คมนาคมมีปัญหา ขาดแคลนครู และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ครูไม่ครบชั้นเรียน งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค ประกอบกับนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนถิ่นทุรกันดาร ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้เด็กนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีประสิทธิภาพทางการเรียนในการจัดการศึกษา นักเรียนขาดโอกาสในการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และไม่ทันต่อเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน **สอดคล้องกับงานวิจัยของ** ธิติ ปัญญาอินทร์ (2563) วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ดนตรี สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ดนตรี เนื่องจากสภาพความพร้อมทางด้านครูผู้สอนและครุภัณฑ์ อุปกรณ์ทางดนตรี จึงส่งผลต่อการเรียนรู้ให้นักเรียนไม่เกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง **และสอดคล้องกับงานวิจัยของ** จิตรา มีคำ, กฤตยาภาบุญ โดพิทักษ์ และนิคม นาคอ้าย (2556) วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 31 ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ประกอบกับบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและไม่มีวุฒิทางด้านการศึกษา จึงทำให้ปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตนเอง เนื่องจากโรงเรียนอยู่ห่างไกล และอุปกรณ์การสื่อสารไม่เอื้ออำนวยในการติดต่อประสานงาน ขาดงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานในทุกกิจกรรม

5.2.2 การพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ผลการศึกษาการพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำมาพัฒนาเป็นโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน คือ โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ด้วยการวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน หรือ PAS Model (Participatory teaching media model by Analyzing cultural diversity to Select

teaching media in the subject of dance to be consistent with the Border Patrol Police School) มีรายละเอียดและขั้นตอนในการนำไปใช้ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 P : Participatory teaching media (โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม)

ในขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนแรกในการจัดทำโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม โดยครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันศึกษารายละเอียดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญา ไทยและสากล แล้วนำมาบูรณาการร่วมกันกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำมาประยุกต์ในการจัดทำ สื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในแต่ละที่มีความ แตกต่างกันทางวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 A : Analyzing cultural diversity (การวิเคราะห์ความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม)

ในขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนที่ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของ โรงเรียนและชุมชน รวมถึงสภาพปัญหาและความต้องการ ทรัพยากร และอุปสรรค รวมถึงนำ องค์ความรู้ของท้องถิ่น มาบูรณาการร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนแบบมีส่วน ร่วมในรายวิชานาฏศิลป์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาออกแบบและพัฒนาสื่อการ สอนรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้อย่างเหมาะสมและมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ในขั้นตอนนี้มีการวิเคราะห์วัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่รวมถึงนำองค์ความ รู้ของท้องถิ่น มาบูรณาการร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งในโรงเรียนที่ไม่ใช่ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอาจไม่ใช้องค์ความรู้ของท้องถิ่น แต่ใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานในการเรียนการสอนได้ตามปกติ)

ขั้นตอนที่ 3 S : Select teaching media in the subject of dance to be consistent (เลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน)

ในขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นตอนที่ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันเลือกสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับโรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดน เพื่อให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสามารถนำไปใช้ในการสอนรายวิชานาฏศิลป์

ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในด้านพหุวัฒนธรรม การถ่ายทอดและประยุกต์ความรู้ด้านนาฏศิลป์ หลักการและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ ความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ต่อด้านนาฏศิลป์ไทย มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานด้านงานนาฏศิลป์ วิเคราะห์ ถ่ายทอด ความรู้สึก คุณค่าด้านนาฏศิลป์ บูรณาการความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้อง การสื่อสาร การคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับนาฏศิลป์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในด้านคิดออกแบบท่าทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ด้านการใช้สื่อและรู้ทันการใช้สื่อดิจิทัล ด้านการเขียนออกแบบสื่อการสอนนาฏศิลป์ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในการสื่อสาร ทั้งวาจา ท่าทาง ที่เข้าใจง่าย ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่เสมอ มีทักษะในการสร้าง ปรับปรุงสื่อ และแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ และเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจการแสดงออกทางนาฏศิลป์ การเคลื่อนไหวลักษณะต่าง ๆ ทางนาฏศิลป์ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีความรู้ ความเข้าใจการแสดงท่าทางประกอบเพลงของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในการใช้ภาษาท่าทางและการประดิษฐ์ท่าทางประกอบได้ บอกสิ่งที่ตนเองชอบ จากการดูหรือร่วมการแสดง ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถระบุวิธีการพื้นฐานทางนาฏศิลป์ได้ บรรยายองค์ประกอบนาฏศิลป์ได้ เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ สามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการชมการแสดง ออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์การแสดงอย่างง่ายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

สำหรับสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่นำมาใช้ในครั้งนี้ ประกอบไปด้วย เอกสารประกอบการเรียนการสอนในรูปแบบของคู่มือการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ภาคผนวก ข คู่มือการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน) และวิดีโอสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ เรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาท่า (ภาคผนวก ข สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ เรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาท่า <https://www.youtube.com/watch?v=tAX>

0QDysnms) ซึ่งเป็นสื่อที่บูรณาการมาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสาระที่ 3 นาฏศิลป์ และการมีส่วนร่วมของครูใหญ่ ครู นักเรียนและปราชญ์ชาวบ้าน ในการร่วมกันออกแบบ สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งลักษณะเด่นของสื่อการสอนนั้นเป็นการการจัดการศึกษาที่มุ่งให้เกิดความเท่าเทียมความเสมอภาคกัน ในด้านโอกาสทางการศึกษา ของผู้เรียนที่มีความแตกต่าง ความหลากหลายของกลุ่มวัฒนธรรม โดยมีการจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและบริบทของผู้เรียนในกลุ่มนั้น ๆ เป็นหลักซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนที่เรียนร่วมกันมีความเคารพซึ่งกันและกัน โดยจะยอมรับถึงวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายแบบพหุวัฒนธรรม มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์อันเป็นลักษณะเด่นของท้องถิ่นที่สืบทอดมาแต่โบราณกาลที่มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมและประเพณีในสังคมนั้น นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ตลอดจน คำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน ประสบความสำเร็จในการเรียนและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสร้างสรรค์และเป็นสุขต่าง ๆ ตลอดจนสามารถเสริมสร้างสมรรถนะให้เกิดขึ้นทั้งกับครูผู้สอนและนักเรียน โดยครูผู้สอนจะมีความรู้ ความเข้าใจในด้านพหุวัฒนธรรม การถ่ายทอดและประยุกต์ความรู้ด้านนาฏศิลป์ หลักการ และวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ ความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ต่อด้านนาฏศิลป์ไทย มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานด้านงานนาฏศิลป์ วิเคราะห์ ถ่ายทอดความรู้สึก คุณค่าด้านนาฏศิลป์ บูรณาการความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้อง การสื่อสาร การคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับนาฏศิลป์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในด้านคิดออกแบบท่าทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ด้านการใช้สื่อและรู้ทันการใช้สื่อดิจิทัล ด้านการเขียนออกแบบสื่อการสอนนาฏศิลป์ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในการสื่อสาร ทั้งวาจา ท่าทาง ที่เข้าใจง่าย ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่เสมอ มีทักษะในการสร้างปรับปรุงสื่อ และแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้สามารถถ่ายทอดและเผยแพร่อัตลักษณ์ที่สสวยงามของท้องถิ่นที่ครูผู้สอนนั้นทำการสอนอยู่ได้อย่างภาคภูมิใจ และในส่วนของนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจการแสดงออกทางนาฏศิลป์ การเคลื่อนไหวลักษณะต่าง ๆ ทางนาฏศิลป์ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีความรู้ ความเข้าใจการแสดงท่าทางประกอบเพลงของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะที่

สามารถใช้ภาษาท่าทางและการประดิษฐ์ท่าทางประกอบได้ บอกสิ่งที่ตนเองชอบ จากการดูหรือร่วมการแสดง ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถระบุวิธีการพื้นฐานทางนาฏศิลป์ได้ บรรยายองค์ประกอบนาฏศิลป์ได้ เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ สามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการชมการแสดง ออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์การแสดงอย่างง่ายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้รู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นอัตลักษณ์ที่งดงามของชาติพันธุ์ของตนเอง

แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจึงเป็นโมเดลที่น่าจะพัฒนานวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ให้เกิดขึ้นได้กับครูและนักเรียน ทั้งนี้ การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ดังกล่าวจะครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยการพัฒนาารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในครั้งนี้ ได้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน กับมาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จของการนำโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ด้วยการวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไปใช้ ทั้งครูผู้สอนและนักเรียนในด้านความรู้และทักษะ **สอดคล้องกับทฤษฎี** การมีส่วนร่วม ของ Cohen & Uphoff (1981) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และ 4) การมีส่วนร่วม ในการประเมินผลโครงการ **และสอดคล้องกับทฤษฎี** หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของ กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 182) ที่กล่าวว่า นาฏศิลป์ เป็นการศึกษาความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์ อย่าง

สร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์หิวกษ วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล โดยให้ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ (Analyze) สภาพแวดล้อม ชุมชน สภาพปัญหาและความต้องการให้สอดคล้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ เลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้ได้สื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมสอดคล้องกับทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มชาติพันธุ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ** ในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ดังกล่าวจะครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยกิจกรรมการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม พัฒนาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เป็นส่วนสำคัญที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์หิวกษ วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญจน์ธิดา อิมสมบัติ (2563) ผลการศึกษาเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม พบว่า กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม วิธีการใช้หลักการมีส่วนร่วมของครู เริ่มจากการให้ครูได้ร่วมสำรวจปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละชั้นเรียนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจวิธีการแก้ปัญหา ร่วมกันดำเนินการแก้ปัญหา และร่วมกันประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสง **และสอดคล้องกับการศึกษาของ** ทวีวัฒน์ คัทมาร (2564) วิจัยเรื่อง การบริหารการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม โรงเรียนบ้านนาหินโง่งนาดง ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาสภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ทัศนศิลป์) พบว่าสภาพหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้

แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม มีสาระการเรียนรู้แยกเป็นช่วงชั้นและกำหนดคุณลักษณะ
 สำหรับเด็กปกติเท่านั้น จึงควรจัดให้มีเนื้อหาที่กระชับ และเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียนที่มี
 ความต้องการพิเศษ โดยมุ่งเน้นการสร้างความสำเร็จเพื่อให้ให้นักเรียนเรียนร่วมมีวิสัยทัศน์ และ
 สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยใช้รูปแบบการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้
 ศิลปะ ระหว่างสาระทัศนศิลป์ หลังจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร
 แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ต้องมีการกำหนดสาระการเรียนรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึง
 ประสงค์เพิ่มเติมตามจุดเน้นของโรงเรียนบ้านนาหินโง่นนาดง **และยังสอดคล้องกับงานวิจัย
 ของ** น้ำอ้อย โสนางาม, ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน และไพศาล วรคำ (2560) วิจัยเรื่อง การพัฒนาท่ารำเชิง
 ดอกฝ้ายบานประกอบการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) ผลการวิจัยพบว่า
 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) โดยใช้คู่มือการพัฒนาท่ารำ
 ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง เชิงดอกฝ้ายบาน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะการรำ
 ตามสาระนาฏศิลป์เพิ่มขึ้นและสามารถปฏิบัติกิจกรรมทางด้านนาฏศิลป์ได้อย่างเหมาะสมเกิด
 ความภาคภูมิใจถึงความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันงดงามสืบไป และ
 จากการสำรวจข้อมูลกลุ่มผู้ร่วมพัฒนา สรุปได้ว่า กลุ่มผู้ร่วมพัฒนามีความพึงพอใจสนใจ และ
 มีความต้องการที่จะให้มีการพัฒนาท่ารำเชิงดอกฝ้ายบาน เพราะมีความสอดคล้องกับอาชีพใน
 ท้องถิ่นและเป็นการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทยในภาคอีสานให้คงอยู่ กลุ่มผู้ร่วมพัฒนาที่มีความสนใจที่จะ
 เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนนาฏศิลป์มีความภาคภูมิใจและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนา
 ท่ารำเชิงดอกฝ้าย การพัฒนาท่ารำที่เกิดจากการประยุกต์ท่าทอผ้ามาใช้ควบคู่กับท่ารำทางด้าน
 นาฏศิลป์ จึงเป็นความสวยงามที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยแท้จริง กลุ่มผู้ร่วมพัฒนาได้
 เรียนรู้สิ่งใหม่ ได้เรียนรู้ท่ารำดอกฝ้ายบานที่ไม่ยากเกินไป ทุกคนสามารถฝึกทำได้ จึงสรุปได้ว่า
 สมควรที่จะให้มีการพัฒนาท่ารำเชิงดอกฝ้ายบานและอนุรักษ์ท่ารำที่เกี่ยวกับประเพณีอีสานให้คง
 อยู่สืบไป นักเรียนส่วนมากต้องการเรียนที่ไม่เครียด อยากเรียนในบรรยากาศที่ครูให้ความเป็น
 กันเอง ครูและนักเรียนมีการปฏิสัมพันธ์กัน ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น เป็นสาระ
 เพิ่มเติมที่ไม่เคยจัดการเรียนการสอนมาก่อน นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักกรรมวิธีการทอผ้าฝ้าย
 และการปลูกฝ้าย จากการศึกษาพบว่าผู้เรียน ครูและผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สมควร
 ที่จะนำไปพัฒนาท่ารำ ชุดเชิงดอกฝ้ายบานเพราะเป็นการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกิจกรรม
 การเรียนการสอนในสถานศึกษา

5.2.3 ผลการใช้โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

5.2.3.1 ผลการใช้โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในภาพรวมพบว่า ผลการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ของครูผู้สอนและนักเรียน ทั้งด้านความรู้และด้านทักษะ หลังการใช้โมเดลมีคะแนนความรู้ และคะแนนทักษะสูงขึ้นก่อนการใช้โมเดลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า หลังจากที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีการนำโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีผลทำให้ครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจในด้านพุทธรูปธรรม การถ่ายทอดและประยุกต์ความรู้ด้านนาฏศิลป์ หลักการและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ ความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ต่อด้านนาฏศิลป์ไทย มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานด้านงานนาฏศิลป์ วิเคราะห์ ถ่ายทอดความรู้สึก คุณค่าด้านนาฏศิลป์ บุรณการความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้อง การสื่อสาร การคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับนาฏศิลป์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในด้านคิดออกแบบท่าทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ด้านการใช้สื่อและรู้ทันการใช้สื่อดิจิทัล ด้านการเขียนออกแบบสื่อการสอนนาฏศิลป์ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในการสื่อสาร ทั้งวาจา ท่าทาง ที่เข้าใจง่าย ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่เสมอ มีทักษะในการสร้าง ปรับปรุงสื่อ และแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ ในส่วนของนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจการแสดงออกทางนาฏศิลป์ การเคลื่อนไหวลักษณะต่าง ๆ ทางนาฏศิลป์ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีความรู้ ความเข้าใจการแสดงท่าทางประกอบเพลงของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะที่ดีสามารถใช้ภาษาท่าทางและการประดิษฐ์ท่าทางประกอบได้ บอกสิ่งที่ตนเองชอบ จากการดูหรือร่วมการแสดง ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถระบุวิธีการพื้นฐานทางนาฏศิลป์ได้ บรรยายองค์ประกอบนาฏศิลป์ได้ เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ สามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการชมการแสดง ออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์การแสดงอย่างง่ายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งทั้งครูและนักเรียนมี

ความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ ดีขึ้นกว่าก่อนที่จะนำโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ **สอดคล้องกับงานวิจัยของ** วีรภัทร เดชศิริ (2561) วิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อดิจิทัลออนไลน์ โดยใช้ TPACK Model ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหนองโพธิ์ (ศิลปวิทยาคม) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน มีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิกา ไวโสภา (2564) วิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา โดยการบูรณาการใช้ TPACK Model ของนักศึกษาสาขาการสอนสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาการสอนสังคม มีผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาโดยการบูรณาการใช้ TPACK Model หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2.3.2 ผลความพึงพอใจที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ของนักเรียนและครูผู้สอน พบว่า นักเรียนและครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ อยู่ในระดับมากที่สุด **แสดงให้เห็นว่า** นักเรียนและครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์เพราะโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์สามารถเร้าหรือกระตุ้นความสนใจให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายสามารถจดจำได้นาน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะสอน มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนที่จะสอน สามารถเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน สามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ / กระตุ้นกระบวนการคิดของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนสรุปความคิดรวบยอดในเรื่องที่เรียนได้ถูกต้อง มีความทันสมัยแปลกใหม่แตกต่างไปจากการเรียนปกติ สะดวก ง่ายต่อการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์และเสริมสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน มีความง่ายและเหมาะสมกับวัย ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน สามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้ เพิ่มบทบาทผู้เรียนในการเป็นผู้ปฏิบัติ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ สามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม ทำให้เกิดการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง **สอดคล้องกับงานวิจัยของ** วีรภัทร เดชศิริ (2561) วิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อดิจิทัลออนไลน์ โดยใช้ TPACK Model ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหนองโพธิ์ (ศิลปวิทยาคม) ผลการวิจัยพบว่า ศึกษาความพึงพอใจต่อสื่อการเรียนออนไลน์โดยใช้ TPACK Model ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ประชากรนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน

30 คน คัดเลือกโดยแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือการเรียนออนไลน์โดยใช้ TPACK Model ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อ สื่อการเรียนออนไลน์โดยใช้ TPACK Model ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยอยู่ในระดับมากที่สุด **และสอดคล้องกับงานวิจัยของ** ณัฐพงษ์ พระลัภรักษา (2559) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ผลการยืนยันรูปแบบการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วม พบว่า ความเหมาะสมองค์ประกอบของรูปแบบโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยแบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และข้อเสนอใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) จากการศึกษาสถานภาพและปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนขาดแคลนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน เครื่องมือ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ และสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ดี ขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญ เพราะครูหนึ่งคนต้องสอนทุกวิชา และไม่ได้จบนาฏศิลป์ ความหลากหลายของสื่อการสอน เพราะสื่อการสอนมาจากที่เดียว และสื่อการสอนมีน้อยทำให้ไม่มีความหลากหลาย นักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ ทำให้ไม่เข้าใจในศัพท์นาฏศิลป์ และไม่สามารถประยุกต์ทำรำให้ตรงกับเนื้อเพลงได้ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสอนมาจาก you tube/DLTV ในการสอนทำให้เข้าใจไม่ลึกซึ้ง จนไม่สามารถต่อยอดทำรำได้ รวมทั้งปัญหาของระยะเวลาในการสอนมีน้อย และยังโดนลดทอนความสำคัญของวิชานาฏศิลป์ **ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้** 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน เครื่องมือ อุปกรณ์ และสัญญาณอินเทอร์เน็ต ให้มีความหลากหลาย เพียงพอและมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับพื้นที่และความหลากหลายทางชาติพันธุ์ 2) ควรมีการจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ลงพื้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เช่น ครูนาฏศิลป์ ปราชญ์ชุมชน เพื่อให้ความรู้ด้านนาฏศิลป์และวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่ครูและนักเรียน 3) เพิ่มระยะเวลาในการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ให้มากขึ้นตามความเหมาะสม

2) จากการศึกษาการพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำมาพัฒนาเป็นโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวน

ชายแดน คือ โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ด้วยการวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน หรือ PAS Model (Participatory teaching media model by Analyzing cultural diversity to Select teaching media in the subject of dance to be consistent with the Border Patrol Police School) ซึ่ง P หมายถึง Participatory teaching media; A หมายถึง Analyzing cultural diversity; S หมายถึง Select teaching media in the subject of dance to be consistent โดยในโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ด้วยการวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยการพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในครั้งนี้ ได้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน กับมาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล โดยให้ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ (Analyze) สภาพแวดล้อม ชุมชน สภาพปัญหาและความต้องการให้สอดคล้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ เลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้ได้สื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสม สอดคล้องกับทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มชาติพันธุ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จของการนำโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ด้วยการวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไปใช้ทั้งครูผู้สอนและนักเรียนในด้านความรู้และทักษะ **ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้** ควรมีการทดลองออกแบบและพัฒนากิจกรรมนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ โดยบูรณาการร่วมกันระหว่างกิจกรรมฝึกทักษะและความรู้ เพื่อให้ครูและนักเรียนที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์ได้พัฒนาศักยภาพโดยใช้กิจกรรมการแสดงเป็นสื่อ อีกทั้งเพื่อสร้างรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์หรือศิลปะการแสดงที่เหมาะสมกับชาติพันธุ์ของนักเรียน และท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

3) จากการศึกษาผลการใช้โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า ผลการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ของครูผู้สอนและนักเรียน ทั้งด้านความรู้และด้านทักษะ หลังการใช้โมเดลมีคะแนนความรู้ และคะแนนทักษะสูงขึ้นก่อนการใช้โมเดลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลความพึงพอใจที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ของนักเรียนและครูผู้สอน พบว่า นักเรียนและครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้ ควรมีการประเมินผลการใช้โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้มีความทันสมัยและเป็นปัจจุบันเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น

5.3.2 ข้อเสนอใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป

1) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่นำรูปแบบการสอน ADDIE (ADDIE Model) มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วยขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop) ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) และ ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluate) ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัย โดยใช้แนวคิด STEM DANCE education ทั้ง 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. โครงสร้างรูปแบบการเรียนการสอน 4. เวลาในการเรียนการสอน 5. เนื้อหาสาระการเรียนการสอน 6. กิจกรรมการเรียนการสอน 7. สื่อการเรียนการสอน 8. การวัดและประเมินผล มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อให้ผลการศึกษาคอบคลุมทุกมิติมากยิ่งขึ้น

2) จากการศึกษาวิจัยการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะในพื้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั่วประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลในภาพรวมที่กว้างขึ้น และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทุกพื้นที่ในประเทศไทย

บรรณานุกรม

Barbour, K. (2013). *Editorial: Ethnography and Dance Research*. The University of Waikato.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *คู่มือการจัดการสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)

กรรณิกา ไวโสภา (2564) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวัฒนธรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา โดยการบูรณาการใช้ TPACK Model ของนักศึกษาสาขาการสอนสังคมศึกษา. *วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์*, 7(1), 59-72.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

กัญจน์ณิชา อิมสมบัติ. (2563). *การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.

จรรยา จัวนาน. (2538). การศึกษาสำหรับสังคมหลายวัฒนธรรม. *วารสารรัฐสมิแล*, 16, 22-26.

จิตรา มีคำ, กฤตยาภาณุจน์ โตพิทักษ์, และนิคม นาค้าย. (2556). ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 31 ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 7(1), 100-110.

จุฑามาศ แก้วกลิ่น. (2558). *ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 จังหวัดสระแก้ว*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ฉวีวรรณ ตาลสุก และ มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). การพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 7(1), 190-203.

ณัฐพงษ์ พระลัภรักษา. (2559). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียภูมิปัญญาท้องถิ่นโดย
การมีส่วนร่วม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา).
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ทองวุฒิ เรื่องวาทะศิลป์. (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของ
โรงเรียนลุ่มแรดวิทยา อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดลพบุรี. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
เชียงใหม่.

ทวีวัฒน์ คัทมาร. (2564). การบริหารการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
(ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม โรงเรียนบ้าน
นาหินโง่งนาค. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 18,
211-223.

ทัศนาศา แหมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทัศนาศา แหมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธวัชชัย สหพงษ์. (2563). ผลการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมตามรูปแบบ ADDIE
Model ในรายวิชาการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอน. วารสารวิชาการการ
จัดการเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 7(2), 7-14.

ธิติ ปัญญาอินทร์, ณัฐวัฒน์ โฆษิตติชนันท์, วีระยุทธ สุทธิ, คณิต พรมนิล, และ กชพร ชูไพบูรณ์.
(2563). การจัดการเรียนรู้รายวิชาการปฏิบัติดนตรี โดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐาน เพื่อ
เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต. วารสารสหวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 4(1).

นิสา เมลานนท์. (2555). การพัฒนานวัตกรรมการสอนรายวิชานาฏศิลป์ เรื่อง นาฏลีลานาฏยศัพท์.
วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 4(1), 76-97.

น้ำอ้อย โสนาม, ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, และไพศาล วรคำ. (2560). การพัฒนาท่ารำเชิงดอกฝ้ายบาน
ประกอบการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์). วารสารการวัดผล
การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 23(ฉบับพิเศษ), 59-83.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชนองค์กร
ปกครองท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์

- ยุพิน ยืนยง และคณะ. (2562). การพัฒนารูปแบบการอ่านออกเสียงภาษาไทย ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านสำหรับนักเรียนศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนอินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮะญอ) อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- ริสสวัณ อรชุน. (2563). การสร้างและหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) รายวิชานาฏศิลป์ไทย หลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วีรภัทร เดชศิริ และ จรินทร์ อุ่มไกร. (2561). การพัฒนาสื่อดิจิทัลออนไลน์ โดยใช้ TPACK Model ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหนองโพธิ์(ศิลปวิทยาคม). ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม ครั้งที่ 4 (5-6 มีนาคม 2561), 6 หน้า, 960-964. มหาสารคาม: คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). ความสำเร็จในวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัด ชายแดนลุ่มแม่น้ำโขง. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, อัญญา.
- สุธารา โยธำพันธ์. (2541). การพัฒนาโปรแกรมการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ของเด็กวัยอนุบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลีพร มั่นคง. (2560). การศึกษาและพัฒนาชุดฝึกอบรมการสร้างสื่อการสอนโดยใช้ไอซีที สำหรับครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 41. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.

ภาคผนวก ก
หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัย

MF-04-version-2.0
วันที่ 18 ต.ค. 61

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC-G- 163/2566E

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง: การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน
ชื่อผู้วิจัยหลัก: นายจิตสุวัฒน์ สำราญรัตน์
สังกัด: คณะศิลปกรรมศาสตร์
เอกสารที่รับรอง: 1. แบบเสนอโครงการวิจัย
2. โครงการวิจัย
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

1. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ 3 วัน/เดือน/ปี 21 กรกฎาคม 2566
2. โครงร่างการวิจัย	ฉบับที่ 3 วัน/เดือน/ปี 21 กรกฎาคม 2566
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ 3 วัน/เดือน/ปี 21 กรกฎาคม 2566
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 3 วัน/เดือน/ปี 21 กรกฎาคม 2566

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทันตแพทย์หญิงณัฏฐา เอี่ยมจิตรกุล)

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(แพทย์หญิงสุรพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E/G-163/2566

วันที่ให้การรับรอง : 21/07/2566

วันหมดอายุใบรับรอง : 20/07/2567

ที่ อว 8734.1/ [191]

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุโขวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 ก.ย. 2566

เรื่อง ขออนุญาตผลการพิจารณาโครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G- 163/2566E

เรียน นายจิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ใบรับรองโครงการวิจัย SWUEC/E/G-163/2566

ตามที่ท่านได้ส่งโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G 163/2566E เพื่อรับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ นั้น

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยดังกล่าว บัดนี้ คณะกรรมการฯ ให้การรับรองโครงการวิจัยดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2566 รายละเอียดดังนี้

Certificate Number SWUEC/E/G-163/2566
Date of Approval 21 กรกฎาคม 2566 (อายุใบรับรองโครงการวิจัย 12 เดือน)
Date of Expiration 20 กรกฎาคม 2567
Continuing Review ทุก 12 เดือน (ครบกำหนดส่งรายงานครั้งแรก วันที่ 20 กรกฎาคม 2567)

ในการนี้ คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ใคร่ขอความกรุณาให้ผู้วิจัย ส่งรายงานความก้าวหน้าของการวิจัยและต่ออายุการรับรองก่อนกำหนดวันหมดอายุ 30 วัน เพื่อให้เป็นไปตามวิธีดำเนินการมาตรฐาน (SOPs version 2.0) ของคณะกรรมการฯ ทั้งนี้รายละเอียดของเอกสารที่ให้การรับรองตามที่ปรากฏใน Certificate of Approval (Certificate Number SWUEC/E/G-163/2566) ที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(แพทย์หญิงสุวิพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หน่วยจริยธรรมและมาตรฐานการวิจัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
โทรศัพท์ 0-2649-5000 ต่อ 17503
โทรสาร 0-2259-1822

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1

เรื่อง สภาพบริบทปัจจุบันและความต้องการของครูใหญ่ที่เกี่ยวกับสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไทย

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพบริบทและข้อมูลของปัญหาในการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อพัฒนารูปแบบโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อเป็นการนำโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ที่เกิดจากครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์ กลุ่มครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ-สกุล
- 1.2 วัน เดือน ปีเกิด.....
- 1.3 เพศ..... อายุ..... สัญชาติ..... เชื้อชาติ.....
- 1.4 ที่อยู่ปัจจุบัน.....
- 1.5 สถานภาพ.....
- 1.6 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....
- 1.7 อายุราชการ.....
- 1.8 เบอร์ติดต่อ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

2.1 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

.....

.....

2.2 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนี้มีบุคลากรที่มีหน้าที่สอนทั้งหมดกี่คน.....คน

2.2.1 แบ่งออกเป็นแบบไหนบ้าง

2.3 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนี้มีนักเรียนทั้งหมดกี่คน

2.3.1 แบ่งออกเป็น ชาย.....คน หญิง.....คน

2.4 ครูผู้สอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนี้จบวุฒิการศึกษา และสาขาใดบ้าง

.....

.....

ตอนที่ 3 การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

3.1 ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนที่พบบ่อยที่สุด คือปัญหาใด

.....

.....

3.2 มีการส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชา พัฒนาทักษะอะไรบ้าง ในการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

3.3 มีการบริหารจัดการครูผู้สอนในด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอย่างไร

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 2

เรื่อง สภาพบริบทปัจจุบันและความต้องการสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไทย

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพบริบทและข้อมูลของปัญหาในการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อพัฒนารูปแบบโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อเป็นการนำโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ที่เกิดจากครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์ ครูผู้สอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์) ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่ที่รับผิดชอบในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ตอนที่ 3 ข้อมูลการพัฒนาตนเองทางด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้วยความเคารพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตสุภวัฒน์ สำนามรัตน์

นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ-สกุล
- 1.2 วัน เดือน ปีเกิด.....
- 1.3 เพศ..... อายุ..... สัญชาติ..... เชื้อชาติ.....
- 1.4 ที่อยู่ปัจจุบัน.....
- 1.5 สถานภาพ.....
- 1.6 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....
- 1.7 อายุราชการ.....
- 1.8 เบอร์ติดต่อ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่ที่รับผิดชอบในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
.....
.....
- 2.2 มีหน้าที่รับผิดชอบสอนนักเรียนชั้นอะไร.....
 - 2.2.1 มีนักเรียนในชั้นทั้งหมดกี่คน.....
 - 2.2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็น ชาย..... คน หญิง..... คน
- 2.3 วิชาที่สอน คือวิชาใดบ้าง
.....
.....
- 2.4 นอกจากหน้าที่การสอนแล้ว มีหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับหมายอะไรบ้าง
.....
.....
- 2.5 ปัญหาที่พบบ่อยครั้งในชั้นเรียน มีปัญหาอะไรบ้าง
.....
.....
- 2.6 มีวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อย่างไรบ้าง
.....
.....

2.7 มีการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างไร

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลการพัฒนาตนเองทางด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดน

3.1 จากปัญหาที่พบในชั้นเรียน มีการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนได้อย่างไร

.....

.....

3.2 มีการนำสื่อเทคโนโลยี หรือสื่อการสอนอะไรบ้าง มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

.....

.....

3.3 สื่อเทคโนโลยี หรือสื่อการสอนอะไรบ้าง ที่นักเรียนให้ความสนใจมากที่สุด

.....

.....

3.3.1 เพราะเหตุใด

.....

.....

3.4 มีการส่งเสริม หรือสนับสนุนนักเรียนให้เกิดการพัฒนาในการใช้สื่อเทคโนโลยี หรือสื่อการสอนหรือไม่

.....

.....

3.4.1 (ถ้ามี) ใช้กระบวนการหรือวิธีการใด ในการใช้สื่อ นั้น

.....

.....

3.5 ครูผู้สอน มีการพัฒนาตนเองในด้านการสอนในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

3.6 ครูผู้สอนคิดว่า ตัวเองต้องการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนในเรื่องใด เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

.....

.....

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 3

เรื่อง สภาพบริบทปัจจุบันและความต้องการสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไทย

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพบริบทและข้อมูลของปัญหาในการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อพัฒนารูปแบบโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อเป็นการนำโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ที่เกิดจากครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์ ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้นำชุมชนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์) ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่ที่รับผิดชอบในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (แบบมีส่วนร่วม)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้วยความเคารพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตสุภาวัฒน์ สำราญรัตน์

นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ-สกุล
- 1.2 วัน เดือน ปีเกิด.....
- 1.3 เพศ..... อายุ..... สัญชาติ..... เชื้อชาติ.....
- 1.4 ที่อยู่ปัจจุบัน.....
- 1.5 สถานภาพ.....
- 1.6 อาชีพ.....
- 1.7 เบอร์ติดต่อ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่ที่รับผิดชอบในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (แบบมีส่วนร่วม)

- 2.1 หน้าที่ความรับผิดชอบกับชุมชน
.....
.....
- 2.2 กิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุดระหว่างชุมชนกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
.....
.....
- 2.3 กิจกรรมที่จัดนั้น นักเรียน ครู ครูใหญ่ มีส่วนร่วมกับกิจกรรมนี้อย่างไร
.....
.....
- 2.4 กิจกรรมที่ทำนั้น มีความสอดคล้องกับหลักสูตรและบูรณาการกับการเรียนการสอนอย่างไร
.....
.....
- 2.5 กิจกรรมที่จัดนั้น มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นอะไรบ้าง มาสอดคล้องหรือบูรณาการกับการเรียนการสอน
.....
.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 4

เรื่อง สภาพบริบทปัจจุบันและความต้องการสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไทย

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพบริบทและข้อมูลของปัญหาในการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อพัฒนารูปแบบโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อเป็นการนำโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ที่เกิดจากครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์ นักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 – 6 ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์) ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ในบทบาทผู้เรียน)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้วยความเคารพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตสุภาวัฒน์ สำราญรัตน์

นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ-สกุล
- 1.2 วัน เดือน ปีเกิด.....
- 1.3 เพศ..... อายุ..... สัญชาติ..... เชื้อชาติ.....
- 1.4 ที่อยู่ปัจจุบัน.....
- 1.5 สถานภาพ.....
- 1.6 อาชีพ.....
- 1.7 ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ชั้น.....
- 1.8 เบอร์ติดต่อ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ในบทบาทผู้เรียน)

- 2.1 ในการจัดการเรียนการสอน ชอบรายวิชาไหนมากที่สุด
.....
.....
- 2.1.1 เพราะเหตุใด ถึงชอบรายวิชานี้
.....
.....
- 2.2 นักเรียนคิดว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน มีความน่าสนใจหรือไม่ เพราะเหตุใด
.....
.....
- 2.3 สื่อการสอนชนิดไหน ที่นักเรียนชอบมากที่สุด เพราะเหตุใด
.....
.....
- 2.4 นักเรียนชอบกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับชุมชน ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม อย่างใดบ้าง
.....
.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1

เรื่อง สภาพบริบทปัจจุบันและความต้องการกับการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไทย

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพบริบทและข้อมูลของปัญหาในการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อพัฒนารูปแบบโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อเป็นการนำโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ที่เกิดจากครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์ กลุ่มครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์) ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ตอนที่ 3 การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้วยความเคารพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตสุภาวัฒน์ สำราญรัตน์

นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ-สกุล
- 1.2 วัน เดือน ปีเกิด.....
- 1.3 เพศ..... อายุ..... สัญชาติ..... เชื้อชาติ.....
- 1.4 ที่อยู่ปัจจุบัน.....
- 1.5 สถานภาพ.....
- 1.6 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....
- 1.7 อายุราชการ.....
- 1.8 เบอร์ติดต่อ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
.....
.....
- 2.2 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนี้มีบุคลากรที่มีหน้าที่สอนทั้งหมดกี่คน.....
2.2.1 แบ่งออกเป็นแบบไหนบ้าง
- 2.3 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนี้มีนักเรียนทั้งหมดกี่คนคน
2.3.1 แบ่งออกเป็น ชาย.....คน หญิง.....คน
- 2.4 ครูผู้สอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนี้จบวุฒิการศึกษา และสาขาใดบ้าง
.....
.....

ตอนที่ 3 การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

- 3.1 ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนที่พบบ่อยที่สุด คือปัญหาใด
.....
.....
- 3.2 มีการส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชา พัฒนาทักษะอะไรบ้าง ในการจัดการเรียนการสอน
.....
.....

3.3 มีการบริหารจัดการครูผู้สอนในด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
อย่างไร

.....

.....

3.4 มีการบริหารจัดการครูผู้สอนในรายวิชาที่ไม่มีครูเชี่ยวชาญเฉพาะอย่างไร

.....

.....

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ประเด็นการสนทนา (Fogus Group)

ด้านโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมสำหรับครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คำชี้แจง : เอกสารชุดนี้เป็นประเด็นการสนทนา (Focus Group) ด้านโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมสำหรับครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการพัฒนาารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม และศึกษาผลการใช้โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมสนทนา

ตอนที่ 2 ข้อมูลประเด็นการสนทนา (Fogus Group)

ด้วยความเคารพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตสุภวัฒน์ สำนารัตน์

นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมสนทนา

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

อาชีพ ☐ ครูใหญ่/ผู้อำนวยการ

☐ ครู

☐ ผู้นำชุมชน

☐ นักเรียน

ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 ข้อมูลประเด็นการสนทนา (Fogus Group)

คำถามนำ

1. ประเด็นในการสนทนาในวันนี้ เกี่ยวกับด้านโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมสำหรับครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พอกล่าวถึงเรื่องนี้ท่านคิดอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านรู้จักโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนหรือไม่ ท่านคิดเห็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำถามหลัก

1. ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์มีปัญหาในด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ควรมีการปรับปรุงในส่วนใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านมีการเตรียมการก่อนเข้าสอนในรายวิชานาฏศิลป์อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

5. ในระหว่างการสอนท่านติดปัญหาเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

6. หากจะต้องปรับปรุงสื่อโมเดลการสอน ท่านคิดว่าควรพัฒนาส่วนใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่าการพัฒนารูปแบบโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ควรมีหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลใดเกี่ยวข้องบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

8. ในการจัดทำโมเดลสื่อการสอนท่านคิดว่าควรเน้นด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

9. ท่านมีความเห็นอย่างไรในการพัฒนาครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์

.....

.....

.....

.....

.....

10. ท่านคิดว่าครูผู้สอนควรพัฒนาทักษะด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

คำถามเพื่อการสรุป

1. จากที่คุยกันมา มีท่านใดอยากเสนอประเด็นหรือมุมมองอื่น ๆ เพิ่มเติมหรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

...ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลการสนทนาครั้งนี้...

แบบสอบถาม

เรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนและครูผู้สอนในสังกัดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
ที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 3 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนและครูผู้สอนในสังกัดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

แบบสอบถามเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐ 1) ชาย ☐ 2) หญิง

2. ตำแหน่ง

☐ 1) ครู ☐ 2) นักเรียน

3.ระดับการศึกษา

☐ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ 2) ปริญญาตรี ☐ 3) สูงกว่าปริญญาตรี

4.สังกัด

- ☐ 1) โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านย่านซื่อ
☐ 2) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาจ้าว
☐ 3) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านท่าวังหิน
☐ 4) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านป่าหมาก
☐ 5) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแพรงตะคร้อ
☐ 6) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนเรศวรป่าละอู
☐ 7) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองน้อย
☐ 8) โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านศรีล้อม
☐ 9) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนเรศวรห้วยโคก
☐ 10) โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก
☐ 11) ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนอินทรีอาสา (บ้านป่าเกะฮู)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนและครูผู้สอนในสังกัดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพึงพอใจที่ท่านเห็นว่าเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว (ระดับความพึงพอใจ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด)

ความพึงพอใจ ที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์		ระดับความพึงพอใจ				
		(5) มากที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อยที่สุด
1	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์สามารถเร้าหรือกระตุ้นความสนใจให้เกิดการเรียนรู้					
2	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายสามารถจดจำได้นาน					
3	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะสอน					
4	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนที่จะสอน					
5	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์สามารถเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน					
6	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์สามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ / กระบวนการคิดของนักเรียน					
7	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ช่วยให้นักเรียนสรุปความคิดรวบยอดในเรื่องที่เรียนได้ถูกต้อง					

ความพึงพอใจ ที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์		ระดับความพึงพอใจ				
		(5) มากที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อยที่สุด
8	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีความทันสมัยแปลกใหม่แตกต่างไปจากการเรียนปกติ					
9	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์สะดวก ง่ายต่อการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู					
10	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์และเสริมสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน					
11	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีความยากง่ายและเหมาะสมกับวัย					
12	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน					
13	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์สามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้					
14	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์เพิ่มบทบาทผู้เรียนในการเป็นผู้ปฏิบัติ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง					
15	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่					
16	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์สามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม					

ความพึงพอใจ ที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์		ระดับความพึงพอใจ				
		(5) มากที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อยที่สุด
17	โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ทำให้เกิดการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

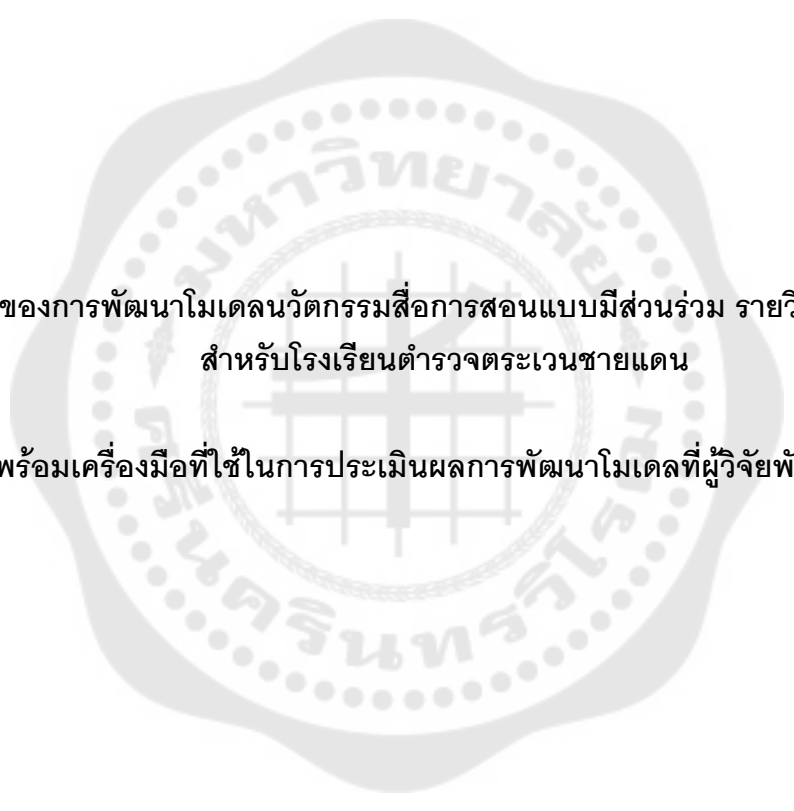
.....

.....

...ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบประเมินครั้งนี้...

ภาคผนวก ค
คู่มือของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์
สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

คู่มือของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์
สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
พร้อมเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการพัฒนาโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

คู่มือของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

คู่มือของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของผู้เรียนฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เรื่อง การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน การนำเสนอเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตอนที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตอนที่ 3 การนำการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไปใช้และการประเมินสมรรถภาพการสอน รายละเอียดแต่ละตอนมีดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การนำเสนอการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 12 เรื่อง ได้แก่ (1) ความเป็นมาและความสำคัญของการพัฒนาโมเดล (2) ประโยชน์ที่ได้รับ (3) แนวคิดของการพัฒนาโมเดล (4) หลักการของการพัฒนาโมเดล (5) วัตถุประสงค์ของการพัฒนาโมเดล (6) องค์ประกอบของการพัฒนาโมเดล (7) กระบวนการพัฒนาโมเดล (8) การกำหนดบทบาทและสมรรถภาพการนิเทศของผู้เกี่ยวข้อง (9) วิธีพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (10) ขั้นตอนการนิเทศของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ (11) การประเมินสมรรถภาพการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และ (12) กรอบสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม

ความเป็นมาและความสำคัญของการพัฒนาโมเดล

การจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมาตามสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้อย่างคงใช้วิธีการเรียนการสอนที่เน้นการบรรยาย การจดบันทึก มุ่งเน้นการให้ความรู้ รายละเอียดเนื้อหาสาระทางวิชาการในเวลาอันรวดเร็ว ผู้เรียนไม่ได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจด้วยตนเอง ขาดการคิดวิเคราะห์และการประเมินผลการ

เรียนรู้ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องของคะแนน ขาดการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงจากการปฏิบัติ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ไม่ได้มุ่งเน้นให้นักเรียน มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยเกรงว่าจะทำให้เสียเวลาและสอนเนื้อหาไม่ทันตามหลักสูตร ผลทำให้ผู้เรียนไม่เห็นความสัมพันธ์ของวิชาที่เรียนกับโลกของความจริงและประโยชน์ของสิ่งที่เรียน ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งนอกเหนือจากความรู้ในเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับแล้ว ผู้สอนยังต้องคำนึงถึงทักษะและความสามารถของผู้เรียนที่พึงจะได้รับ และนำความสามารถนั้นไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย โดยอาจกล่าวได้ว่าการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้น ไม่ได้เน้นความรู้ในเนื้อหาของแต่ละวิชาเพียงอย่างเดียวเช่นในอดีต แต่ยังต้องการให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจหรือเทคโนโลยีก็ตาม ดังนั้น ในปัจจุบันผู้เรียนจึงต้องการทักษะใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่การศึกษา จะมุ่งเน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เกิดทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ในโลก ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ด้วยพระมหากรุณาธิคุณและสายพระเนตรอันยาวไกลของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ที่ทรงให้ความสำคัญกับการศึกษาและทรงมุ่งหมายให้การศึกษาสร้างคนไทย ให้มีคุณลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ มีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง มีอาชีพมีงานทำและเป็นพลเมืองดีมีระเบียบวินัย อันเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ โดยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมต้องสอดคล้องกับความสนใจและความถนัด โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน การปฏิรูปการเรียนรู้ จึงเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาให้เกิดคุณภาพ คือการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียน แต่การที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายได้ ผู้เรียนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนของผู้สอนตามมาตราที่ 24 ในหมวดที่ 4 ซึ่งกำหนดให้ผู้สอนจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความแตกต่างของผู้เรียน โดยมีการบูรณาการสาระความรู้วิธีการต่าง ๆ ที่เน้นการให้ความรู้ใหม่แก่ผู้เรียน ที่มีลักษณะเป็นการฝึกปฏิบัติหรือทบทวนความรู้โดยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้หลายครั้งตามความต้องการที่ผู้เรียนสนใจ

ในการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นส่วนสำคัญขององค์ประกอบการสอนเสมือนตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น สื่อการสอนมีหลากหลายประเภท แต่ละประเภทมีลักษณะคุณสมบัติที่แตกต่างกัน ทั้งตัวอักษร รูปภาพ เสียง อุปกรณ์ เทคนิคและวิธีการนำเสนอเพื่อให้เหมาะสมกับความหลากหลายของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในประเภทของสื่อแล้ว ผู้สอนจำเป็นต้องเลือกสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันระบบการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ณ จุดใดจุดหนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อ จุดอื่น ๆ โดยเฉพาะสื่อการสอนที่เน้นด้านทักษะการปฏิบัติของผู้เรียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสื่อการเรียนการสอนสามารถช่วยการเรียนการสอนของครูได้ดีมากเราจะเห็นว่าครูนั้นสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้มากที่สุดทีเดียว แต่มักรู้สึกว่าครูมีความรู้มากขึ้นในการจัดหาแหล่งวิทยาการที่เป็นเนื้อหาเหมาะสมแก่การเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย และช่วยให้ครูในด้านการคุมพฤติกรรมการเรียนรู้และสามารถสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนได้มากที่สุดทีเดียว สื่อการสอนจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ เช่น การใช้ศูนย์การเรียนรู้ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การสาธิต เป็นต้น โดยส่งผลให้ครูผู้สอนได้สอนตรงตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน และยังช่วยในการขยายเนื้อหาที่เรียนทำให้การสอนง่ายขึ้นและช่วยประหยัดเวลาในการสอน ทำให้นักเรียนมีเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น และสามารถช่วยพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประชากรในจังหวัดเพชรบุรีมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์อันเป็นลักษณะเด่นของจังหวัดที่สืบทอดมาแต่โบราณกาล ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิประเทศที่มีพร้อมทั้ง ทะเล ภูเขา และมีแม่น้ำเพชรบุรีเป็นแหล่งน้ำสำคัญซึ่งเหมาะกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จังหวัดเพชรบุรี จึงประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติแต่ละเชื้อชาติมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมและประเพณี ประชากรของจังหวัดเพชรบุรีเท่าที่สืบค้นได้ในปัจจุบันแบ่งตามสายเชื้อชาติได้ อาทิ คนไทยภาคกลางพื้นถิ่น กะเหรี่ยง กะหร่าง ไทยทรงดำ อิสลาม ไทยพวน จีน ไทยเวียง และมอญ ความหลากหลายความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา การแต่งกาย ความเป็นอยู่ และความเชื่อ ซึ่งสามารถกระทำได้อย่างเสรีภาพ โดยไม่มีการกีดกัน ก้าวก้าว ล่วงละเมิด ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก่อให้เกิดศิลปวัฒนธรรมที่เรียกว่า พหุวัฒนธรรม ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญในการพัฒนาสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม

โดยเกิดจากความร่วมมือและร่วมออกแบบสื่อที่ต้องตามความต้องการของผู้สอนและความต้องการของผู้เรียน

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน หรือเรียกกันว่าโรงเรียน ตชด. เป็นสถาบันการศึกษา ระดับชั้นอนุบาล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสังกัดกับกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงริเริ่มงานโครงการ เพื่อเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 โดยทรงมุ่งเน้นการพัฒนาโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ มีการพัฒนาทั้งทางด้านองค์ความรู้ทักษะ พื้นฐาน และเจตคติที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ควบคู่ไปกับการแก้ปัญหาพร้อมกับการอนุรักษ์ วัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่นด้วย นอกจากนี้ทรงพยายามค้นหาวิธีการและรูปแบบกิจกรรมที่จะ พัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เหมาะสมสอดคล้องตามความหลากหลายในแต่ละชุมชนและ วัฒนธรรมของท้องถิ่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลคมนาคมมีปัญหา ขาดแคลนครูและสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ครูไม่ครบชั้นเรียน งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่าย ด้านสาธารณูปโภค ประกอบกับนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนถิ่นทุรกันดาร ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้เด็กนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีประสิทธิภาพทางการ เรียนในการจัดการศึกษา นักเรียนขาดโอกาสในการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และไม่ทันต่อ เทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นของกองกำกับการตำรวจตระเวน ชายแดนที่ 14 จังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวนทั้งหมด 11 โรงเรียน พบว่า เป็น โรงเรียนเรียนที่ขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับเยาวชนด้อยโอกาสในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งมีนักเรียน ทั้งหมด 1,745 คน เด็กนักเรียนเป็นชาวไทย หลากหลายสัญชาติ โดยใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลัก ในการสื่อสาร มีครูตำรวจตระเวนชายแดนรวม จำนวน 70 คน เป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีภารกิจหลักคือ จะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดนในการดูแลพื้นที่โดยรอบของ สถานทีนั้น ๆ และมีครูอัตราจ้างที่ได้รับงบประมาณ มาจากจังหวัด รวม 38 คน ซึ่งรวมบุคลากร ทั้งหมด จำนวน 115 คน

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญและที่มาของปัญหาดังกล่าวจาก การศึกษารวบรวมข้อมูล เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูใหญ่ ครู ที่สังกัดโรงเรียนตำรวจ ชายแดน และคณาจารย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้ง 11 โรงเรียนนั้น ปัญหาที่พบหลักคือ ขาดแคลนสื่อที่ใช้ในการสอนที่มีคุณภาพ ส่งผลให้ครูผู้สอนที่ไม่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ ที่มีได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งครูผู้สอนมีความรู้และความสามารถเฉพาะด้านในรายวิชานาฏศิลป์

ไม่เพียงพอเนื่องจากครูผู้สอนในโรงเรียนทุกคนเป็นตำรวจตระเวนชายแดน ในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 และครูอัตราจ้างที่ได้รับงบประมาณมาจากจังหวัด หากครูนำโมเดลสื่อการสอนที่เกิดจากการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของครูผู้สอนทั้งในโรงเรียนและพื้นที่โดยรอบโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมาใช้ในการเรียนการสอน ก็จะเป็นการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในรายวิชานาฏศิลป์มากขึ้น โดยครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สามารถสร้างคุณลักษณะให้กับนักเรียนโดยเกิดเรียนรู้ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ และจะเป็นการขัดเกลาให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายเกิดความรักความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ทำให้เกิดความเป็นสุนทรีย์ที่จะสามารถรับรู้ชื่นชมในความเป็นมรดกของไทยและสมบัติของชาติได้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งสามารถนำไปใช้กับครูและนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อื่น ๆ รวมทั้งเป็นแนวทางสำคัญของการศึกษาวิจัยหรือการขยายผลองค์ความรู้ต่อไป
2. ได้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนซึ่งเป็นรายวิชาเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีหลักสูตรที่สามารถพัฒนาเป็นหลักสูตรเสริมหรือพัฒนาเป็นรายวิชานาฏศิลป์ในหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต่อไปได้
3. การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนซึ่งเป็นรายวิชาเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของผู้เรียนตามคู่มือการพัฒนาโมเดลนี้ สามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนานวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมให้กับครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต่อไปได้
4. เป็นคู่มือสำหรับครู และสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ของครู รวมถึงพัฒนานักเรียนในสถานศึกษาได้

แนวคิดของการพัฒนาโมเดล

การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ใช้แนวคิดในการเรียนการสอน 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ ADDIE MODEL เพื่อให้ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน แนวคิดดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

1. **แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551** เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์ อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

2. **แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม** เป็นแนวคิดของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นให้ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนร่วมกัน

3. **แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ ADDIE MODEL** เป็นแนวคิดของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นให้ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ออกแบบและพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามกิจกรรมในการดำเนินงาน 5 กิจกรรม ได้แก่ การวิเคราะห์ (analyze) การออกแบบ (design) การพัฒนา (develop) การนำไปใช้ (Implement) และการประเมินผล (evaluate) ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหา (analyze) การนำเสนอ แนวทางการแก้ปัญหา (design) การเตรียมการแก้ปัญหา (develop) การทดลองการแก้ปัญหา (Implement) และสุดท้ายประเมินแนวทาง การแก้ปัญหาว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (evaluate) เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ

หลักการของการพัฒนาโมเดล

หลักการของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบด้วยหลักการสำคัญดังนี้

1. นวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับครูใหญ่ ครู นักเรียน และประชาชนชาวบ้านได้

2. การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ต้องครอบคลุม 4 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. กิจกรรมการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ต้องใช้วิธีการ กิจกรรมหลากหลายทั้งการคิดวิเคราะห์ การฝึกปฏิบัติ และการประเมินเพื่อการเรียนรู้ การสอนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. การฝึกปฏิบัติการเรียนรู้การสอนในสถานการณ์จริงสามารถเสริมสร้างและพัฒนา โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ให้ดียิ่งขึ้นได้

ดังนั้น การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจึงเป็นโมเดลที่น่าจะพัฒนานวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ให้เกิดขึ้นได้กับครูและนักเรียน ทั้งนี้การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ดังกล่าวจะครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยกิจกรรมการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์จะมีกระบวนการที่ได้จากการสังเคราะห์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยองค์ประกอบของโมเดลครอบคลุมตั้งแต่การวิเคราะห์ (analyze) การออกแบบ (design) การพัฒนา (develop) การนำไปใช้ (Implement) และการประเมินผล (evaluate) ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จึงมีกระบวนการพัฒนาทั้งกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตรสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม กระบวนการฝึกปฏิบัติจริงในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์และกระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผล

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาโมเดล

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีดังนี้

1. เพื่อพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
2. เพื่อให้ครูและนักเรียนสามารถปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ขณะปฏิบัติการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
3. เพื่อพัฒนาคู่มือของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

องค์ประกอบของการพัฒนาโมเดล

องค์ประกอบของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ตามรูปแบบการพัฒนานี้ มี 3 องค์ประกอบ คือ (1) องค์ประกอบด้านการอบรมเชิงปฏิบัติการ (2) องค์ประกอบด้านกระบวนการปฏิบัติการสอนในโรงเรียน และ (3) องค์ประกอบด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล

1. องค์ประกอบด้านการอบรมเชิงปฏิบัติการ

การอบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำขึ้นเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการฝึกปฏิบัติการจัดทำแผนการเรียนการสอนพร้อมฝึกปฏิบัติการสอนจริง อันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ทั้งด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งนี้กระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตร จะใช้รูปแบบการสอน ADDIE (ADDIE Model) 5 ขั้นตอน โดยบูรณาการแนวคิดในการเรียนการสอน 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ ADDIE MODEL เพื่อให้ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รายละเอียดดังในคู่มือของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการปฏิบัติการสอนในโรงเรียน

การฝึกปฏิบัติจริงในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูและนักเรียนมีความรู้ และทักษะจากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบในขณะที่ทำการเรียนการสอน ตลอดระยะเวลาที่ทำการเรียนการสอน โดยมีการเตรียมการเรียนการสอน การวางแผนการเรียนการสอนและจัดทำสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม และนำแผนการเรียนการสอนกับสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมสู่การปฏิบัติ ในรายวิชานาฏศิลป์ ทั้งนี้การฝึกปฏิบัติจริงในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ จะใช้รูปแบบการสอน ADDIE (ADDIE Model) 5 ขั้นตอน โดยบูรณาการแนวคิดในการเรียนการสอน 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ ADDIE MODEL เพื่อให้ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รายละเอียดดังในคู่มือของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมนี้

3. องค์ประกอบด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล

การนิเทศ ติดตามและประเมินผล มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีผลของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการพัฒนาโมเดล และทำให้กระบวนการพัฒนาโมเดลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อกระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผล คือ ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ในการนี้มีแนวทางและวิธีการพัฒนาครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้านให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ พร้อมแนวทางในการส่งเสริมกระบวนการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ โดยใช้แนวคิดในการเรียนการสอน 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ ADDIE MODEL เพื่อให้ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รายละเอียดดังในคู่มือของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมนี้

กระบวนการพัฒนาโมเดล

การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามรูปแบบการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ภายในประเทศและต่างประเทศ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยรูปแบบการสอน ADDIE (ADDIE Model) 5 ขั้นตอน ซึ่งทั้ง 5 ขั้นตอนนี้จะนำไปใช้ในกระบวนการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ทั้งด้านการมีส่วนร่วม การตัดสินใจ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยบูรณาการอยู่ในองค์ประกอบของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ทั้งการอบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตรการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม การฝึกปฏิบัติจริงในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ และการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ (Analyze)

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อการสอน ในรายวิชานาฏศิลป์ วิเคราะห์ระบบ สิ่งแวดล้อม และสภาพขององค์กร เพื่อพิจารณาถึงทรัพยากรและอุปสรรคต่าง ๆ ศึกษาลักษณะของกลุ่มประชากร วิเคราะห์เป้าหมายและจุดประสงค์ว่าเป็นการเรียนรู้ในลักษณะใด เช่น การเรียนรู้ เนื้อหา การเรียนรู้ทักษะ หรือการเรียนรู้ที่เป็นความต้องการเฉพาะ

2. การออกแบบ (Design)

ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ที่สามารถสังเกตได้วัดได้ จัดลำดับเป้าหมายและจุดประสงค์ให้ง่ายต่อการเรียนและการปฏิบัติ วางแผนการประเมินผลการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ และการปฏิบัติ พิจารณากลวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา การจัดกลุ่มการทำกิจกรรม ของผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ ในลักษณะกลุ่มและรายบุคคล และคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน

3. การพัฒนา (Develop)

ขั้นตอนนี้เป็นการสร้างสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ตามที่ได้ออกแบบไว้ ทดสอบ (try out) สื่อกับกลุ่มเป้าหมาย และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน

4. การนำไปใช้ (Implement)

ขั้นตอนนี้เป็นการเผยแพร่สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ที่สร้างขึ้น เช่น การติดตั้ง การซ่อมบำรุงสื่อ การจัดอบรมให้ครูรู้วิธีการใช้สื่อที่สร้างขึ้น การให้คำแนะนำและ นิเทศการใช้สื่อการเรียนการสอน ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้ครูยอมรับสื่อการเรียนการสอนที่ สร้างขึ้นและนำไปใช้

5. การประเมิน (Evaluate)

ขั้นตอนนี้เป็นการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชา นาฏศิลป์ตาม จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ทดสอบ (try-out) สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชา นาฏศิลป์และเครื่องมือวัด ประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวินิจฉัยผลการเรียนรู้ที่เกิดจากผู้เรียน และรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับ ความสำเร็จและความล้มเหลวในการใช้การสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ที่สร้างขึ้นเพื่อ นำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์ หลังจากนั้นประเมินภายหลังการนำสื่อ การสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ไปใช้กับกลุ่มประชากร

ขั้นตอนการพัฒนาโมเดล 5 ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น มีแนวกิจกรรมในการ นำไปใช้พัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียน ดำรวจตระเวนชายแดน ดังนี้

ตาราง ก แนวกิจกรรมในการนำไปใช้พัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชา นาฏศิลป์ จำแนกตามขั้นตอนการพัฒนาโมเดล

ขั้นตอนการพัฒนาโมเดล	แนวกิจกรรมในการพัฒนาโมเดล
ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze)	- ครูใหญ่ จัดการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลุ่มประชากร วิเคราะห์ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน รวมถึงสภาพปัญหา และความต้องการ ทรัพยากร และอุปสรรค เพื่อให้การจัดการ เรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น - ครู ทำการศึกษา และวิเคราะห์ทรัพยากร และอุปสรรค รวมถึง ลักษณะของกลุ่มประชากร เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมี ส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวมถึงผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามที่กำหนดไว้ - นักเรียน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ ของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มี

ขั้นตอนการพัฒนาโมเดล	แนวกิจกรรมในการพัฒนาโมเดล
	ความเหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ● ปราชญ์ชาวบ้าน วิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มประชากรที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการสอน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชน รวมถึงสภาพปัญหา และความต้องการ เพื่อให้ นำองค์ความรู้ของท้องถิ่น มาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน
ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design)	● ครูใหญ่ จัดทำแผนการเรียนการสอน กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการประเมินผล การคัดเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน ในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม ในรายวิชานาฏศิลป์มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ● ครู เลือกประเภทของสื่อการสอน ที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละช่วงวัย เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะในด้านนาฏศิลป์ของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น ● นักเรียน คัดเลือกสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการเรียนรู้ ● ปราชญ์ชาวบ้าน เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ โดยการนำองค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน
ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop)	● ครูใหญ่ สร้างสื่อ ทดสอบ และปรับปรุง สื่อและแผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อครูผู้สอน และนักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้ออกแบบร่วมกัน ● ครู ทดลองใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ที่ผ่านการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน ● นักเรียน เข้าร่วมทดลองกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ● ปราชญ์ชาวบ้าน มีร่วมสร้างสื่อและพัฒนา สื่อและแผนการเรียนการสอน โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

ขั้นตอนการพัฒนาโมเดล	แนวกิจกรรมในการพัฒนาโมเดล
ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement)	• ครูใหญ่ สนับสนุนบุคลากรในสังกัดให้นำสื่อการสอนไปปรับใช้ ในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะและความรู้ของครูผู้สอน และนักเรียนมากยิ่งขึ้น • ครู นำสื่อการสอนไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อพัฒนานักเรียน ให้เกิดความรู้ในรายวิชานาฏศิลป์ในระดับที่สูงขึ้น • นักเรียน ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ผู้บริหารและครูเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยผลของการใช้สื่อในการเรียนการสอนดังกล่าวทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในวิชานาฏศิลป์ • ประชาชนชาวบ้าน นำองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสาธิตกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น
ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluate)	• ครูใหญ่ เป็นประธานคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้แผนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ • ครู เป็นคณะกรรมการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้แผนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวสามารถนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด • นักเรียน ร่วมประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีความน่าสนใจ และตรงตามความต้องการของนักเรียน • ประชาชนชาวบ้าน เป็นคณะกรรมการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาบูรณาการร่วมในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการพัฒนาโมเดลทั้ง 5 ขั้นตอน จะมีแนวกิจกรรมที่ใช้แนวคิดในการพัฒนา 3 แนวคิดในลักษณะที่ใช้การมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอน ทุกขั้นของกระบวนการพัฒนา

การกำหนดบทบาทและสมรรถภาพการนิเทศของผู้เกี่ยวข้อง

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ โดยในกระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาโมเดล สมรรถภาพการนิเทศ และแนวทางการส่งเสริมสมรรถภาพการนิเทศ มีดังนี้

1. บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาโมเดล

1.1 ครูใหญ่

1.1.1 วิเคราะห์เกี่ยวกับกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูและนักเรียน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน รวมถึงสภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อให้การสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.1.2 กำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการประเมินผล พิจารณาวิธีการสอนนาฏศิลป์ให้เหมาะสมลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มผู้เรียน โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้การวิเคราะห์ เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.3 สร้าง และปรับปรุงสื่อ และแผนการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้แผนการเรียนการสอน และสื่อดังกล่าว สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.4 แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ ตลอดจนสนับสนุนครูผู้สอนเกี่ยวกับการนำสื่อและแผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไปใช้ เพื่อให้สื่อและแผนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว สามารถเพิ่มพูนทักษะและความรู้ของครูผู้สอน และตัวผู้เรียนได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

1.1.5 สร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์เพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

1.2 ครู

1.2.1 วิเคราะห์และตัดสินใจในการเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้สื่อที่ใช้ในการสอนรายวิชานาฏศิลป์มีความเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น และสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนการสอน

1.2.2 พิจารณาคัดเลือกแผนการและสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดไว้ เพื่อให้นักเรียนมีผลการเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ ตามเกณฑ์พื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้

1.2.3 ทดสอบสื่อการเรียนการสอน และแผนการเรียนการสอน ตามที่ได้ร่วมกันออกแบบไว้ เพื่อให้แผนการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

1.2.4 แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการเผยแพร่สื่อ การนำสื่อและแผนการเรียนการสอนไปใช้กับผู้เรียน เพื่อให้เกิดแนวทางที่หลากหลายในการนำสื่อและแผนดังกล่าวไปใช้ ทำให้สื่อและแผนดังกล่าวสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ด้านนาฏศิลป์ของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น

1.2.5 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

1.3 นักเรียน

1.3.1 วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ ของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

1.3.2 คัดเลือกสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการเรียนรู้

1.3.3 เข้าร่วมทดลองกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

1.3.4 ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ผู้บริหารและครูเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยผลของการใช้สื่อในการเรียนการสอนดังกล่าวทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในวิชานาฏศิลป์

1.3.5 ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีความน่าสนใจ และตรงตามความต้องการของนักเรียน

1.4 ประชาชนชาวบ้าน

1.4.1 วิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มประชากรที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการสอน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชน รวมถึงสภาพปัญหา และความต้องการ เพื่อให้นำองค์ความรู้ของท้องถิ่น มาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน

1.4.2 เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ โดยคำนึงถึงความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน

1.4.3 ร่วมสร้างสื่อและพัฒนา สื่อและแผนการเรียนการสอน โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

1.4.4 นำองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสาธิตกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น

1.4.5 เป็นคณะกรรมการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาบูรณาการร่วมในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

2. สมรรถภาพการนิเทศ

ครูใหญ่ และครู ควรปฏิบัติตนให้มีสมรรถภาพการนิเทศ ซึ่งจะส่งผลอย่างยิ่งต่อสมรรถภาพการเรียนการสอนของครูและนักเรียนที่มุ่งพัฒนาตามการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์นี้ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ในฐานะที่เป็นต้นแบบและผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศ ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหรือปรับปรุงนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ตามรูปแบบการพัฒนาโมเดลแก่นักเรียน

1.2 ความรู้ความเข้าใจต่อแผนการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ ที่มีการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน รวมถึงสภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อให้การสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการประเมินผล พิจารณาวิธีการสอนวิชานาฏศิลป์ให้เหมาะสมลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มผู้เรียน โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้การวิเคราะห์ เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 ทักษะการสร้าง และปรับปรุงสื่อ และแผนการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้แผนการเรียนการสอน และสื่อดังกล่าว สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4 ความรู้ความเข้าใจในการให้คำแนะนำ ตลอดจนสนับสนุนการนำสื่อและแผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไปใช้ เพื่อให้สื่อและแผนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว สามารถเพิ่มพูนทักษะและความรู้ของครูผู้สอน และตัวผู้เรียนได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

1.5 ทักษะการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์เพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

3. แนวทางการส่งเสริมสมรรถภาพการนิเทศ

แนวทางการส่งเสริมสมรรถภาพการนิเทศ ใช้วิธีการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจโดยตรงกับครูผู้สอน และนักเรียน ด้วยวิธีการมีส่วนร่วมประกอบกับการสร้างความรู้ความเข้าใจ ดังนี้

3.1 ประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ทั้งในเรื่องของที่มาและความสำคัญ แนวคิดทฤษฎีหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินการพัฒนา บทบาทหน้าที่ และรายละเอียดอื่น ๆ

3.2 การศึกษาคู่มือการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ซึ่งมอบให้ครูใหญ่ และครูใช้ศึกษาด้วยตนเอง เพื่อเป็นแนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจและแนวทางการดำเนินการตลอดกระบวนการตามการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

วิธพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ครั้งนี้ มีการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งนี้การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ทุกด้านใช้แนวคิด ADDIE MODEL ทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop) ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) และ ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluate) จากการปฏิบัติจริง วิธีการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีดังนี้

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ				
	ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการนำไปใช้
ครูใหญ่	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูและนักเรียน	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการประเมินผล พิจารณาวิธีการสอนวิชานาฏศิลป์ให้เหมาะสม ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มผู้เรียน โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้การวิเคราะห์ เพื่อให้การเรียนการสอนแบบวิชานาฏศิลป์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการสร้าง และปรับปรุงสื่อ และแผนการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ในการเรียนการสอนแบบมีส่วนรวมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้แผนการเรียนการสอน และสื่อดังกล่าว สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และแสดงความเห็น นำเสนอความคิดเห็น ให้ความสำคัญกับการนำสื่อและแผนการเรียนการสอนไปใช้ เพื่อให้สื่อและแผนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว สามารถเพิ่มพูนทักษะและความรู้ของผู้สอน และตัวผู้เรียนได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
ครู	มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และตัดสินใจ ในการเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้สื่อที่ใช้ในการสอนรายวิชานาฏศิลป์มีความเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละระดับชั้น และสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนการสอน	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพิจารณาคัดเลือกแผนการและสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดไว้ เพื่อนักเรียนมีผลการเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ ตามเกณฑ์พื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทดสอบสื่อการเรียนการสอน และแผนการเรียนการสอน ตามที่ได้ร่วมกันออกแบบไว้ เพื่อให้แผนการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ	มีส่วนร่วมในการแสดงความเห็น เกี่ยวกับการเผยแพร่สื่อ การนำสื่อและแผนการเรียนการสอนไปใช้กับผู้เรียน เพื่อให้เกิดแนวทางที่หลากหลายในการนำสื่อและแผนดังกล่าวไปใช้ ทำให้สื่อและแผนดังกล่าวสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ด้านนาฏศิลป์ของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น
				มีส่วนร่วมในการแสดงความเห็น เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
	ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการนำไปใช้	ขั้นตอนการประเมิน
นักเรียน	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ ในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของนักเรียน	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ ในขั้นตอนการออกแบบสื่อการเรียนที่ตนเองสนใจที่จะเรียนรู้	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ ในขั้นตอนการพัฒนาสื่อตัดสินใจสอนให้สื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนเกิดการพัฒนาตามความสนใจตน	มีส่วนร่วมในการร่วมแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนที่ผู้สอนนำมาใช้กับผู้เรียน ทำให้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์มีความน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนมีความอยากเรียนรู้ในรายวิชานาฏศิลป์มากขึ้น	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ ในขั้นตอนการประเมินผล คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่เข้ากับนักเรียน
ปราชญ์ชาวบ้าน	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และร่วมแสดงความคิดเห็น ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มประชากรที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการสอนวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชน รวมถึงสภาพปัญหา และความต้องการ เพื่อให้นำองค์ความรู้และความรู้ของท้องถิ่น มาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ โดยคำนึงถึงความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในการพัฒนาการกิจกรรมและสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้รูปแบบในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองมากที่สุด	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่ครูผู้สอนนำสื่อการสอนไปใช้จัดกิจกรรมกับนักเรียนในแต่ละช่วงชั้น เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นมีความเหมาะสม	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ที่ได้นำองค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

การมีส่วนร่วมในการเสียสละ					
	ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการนำไปใช้	
ครูใหญ่	มีส่วนร่วมในการจัดการวิเคราะห์ เกี่ยวกับกลุ่มประชากร วิเคราะห์ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน รวมถึงสภาพปัญหาและความต้องการ ทรัพยากร และอุปสรรค เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์มีประสิทธิภาพมากขึ้น	มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการเรียน การสอน กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนด วิธีการประเมินผล การคัดเลือกใช้สื่อ การเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม ร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น	มีส่วนร่วมในการร่วมสร้าง ทดสอบ และปรับปรุง สื่อและแผนการจัด เรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อครูผู้สอน และนักเรียนสามารถ ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้ออกแบบ ร่วมกัน	มีส่วนร่วมในการสนับสนุน บุคลากรในสังกัดให้นำสื่อการ สอนไปปรับใช้ในกิจกรรมการ เรียนการสอนเพื่อให้เกิดการ พัฒนาทักษะและความรู้ของ ครูผู้สอน และนักเรียนมากยิ่งขึ้น	มีส่วนร่วมในการเป็นประธาน คณะกรรมการติดตามและ ประเมินผลการจัดการเรียน การสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ แผนการจัดการเรียนการสอน ดังกล่าวบรรลุเป้าหมาย ตาม วัตถุประสงค์และตัวชี้วัดที่ กำหนดไว้
ครู	มีส่วนร่วมในการศึกษา และวิเคราะห์ ทรัพยากร และอุปสรรค รวมถึง ลักษณะของกลุ่มประชากร เพื่อให้การ เรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์มีประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพ รวมถึงผู้เรียนมีความรู้และ ทักษะตามที่กำหนดไว้	มีส่วนร่วมในการเลือกประเภทของสื่อ การสอน ที่มีความเหมาะสมกับ นักเรียนในแต่ละช่วงวัย เพื่อเป็นการ ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะใน ด้าน นาฏศิลป์ของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่ สูงขึ้น	มีส่วนร่วมในการปฏิบัติโดยผ่าน กระบวนการทดลองใช้สื่อการจัดการ เรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ที่ ผ่านการออกแบบกิจกรรมการเรียน การสอนร่วมกัน	มีส่วนร่วมในการนำสื่อการสอน ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อพัฒนา นักเรียน ให้เกิดความรู้ในรายวิชา นาฏศิลป์ในระดับที่สูงขึ้น	มีส่วนร่วมในการเป็น คณะกรรมการประเมินผลการ จัดการเรียนการสอนแบบมี ส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้แผนการจัดการเรียน การสอนดังกล่าวสามารถ นำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด
นักเรียน	มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและ ความต้องการ ของนักเรียน เพื่อให้การ เรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมใน รายวิชานาฏศิลป์มีความเหมาะสมกับ ผู้เรียนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม	มีส่วนร่วมในการคัดเลือกสื่อการเรียน การสอนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิด ทักษะและกระบวนการเรียนรู้	มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมทดลอง กิจกรรมการเรียนการสอนใน ห้องเรียน	มีส่วนร่วมในการร่วมใช้สื่อการ เรียนการสอนที่ผู้บริหารและครู เป็นผู้จัดทำขึ้น โดยผลของการใช้ สื่อในการเรียนการสอนดังกล่าว ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจใน	มีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดการเรียนการสอนแบบ มีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการ เรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในการเสียสละ				
	ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการนำไปใช้
				วิชาสามัญ
ปราชญ์ชาวบ้าน	มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มประชากรที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการสอน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชน รวมถึงสภาพปัญหา และความต้องการ เพื่อให้คำแนะนำของตนเองด้วยความรู้ของท้องถิ่น มาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน	มีส่วนร่วมในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชาสามัญ โดยการนำองค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน	มีส่วนร่วมในการร่วมสร้างสื่อและพัฒนา สื่อและแผนการเรียนการสอน โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์	มีส่วนร่วมในการนำองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสืบทอดกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น
การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์				
ครูใหญ่	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการวิเคราะห์ เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มีประสิทธิภาพ ทำให้อัตราผลการเรียนรู้ของนักเรียนรายวิชานาฏศิลป์สูงขึ้น และโรงเรียนได้รับชื่อเสียง	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้ให้ระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียนรายวิชานาฏศิลป์สูงขึ้น และโรงเรียนได้รับผลการประเมินในระดับที่สูงขึ้น	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการสร้างสื่อ การจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่การมีชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่ทำให้อาจารย์ได้รับชื่อเสียง	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการนำสื่อไปปรับใช้ทำให้อาจารย์เป็นที่ยอมรับจากนักเรียน
				ขั้นตอนการประเมิน
				มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการประเมินแผนการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ โดยการทำแบบสอบถามโดยผู้เรียน ทำให้อาจารย์ได้รับชื่อเสียง

การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์					
	ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการนำไปใช้	ขั้นตอนการประเมิน
ครู	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการวิเคราะห์ เพื่อให้การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ นักเรียนมีทักษะและความรู้ในรายวิชานาฏศิลป์ ทำให้ระดับผลการเรียนสูงขึ้น สามารถแข่งขันทั้งทางวิชาการและการปฏิบัติกับโรงเรียนอื่นได้	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ นักเรียนมีทักษะและความรู้ในรายวิชานาฏศิลป์ ทำให้มีระดับผลการเรียนสูงขึ้น ทำให้ครูผู้สอนได้รับการประเมิน การเลื่อนขั้นเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นจากเดิม	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ถูกนำมาใช้ในห้องเรียนจนเกิดกระบวนการพัฒนาที่ส่งผลต่อการประกวด และสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับครูผู้สอน	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการนำสื่อและแผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไปปรับใช้ ทำให้นักเรียนมีระดับผลการเรียนในรายวิชานาฏศิลป์สูงขึ้น	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการประเมินผลการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ โดยนำผลการจากประเมินนำมาต่อยอด และพัฒนาเป็นผลงาน เพื่อประกอบการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน และเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น
นักเรียน	มีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์เกี่ยวกับการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ ในขั้นตอนการวิเคราะห์ เพื่อทำให้น้องมีความรู้และทักษะอยู่ในระดับที่สูงขึ้น	มีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์จากสื่อการสอนที่ ครูใหญ่ ครูผู้สอน และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันออกแบบ และนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยส่งผลให้นักเรียนในชั้นเรียนนี้เกิดกระบวนการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการใช้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ผ่านขั้นตอนกระบวนการออกแบบจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้ผู้เรียนได้มีทักษะและความรู้ทางด้านนาฏศิลป์มากขึ้น	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายของสื่อการสอน โดยทำให้น้องเรียนเกิดความสนใจ และส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอนในห้องเรียนเพิ่มมากขึ้น	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการประเมินผลการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ โดยผลการจากประเมินทำให้สามารถนำมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามความต้องการของนักเรียน และสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ของนักเรียนในด้านนาฏศิลป์เพิ่มมากขึ้น

การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์					
	ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการนำไปใช้	
ปราชญ์ชาวบ้าน	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการวิเคราะห์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาบูรณาการการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดจากกลุ่มผู้สนใจ ไม่สูญหายไปจากชุมชน	มีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์จากการออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมได้รับการยอมรับในระดับจังหวัด และในระดับประเทศ	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากสร้างสื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ซึ่งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์นั้น เป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสร้างชื่อเสียงในระดับจังหวัดและระดับประเทศ	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการนำสื่อไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังคงอยู่และได้รับการเผยแพร่ไปสู่เยาวชนรุ่นใหม่	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ โดยการนำสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์
	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล				
	ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการนำไปใช้	
ครูใหญ่	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลุ่มประชากรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน รวมถึงสภาพปัญหาและความต้องการ ทรัพยากร และอุปสรรค เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม กับ คณะผู้บริหาร ครูผู้สอน และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนการสอน ก่อนนำไปใช้	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาสื่อ และแผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อสามารถนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข จนสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการนำสื่อและแผนการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไปใช้ เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา เผยแพร่ และนำไปใช้ต่อไป	มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจากการใช้สื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ทำให้ครูผู้สอน
ครู	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการศึกษาและวิเคราะห์ทรัพยากร และอุปสรรค รวมถึงลักษณะของกลุ่มประชากร ร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม กับ คณะผู้บริหาร ครูใหญ่ และ	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาสื่อ และแผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อสามารถนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข จนสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	มีส่วนร่วมในการประเมินผลจากการใช้สื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ทำให้ครูผู้สอน	มีส่วนร่วมในการประเมินผลจากการใช้สื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ทำให้ครูผู้สอน

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล				
	ขั้นตอนการวิเคราะห์	ขั้นตอนการออกแบบ	ขั้นตอนการพัฒนา	ขั้นตอนการนำไปใช้
	เพื่อให้การเรียนรู้การสอนแบบมีส่วนร่วม ร่วมในรายวิชานาฏศิลป์มี ประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ รวมถึง ผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามที่ กำหนดไว้	ปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันวิเคราะห์และ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกา ออกแบบการจัดการเรียนการสอน ก่อนนำไปใช้	และนำมาปรับปรุงพัฒนา ให้ สามารถนำไปใช้กับครูผู้สอน และ ผู้เรียนได้ต่อไป	เกิดการพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง
นักเรียน	มีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของ นักเรียน เพื่อให้การจัดการเรียน สอนในรายวิชานาฏศิลป์มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	มีส่วนร่วมในการประเมินผล คัดเลือกสื่อการเรียนการสอนใน รายวิชานาฏศิลป์ เพื่อนำมา ประเมินปรับปรุง และพัฒนาสื่อ การเรียนการสอนให้สมบูรณ์ มีความ หลากหลาย และน่าสนใจยิ่งขึ้น	มีส่วนร่วมในการประเมินผล ทดสอบการใช้สื่อการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนได้ใช้สื่อการเรียน สอนที่ผู้เรียนสนใจ และเหมาะสมกับ ความต้องการของผู้เรียน	มีส่วนร่วมในการเป็นตัวชี้วัดใน การประเมินผลการจัดการเรียน การสอนในห้องเรียน เพื่อให้ผล การประเมินบรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
ปราชญ์ ชาวบ้าน	มีส่วนร่วมในประเมินผลการวิเคราะห์ เกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มประชากรที่มี ส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการสอน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชน รวมถึงสภาพปัญหา และ ความต้องการ ร่วมกับผู้บริหาร และครู สอนโรงเรียน ศษด. เพื่อให้การเรียน สอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชา นาฏศิลป์ ทำให้ผู้เรียนต้อง ได้รับการถ่ายทอดจากกลุ่มผู้สอน ไม่สูญ หายไปจากชุมชน	มีส่วนร่วมในการประเมินผล ออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ มีส่วนร่วมในรายวิชานาฏศิลป์ โดย ร่วม ครูใหญ่ คณะผู้บริหาร และ ครูผู้สอน โดยร่วมกันวิเคราะห์และ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบ จัดการเรียนการสอน ก่อนนำไปใช้	มีส่วนร่วมในการประเมินผล สร้าง การทดสอบ สื่อการเรียน สอนในรายวิชานาฏศิลป์ที่นำมา มีผู้เรียนต้องถึงกับบูรณาการร่วมกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน เพื่อผลลัพธ์ที่ได้จากการ ประเมิน มาปรับปรุงสื่อจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เหมาะสมกับ ผู้เรียนต่อไป	มีส่วนร่วมในการประเมินผล เรียนการสอนที่นำมาบูรณาการ ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำ ผลที่ได้จากการประเมิน มา ปรับปรุงสื่อจากภูมิปัญญา ท้องถิ่นให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มี ความแตกต่าง

ขั้นตอนการนิเทศของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ

การนิเทศการจัดการเรียนการสอนโดยสื่อการสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชานาฏศิลป์ของครูใหญ่และครูผู้สอน เป็นการนิเทศที่ใช้ช่วงเวลาของการนิเทศตามปกติ โดยการเพิ่มเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ระหว่างการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ โดยมีขั้นตอนการนิเทศดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยถึงผู้บังคับกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน ที่ 14 หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. ผู้วิจัยวิเคราะห์สภาพบริบทปัจจุบันและประเมินความต้องการที่เกี่ยวกับสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ของครูผู้สอน จากผลการสัมภาษณ์ครูใหญ่และครูผู้สอน เพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สิ่งที่เป็นจริง (Actual) รวมทั้ง วิเคราะห์เอกสาร นโยบายทุกระดับสิ่งที่คาดหวัง (Target) เพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์สิ่งที่เต็มเต็ม (Gap)
3. ผู้วิจัยและครูใหญ่ร่วมกันทดสอบการเรียนการสอนของครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ก่อนใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม
4. ผู้วิจัยอธิบายกระบวนการโมเดลสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ และให้ครูผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ระหว่างเดือนตุลาคม 2566 ถึงเดือนมีนาคม 2567 ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ จำนวน 30 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยร่วมสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมและให้คำปรึกษาแนะนำอย่างต่อเนื่อง
5. เมื่อดำเนินการทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยและครูผู้สอนร่วมกันทดสอบทักษะพื้นฐานที่เกิดจากการปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 หลังใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม
6. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และครูผู้สอนที่มีต่อโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม
7. ผู้วิจัยนำผลการทดสอบโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม ของครูและนักเรียนที่มีต่อ ความพึงพอใจในการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วมมาวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินสมรรถภาพการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มุ่งเน้นพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูผู้สอน รายวิชานาฏศิลป์ 2 ด้าน ทั้งนี้การประเมินสมรรถภาพการสอนของครูผู้สอน รายวิชานาฏศิลป์จากการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านทักษะ ดังนี้

1. การประเมินสมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ การประเมินสมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ได้มาจากการประเมิน (1) แบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ และ (2) แบบประเมินความรู้นักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์

2. การประเมินสมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนด้านทักษะเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ การประเมินสมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนด้านทักษะเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ได้มาจากการประเมิน (1) แบบประเมินทักษะของครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ (2) แบบทดสอบเพื่อวัดทักษะนักเรียน ในรายวิชานาฏศิลป์

กรอบสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม

สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมที่ต้องการพัฒนาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ หมายถึง เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชานาฏศิลป์ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา

2. การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ หมายถึง เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์และเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏ

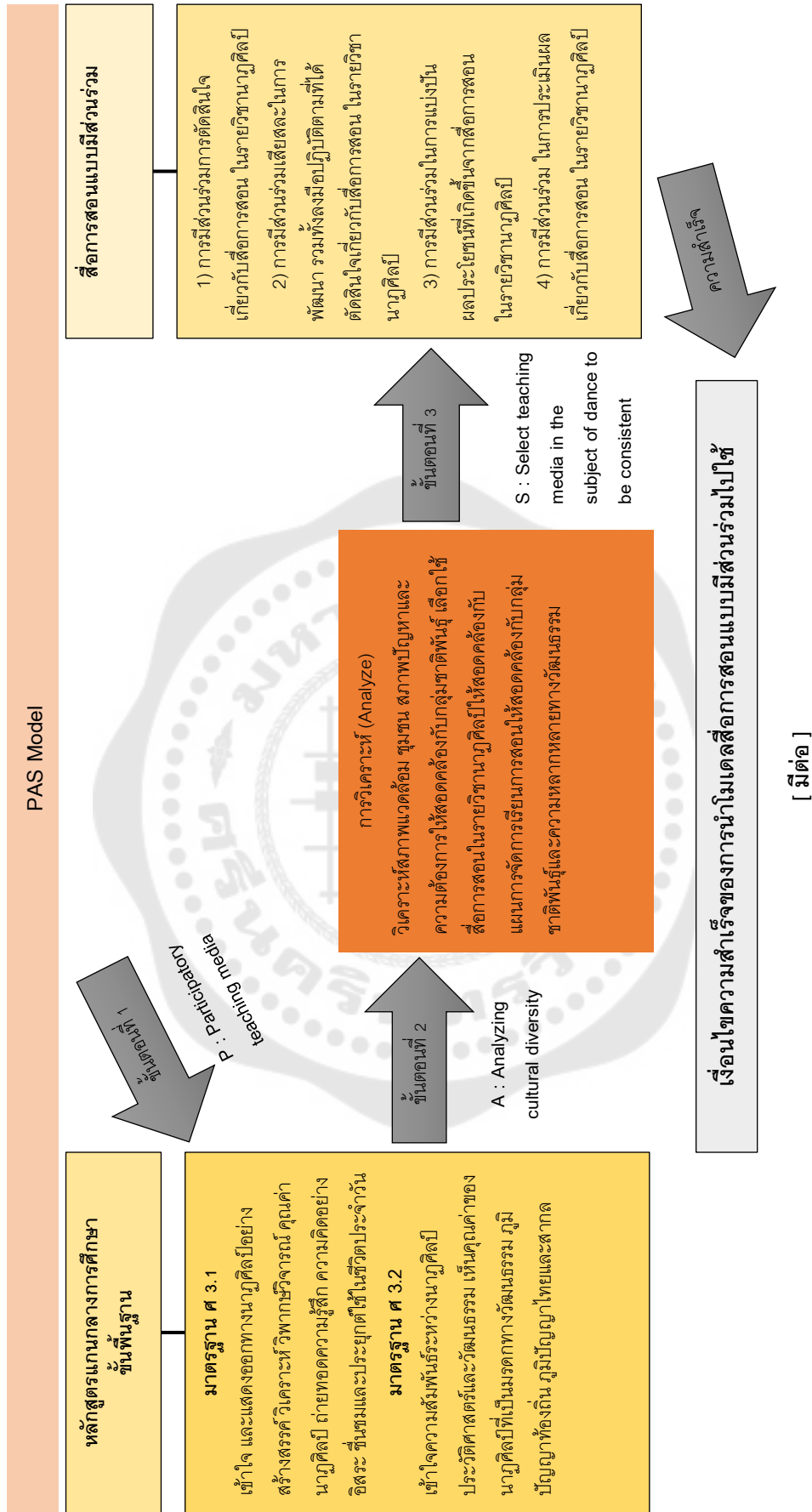
3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น หมายถึง การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้านทรัพย์สิน (Material Benefits) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม

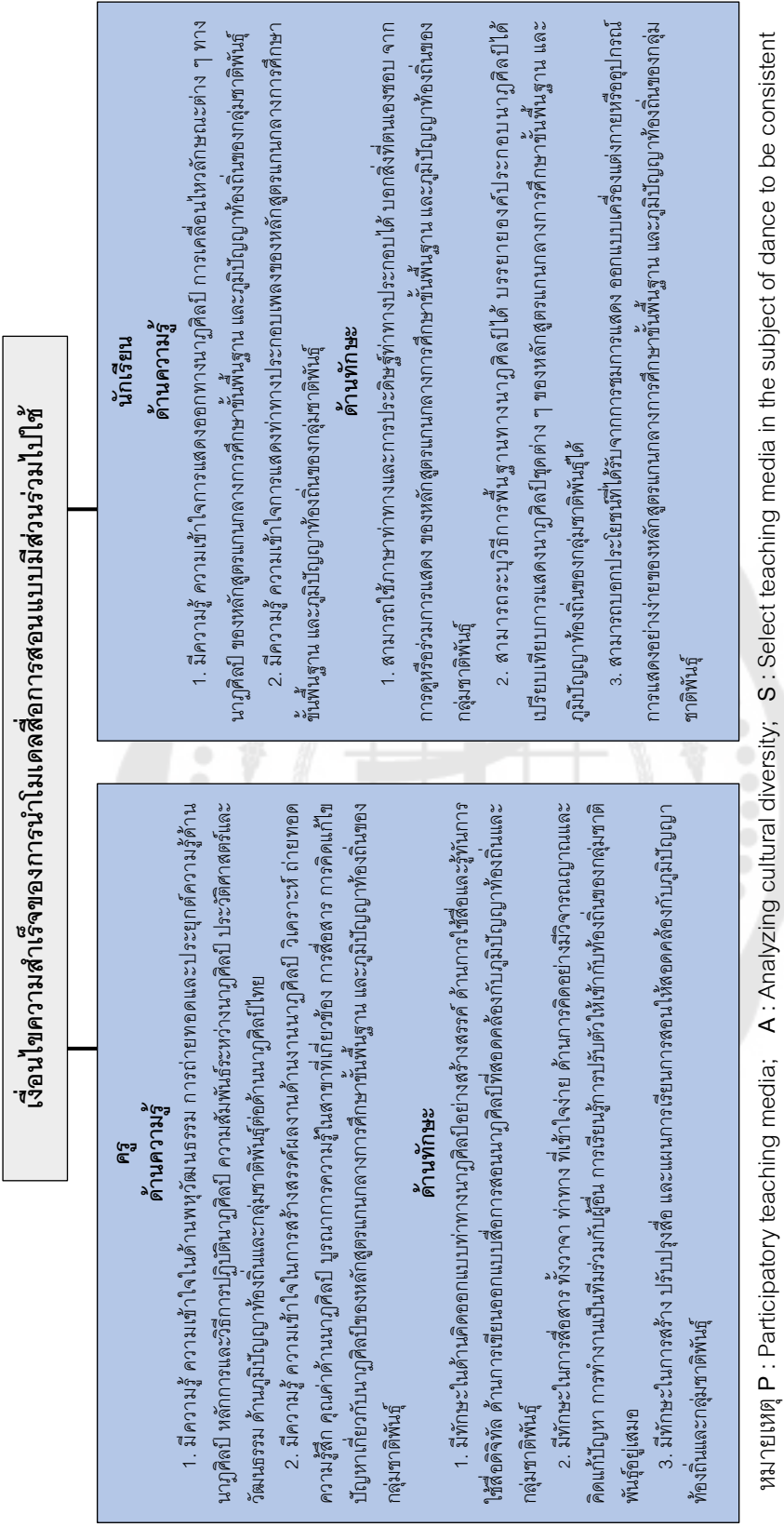
(Social Benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่โรงเรียน และ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล ได้แก่ ครูใหญ่ ครู นักเรียน และประชาคมชาวบ้าน จากการนำสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ไปใช้ในการเรียนการสอน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย การประเมินสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ มีส่วนร่วมการกำหนดขั้นตอนในกระบวนการประเมินผลในการกำหนดว่าจะประเมินผลกระทบหรือประเมินทุกขั้นตอนของกระบวนการในการนำสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ไปใช้ และมีส่วนร่วมในกระบวนการการบริหาร การติดตาม และประเมินผลในการนำสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ไปใช้

จากแนวคิดของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สรุปเป็นแผนภาพดังนี้

จากภาพ โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ด้วยการวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีรายละเอียดและขั้นตอนในการนำไปใช้ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 P : Participatory teaching media (โมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม)

ในขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนแรกในการจัดทำโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม โดยครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันศึกษารายละเอียดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญา ไทยและสากล แล้วนำมาบูรณาการร่วมกันกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำมาประยุกต์ในการจัดทำ สื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในแต่ละที่มีความ แตกต่างกันทางวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 A : Analyzing cultural diversity (การวิเคราะห์ความหลากหลายทาง วัฒนธรรม)

ในขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนที่ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกัน วิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชน รวมถึงสภาพปัญหาและความต้องการ ทรัพยากร และอุปสรรค รวมถึงนำองค์ความ ่องค์ความรู้ของท้องถิ่น มาบูรณาการร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนแบบมีส่วน ร่วมในรายวิชานาฏศิลป์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาออกแบบและพัฒนาสื่อการ สอนรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้อย่างเหมาะสมและมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ในขั้นตอนนี้มีการวิเคราะห์วัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่รวมถึงนำองค์ความ ่องค์ความรู้ของท้องถิ่น มาบูรณาการร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งในโรงเรียนที่ไม่ใช่ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอาจไม่ใช่องค์ความรู้ของท้องถิ่น แต่ใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานในการเรียนการสอนได้ตามปกติ)

ขั้นตอนที่ 3 S : Select teaching media in the subject of dance to be consistent
(เลือกใช้สื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน)

ในขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นตอนที่ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้านร่วมกันเลือกสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสามารถนำไปใช้ในการสอนรายวิชานาฏศิลป์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในด้านพหุวัฒนธรรม การถ่ายทอดและประยุกต์ความรู้ด้านนาฏศิลป์ หลักการและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ ความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ต่อด้านนาฏศิลป์ไทย มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานด้านงานนาฏศิลป์ วิเคราะห์ ถ่ายทอดความรู้สึกรู้นค่าด้านนาฏศิลป์ บูรณาการความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้อง การสื่อสาร การคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับนาฏศิลป์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในด้านคิดออกแบบท่าทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ด้านการใช้สื่อและรู้ทันการใช้สื่อดิจิทัลด้านการเขียนออกแบบสื่อการสอนนาฏศิลป์ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในการสื่อสาร ทั้งวาจา ท่าทาง ที่เข้าใจง่าย ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ อยู่เสมอ มีทักษะในการสร้าง ปรับปรุงสื่อ และแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ และเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจการแสดงออกทางนาฏศิลป์ การเคลื่อนไหวลักษณะต่าง ๆ ทางนาฏศิลป์ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีความรู้ ความเข้าใจการแสดงท่าทางประกอบเพลงของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในการใช้ภาษาท่าทางและการประดิษฐ์ท่าทางประกอบได้ บอกสิ่งที่ตนเองชอบ จากการดูหรือร่วมการแสดง ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถระบุวิธีการพื้นฐานทางนาฏศิลป์ได้ บรรยายองค์ประกอบนาฏศิลป์ได้ เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ สามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการชมการแสดง ออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์การแสดงอย่างง่ายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

ตอนที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบด้วย (1) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (2) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม และ (3) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ ADDIE MODEL รายละเอียดแต่ละเรื่องมีดังนี้

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

แนวคิดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ในรูปแบบการพัฒนาที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีแนวคิดที่น่าสนใจและสามารถนำมาใช้ในการออกแบบการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีรายละเอียดดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 182) นาฏศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์ อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

ประชากรในจังหวัดเพชรบุรีมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์อันเป็นลักษณะเด่นของจังหวัดที่สืบทอดมาแต่โบราณกาล ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิประเทศที่มีพร้อมทั้ง ทะเลภูเขา และมีแม่น้ำเพชรบุรีเป็นแหล่งน้ำสำคัญซึ่งเหมาะกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จังหวัดเพชรบุรี จึงประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติแต่ละเชื้อชาติมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมและประเพณี ประชากรของจังหวัดเพชรบุรีเท่าที่สืบค้นได้ในปัจจุบันแบ่งตามสายเชื้อชาติได้ อาทิ คนไทยภาคกลางพื้นถิ่น กะเหรี่ยง / กะหว่าง ไทยทรงดำ อิสลาม ไทยพวน จีน ไทยเวียง และมอญ

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตาราง ข มาตรฐาน ศ 3.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. เลียนแบบการเคลื่อนไหว	● การเคลื่อนไหวลักษณะต่าง ๆ - การเลียนแบบธรรมชาติ - การเลียนแบบคน สัตว์ สิ่งของ
	2. แสดงท่าทางง่าย ๆ เพื่อสื่อความหมาย แทนคำพูด	● การใช้ภาษาท่า และการประดิษฐ์ท่าประกอบเพลง ● การแสดงประกอบเพลงที่เกี่ยวกับธรรมชาติสัตว์
	3. บอกสิ่งที่ตนเองชอบ จากการดูหรือร่วมการแสดง	● การเป็นผู้ชมที่ดี
ป.2	1. เคลื่อนไหวขณะอยู่กับที่และเคลื่อนที่	● การเคลื่อนไหวอย่างมีรูปแบบ - การนั่ง - การยืน - การเดิน
	2. แสดงการเคลื่อนไหวที่สะท้อนอารมณ์ของตนเองอย่างอิสระ	● การประดิษฐ์ท่าจากการเคลื่อนไหวอย่างมีรูปแบบ ● เพลงที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
	3. แสดงท่าทาง เพื่อสื่อความหมายแทนคำพูด	● หลักและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ - การฝึกภาษาท่าสื่อความหมายแทนอากัปกิริยา - การฝึกนาฏยศัพท์ในส่วนลำตัว
ป.3	1. แสดงท่าทางประกอบเพลงตามรูปแบบนาฏศิลป์	● หลักและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ - การฝึกภาษาท่าสื่ออารมณ์ของมนุษย์ - การฝึกนาฏยศัพท์ในส่วนขา

ตาราง ข (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.3 (ต่อ)	2. เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของผู้แสดงและผู้ชม	● หลักในการชมการแสดง - ผู้แสดง - ผู้ชม - การมีส่วนร่วม
	3. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการแสดงที่เหมาะสมกับวัย	
	4. บอกประโยชน์ของการแสดงนาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน	● การบูรณาการนาฏศิลป์กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
ป.4	1. ระบุทักษะพื้นฐานทางนาฏศิลป์และการละครที่ใช้สื่อความหมายและอารมณ์	● หลักและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ - การฝึกภาษาท่า - การฝึกนาฏยศัพท์
	2. ใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครง่าย ๆ ในการถ่ายทอดเรื่องราว	● การใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ประกอบเพลงปลุกใจและเพลงพระราชนิพนธ์ ● การใช้ศัพท์ทางการละครในการถ่ายทอดเรื่องราว
	3. แสดง การเคลื่อนไหวในจังหวะต่าง ๆ ตามความคิดของตน	● การประดิษฐ์ท่าทางหรือท่ารำประกอบจังหวะพื้นเมือง
ป.5	1. บรรยายองค์ประกอบนาฏศิลป์	● องค์ประกอบของนาฏศิลป์ - จังหวะ ทำนอง คำร้อง - ภาษาท่า นาฏยศัพท์ - อุปกรณ์
	2. แสดงท่าทางประกอบเพลงหรือเรื่องราวตามความคิดของตน	● การประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงหรือท่าทางประกอบเรื่องราว

ตาราง ข (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.5 (ต่อ)	3. แสดงนาฏศิลป์ โดยเน้นการใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ในการสื่อความหมายและการแสดงออก	● การแสดงนาฏศิลป์ - ระบำ - ฟ้อน - รำวงมาตรฐาน
	4. มีส่วนร่วมในกลุ่มกับการเขียนเค้าโครงเรื่องหรือบทละครสั้น ๆ	● องค์ประกอบของละคร - การเลือกและเขียนเค้าโครงเรื่อง - บทละครสั้น ๆ
	5. เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ	● ที่มาของการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ
	6. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการชมการแสดง	● หลักการชมการแสดง ● การถ่ายทอดความรู้สึกและคุณค่าของการแสดง
ป.6	1. สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวและการแสดงโดยเน้นการถ่ายทอดลีลาหรืออารมณ์	● การประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงปลุกใจหรือเพลงพื้นเมืองหรือท้องถิ่นเน้นลีลาหรืออารมณ์
	2. ออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์ประกอบการแสดงอย่างง่าย ๆ	● การออกแบบสร้างสรรค์ - เครื่องแต่งกาย - อุปกรณ์ประกอบการแสดง
	3. แสดงนาฏศิลป์และละครง่าย ๆ	● การแสดงนาฏศิลป์และการแสดงละคร - รำวงมาตรฐาน - ระบำ - ฟ้อน - ละครสร้างสรรค์

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตาราง ค มาตรฐาน ศ 3.2

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. ระบุ และเล่นการละเล่นของเด็กไทย	● การละเล่นของเด็กไทย - วิธีการเล่น - กติกา
	2. บอกสิ่งที่ตนเองชอบในการแสดงนาฏศิลป์	● การแสดงนาฏศิลป์
ป.2	1. ระบุและเล่นการละเล่นพื้นบ้าน	● การละเล่นพื้นบ้าน - วิธีการเล่น - กติกา
	2. เชื่อมโยงสิ่งที่พบเห็นในการละเล่นพื้นบ้านกับสิ่งที่พบเห็นในการดำรงชีวิตของคนไทย	● ที่มาของการละเล่นพื้นบ้าน
	3. ระบุสิ่งที่ชื่นชอบและภาคภูมิใจในการละเล่นพื้นบ้าน	● การละเล่นพื้นบ้าน
ป.3	1. เล่าการแสดงนาฏศิลป์ที่เคยเห็นในท้องถิ่น	● การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านหรือท้องถิ่นของตน
	2. ระบุสิ่งที่ป็นลักษณะเด่นและเอกลักษณ์ของการแสดงนาฏศิลป์	● การแสดงนาฏศิลป์ - ลักษณะ - เอกลักษณ์
	3. อธิบายความสำคัญของการแสดงนาฏศิลป์	● ที่มาของการแสดงนาฏศิลป์ - สิ่งที่เคยพบ

ตาราง ค (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4	1. อธิบายประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ หรือชุดการแสดงอย่างง่าย ๆ	● ความเป็นมาของนาฏศิลป์ ● ที่มาของชุดการแสดง
	2. เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์กับการแสดงที่มาจากวัฒนธรรมอื่น	● การชมการแสดง - นาฏศิลป์ - การแสดงท้องถิ่น
	3. อธิบายความสำคัญของการแสดง ความเคารพในการเรียนและการแสดงนาฏศิลป์	● ความเป็นมาของนาฏศิลป์ - การทำความเคารพก่อนเรียนและก่อนแสดง
	4. ระบุเหตุผลที่ควรรักษา และสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์	● ความเป็นมาของนาฏศิลป์ - คุณค่า
ป.5	1. เปรียบเทียบการแสดงประเภทต่าง ๆ ของไทย ในแต่ละท้องถิ่น	● การแสดงนาฏศิลป์ประเภทต่าง ๆ - การแสดงพื้นบ้าน
	2. ระบุหรือแสดงนาฏศิลป์ นาฏศิลป์พื้นบ้านที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและประเพณี	● การแสดงนาฏศิลป์ประเภทต่าง ๆ - การแสดงพื้นบ้าน
ป.6	1. อธิบายสิ่งที่มีความสำคัญต่อการแสดงนาฏศิลป์และละคร	● ความหมาย ความเป็นมา ความสำคัญ ของนาฏศิลป์และละคร - บุคคลสำคัญ - คุณค่า
	2. ระบุประโยชน์ที่ได้รับจากการแสดง หรือการชมการแสดงนาฏศิลป์และละคร	● การแสดงนาฏศิลป์และละคร ในวันสำคัญของโรงเรียน

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

แนวคิดการมีส่วนร่วม ในรูปแบบการพัฒนาที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า มีแนวคิดที่น่าสนใจและสามารถนำมาใช้ในการออกแบบการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของการมีส่วนร่วม

Arnstien (1969) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่มีบทบาทอะไรเลย ย่อมไม่ได้ผลการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุมกิจกรรมนั้นได้ จึงจะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

Berkley (1975) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้

William Erwin (1976) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

Cohen & Uphoff (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร
- 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ
- 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
- 4) การมีส่วนร่วม ในการประเมินผลโครงการ

United Nations (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

Putti (1987) การมีส่วนร่วม หมายถึง พื้นฐานของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้าง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์กร

ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ (2550) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้น

สัญญา เคนาภูมิ (2551) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

แนวคิดการมีส่วนร่วม

Cohen & Uphoff (1977: 6) ได้กล่าวว่า กระบวนการของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1) การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริงซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2) การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3) การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น กลุ่มสตรีหรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการคัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจในองค์กร

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

2.1) การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะช่วยให้ด้วยความเต็มใจ

2.2) การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and Coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรมผู้ที่เข้าปฏิบัติในโครงการหรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

2.3) การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญ แต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย

3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

3.1) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้านทรัพย์สิน (Material Benefits) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิตการเกิดระบบน้ำประปา

3.3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง พลังอำนาจทางการเมือง ความคุ้มค่าของผลประโยชน์

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

4.1) มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการประเมิน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ หมายถึง การที่ประชาชนกำหนดว่าจะประเมินอะไร เช่น ความพอใจ ความพึงพอใจ ประสิทธิภาพและยุติธรรม

4.2) มีส่วนร่วมการกำหนดขั้นตอนในกระบวนการประเมินผลขั้นนี้ หมายถึง กำหนดว่าจะประเมินตัวบ่งชี้กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบหรือประเมินทุกขั้นตอนของกระบวนการ

4.3) มีส่วนร่วมในกระบวนการการบริหาร การติดตาม และประเมินผล ขั้นตอนนี้ คือ การร่วมปฏิบัติการประเมินผล

บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ในยุคปฏิรูปการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา เชื่อว่าในวงการครูอาจารย์ในทุกระดับคงจะคุ้นเคยหรือได้ยินคำว่า Active Learning กันมาก และค่อนข้างจะเป็นคำที่อยู่ในยุค ซึ่งฮิตติดตลาด (ครู) ผู้เขียนเคยค้นหาและสอบถามว่ามีคำศัพท์ใด ๆ ในภาษาไทยที่จะใช้เรียกแทนคำนี้ได้บ้างหรือไม่ ซึ่งราชบัณฑิตท่านหนึ่งกับบอกแก่ผู้เขียนว่า ถ้าจะให้ใช้ตรงตัวเลยก็ต้องใช้ว่า “การเรียนรู้แบบกัมมันต” เพราะคำว่า Active แปลเป็นไทยคือ กัมมันต ผู้เขียนคิดว่าน่าจะทำให้ครูอาจารย์ทั้งหลายต้องฉงนกันต่ออีกกระมังว่า แล้วเจ้ากัมมันตนี้แปลว่า

อย่างไรอีก ฉะนั้นจึงขอทับศัพท์ว่า Active Learning หรือใช้คำย่อว่า AL ในการเขียนต่อไปนี้ ก่อนอื่นขอให้นิยามหรือคำจำกัดความเกี่ยวกับ AL (Active Learning) ดังนี้ ผู้เขียนเห็นด้วยกับนิยามที่ว่า AL (Active Learning) นั้น เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ในการนี้ครูต้องลดบทบาทในการสอนและการให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรงลง แต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น และอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน การอภิปรายกับเพื่อน ๆ ซึ่งโดยหลักการนี้ก็จะไปสอดคล้องกับหลักการใหญ่ที่ว่า ถ้าเราให้ผู้เรียนรู้จากการอ่านอย่างเดียวผู้เรียนก็จะเรียนรู้ได้เพียง 20% ถ้าจากการฟังก็จะเพิ่มเป็น 30% แต่ถ้าได้มีโอกาสได้พบเห็นก็จะเพิ่มเป็น 40% ถ้าจากการพูดก็จะเพิ่มเป็น 50% และได้ลงมือปฏิบัติเองก็จะถึง 60% และถ้าได้เรียนรู้จากกิจกรรมหลาย ๆ อย่างที่หลากหลายก็จะเพิ่มโอกาสที่จะเรียนรู้ถึง 90% ดังตารางข้างล่าง ในกรณีที่เด็กโตหรือในระดับอุดมศึกษา AL (Active Learning) จะกินความไปถึงความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักศึกษาด้วย นั่นคือการที่ต้องพัฒนาลักษณะนิสัยทั้งด้านจิตใจและร่างกายให้มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมายทางการศึกษาของตนเองด้วย โดยสร้างนิสัยในการไปเข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทำการบ้านที่ผู้สอนมอบหมายให้อย่างดี และเมื่อทราบผลสำเร็จของการบ้าน ก็พร้อมที่จะปรับปรุงและแก้ไขทำให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป กรณีความรับผิดชอบในการเข้าชั้นเรียน เด็กยิ่งเล็กเท่าไร ปัญหาว่าจะมีน้อยลง คือมีน้อยกว่าเด็กโตที่อาจจะหลบเลี่ยงไม่เข้าเรียนได้มากกว่า ปัญหาที่จะมองควบคู่กันไปก็คือ ถ้ามุ่งหวังให้ผู้เรียนมีสภาพการเรียนรู้ที่ Active สภาพการสอนของครูก็ต้อง Active ด้วย นั่นคือจะเกิด Active Learning ได้ก็ต้องมี Active Teaching ดังนั้น ทั้งผู้เรียนและผู้สอนก็ต้อง “เตรียมตัว” ทั้งสองฝ่ายจึงจะเกิดสภาพที่ Active ขึ้นมาได้ (วารสารวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมวิชาการ , 2546)

หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning: PL) ซึ่งกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544 : 8 - 21) ได้สรุปหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีพัฒนาการจากการที่นักปรัชญาการศึกษา Deweyian ได้เริ่มใช้วิธีการเรียนรู้จากการกระทำ (learning by doing) ซึ่งเป็นพื้นฐานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ดึงความสามารถของผู้เรียนออกมาในรูปของการเรียนรู้ ที่เรียกว่า active learning ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหามากขึ้น และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน ในเวลา

ต่อมาจึงพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนรู้โดยการแก้ปัญหา (problem solving) การเรียนรู้โดยร่วมมือกัน (cooperative learning) เช่น รูปแบบการสอนที่เรียกว่า problem based solving (PBL)

ในทศวรรษที่ 80 ได้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (learning process) รูปแบบใหม่ที่เรียกว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) ซึ่ง Kolb (1984 อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2544 : 8) ได้เสนอว่า ประสบการณ์เป็นแหล่งของการเรียนรู้ และพัฒนา Kolb's model เป็นวงจรของการเรียนรู้ ที่การได้รับความรู้ ทักษะ และทักษะจะอยู่ในกระบวนการ 4 องค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ได้แก่ ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (concrete experience) การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (reflective observation) มโนทัศน์เชิงนามธรรม (abstract conceptualization) และการทดลองปฏิบัติ (active experimentation)

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) ของ Kolb นี้ได้มีนักการศึกษาและนักฝึกอบรมได้นำไปใช้อย่างแพร่หลาย เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม (active learning) และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีชื่อเรียกในหลายชื่อ เช่น experimental learning, prior learning และ participatory learning

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning) เป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคคลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ได้เป็นอย่างดี ผ่านการสังเคราะห์จากผลวิเคราะห์ของการศึกษาวิจัยรูปแบบการเรียนรู้หลายรูปแบบ (meta analysis) จนได้โครงสร้างพื้นฐานของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย วงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) ผสมผสานกับกระบวนการกลุ่ม (group process) เพราะในแต่ละองค์ประกอบของวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์นั้น ผู้เรียนแต่ละคนซึ่งมีประสบการณ์ติดตัวมาจะสามารถใช้ประสบการณ์ของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนทดลองใช้ความรู้ที่เรียนมาไปสู่การปฏิบัติได้นั้น ต้องผ่านกระบวนการกลุ่ม ฉะนั้นการให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และช่วยกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ ADDIE MODEL

แนวคิด ADDIE MODEL ในรูปแบบการพัฒนาที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีแนวคิดที่น่าสนใจและสามารถนำมาใช้ในการออกแบบการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบการสอน ADDIE (ADDIE Model) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

1) การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม

2) การวิเคราะห์ระบบ สิ่งแวดล้อม และสภาพขององค์กร เพื่อพิจารณาถึงทรัพยากรและอุปสรรคต่าง ๆ

3) การศึกษาลักษณะของกลุ่มประชากร

4) การวิเคราะห์เป้าหมายและจุดประสงค์ว่าเป็นการเรียนรู้ในลักษณะใด เช่น การเรียนรู้เนื้อหา การเรียนรู้ทักษะ หรือการเรียนรู้ที่เป็นความต้องการเฉพาะ

ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

1) การกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ที่สามารถสังเกตได้วัดได้

2) การจัดลำดับเป้าหมายและจุดประสงค์ให้ง่ายต่อการเรียนและการปฏิบัติ

3) การวางแผนการประเมินผลการเรียนรู้และการปฏิบัติ

4) การพิจารณาวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา การจัดกลุ่มการทำกิจกรรม ของผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ ในลักษณะกลุ่มและรายบุคคล

5) การคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน

ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop) กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

1) การสร้างสื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนตามที่ได้ออกแบบไว้

2) การทดสอบ (try out) สื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนกับกลุ่มเป้าหมาย

3) การปรับปรุงสื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

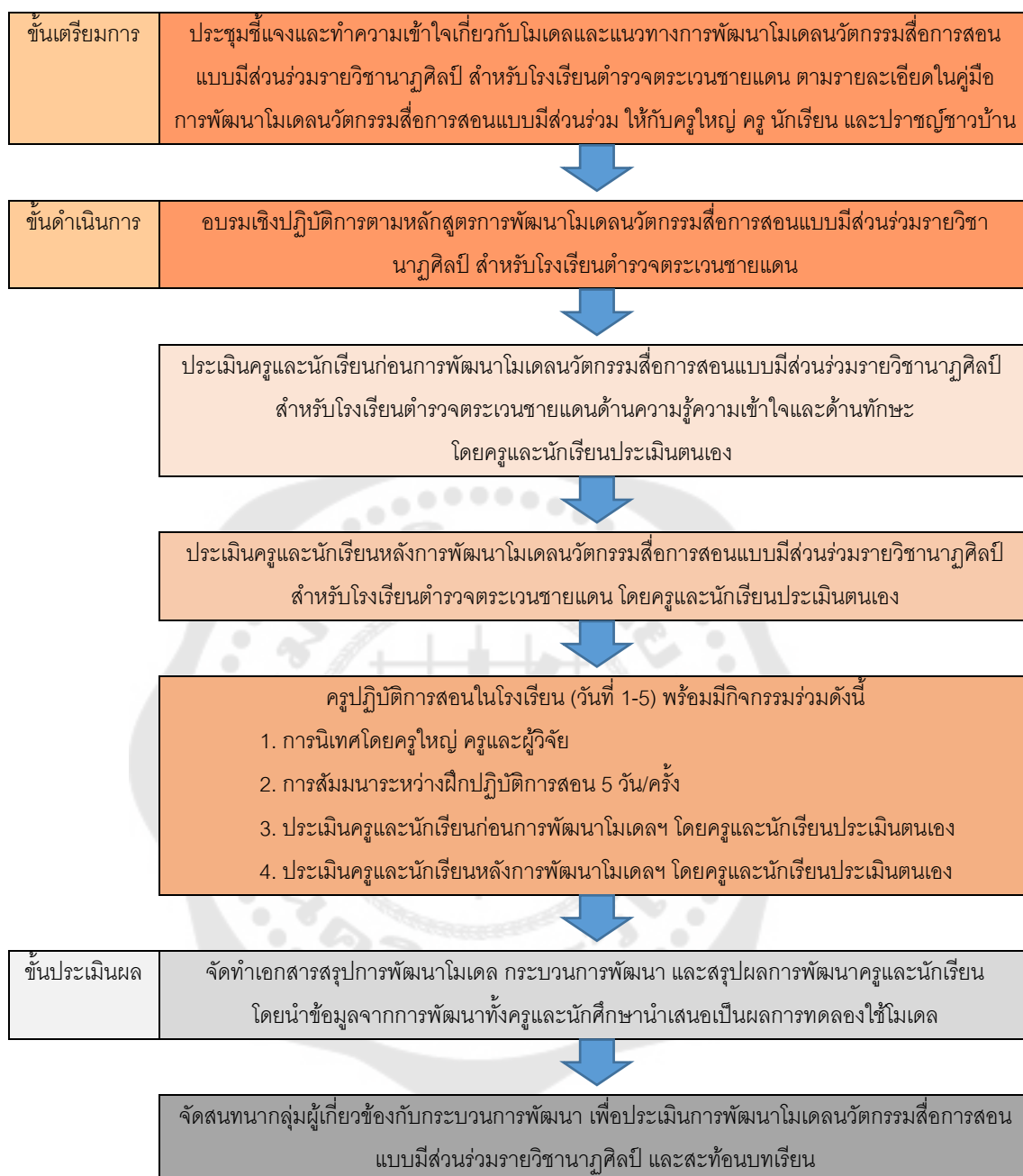
- 1) การเผยแพร่สื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น เช่น การติดตั้ง การซ่อมบำรุงสื่อ การจัดอบรมให้ครูรู้วิธีการใช้สื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น การให้คำแนะนำและนิเทศการใช้สื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอน
- 2) การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้ครูยอมรับสื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นและนำสื่อไปใช้

ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluate) กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

- 1) การสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนตาม จุดประสงค์ที่กำหนดไว้
- 2) การทดสอบ (try-out) สื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนและเครื่องมือวัด ประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวินิจฉัยผลการเรียนรู้ที่เกิดจากผู้เรียน และรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับ ความสำเร็จและความล้มเหลวในการใช้โปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์
- 3) การประเมินภายหลังการนำสื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนไปใช้กับกลุ่ม ประชากร (พิจิตรา ธงพานิช. 2561)

ตอนที่ 3 การนำการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไปใช้และการประเมินสมรรถภาพการสอน

การนำการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไปใช้ ประกอบด้วยการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการพัฒนา ขั้นดำเนินการพัฒนา และขั้นประเมินผลการใช้โมเดล รายละเอียดมีดังนี้

ภาพ ข ขั้นตอนการนำการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไปใช้และการประเมินสมรรถภาพการสอน

รายละเอียดการนำรูปแบบไปใช้ในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงานมีดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการพัฒนา

การเตรียมการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

จัดประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ความเป็นมาและความสำคัญของการพัฒนาโมเดล ประโยชน์ที่ได้รับ แนวคิดของการพัฒนาโมเดล หลักการของการพัฒนาโมเดล วัตถุประสงค์ของการพัฒนาโมเดล องค์ประกอบของการพัฒนาโมเดล กระบวนการพัฒนาโมเดล การกำหนดบทบาทและสมรรถภาพการนิเทศของผู้เกี่ยวข้อง วิธีพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ขั้นตอนการนิเทศของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ การประเมินสมรรถภาพการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และกรอบสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมให้กับครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน รวมทั้งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ได้จากการนำโมเดลไปใช้

ขั้นที่ 2 ดำเนินการพัฒนา

การดำเนินการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามองค์ประกอบกระบวนการพัฒนา 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) องค์ประกอบด้านการอบรมเชิงปฏิบัติการ (2) องค์ประกอบด้านกระบวนการปฏิบัติการสอนในโรงเรียน และ (3) องค์ประกอบด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล แสดงองค์ประกอบดังภาพและรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพ ค องค์ประกอบของกระบวนการการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม
รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

จากภาพองค์ประกอบของกระบวนการการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ทั้ง 3 องค์ประกอบกระบวนการสามารถดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการต่อไปนี้

1. กระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นี้เพื่อให้ครูและนักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวทาง และ ปฏิบัติการมุ่งให้ครูและนักเรียนสามารถเลือกวิธีการหาแนวทางเพื่อพัฒนานวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ ในการจัดการเรียนการสอนด้วยตัวเองของครูร่วมกับนักเรียน ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้วยนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์นี้มีความหลากหลายจึงต้องจัดให้เหมาะสมกับบริบทสถานการณ์ ผู้เรียน และเนื้อหาวิชา

การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งมีลักษณะโดยสรุป ดังนี้

การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ขอบข่ายของหลักสูตร

หลักสูตรนี้มีขอบข่ายด้านเนื้อหาประกอบด้วยหน่วยการอบรมทั้งหมด 5 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 หลักการและแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 หน่วยที่ 2 หลักการและแนวคิดของการมีส่วนร่วม หน่วยที่ 3 หลักการและแนวคิดของ ADDIE MODEL หน่วยที่ 4 หลักการและแนวคิดของสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ หน่วยที่ 5 หลักการและแนวคิดของการวัดผลและประเมินผลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ส่วนขอบข่ายด้านเวลาในการฝึกอบรม มีทั้งหมด 30 ชั่วโมง แยกเป็นการอบรมหน่วยละ 6 ชั่วโมง ใช้เวลาอบรมทั้งหมด 5 วันทำการอบรม

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

หลักสูตรการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จัดทำขึ้นเพื่อสร้างความตระหนักต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อีกทั้งช่วยให้ครูและนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสามารถปฏิบัติ การจัดการ

เรียนรู้การสอนโดยใช้นวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ ขณะที่ทำการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตามรูปแบบของการวิจัย

ลักษณะของหลักสูตร

ลักษณะของหลักสูตรการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบด้วย 5 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 หลักการและแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

หน่วยที่ 2 หลักการและแนวคิดของการมีส่วนร่วม

หน่วยที่ 3 หลักการและแนวคิดของ ADDIE MODEL

หน่วยที่ 4 หลักการและแนวคิดของสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์

หน่วยที่ 5 หลักการและแนวคิดของการวัดผลและประเมินผลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

แนวคิดการมีส่วนร่วมของหลักสูตรการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การใช้หลักสูตรการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบการพัฒนาตามคู่มือ ซึ่งกระบวนการของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1) การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริงซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2) การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3) การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น กลุ่มสตรีหรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการ คัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจในองค์กร

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

2.1) การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะให้อย่างเต็มใจ

2.2) การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and Coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรมผู้ที่เข้าปฏิบัติในโครงการหรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

2.3) การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่สิ่งที่สำคัญแต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย

3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

3.1) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้านทรัพย์สิน (Material Benefits) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิตการเกิดระบบน้ำประปา

3.3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง พลังอำนาจทางการเมือง ความคุ้มค่าของผลประโยชน์

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

4.1) มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการประเมิน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้หมายถึง การที่ประชาชนกำหนดว่าจะประเมินอะไร เช่น ความพอเพียง ความพึงพอใจ ประสิทธิภาพ และยุติธรรม

4.2) มีส่วนร่วมการกำหนดขั้นตอนในกระบวนการประเมินผลขั้นนี้ หมายถึง กำหนดว่าจะประเมินตัวบ่งชี้กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบหรือประเมินทุกขั้นตอนของกระบวนการ

4.3) มีส่วนร่วมในกระบวนการการบริหาร การติดตาม และประเมินผล^{ขั้นตอน}
คือ การร่วมปฏิบัติการประเมินผล

กระบวนการเรียนรู้ของหลักสูตรการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

หลักสูตรการพัฒนาระบบนี้ใช้ประกอบการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แต่ละหน่วย ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการในการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อการสอน ในรายวิชานาฏศิลป์ วิเคราะห์ระบบ สิ่งแวดล้อม และสภาพขององค์กร เพื่อพิจารณาถึงทรัพยากรและอุปสรรคต่าง ๆ ศักยภาพของบุคลากร วิเคราะห์เป้าหมายและจุดประสงค์ว่าเป็นการเรียนรู้ในลักษณะใด เช่น การเรียนรู้ เนื้อหา การเรียนรู้ทักษะ หรือการเรียนรู้ที่เป็นความต้องการเฉพาะ

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ (Design) เป็นการกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ที่สามารถสังเกตได้วัดได้ จัดลำดับเป้าหมายและจุดประสงค์ให้ง่ายต่อการเรียนและการปฏิบัติ วางแผนการประเมินผลการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ และการปฏิบัติ พิจารณากลวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา การจัดกลุ่มการทำกิจกรรม ของผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ ในลักษณะกลุ่มและรายบุคคล และคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา (Develop) เป็นการสร้างสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ตามที่ได้ออกแบบไว้ ทดสอบ (try out) สื่อกับกลุ่มเป้าหมาย และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) เป็นการเผยแพร่สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ที่สร้างขึ้น เช่น การติดตั้ง การซ่อมบำรุงสื่อ การจัดอบรมให้ครูรู้วิธีการใช้สื่อที่สร้างขึ้น การให้คำแนะนำและนิเทศการใช้สื่อการเรียนการสอน ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้ครูยอมรับสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นและนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 5 การประเมิน (Evaluate) เป็นการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ตาม จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ทดสอบ (try-out) สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์และเครื่องมือวัด ประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวินิจฉัยผลการเรียนรู้ที่เกิดจากผู้เรียน และรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับ ความสำเร็จและความล้มเหลวในการใช้การสอน

แบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ที่สร้างขึ้นเพื่อ นำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์ หลังจากนั้นประเมิน
ภายหลังจากนำสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ไปใช้กับกลุ่มประชากร

การประเมินหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการ

การประเมินหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน
แบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สำหรับครูและนักเรียน
จะประเมินจาก ผลการแลกเปลี่ยนและสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียน 2 ผลการปฏิบัติตามใบงาน
เช่น ผลการอภิปรายตามใบงาน ผลการวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีนวัตกรรมสื่อการสอน
แบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน การวิเคราะห์พฤติกรรม
บ่งชี้ สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาแบบประเมินนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม
เป็นต้น

ตารางการอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูและนักเรียนตามหลักสูตรการพัฒนา

การอบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตรการพัฒนานวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วน
ร่วม ตามรูปแบบการวิจัยนี้ ใช้การอบรมจำนวน 5 วัน 30 ชั่วโมง

รายละเอียดดังภาคผนวกของคู่มือรูปแบบการพัฒนานี้

2. กระบวนการปฏิบัติการสอนในโรงเรียน

การปฏิบัติการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นองค์ประกอบสำคัญ
องค์ประกอบหนึ่งของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์
เป็นองค์ประกอบที่ครูและนักเรียนได้รับการพัฒนาต่อเนื่องจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ ภายใต้
แนวคิดของการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการเสียสละในการ
พัฒนารวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น
และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ เรียนรู้จากองค์ประกอบของการพัฒนาทั้ง 5 องค์ประกอบ
คือ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมิน ซึ่งผลจากการพัฒนา
โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ภายใต้แนวคิดการมีส่วนร่วม และ
5 ขั้นตอนการพัฒนาดังกล่าว จะนำไปบูรณาการในการปฏิบัติการเรียนการสอนและการนิเทศ
การสอนซึ่งเป็นองค์ประกอบของการพัฒนาด้านหนึ่ง

ขั้นตอนการปฏิบัติการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของครูที่สำคัญมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติการ และการประเมินผล การสอน ซึ่งมุ่งเน้น พัฒนา โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ทั้ง 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นภารกิจที่ครูจะต้องจัดทำ โดยต้องศึกษาจากหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน วิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้อง แล้วเขียนแผนการจัดการเรียนการสอน ที่มีความสอดคล้องกันทุกส่วน มุ่งสร้างนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ ไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม
2. การปฏิบัติการสอน เป็นการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูจัดทำขึ้นไปใช้ในการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียน โดยผ่านการแนะนำ เสนอแนะ จากครูใหญ่ และผู้วิจัย
3. การประเมินผลการเรียนการสอน เป็นการประเมินผลโดยตัวครูและนักเรียน และผู้วิจัย

กิจกรรมในกระบวนการพัฒนาการปฏิบัติการสอนในโรงเรียน

กิจกรรมในกระบวนการพัฒนาการปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ภายใต้แนวคิดของการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการเสียสละในการพัฒนารวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ เรียนรู้จากองค์ประกอบของการพัฒนาทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมิน มีดังนี้

กิจกรรมในกระบวนการการมีส่วนร่วม มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์และเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏ
3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ต้องมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล ได้แก่ ครูใหญ่ ครู นักเรียน และ

ปราชญ์ชาวบ้าน จากการนำสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ไปใช้ในการเรียนการสอน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกำหนดเป้าหมายการประเมินสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ มีส่วนร่วมการกำหนดขั้นตอนในกระบวนการประเมินผลในการกำหนดว่าจะประเมินผลกระทบหรือประเมินทุกขั้นตอนของกระบวนการในการนำสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ไปใช้ และมีส่วนร่วมในกระบวนการการบริหาร การติดตาม และประเมินผลในการนำสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ไปใช้

กิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้จากองค์ประกอบของการพัฒนาทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมิน มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) เป็นการเปิดโอกาสให้ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อการสอน ในรายวิชานาฏศิลป์ วิเคราะห์ระบบ สิ่งแวดล้อม และสภาพขององค์กร เพื่อพิจารณาถึงทรัพยากรและอุปสรรคต่าง ๆ ศักยภาพของกลุ่มประชากร วิเคราะห์เป้าหมายและจุดประสงค์ว่าเป็นการเรียนรู้ในลักษณะใด เช่น การเรียนรู้ เนื้อหา การเรียนรู้ทักษะ หรือการเรียนรู้ที่เป็นความต้องการเฉพาะ เพื่อนำมาพัฒนาของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ (Design) เป็นการเปิดโอกาสให้ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ที่สามารถสังเกตได้ วัดได้ จัดลำดับเป้าหมายและจุดประสงค์ให้ง่ายต่อการเรียนและการปฏิบัติ วางแผนการประเมินผลการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ และการปฏิบัติ พิจารณากลวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา การจัดกลุ่มการทำกิจกรรมของผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ ในลักษณะกลุ่มและรายบุคคล และคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน เพื่อนำมาพัฒนาของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา (Develop) เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นเพื่อสร้างสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ตามที่ได้ออกแบบไว้ เพื่อนำไปทดสอบ (try out) สื่อกับกลุ่มเป้าหมาย และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) เป็นขั้นตอนที่ครูนำโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ไปเผยแพร่ให้นักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

ขั้นตอนที่ 5 การประเมิน (Evaluate) เป็นการเปิดโอกาสให้ครูใหญ่ ครูนักเรียน ได้ประเมินตนเองภายหลังการนำสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ไปใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียน

3. กระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผล

การปฏิบัติการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในส่วนของครูใหญ่ และครูต่างก็ดำเนินการนิเทศตามบทบาทของตนเอง และในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ ครั้งนี้มีผู้วิจัยเป็นผู้ร่วมนิเทศเพื่อให้นักเรียนเกิด การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีกิจกรรมการนิเทศร่วมกันทั้ง 3 ฝ่ายดังนี้

1. การนิเทศการปฏิบัติการสอน ประกอบด้วย การตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ การสังเกตการสอน แล้วให้คำแนะนำ
2. การประชุมเพื่อสนทนาร่วมกัน ซึ่งอาจเกิดจากการประชุม ตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป เช่น นักเรียนกับครู นักเรียนกับผู้วิจัย เป็นต้น
3. การสัมมนาระหว่างปฏิบัติการเรียนการสอน เป็นการสัมมนาของนักเรียน ครู ครูใหญ่ และปราชญ์ชาวบ้าน ได้แลกเปลี่ยนสนทนาคำปรึกษา แนวทางแก้ไข หรือการปฏิบัติที่ถูกต้อง และการพัฒนา
4. การประเมินผลการเรียนการสอน เกิดจากการประเมินการสอนโดยครู และผู้วิจัย ทั้งประเมินจากการนิเทศ การสนทนากลุ่ม และการสัมมนาระหว่างการปฏิบัติการเรียนการสอน

กิจกรรมการนิเทศตามแนวความคิดการมีส่วนร่วม 4 องค์ประกอบ มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชานาฏศิลป์ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานของสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

รายวิชานาฏศิลป์และเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏ

3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น เป็นการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้านทรัพย์สิน (Material Benefits) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่โรงเรียน และ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล ได้แก่ ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน จากการนำสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ไปใช้ในการเรียนการสอน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการประเมินสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ มีส่วนร่วมการกำหนดขั้นตอนในกระบวนการประเมินผลในการกำหนดว่าจะประเมินผลกระทบหรือประเมินทุกขั้นตอนของกระบวนการในการนำสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ไปใช้ และมีส่วนร่วมในกระบวนการการบริหาร การติดตาม และประเมินผลในการนำสื่อการสอน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ไปใช้

กิจกรรมการนิเทศตามแนวคิดจาก 5 ขั้นตอน ของการพัฒนาของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม

กิจกรรมการนิเทศตามแนวคิดจาก 5 ขั้นตอน ของการพัฒนาของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) เป็นการเปิดโอกาสให้ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อการสอน ในรายวิชานาฏศิลป์ วิเคราะห์ระบบ สิ่งแวดล้อม และสภาพขององค์กร เพื่อพิจารณาถึงทรัพยากรและอุปสรรคต่าง ๆ ศักยภาพของกลุ่มประชากร วิเคราะห์เป้าหมายและจุดประสงค์ว่าเป็นการเรียนรู้ในลักษณะใด เช่น การเรียนรู้ เนื้อหา การเรียนรู้ทักษะ หรือการเรียนรู้ที่เป็นความต้องการเฉพาะ เพื่อนำมาพัฒนาของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ (Design) เป็นการเปิดโอกาสให้ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ที่สามารถสังเกตได้ วัดได้ จัดลำดับเป้าหมายและจุดประสงค์ให้ง่ายต่อการเรียนและการปฏิบัติ วางแผนการประเมินผลการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ และการปฏิบัติ พิจารณากลวิธีในการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา การจัดกลุ่มการทำกิจกรรม ของ

ผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ ในลักษณะกลุ่มและรายบุคคล และคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน เพื่อนำมาพัฒนาของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา (Develop) เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นเพื่อสร้างสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ตามที่ได้ออกแบบไว้ เพื่อนำไปทดสอบ (try out) สื่อกับกลุ่มเป้าหมาย และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) เป็นขั้นตอนที่ครูนำโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ไปเผยแพร่ให้นักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

ขั้นตอนที่ 5 การประเมิน (Evaluate) เป็นการเปิดโอกาสให้ครูใหญ่ ครู นักเรียน ได้ประเมินตนเองภายหลังการนำสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ไปใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

การพัฒนาของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย โดยเฉพาะ ครูใหญ่ ครู ปราชญ์ชาวบ้าน และนักเรียน เป็นผู้มีบทบาทโดยตรง ดังนั้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์กับนักเรียน ผู้เกี่ยวข้องทั้ง 3 ฝ่าย ควรต้องมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูลของนักเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ พัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ และการนิเทศการปฏิบัติการสอนได้ตรงตามสภาพของนักเรียนแต่ละระดับชั้นได้ดียิ่งขึ้น

กรอบกิจกรรมการพัฒนาของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

สำหรับกิจกรรมการพัฒนาของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ มีกรอบกิจกรรมการพัฒนาของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ตามแนวคิดและองค์ประกอบของโมเดลดังนี้

ช่วงเวลา	กิจกรรมพัฒนา	กระบวนการพัฒนา ของโมเดลที่ใช้	แนวคิด ของโมเดลที่ใช้
ก่อนครูออกปฏิบัติการ สอนในโรงเรียน	อบรมเชิงปฏิบัติการ ตามหลักสูตรการ พัฒนา โมเดล นวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วมรายวิชา นาฏศิลป์ สำหรับ โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดน	กิจกรรมอบรมเชิง ปฏิบัติการใช้ 5 กิจกรรม ตามกระบวนการพัฒนา ของโมเดลการพัฒนา ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ (2) การออกแบบ (3) การพัฒนา (4) การนำไปใช้ และ (5) การประเมิน	ใช้แนวคิดการมีส่วน ร่วม 4 ประการได้แก่ การมีส่วนร่วมการ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วม เสียสละในการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการ แบ่งปันผลประโยชน์ที่ เกิดขึ้น การมีส่วนร่วม ในการประเมินผล
ขณะครูปฏิบัติการสอน ในโรงเรียน	ประเมินผลก่อนทำการ เรียนการสอนทั้งครูและ นักเรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจและด้าน ทักษะ	(1) การวิเคราะห์ (2) การออกแบบ (3) การพัฒนา ในการพัฒนา ทั้งในส่วน ของ นวัตกรรมสื่อการ สอน รายวิชานาฏศิลป์ และ การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการ เสียสละในการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล
วันที่ 1 ของการปฏิบัติการสอน	- ครูปฏิบัติการสอนใน โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดน - สะท้อนข้อเรียนรู้และ ถอดบทเรียนจากการ พัฒนาตามโมเดลโดย ผู้วิจัย ครู และนักเรียน	กิจกรรมอบรมเชิง ปฏิบัติการใช้ 5 กิจกรรม ตามกระบวนการพัฒนา ของโมเดลการพัฒนา ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ (2) การออกแบบ (3) การพัฒนา (4) การนำไปใช้ และ (5) การประเมิน	ใช้แนวคิดการมีส่วน ร่วม 4 ประการได้แก่ การมีส่วนร่วมการ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วม เสียสละในการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการ แบ่งปันผลประโยชน์ที่ เกิดขึ้น การมีส่วนร่วม ในการประเมินผล

ช่วงเวลา	กิจกรรมพัฒนา	กระบวนการพัฒนา ของโมเดลที่ใช้	แนวคิด ของโมเดลที่ใช้
วันที่ 2 ของการปฏิบัติการสอน	- ครูปฏิบัติการสอนใน โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดน - สะท้อนข้อเรียนรู้และ ถอดบทเรียนจากการ พัฒนาตามโมเดลโดย ผู้วิจัย ครู และนักเรียน	กิจกรรมอบรมเชิง ปฏิบัติการใช้ 5 กิจกรรม ตามกระบวนการพัฒนา ของโมเดลการพัฒนา ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ (2) การออกแบบ (3) การพัฒนา (4) การนำไปใช้ และ (5) การประเมิน	ใช้แนวคิดการมีส่วน ร่วม 4 ประการได้แก่ การมีส่วนร่วมการ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วม เสียสละในการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการ แบ่งปันผลประโยชน์ที่ เกิดขึ้น การมีส่วนร่วม ในการประเมินผล
วันที่ 3 ของการปฏิบัติการสอน	- ครูปฏิบัติการสอนใน โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดน - สะท้อนข้อเรียนรู้และ ถอดบทเรียนจากการ พัฒนาตามโมเดลโดย ผู้วิจัย ครู และนักเรียน - ผู้วิจัยนิเทศ 1 ครั้ง ร่วมกับครูใหญ่ ครู นักเรียน และปราชญ์ ชาวบ้าน	กิจกรรมอบรมเชิง ปฏิบัติการใช้ 5 กิจกรรม ตามกระบวนการพัฒนา ของโมเดลการพัฒนา ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ (2) การออกแบบ (3) การพัฒนา (4) การนำไปใช้ และ (5) การประเมิน	ใช้แนวคิดการมีส่วน ร่วม 4 ประการได้แก่ การมีส่วนร่วมการ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วม เสียสละในการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการ แบ่งปันผลประโยชน์ที่ เกิดขึ้น การมีส่วนร่วม ในการประเมินผล
วันที่ 4 ของการปฏิบัติการสอน	- ครูปฏิบัติการสอนใน โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดน - สะท้อนข้อเรียนรู้และ ถอดบทเรียนจากการ พัฒนาตามโมเดลโดย ผู้วิจัย ครู และนักเรียน - สัมมนาระหว่างฝึก ปฏิบัติการสอนสำหรับ	กิจกรรมอบรมเชิง ปฏิบัติการใช้ 5 กิจกรรม ตามกระบวนการพัฒนา ของโมเดลการพัฒนา ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ (2) การออกแบบ (3) การพัฒนา (4) การนำไปใช้ และ (5) การประเมิน	ใช้แนวคิดการมีส่วน ร่วม 4 ประการได้แก่ การมีส่วนร่วมการ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วม เสียสละในการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการ แบ่งปันผลประโยชน์ที่ เกิดขึ้น การมีส่วนร่วม ในการประเมินผล

ช่วงเวลา	กิจกรรมพัฒนา	กระบวนการพัฒนา ของโมเดลที่ใช้	แนวคิด ของโมเดลที่ใช้
	ครูใหญ่ ครู นักเรียน และประชาคมบ้าน		
วันที่ 5 ของการปฏิบัติการสอน	- ครูปฏิบัติการสอนใน โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดน - สะท้อนข้อเรียนรู้และ ถอดบทเรียนจากการ พัฒนาตามโมเดลโดย ผู้วิจัย ครู และนักเรียน - ประเมินพัฒนาการ ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านทักษะ แก่ ครู ประเมินการปฏิบัติการ สอนโดยผู้วิจัย ครูและนักเรียนประเมิน ตนเอง	กิจกรรมอบรมเชิง ปฏิบัติการใช้ 5 กิจกรรม ตามกระบวนการพัฒนา ของโมเดลการพัฒนา ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ (2) การออกแบบ (3) การพัฒนา (4) การนำไปใช้ และ (5) การประเมิน	ใช้แนวคิดการมีส่วน ร่วม 4 ประการได้แก่ การมีส่วนร่วมการ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วม เสียสละในการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการ แบ่งปันผลประโยชน์ที่ เกิดขึ้น การมีส่วนร่วม ในการประเมินผล

หลักสูตรการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น นอกจากจะมีการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์แล้ว ครูและนักเรียนต้องมีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองขณะนำความรู้สู่การปฏิบัติการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ ซึ่งสามารถร่วมเรียนรู้กับเพื่อนนักเรียน และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ต่อไป

ขั้นที่ 3 ประเมินผลการใช้โมเดล

ขั้นตอนการประเมินผลการใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. จัดทำเอกสารสรุปโมเดล กระบวนการพัฒนา และสรุปผลการพัฒนาโดยการวิเคราะห์พัฒนาการของโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ของครูตลอดกระบวนการพัฒนาและการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง รวมทั้งข้อมูลพัฒนาการของคะแนนที่ได้จากการประเมินความรู้ความเข้าใจและทักษะของครูและนักเรียน ผลการประเมินการเรียนการสอนในชั้นเรียนจากครู และนักเรียน มานำเสนอเป็นข้อมูลผลการใช้โมเดลการพัฒนารวมถึงประมวผลของโมเดลการพัฒนา

2. จัดสนทนากลุ่มเพื่อสะท้อนบทเรียนจากผู้เกี่ยวข้องและประเมินผลจากการใช้โมเดลการพัฒนานวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กับการพัฒนาครูและนักเรียนครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มครูใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนา

1. แบบสอบถามสภาพบริบทปัจจุบันและความต้องการของครูใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไทย
2. แบบสอบถามสภาพบริบทปัจจุบันและความต้องการของครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนในรายวิชานาฏศิลป์
3. ประเด็นการสนทนา (Focus Group) ทางด้านโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม สำหรับครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4. แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรายวิชานาฏศิลป์
5. แบบประเมินความรู้ครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)
6. แบบประเมินทักษะของครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)
7. แบบประเมินความรู้นักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)
8. แบบประเมินทักษะนักเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ (ก่อนและหลัง)
9. แบบวัดประเมินโมเดลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม (ก่อนและหลัง)

คู่มือการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์
สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

คู่มือการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์
สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

คู่มือของโมเดล

หลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูเพื่อพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน
แบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

หลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูเพื่อพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ขอบข่ายของหลักสูตร

หลักสูตรนี้มีขอบข่ายด้านเนื้อหาประกอบด้วยหน่วยการอบรมทั้งหมด 5 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 หลักการและแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 หน่วยที่ 2 หลักการและแนวคิดของการมีส่วนร่วม หน่วยที่ 3 หลักการและแนวคิดของ ADDIE MODEL หน่วยที่ 4 หลักการและแนวคิดของสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ หน่วยที่ 5 หลักการและแนวคิดของการวัดผลและประเมินผลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ส่วนขอบข่ายด้านเวลาในการฝึกอบรม มีทั้งหมด 30 ชั่วโมง แยกเป็นการอบรมหน่วยละ 6 ชั่วโมง ใช้เวลาอบรมทั้งหมด 5 วันทำการอบรม

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

หลักสูตรการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จัดทำขึ้นเพื่อสร้างความตระหนักต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อีกทั้งช่วยให้ครูและนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสามารถปฏิบัติ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ ขณะที่ทำการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตามรูปแบบของการวิจัย

ลักษณะของหลักสูตร

ลักษณะของหลักสูตรการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบด้วย 5 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 หลักการและแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สารที่ 3 นาฏศิลป์ เป็นส่วนสำคัญที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์ อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์หิพพากษ์ วิจารณคุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

หน่วยที่ 2 หลักการและแนวคิดของการมีส่วนร่วม

การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดำเนินการในทุกขั้นตอน โดยนำไปใช้ในกระบวนการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ทั้งด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

หน่วยที่ 3 หลักการและแนวคิดของ ADDIE MODEL

การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop) ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) และ ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluate) โดยบูรณาการอยู่ในองค์ประกอบของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ทั้งการอบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตรการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม การฝึกปฏิบัติจริงในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ และการนิเทศ ติดตามและประเมินผล

หน่วยที่ 4 หลักการและแนวคิดของสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์

การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต้องอาศัยหลักในการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระที่ 3 นาฏศิลป์ หลักการมีส่วนร่วม และ ADDIE MODEL เพื่อนำมาบูรณาการร่วมกันในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ให้มีความเหมาะสมกับบริบทสภาพแวดล้อม และตัวนักเรียน

หน่วยที่ 5 หลักการและแนวคิดของการวัดผลและประเมินผลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

หลักการและแนวคิดของการวัดผลและประเมินผลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ประกอบไปด้วยกระบวนการตั้งแต่การกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ เกณฑ์การประเมิน พฤติกรรม การพัฒนาเครื่องมือ และการประเมินการดำเนินการวัด และประเมินตลอดจนการแจ้งผล และการนำผลการประเมินไปสู่กระบวนการของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

แนวคิดการมีส่วนร่วมของหลักสูตรการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การใช้หลักสูตรการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบการพัฒนาตามคู่มือ ซึ่งกระบวนการของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1) การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริงซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2) การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3) การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น กลุ่มสตรีหรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการคัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจในองค์กร

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

2.1) การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะให้ความร่วมมือ

2.2) การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and Coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรม ผู้ที่จะเข้าปฏิบัติในโครงการหรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

2.3) การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญแต่ถ้า

เป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย

3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

3.1) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้านทรัพย์สิน (Material Benefits) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิตการเกิดระบบน้ำประปา

3.3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง พลังอำนาจทางการเมือง ความคุ้มค่าของผลประโยชน์

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

4.1) มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการประเมิน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ หมายถึง การที่ประชาชนกำหนดว่าจะประเมินอะไร เช่น ความพอเพียง ความพึงพอใจ ประสิทธิภาพ และยุติธรรม

4.2) มีส่วนร่วมการกำหนดขั้นตอนในกระบวนการประเมินผลขั้นนี้ หมายถึง กำหนดว่าจะประเมินตัวบ่งชี้กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบหรือประเมินทุกขั้นตอนของกระบวนการ

4.3) มีส่วนร่วมในกระบวนการการบริหาร การติดตาม และประเมินผลขั้นตอนนี้ คือ การร่วมปฏิบัติการประเมินผล

กระบวนการของกิจกรรมการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

หลักสูตรการพัฒนาระบบนี้ใช้ประกอบการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แต่ละหน่วยประกอบด้วยกระบวนการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อการสอน ในรายวิชานาฏศิลป์ วิเคราะห์ระบบ สิ่งแวดล้อม และสภาพขององค์กร เพื่อพิจารณาถึงทรัพยากรและอุปสรรคต่าง ๆ ศึกษาลักษณะของกลุ่มประชากร วิเคราะห์เป้าหมายและจุดประสงค์ว่าเป็นการเรียนรู้ในลักษณะใด เช่น การเรียนรู้ เนื้อหา การเรียนรู้ทักษะ หรือการเรียนรู้ที่เป็นความต้องการเฉพาะ

- เสนอหลักการ แนวคิด ทฤษฎี
- เสนอกรณีศึกษาเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ (Design) เป็นการกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ที่สามารถสังเกตได้วัดได้ จัดลำดับเป้าหมายและจุดประสงค์ให้ง่ายต่อการเรียนและการปฏิบัติ วางแผนการประเมินผลการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ และการปฏิบัติ พิจารณากลวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา การจัดกลุ่มการทำกิจกรรม ของผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ ในลักษณะกลุ่มและรายบุคคล และคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน

- เสนอแนวทางการพัฒนา
- กำหนดเป้าหมาย
- เสนอหลักการ แนวทางที่ถูกต้อง
- เชื่อมโยงหลักการ แนวคิด สู่การนำไปปฏิบัติจริง

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา (Develop) เป็นการสร้างสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ตามที่ได้ออกแบบไว้ ทดสอบ (try out) สื่อกับกลุ่มเป้าหมาย และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน

- อภิปรายเชิงวิเคราะห์ร่วมกัน
- วิเคราะห์และตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติ
- สรุป และประเมินความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ ปฏิบัติเพื่อการปรับปรุงและนำไปใช้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) เป็นการเผยแพร่สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ที่สร้างขึ้น เช่น การติดตั้ง การซ่อมบำรุงสื่อ การจัดอบรมให้ครูรู้วิธีการใช้สื่อที่สร้างขึ้น การให้คำแนะนำและนิเทศการใช้สื่อการเรียนการสอน ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้ครูยอมรับสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นและนำไปใช้

- ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง และพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์

- ปฏิบัติการสอนในสถานการณ์จริง

ขั้นตอนที่ 5 การประเมิน (Evaluate) เป็นการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ตาม จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ทดสอบ (try-out) สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์และเครื่องมือวัด ประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวินิจฉัยผลการเรียนรู้ที่เกิดจากผู้เรียน และรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับ ความสำเร็จและความล้มเหลวในการใช้การ

สอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ที่สร้างขึ้นเพื่อ นำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์ หลังจากนั้นประเมิน
ภายหลังการนำสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ไปใช้กับกลุ่มประชากร

- เสนอผลงาน/แนวคิดเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม
- วิพากษ์ผลงาน/แนวคิด
- ประเมินผลงานร่วมกัน/ประเมินผลงานตนเอง
- ประเมินโมเดล กระบวนการของโมเดล

การประเมินหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการ

การประเมินหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน
แบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สำหรับครูและนักเรียน
จะประเมินจาก ผลการแลกเปลี่ยนและสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียน 2 ผลการปฏิบัติตามใบงาน
เช่น ผลการอภิปรายตามใบงาน ผลการวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีนวัตกรรมสื่อการสอน
แบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน การวิเคราะห์พฤติกรรม
บ่งชี้ สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาแบบประเมินนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม
เป็นต้น

ตารางการอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูและนักเรียนตามหลักสูตรการพัฒนา

การอบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตรการพัฒนานวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม
ร่วม ตามรูปแบบการวิจัยนี้ ใช้การอบรมจำนวน 5 วัน 30 ชั่วโมง

ตารางหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูเพื่อพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอน แบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

09.00-12.00 น.	12.00-13.00 น.	13.00-16.00 น.
วันที่ 1		
ประเมินก่อนการอบรม หน่วยที่ 1 หลักการและแนวคิด ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 2551	พักรับประทานอาหาร กลางวัน	สะท้อนการเรียนรู้
วันที่ 2		
หน่วยที่ 2 หลักการและแนวคิด ของการมีส่วนร่วม	พักรับประทานอาหาร กลางวัน	สะท้อนการเรียนรู้

วันที่ 3		
หน่วยที่ 3 หลักการและแนวคิด ของ ADDIE MODEL	พักรับประทานอาหาร กลางวัน	สะท้อนการเรียนรู้
วันที่ 4		
หน่วยที่ 4 หลักการและแนวคิด ของสื่อการสอน รายวิชา นาฏศิลป์	พักรับประทานอาหาร กลางวัน	สะท้อนการเรียนรู้
วันที่ 5		
หน่วยที่ 5 หลักการและแนวคิด ของการวัดผลและประเมินผลสื่อ การสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชา นาฏศิลป์	พักรับประทานอาหาร กลางวัน	สะท้อนการเรียนรู้ ประเมินหลังการอบรม

หมายเหตุ เวลา 08.00-09.00 น. ลงทะเบียน

เวลา 10.00-10.15 น. และ 15.00-15.15 น. รับประทานอาหารว่าง

หน่วยที่ 1

หลักการและแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

เวลา 6 ชั่วโมง

1. แนวคิด

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระที่ 3 นาฏศิลป์

2.2 เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญต่อบทบาทหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระที่ 3 นาฏศิลป์

2.3 เพื่อให้นักเรียนตระหนักและแสดงออกถึงพฤติกรรมบ่งชี้

3. กิจกรรม

3.1 การวิเคราะห์

3.1.1 ครู แนะนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระที่ 3 นาฏศิลป์ (ใบความรู้ที่ 1.1) แล้วสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหา ความคิดเห็นต่อหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เพื่อลงข้อสรุปถึงความสำคัญต่อหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระที่ 3 นาฏศิลป์

3.1.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ร่วมกันศึกษาความหมาย ความสำคัญของนาฏศิลป์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระที่ 3 นาฏศิลป์ (ใบความรู้ที่ 1.2)

3.2 การออกแบบ

3.2.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลการวิเคราะห์ ในใบงานที่ 1.1-1.2 เพื่อจัดลำดับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ไปสู่การสร้างสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ให้เหมาะสมกับตนเอง

3.2.1 ให้นักเรียนสรุปข้อเรียนรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อนำมาออกแบบสื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

3.3 การพัฒนา

3.3.1 ครูนำอภิปรายบทบาทของนักเรียนในการพัฒนาสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้อย่างไรบ้าง โดยแจกบัตรความคิดให้นักเรียนเขียนลง กระดาษแล้วนำมาติดบนป้ายนิเทศร่วมกัน

3.3.2 สรุปผลอภิปรายจากบัตรความคิดร่วมกัน

3.4 การนำไปใช้

3.4.1 ให้นักเรียนประเมินการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาของตนเองตามใบงานที่ 1.1-1.3

3.5 การประเมิน

ครูนำอภิปรายเพื่อให้นักเรียนร่วมกันประเมินข้อดีและข้อที่ควรพัฒนาตามประเด็น ดังนี้

3.5.1 บทบาทของครูและนักเรียนในการพัฒนาสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามแนวคิดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระที่ 3 นาฏศิลป์

3.5.2 การเรียนการสอน กิจกรรม โครงการ ในรายวิชานาฏศิลป์ของโรงเรียนในปัจจุบันควรปรับปรุงพัฒนาอย่างไร

4. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

4.1 ใบความรู้ที่ 1.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระที่ 3 นาฏศิลป์

4.2 ใบความรู้ที่ 1.2 ความหมาย และความสำคัญของนาฏศิลป์

4.3 วีดิทัศน์ทำรำพื้นฐาน

4.4 แบบประเมินตนเองของนักเรียน

4.5 ใบงานที่ 1.1-1.3

5. การประเมินผลการจัดกิจกรรม

5.1 สังเกตความสนใจและพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน ต่อบทบาทในการพัฒนาสื่อการสอนแบบรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน

5.2 ประเมินจากแนวคิด ความคิดเห็น ผลการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระที่ 3 นาฏศิลป์

ใบความรู้ที่ 1.1

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระที่ 3 นาฏศิลป์

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 182) กล่าวว่า นาฏศิลป์ คือ การมีความรู้ความเข้าใจ องค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์ อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง นาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

ประชากรในจังหวัดเพชรบุรีมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์อันเป็น ลักษณะเด่นของจังหวัดที่สืบทอดมาแต่โบราณกาล ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิประเทศที่มีพร้อมทั้ง ทะเล ภูเขา และมีแม่น้ำเพชรบุรีเป็นแหล่งน้ำสำคัญซึ่งเหมาะกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จังหวัด เพชรบุรี จึงประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติแต่ละเชื้อชาติมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมและ ประเพณี ประชากรของจังหวัดเพชรบุรีเท่าที่สืบค้นได้ในปัจจุบันแบ่งตามสายเชื้อชาติได้ อาทิ คนไทยภาคกลางพื้นถิ่น กะเหรี่ยง / กะหว่าง ไทยทรงดำ อิสลาม ไทยพวน จีน ไทยเวียง และมอญ

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ตาราง ง มาตรฐาน ศ 3.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. เลียนแบบการเคลื่อนไหว	● การเคลื่อนไหวลักษณะต่าง ๆ - การเลียนแบบธรรมชาติ - การเลียนแบบคน สัตว์ สิ่งของ
	2. แสดงท่าทางง่าย ๆ เพื่อสื่อความหมาย แทนคำพูด	● การใช้ภาษาท่า และการประดิษฐ์ท่าประกอบเพลง ● การแสดงประกอบเพลงที่เกี่ยวกับธรรมชาติสัตว์

ตาราง ง (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1 (ต่อ)	3. บอกสิ่งที่ตนเองชอบ จากการดูหรือร่วมการแสดง	● การเป็นผู้ชมที่ดี
ป.2	1. เคลื่อนไหวขณะอยู่กับที่และเคลื่อนที่	● การเคลื่อนไหวอย่างมีรูปแบบ - การนั่ง - การยืน - การเดิน
	2. แสดงการเคลื่อนไหวที่สะท้อนอารมณ์ของตนเองอย่างอิสระ	● การประดิษฐ์ท่าจากการเคลื่อนไหวอย่างมีรูปแบบ ● เพลงที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
	3. แสดงท่าทาง เพื่อสื่อความหมายแทนคำพูด	● หลักและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ - การฝึกภาษาท่าสื่อความหมายแทนอากัปกริยา - การฝึกนาฏยศัพท์ในส่วนลำตัว
ป.3	1. แสดงท่าทางประกอบเพลงตามรูปแบบนาฏศิลป์	● หลักและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ - การฝึกภาษาท่าสื่ออารมณ์ของมนุษย์ - การฝึกนาฏยศัพท์ในส่วนขา
	2. เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของผู้แสดงและผู้ชม	● หลักในการชมการแสดง - ผู้แสดง
	3. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการแสดงที่เหมาะสมกับวัย	- ผู้ชม - การมีส่วนร่วม
	4. บอกประโยชน์ของการแสดงนาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน	● การบูรณาการนาฏศิลป์กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

ตาราง ง (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4	1. ระบุทักษะพื้นฐานทางนาฏศิลป์และการละครที่ใช้สื่อความหมายและอารมณ์	● หลักและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ - การฝึกภาษาท่า - การฝึกนาฏยศัพท์
	2. ใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครง่าย ๆ ในการถ่ายทอดเรื่องราว	● การใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ประกอบเพลงปลุกใจและเพลงพระราชนิพนธ์ ● การใช้ศัพท์ทางการละครในการถ่ายทอดเรื่องราว
	3. แสดง การเคลื่อนไหวในจังหวะต่าง ๆ ตามความคิดของตน	● การประดิษฐ์ท่าทางหรือท่ารำประกอบจังหวะพื้นเมือง
ป.5	1. บรรยายองค์ประกอบนาฏศิลป์	● องค์ประกอบของนาฏศิลป์ - จังหวะ ทำนอง คำร้อง - ภาษาท่า นาฏยศัพท์ - อุปกรณ์
	2. แสดงท่าทางประกอบเพลงหรือเรื่องราวตามความคิดของตน	● การประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลง หรือท่าทางประกอบเรื่องราว
	3. แสดงนาฏศิลป์ โดยเน้นการใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ในการสื่อความหมายและการแสดงออก	● การแสดงนาฏศิลป์ - ระบำ - ฟ้อน - รำวงมาตรฐาน
	4. มีส่วนร่วมในกลุ่มกับการเขียนเค้าโครงเรื่องหรือบทละครสั้น ๆ	● องค์ประกอบของละคร - การเลือกและเขียนเค้าโครงเรื่อง - บทละครสั้น ๆ

ตาราง ง (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.5 (ต่อ)	5. เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ	ที่มาของการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ
	6. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการชมการแสดง	- หลักการชมการแสดง - การถ่ายทอดความรู้สึกและคุณค่าของการแสดง
ป.6	1. สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวและการแสดงโดยเน้นการถ่ายทอดลีลาหรืออารมณ์	การประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงปลุกใจหรือเพลงพื้นเมืองหรือท้องถิ่นเน้นลีลาหรืออารมณ์
	1. ออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์ประกอบการแสดงอย่างง่าย ๆ	- การออกแบบสร้างสรรค์ - เครื่องแต่งกาย - อุปกรณ์ ประกอบการแสดง
	3. แสดงนาฏศิลป์และละครง่าย ๆ	- การแสดงนาฏศิลป์และการแสดงละคร - จำวงมาตรฐาน - ระบำ - ฟ้อน - ละครสร้างสรรค์

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตาราง จ มาตรฐาน ศ 3.2

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. ระบุ และเล่นการละเล่นของเด็กไทย	● การละเล่นของเด็กไทย - วิธีการเล่น - กติกา
	2. บอกสิ่งที่ตนเองชอบในการแสดงนาฏศิลป์	● การแสดงนาฏศิลป์
ป.2	1. ระบุและเล่นการละเล่นพื้นบ้าน	● การละเล่นพื้นบ้าน - วิธีการเล่น - กติกา
	2. เชื่อมโยงสิ่งที่พบเห็นในการเล่นพื้นบ้านกับสิ่งที่พบเห็นในการดำรงชีวิตของคนไทย	● ที่มาของการละเล่นพื้นบ้าน
	3. ระบุสิ่งที่ชื่นชอบและภาคภูมิใจในการเล่นพื้นบ้าน	● การละเล่นพื้นบ้าน
ป.3	1. เล่าการแสดงนาฏศิลป์ที่เคยเห็นในท้องถิ่น	● การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านหรือท้องถิ่นของตน
	2. ระบุสิ่งที่เด่นและเอกลักษณ์ของการแสดงนาฏศิลป์	● การแสดงนาฏศิลป์ - ลักษณะ - เอกลักษณ์
	3. อธิบายความสำคัญของการแสดงนาฏศิลป์	● ที่มาของการแสดงนาฏศิลป์ - สิ่งที่เคยพบ
ป.4	1. อธิบายประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ หรือชุดการแสดงอย่างง่าย ๆ	● ความเป็นมาของนาฏศิลป์ ● ที่มาของชุดการแสดง
	2. เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์กับการแสดงที่มาจากวัฒนธรรมอื่น	● การชมการแสดง - นาฏศิลป์ - การแสดงท้องถิ่น

ตาราง จ มาตรฐาน ศ 3.2

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4 (ต่อ)	3. อธิบายความสำคัญของการแสดง ความเคารพในการเรียนและการแสดง นาฏศิลป์	● ความเป็นมาของนาฏศิลป์ - การทำความเคารพก่อนเรียน และก่อนแสดง
	4. ระบุเหตุผลที่ควรรักษา และสืบทอด การแสดงนาฏศิลป์	● ความเป็นมาของนาฏศิลป์ - คุณค่า
ป.5	1. เปรียบเทียบการแสดงประเภทต่าง ๆ ของไทย ในแต่ละท้องถิ่น	● การแสดงนาฏศิลป์ประเภทต่าง ๆ - การแสดงพื้นบ้าน
	2. ระบุหรือแสดงนาฏศิลป์ นาฏศิลป์ พื้นบ้านที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและ ประเพณี	● การแสดงนาฏศิลป์ประเภทต่าง ๆ - การแสดงพื้นบ้าน
ป.6	1. อธิบายสิ่งที่มีความสำคัญต่อการ แสดงนาฏศิลป์และละคร	● ความหมาย ความเป็นมา ความสำคัญ ของนาฏศิลป์และละคร - บุคคลสำคัญ - คุณค่า
	2. ระบุประโยชน์ที่ได้รับจากการแสดง หรือการชมการแสดงนาฏศิลป์และละคร	● การแสดงนาฏศิลป์และละคร ในวันสำคัญของโรงเรียน

ใบความรู้ที่ 1.2

ความหมาย และความสำคัญของนาฏศิลป์

นาฏศิลป์ไทย เป็นศิลปะทางการร่ายรำ องค์ประกอบการแสดงของนาฏศิลป์มีความเกี่ยวข้องกับศาสตร์แขนงต่าง ๆ ได้แก่ ดุริยางคศิลป์ วรรณศิลป์ วจิตรศิลป์ เป็นต้น นาฏศิลป์เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ บรมครู ที่คิดริเริ่มจากท่าทางธรรมชาติสร้างสรรค์ให้เกิดความงดงามและสืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมตั้งแต่อดีตกาลจนปัจจุบัน ประเภทของนาฏศิลป์ไทย ได้แก่ โขน ละคร ละคร ระบำ รำเดี่ยว รำคู่ รำหมู่ เป็นการแสดงที่ต้องใช้การบรรเลงดนตรี การพากย์เจรจาซึ่งสามารถบ่งบอกอารมณ์ของผู้แสดง เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ รัก เป็นต้น อีกทั้งสามารถบ่งบอกถึงสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น ได้แก่ การยกทัพ การสู้รบ การเกี่ยวพาราสี การแปลงกาย เป็นต้น นาฏศิลป์จำเป็นต้องมีดนตรีซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการแสดง โดยไม่อาจแยกจากกันได้

ความหมายของนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทย มีลักษณะที่อ่อนช้อยงดงามถึงท่ารำ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงศิลปะวัฒนธรรมไทยของชาติได้ ปัจจุบันเยาวชนไทยส่วนมากคิดว่านาฏศิลป์เป็นศิลปะการแสดงที่เชื่องช้า โบราณ ไม่ทันสมัยเหมือนกับศิลปะวัฒนธรรมชาติตะวันตก ที่มักแสดงท่าทางการขับร้องที่รวดเร็ว และสนุกสนาน ซึ่งเป็นความไม่เข้าใจต่อศิลปะวัฒนธรรมของไทยโดยแท้จริงแล้ว นาฏศิลป์ไทยประกอบด้วยศิลปะหลายประเภท มีทั้งที่อ่อนช้อย เชื่องช้า และรวดเร็วสนุกสนาน ซึ่งในแต่ละภูมิภาคของไทยได้มีการแสดงพื้นเมืองที่มีความแตกต่างกันออกไป ขณะเดียวกันปัจจุบัน ได้มีการนำการแสดงชุดสั้น ๆ หลายรูปแบบเพื่อให้ผู้ชมได้รับความบันเทิงที่ไม่ก่อให้เกิดความรำคาญ (บังอร อนุเมธางกุล, 2542, น. 129-140)

ในการแสดงท่าทางการร่ายรำทางนาฏศิลป์ไทยนั้น จะมีพื้นฐานมาจากท่าคนตามธรรมชาติ และนำมาดัดแปลงปรับปรุงให้วิจิตรงดงาม อ่อนช้อย เรียกว่าเป็นภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ซึ่งการศึกษาทางด้านนาฏศิลป์ไทย ไม่ว่าจะเป็นการแสดง โขน ละคร หรือระบำเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ก็ดี ท่าทางที่ผู้แสดงแสดงออกมานั้นย่อมมีความหมายเฉพาะ ยิ่งหากได้ศึกษาอย่างดีแล้วอาจทำให้เข้าใจในเรื่องการแสดงมากยิ่งขึ้น ทั้งในตัวผู้แสดงเอง และผู้ที่ชมการแสดงนั้น ๆ สิ่งที่เราเป็นส่วนประกอบเป็นท่ารำ และการแสดงทางนาฏศิลป์ไทยที่สำคัญก็คือ เรื่องของนาฏยศัพท์ และภาษานาฏศิลป์ (สุมิตร เทพวงษ์, 2541, น.191-223)

นาฏศิลป์ เป็นลักษณะของศิลปะที่แสดงออกมาด้วยท่วงทีลีลา และท่าทาง ซึ่งเป็นการแสดงออกมาของอารมณ์ภายในที่มีความหมาย และได้ประดิษฐ์และกำหนดเป็นแบบแผนไว้ เป็น

แบบฉบับนาฏศิลป์ของแต่ละชาติ ย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพความแตกต่างของทางด้าน ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ และองค์ประกอบอื่น ๆ อีกมากมาย ในลักษณะที่สร้างขึ้นมาเป็นแบบแผนนั้น ต้องสร้างด้วยความ ประณีตและชำนาญ เมื่อแสดงออกแล้วจะติดตา ตรึงใจผู้ที่พบเห็น และก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ นาฏศิลป์เป็นศิลปะ ที่อยู่ในประเภทที่ต้องอาศัยการร้องรำทำเพลง อันก่อให้เกิดความบันเทิงใจ (ดนตรี และนาฏศิลป์, 2530, 145)

สุรพล วิรุฬห์รักษ์ กล่าวว่า วิวัฒนาการนาฏศิลป์ไทยในกรุงรัตนโกสินทร์ หมายถึง วิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่อดีตกาลมีการร้องรำทำเพลง และระบำ รำ เต้น เพื่อการบันเทิงและพิธีกรรม อันเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาจนเกิดเป็นนาฏศิลป์ขึ้น การพัฒนา ส่วนหนึ่งเกิดจากภายใน สังคมไทย อีกส่วนหนึ่งมาจากชนชาติเพื่อนบ้านที่มีนาฏศิลป์รุ่งเรือง เช่น เขมร มอญ หลังจากการพัฒนาหลายร้อยปี นาฏศิลป์ไทยในยุคอยุธยาตอนปลายจึงรุ่งเรือง เมื่อสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี รัชกาลที่ 9 ได้ทรงสถาปนา นาฏศิลป์ไทยในด้านวรรณคดี การแสดง ตำนาน ภูวนาถ ให้เป็นสมบัติของแผ่นดินเป็นเครื่องบันเทิงของทวยราษฎร์ และทำให้เห็นว่า บ้านเมืองมั่นคง รัชกาลที่ 5 ทรงพัฒนาละครในให้วิจิตร และทรงคิดละครนอกแบบหลวงขึ้น รัชกาลที่ 5 ทรงละเล็กละลายนาฏศิลป์ในราชสำนัก หันไปสนพระทัยการพระพุทธรูปศาสนา แต่ละครกลับ เจริญอยู่ภายนอก อีกทั้งมีโนรา แอ่วลาว ส่วยแขก และจ้วง ติดตามผู้อพยพเข้ามาแสดงในกรุง รัชกาลที่ 4 กลับมีละครผู้หญิงของหลวงอย่างเต็ม และโปรดให้ผู้หญิงแสดงละครได้ไม่หวงห้าม ละครผู้หญิงแพร่หลายเพราะคนนิยมดูผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย มีการจ้างเหมาการแสดงในวัง โรง บ่อนทั่วกรุงเพื่อดึงดูดลูกค้า (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2543 : 1)

ความหมายนาฏศิลป์

นาฏศิลป์ มาจากคำว่า “นาฏ” กับคำว่า “ศิลปะ”

นาฏ คือ การร่ายรำและการเคลื่อนไหวไปมา

ศิลปะ คือ การแสดงออกมาให้ปรากฏขึ้นอย่างงดงาม น่าพึงชมก่อให้เกิดอารมณ์ สะเทือนใจ

เมื่อนำทั้งสองคำมารวมกัน มีผู้ให้ความหมายต่าง ๆ กัน ดังนี้

นาฏศิลป์ คือ ศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ

นาฏศิลป์ คือ การฟ้อนรำ

นาฏศิลป์ คือ ความชำนาญในการฟ้อนรำ

นาฏศิลป์ คือ การร้องรำทำเพลง ให้ความบันเทิงใจ อันประกอบด้วยความโน้มเอียงแห่งอารมณ์และความรู้สึก

สรุปได้ว่า “นาฏศิลป์” คือ ศิลปะการร้องรำทำเพลงที่มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์โดยประดิษฐ์ขึ้นอย่างประณีตและมีแบบแผน ให้ความรู้ความบันเทิงซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่ยังคงให้เห็นถึงวัฒนธรรมความรุ่งเรืองของชาติได้เป็นอย่างดี

ความสำคัญของนาฏศิลป์

นาฏศิลป์ เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าศิลปะแขนงอื่น ๆ ความสำคัญของนาฏศิลป์มีดังนี้

1. นาฏศิลป์ แสดงความเป็นอารยประเทศบ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรือง ก็ด้วยประชาชน มีความเข้าใจศิลปะ เพราะศิลปะเป็นสิ่งมีค่าเป็นเครื่องโน้มน้าวอารมณ์ ให้ไปในทางที่ดี เป็นแนวทางนำให้คิด และให้กำลังใจในการที่จะสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่บ้านเมืองสืบไป

2. นาฏศิลป์เป็นแหล่งรวมศิลปะ ประกอบด้วยศิลปะประเภทต่าง ๆ มาเกี่ยวข้อง สอดคล้องกัน เช่น ศิลปะการเขียน การก่อสร้าง การออกแบบเครื่องแต่งกาย และวรรณคดี ศิลปะแต่ละประเภทได้จัดทำกันด้วยความประณีตสุขุมทั้งนี้ก็เนื่องด้วยศิลปะเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งของชาติ มนุษย์ทุกชาติทุกภาษาต้องมีศิลปะของตนไว้เป็นประจำ นับแต่โบราณมาจนถึงทุกวันนี้ รวมความว่า นาฏศิลป์ มีความสำคัญเกี่ยวเนื่องกันทั้งสิ้น สร้างความเป็นแกนสารให้แก่บ้านเมืองด้วยกันทั้งนั้น การเกิดนาฏศิลป์

นาฏศิลป์ หรือศิลปะแห่งการแสดงละครฟ้อนรำนั้นมีมูลเหตุที่เกิด ดังนี้

1. เกิดจากที่มนุษย์ต้องการแสดงอารมณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ให้ปรากฏโดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นการสื่อความหมายเป็นสำคัญ เริ่มตั้งแต่

1.1 มนุษย์แสดงอารมณ์ตามธรรมชาติออกมาตรง ๆ เช่น การเสียใจก็ร้องไห้ดีใจก็ตบมือส่งเสียงหัวเราะ

1.2 เกิดจากการที่มนุษย์ต้องการเอาชนะธรรมชาติด้วยวิธีต่าง ๆ ที่นำไปสู่การรำเพื่อบูชาสิ่งที่ตนเคารพตามลัทธิศาสนาของตน ต่อมาจึงเกิดเป็นความเชื่อในเรื่องเทพเจ้า ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เราเคารพบูชา โดยเริ่มจากการวิงวอนอธิษฐานจนถึงสุดท้ายมีการประดิษฐ์เครื่องดนตรี ดีด สี ตี และเป่า การเล่นดนตรี การร้อง และการรำเกิดขึ้นเพื่อให้เทพเจ้า เกิดความพอใจมากยิ่งขึ้น

1.3 เกิดจากการที่มนุษย์คิดประดิษฐ์หาเครื่องบันทึกเสียง หลังจากหยุดพักจากภารกิจประจำวันเริ่มแรกอาจเป็นการเล่นนิทาน นิยายมีการนำเอาดนตรี และการแสดงท่าทางต่าง ๆ ประกอบเป็นการร่ายรำ จนถึงขั้นแสดงเป็นเรื่องราว

1.4 เกิดจากการเล่นเลียนแบบของมนุษย์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ในขั้นต้นของมนุษย์นำไปสู่การสร้างสรรค์ศิลปะแบบต่าง ๆ นาฏศิลป์ก็เช่นกันจะเห็นว่ามนุษย์นิยมเลียนแบบสิ่งต่าง ๆ ทั้งจากมนุษย์เองสังเกตจากเด็ก ๆ ชอบแสดงบทบาทสมมติเป็นพ่อเป็นแม่ในเวลาเล่นกัน เช่น การเล่นตุ๊กตา การเล่นหม้อข้าวหม้อแกง หรือเลียนแบบจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทำให้เกิดการ เล่น เช่น การเล่นงูกินหาง การแสดงระบำนกยูง ระบำม้า เป็นต้น

ความมุ่งหมายในการเรียนนาฏศิลป์

การเรียนนาฏศิลป์มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อเป็นการปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยทางศิลปะแก่ผู้เรียน
2. เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่สืบไป
4. เพื่อเป็นการฝึกให้รู้จักกล้าแสดงออก

ประโยชน์ในการเรียนนาฏศิลป์

การเรียนนาฏศิลป์ทำให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้เป็นคนร่าเริงแจ่มใส
2. มีความสามัคคีในหมู่คณะ
3. สามารถยึดเป็นอาชีพได้
4. ทำให้รู้จักดนตรีและเพลงต่าง ๆ
5. ทำให้เกิดความจำและปฏิภาณดี
6. ช่วยให้เป็นคนที่มีบุคลิกท่าทางเคลื่อนไหวสง่างาม
7. ช่วยในการออกกำลังกายได้เป็นอย่างดี
8. ได้รับความรู้นาฏศิลป์จนเกิดความชำนาญ สามารถปฏิบัติได้ดีมีชื่อเสียง

คุณสมบัติของผู้เริ่มเรียนนาฏศิลป์

การเรียนนาฏศิลป์ผู้ที่เริ่มเรียนควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. ต้องมีความสนใจและตั้งใจจริง
2. ต้องทำใจให้รักและนิยมในศิลปะแขนงนี้
3. ต้องมีสมาธิแน่วแน่ในขณะปฏิบัติ
4. ต้องเป็นผู้ที่ช่างสังเกต
5. ต้องพยายามเลียนแบบครูให้มากที่สุด
6. ต้องเป็นผู้ที่ไม่ทอดทิ้งต่อความยากของบทเรียน หรือความเมื่อยล้าที่เกิดขึ้น
7. ต้องเป็นผู้ที่ยึดมั่นในการทบทวนฝึกซ้อมท่ารำอยู่เสมอ

รูปแบบของนาฏศิลป์ไทย

เมื่อมองย้อนกลับไปในศตวรรษที่ 13 วัฒนธรรมไทยได้พัฒนาขึ้นมา 2 สาย สายแรกโดยผ่านทางวัฒนธรรมดั้งเดิมซึ่งถือปฏิบัติมาจากคนพื้นบ้าน ดังนั้นจึงได้รับอิทธิพลอย่างมากจากอารยธรรมต่างประเทศ โดยเฉพาะอารยธรรมของชาวอินเดีย ที่ได้แผ่ขยายเข้ามาทั่วมหาสมุทรอินเดียจนถึงเอเชียอาคเนย์ และเชื่อว่าได้เข้ามาถึงประเทศไทยในสมัยอาณาจักรทวารวดี และอาณาจักรเขมรโบราณ อิทธิพลของศิลปะและศาสตร์ของชาวอินเดียได้แสดงรูปแบบของตนเองโดยผ่านทางศาสนา (คือศาสนาฮินดูและพุทธ) ภาษา (ภาษาสันสกฤต และบาลี) จากโครงที่กล่าวถึงความกล้าคือ จักรและนารายณ์ศาสตรา รวมทั้งเรื่องอื่น ๆ ประเทศไทยได้รับวัฒนธรรมอินเดียเข้ามาผสมผสานกลมกลืนจนมีรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะโดดเด่นเพียงแบบเดียวในที่สุด

นาฏศิลป์ของไทยในรูปแบบของวัฒนธรรมพื้นเมือง สามารถจะมองย้อนเวลากลับไปในสมัยสุโขทัย รวบรวม ปี ค.ศ.1238-1378 อันเป็นสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี เวลานั้นประเทศไทยมีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ ทั้งการค้าและศิลปะมีความเจริญงอกงาม แต่เป็นความเจริญงอกงามที่ไม่พร้อมกัน ตามที่อ้างถึง และวางรากฐานทางโบราณคดีไว้ รูปแบบทั่วไปจากสิ่งที่ปรากฏในการรำของยุคนั้น คือ ระบำ รำ และเต้น

ระบำ ได้แก่ ศิลปะแห่งการรำที่ผู้แสดงรำพร้อมกันเป็นหมู่ เช่น ระบำชุดเทพบุตรนางฟ้า

รำ ได้แก่ ศิลปะแห่งการรำเดี่ยว รำคู่ รำประกอบเพลง รำอาวูธ รำทำบท หรือรำขับบท ในครั้งโบราณก็ดูจะใช้ปะปนกับระบำบ้างในบางสมัย และดูเหมือนจะใช้เป็นกริยาของการแสดงศิลปะ นั้น ๆ เช่น พุดการรำแต่ที่เรียกลักษณะและชนิดของการรำโดยเฉพาะก็มี เช่น รำแขนง รำพัดชา รำแพน และเรียกพวกที่หนักไปทางเต้นก็มี เช่น รำโคม แต่ที่หมายต่อมา คือ รำละคร

เต้น ได้แก่ ศิลปะแห่งการยกขาขึ้นลง ให้เป็นจังหวะ เช่น เต้นเชน เต้นโขน

การละเล่นทั้งสามอาจกล่าวได้ว่ามีมาตั้งแต่ สมัยโบราณและมีการวิวัฒนาการต่อเนื่องมาเป็นลำดับ โดยได้บัญญัติเรียกชื่อศิลปะแห่งการละเล่น ทั้งสามว่า โขน ละคร พ็อนรำ

โขน คือ ศิลปะแห่งการเต้น

ละคร คือ ศิลปะแห่งการร่ายรำ และแสดงเป็นเรื่อง

พ็อนรำ หรือระบำ เป็นศิลปะแห่งการรำ สวย ๆ งาม ๆ

นาฏศิลป์ไทยนั้นสามารถจำแนกรูปแบบเป็นหลักไว้ 2 แบบ ได้แก่

1. นาฏศิลป์อย่างมีแบบแผน (มาตรฐาน)
2. นาฏศิลป์พื้นเมือง

โดยปกติแล้วการรำพื้นเมืองของไทยจะมีอยู่ทั่วไปในแบบอย่างของการรำที่มาจากทุกภาค ในขณะที่ด้วยกันรูปแบบและแบบอย่างในบางภาคก็จะแตกต่างกันด้วย การรำพื้นเมืองเป็นการรำที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตของผู้คนแต่ละภาค อันเนื่องมาจากพิธีกรรมต่าง ๆ งานรื่นเริง จารีต ประเพณี การเกี่ยวพาราสี และงานอาชีพต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น

- การรำกลองของที่ราบภาคกลาง มีต้นกำเนิดมาจากกระบวนการทางศาสนา ที่จะทำให้มีพระภิกษุสงฆ์ได้ประจำอยู่ที่วัด
- การรำเทียนของภาคเหนือ เป็นการจัดนำมาแสดงในระหว่างเทศกาลงานประเพณี
- การแสดงเซิ้งบั้งไฟของทางภาคอีสานเป็นการอุทิศด้วยการรำต่อเทวดา เพื่อขอฝนรวมทั้งการรำอื่น ๆ

สำหรับลักษณะของการรำในแต่ละภาคได้มีการกำหนดอย่างคร่าว ๆ บางครั้งจะใช้เรื่องที่เกี่ยวข้องกันมาโดยใช้กลอนสด การรำตามพื้นเมืองของไทยได้รับการพัฒนาโดยมีเนื้อหาของเรื่องที่เป็นวัฒนธรรมในสังคมนั้น ๆ เช่น การรำพื้นเมืองของภาคใต้ โดยทั่วไปแล้วจะต้องใช้ความเข้มแข็งของกล้ามเนื้อเพื่อที่จะกระตุ่น การเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลง โดยยกแขนและมือให้อยู่ในแนวระดับไหล่ การก้าวเท้าเป็นไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ก่อนจะเปลี่ยนไปอีกท่าหนึ่ง เราสามารถที่จะเห็นลักษณะท่าทางที่นุ่มนวลและอ่อนโยนในขณะที่เคลื่อนไหวตัว ซึ่งผู้พ็อนรำจะเคลื่อนไหวลำตัวช่วงบนเพียงครึ่งส่วนโดยให้แขนและมืออยู่ระดับไหล่ ต่อจากนั้นก็กลับไปใช้ท่าเดิมซึ่งเข้ากับการประกอบทำนองเพลงของชาวเหนือที่นุ่มนวลและอ่อนหวานไพเราะ

การรำพื้นเมืองทางภาคอีสาน มีลักษณะที่เด่นชัดและให้ความสนุกสนาน ประกอบด้วยจังหวะที่เร้าใจของการตีกลองประกอบกับเสียงแคนที่ให้ความไพเราะอ่อนหวาน ผู้เต้นมักจะใช้แขน ให้อยู่ในลักษณะงอโค้งอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอมากกว่า ที่จะใช้มือ โดยใช้แขนไป

ข้างหน้าและข้าง ๆ ลำตัว ในขณะที่ยืนด้วยขาข้างเดียวโดยเอนตัวไปทางข้างหลัง พร้อมกับงอเข่าลงให้เข้ากับจังหวะ

ส่วนรูปแบบและแบบอย่างของการพื้นเมือง ในแต่ละภาคก็จะมีรูปแบบที่ต่าง ๆ กัน เช่น การรำกลองในที่ราบภาคกลางลักษณะแบบอย่างของท่าที่จะดูแปลก ผู้ชายจะแบกกลองยาวตีไปเดินไป และเกี่ยวพาราสีผู้รำที่เป็นสตรี

การรำเกี่ยวข้าว ที่เรียกว่า เดินกำรำเคียว เป็นการรำอีกรูปแบบหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นการใช้ เวลาพักผ่อนหย่อนใจของชาวบ้าน ซึ่งเราจะเห็นท่าทางการเคลื่อนไหวเป็นไปอย่างคล่องแคล่ว สนุกสนานร่าเริงและเป็นธรรมชาติ

ส่วนการรำแม่ศรีจะเป็นการรำในท่าคล้ายมนต์สะกด การเคลื่อนไหวหรือขยับตัวทั้ง ท่าทาง ของผู้รำจะเป็นลักษณะอาการที่อยู่ในอารมณ์ที่นิ่งขึ้นได้ในทันทีทันใด (รานี ชัยสงคราม, 2544 : 4-7)

สรุป

การฟ้อนรำ เป็นธรรมชาติในการแสดงออกอย่างหนึ่งของมนุษย์ เพื่อสื่อความหมายของ เนื้อหาและอารมณ์ เมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน การฟ้อนรำที่เข้ามาทำหน้าที่สื่อความหมาย เช่นเดียวกัน สำหรับชุมชนนั้น ๆ ชนชาติไทยมีการฟ้อนรำมาแต่โบราณกาล เมื่อสังคมพัฒนาการ ฟ้อนรำก็พัฒนาตามไปด้วย และมีฐานะเป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ เกิดรูปแบบการ ฟ้อนรำ สังคมไทยเห็นดีเห็นงาม พากันยอมรับเป็นแบบแผนกันขึ้น และรักษาไว้โดยการสืบทอด กันต่อ ๆ มา สังคมไทยในอดีตกาลเป็นสังคมเกษตรที่มีชีวิตเรียบง่าย วิถีชีวิตขึ้นอยู่กับวงจรฤดูกาล ทางเกษตรกับทางวงจรชีวิต คือ การเกิด แก่ เจ็บ ตาย และสืบพันธุ์ การฟ้อนรำ ก็เข้ามามีส่วน เกี่ยวข้องกับวงจรทั้ง 2 นี้ การเสี่ยงทายดินฟ้าอากาศ และการขอฝน กับการสนุกสนานรื่นเริงเมื่อ พิธีผลที่เก็บเกี่ยวได้ จึงเป็นวงจรชีวิตของชาวนาไทยมาตลอด จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะชีวิตชาวนา ไทยเปลี่ยนแปลงน้อยมากในหลายร้อยปีที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาวงจรเกษตร จะพบว่า การเสี่ยง ทายดินฟ้าอากาศและการขอฝนเป็นพิธีกรรมตามความเชื่อถือเรื่อง ผี เช่น ผีฟ้า และมีแผนของไทย แต่โบราณ ก่อนที่ศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธจะเข้ามาสู่ชีวิตของคนไทย ส่วนการรื่นเริง หลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว เป็นการแสดงความสุขสนุกสนานระหว่างร่วมกันทำงานในช่วงเก็บเกี่ยว และ เป็นโอกาสให้หนุ่มสาวได้พบปะกัน อันนำไปสู่การเลือกคู่และแต่งงาน จะเห็นได้ว่าวงจรการเกษตร กับวงจรชีวิต มิได้แยกออกจากกัน เพราะคนไทยได้ จัดวงจรชีวิตไว้เป็นขั้นตอนคือ เกิด แต่งงาน แก่ เจ็บ ตาย ดังกล่าวแล้ว ในแต่ละขั้นตอนได้มี พิธีกรรมที่สืบเนื่องมาจนปรากฏเพียงรูปแบบ

แต่เหตุผลดั้งเดิมนั้นเลือนลางไปแล้ว ขั้นตอนของชีวิต เหล่านี้มักมีการพ้อนรำเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมเสมอ แม้แต่การพ้อนรำในปัจจุบันก็เพื่อขับไล่โรคภัยให้ออกไปพ้นคนไข้ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าสังคมไทยในอดีตมีการพ้อนรำเป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรม

การตัดตนก่อนฝึกปฏิบัติท่ารำ

การตัดตน หมายถึง การบริหารร่างกายให้มีความอ่อนตัว แข็งแรง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม อบอุ่นร่างกาย ก่อนการฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ทำให้ท่ารำคงที่ มีระดับองศาที่ถูกต้อง ตามกระบวนการท่ารำทางนาฏศิลป์

1. เตรียมพร้อมร่างกาย

การเตรียมพร้อมร่างกายให้ได้สัดส่วนที่สวยงามตามหลักนาฏศิลป์ไทย ก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้สามารถรำได้งดงาม ซึ่งทำได้โดยการฝึกหัดอวัยวะของร่างกาย เช่น มือ แขน ขา เท้า เอว ไหล่ ในท่าทาง และการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องตามหลักวิชาการด้านนาฏศิลป์ไทยดังต่อไปนี้

1.1 การตัดมือ

การรำละครไทยมือจะต้องอ่อน นิ้วมือเรียวยาว และเรียงชิดติดกันทั้ง 4 นิ้ว โดยไม่มีช่องว่างให้ปลายนิ้วงอนเข้าหาลำแขน ส่วนข้อมือจะต้องหักเข้าหาลำแขนด้วย วิธีตัดแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ตัดนิ้วและตัดข้อมือ

ตัดนิ้ว ใช้มือข้างใดข้างหนึ่งจับมืออีกข้างหนึ่ง โดยรวบนิ้วทั้ง 4 ยกเว้น นิ้วหัวแม่มือให้ชิดกันแล้วค่อย ๆ โน้มนิ้วทั้ง 4 งอเข้าหาลำแขน

ตัดข้อมือ ตั้งข้อมือขึ้นใช้นิ้วหัวแม่มืออีกมือหนึ่ง กดตรงข้อมือของมือที่จะตัดแล้ว โน้มมือเข้าหาลำแขน

1.2 การตัดแขน

รำไทยนิยมให้แขนอ่อน เพราะเห็นว่าสวยงามดังในคำกลอนซึ่งเป็นบทเพลงดูดยายกึงไม้เงินทอง ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ที่รัชกาลที่ 4 ว่า

“มิ่งแม่นแขนอ่อน อ่อนแอ่นประหนึ่งวาด”

วิธีตัดแขนมี 2 วิธี คือ

1.2.1 นั่งชันเข่าข้างหนึ่ง เช่น ชันเข่าขวา ให้วางข้อศอกขวาตรงหัวเข่า แล้วกดปลายแขนลงเพื่อให้หัวเข่าตัดแขนให้อ่อน

1.2.2 ประสานมือทั้งสอง แล้วพลิกหลังมือเข้าหากัน วางแขนอยู่ระหว่างเข่าทั้งสองที่ชันขึ้นแล้วบีบเข่าเข้าหากันเพื่อดัดลำแขนช่วงกลางตรงข้อศอกให้ติดกัน

ข้อพึงระวัง เมื่อทำครั้งแรก ๆ ต้องค่อย ๆ บีบเข้าทีละน้อย เพื่อไม่ให้ข้อมือนิ้ว หรือแขนบาดเจ็บได้

1.3 การตัดขาและเท้า

รำไทยมีท่าที่จะต้องกระดกขา ทั้งกระดกหลัง และกระดกเสี้ยว (ข้าง) มากมาย การกระดกขาที่สวຍจะต้องถีบเข้าไปข้างหลัง หรือออกข้างให้มาก ขาช่วงล่างที่งอขึ้นจะต้องแนบชิดกับขาช่วงบน ข้อเท้าจะต้องหักลงให้ปลายเท้าชี้ลง

วิธีตัด จะนั่งหรือยืนตัดก็ได้ จะตัดตรงเข้าให้สามารถพับขาส่วนล่างหรือน่อง ขึ้นมาแนบขาส่วนบนให้ได้มากที่สุด โดยจะใช้มือช่วยเกี่ยวไว้ก็ได้ ประต้อมหักข้อเท้าลง จะต้องกระดกเท้าอยู่เป็นเวลานานประมาณ 3-5 นาที จึงเปลี่ยนข้างหรือมีอีกวิธีหนึ่งที่ใช้ตัดขาที่กระดกเสี้ยว โดยให้ยืนติดผนังและกระดกขึ้น จะใช้มือช่วยเกี่ยวหรือไม่ก็ได้เพื่อช่วยให้ขาที่กระดกมาอยู่ด้านข้างตัวได้มากขึ้น

1.4 ถองสะเอว

รำไทยมีการใช้สะเอวเข้า-ออก มากจำเป็นต้องมีการฝึกหัดถองสะเอว เพื่อจะใช้เอวได้อย่างถูกต้อง ถ้าไม่เช่นนั้นผู้ที่ทำไม่เป็นทำแล้วจะเหมือนการโยกตัวไปมาทำให้ตัวโคลงเคลง ไม่สวยงาม

วิธีถองสะเอว คือ การกระแทกข้อศอกเข้าที่เอว เช่น กระแทกข้อศอกขวาก็ต้องหลบเอว หรือยกเอวขวาเข้าไปด้วย ทำต่อเนื่องซ้ายขวาสลับกันตามจังหวะหน้าทับ ตูบ ทิง ทิง นับเป็น 1 จังหวะ ทำประมาณ 50-100 ครั้ง ในขณะเดียวกันจะต้องกระทบจังหวะทุกครั้งที่ถองเอว และลักคอก (มุสดี หลิมสกุล, 2537: 5 - 8)

2. วิธีฝึกตัดตน

การตัดตนก่อนการปฏิบัติทำรำเพลงต่าง ๆ ในที่นี้จะกล่าวถึงการตัดตนของตัวพระ และตัวนาง ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติ แบ่งออกเป็น การตัดตนทำนอง และทำยืน โดยมีวิธีปฏิบัติดังนี้

2.1 ทำนอง การฝึกตัดตนทำนอง ได้แก่ ทำนองของตัวพระ และตัวนาง การตัดส่วนมือ การตัดส่วนแขน การตัดส่วนหลัง การถองสะเอว และการกระดกเสี้ยว

2.1.1 ทำนั้งของตัวพระ และตัวนาง มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.1 : ทำนั้งของตัวพระ และตัวนาง

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำนารัตน, 2566

ตัวพระ : นั่งพับเพียบขาซ้ายอยู่ข้างหน้า ขาขวาอยู่ข้างหลัง เกร็งข้อเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง มือทั้ง 2 ข้าง เปิดปลายมือวางมือบนหัวเข่าทั้ง 2 ข้าง นั่งตัวตรง ศีรษะตั้งตรง

ตัวนาง : นั่งพับเพียบเท้าไปทางด้านขวาทั้ง 2 ข้าง โดยข้อเท้าขวาซ้อนอยู่บนข้อเท้าซ้าย นั่งก้นซ้าย ข้างเดียวให้เห็นปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง เกร็งเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง มือทั้ง 2 เปิดปลายมือ มือซ้ายวางหน้าขาบน มือซ้ายวางหน้าขาบริเวณปลายหัวเข่า กดเอวขวา เอียงศีรษะขวา

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนค้างท่าไว้ พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือ นับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ เมื่อปฏิบัติทำนั้งจากด้านขวาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติด้านซ้าย และนับออกเสียงจนครบห้าสิบครั้ง

2.1.2 การตัดมือซ้าย มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.2 : การตัดมือซ้าย

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สาราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : นั่งพับเพียบขาซ้ายอยู่หน้า ขาขวายู่ข้างหลัง เกร็งข้อเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง แขน ข้างวางที่หน้าขาซ้าย มือขวาจับปลายนิ้วมือซ้ายทั้งสี่ยกเว้นหัวแม่มือ พร้อมดันข้อมือไป ข้างหลัง ปฏิบัติข้างไว้ กดลำตัว และศีรษะลงทางด้านซ้าย ดันหลังตั้งตรง

ตัวนาง : นั่งพับเพียบเท้าไปทางด้านขวาทั้ง 2 ข้าง โดยข้อเท้าขวาซ้อนอยู่บนข้อเท้าซ้าย นั่งก้นซ้ายข้างเดียวให้เห็นปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง เกร็งเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง แขนข้างวางที่หน้าขาซ้าย มือขวาจับปลายนิ้วทั้งสี่ของมือซ้ายยกเว้นหัวแม่มือพร้อมดันข้อมือไปข้างหลัง ปฏิบัติข้างไว้ กดลำตัว และศีรษะลงทางด้านซ้าย ดันหลังตั้งตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนค้างท่าไว้ พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.1.3 การตัดมือขวา มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.3 : การตัดมือขวา

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : นั่งพับเพียบขวาอยู่ข้างหน้า ขาซ้ายอยู่ข้างหลัง เกร็งข้อเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง แขนขวาวางที่หน้าขาขวา มือซ้ายจับปลายนิ้วมือขวาทั้งสี่ ยกเว้นหัวแม่มือพร้อมดัน ข้อมือไปข้างหลัง ปฏิบัติข้างไว้ กดลำตัว และศีรษะลงทางด้านขวา ดันหลังตั้งตรง

ตัวนาง : นั่งพับเพียบเท้าไปทางด้านซ้ายทั้ง 2 ข้าง โดยข้อเท้าซ้ายซ้อนอยู่บนข้อเท้าขวา นั่งก้นขวาข้างเดียวให้เห็นปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง เกร็งเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง แขนขวาวางที่หน้าขาขวา มือซ้ายจับปลายนิ้วทั้งสี่ของมือขวายกเว้นนิ้วหัวแม่มือพร้อมดันข้อมือไปข้างหลัง ปฏิบัติข้างไว้ กดลำตัว และศีรษะลงทางด้านซ้าย ดันหลังตั้งตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียน ฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนค้างท่าไว้พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.1.4 การตัดมือและแขนซ้าย มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.4 : การตัดมือและแขนซ้าย

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : นั่งลงตั้งเข่าซ้ายขึ้น ขาขวาวางด้านใน นั่งก้นขวาข้างเดียว แขนซ้ายวางบนเข่าซ้าย มือขวาจับปลายนิ้วมือซ้ายทั้งสี่ ยกเว้นหัวแม่มือพร้อมดันข้อมือไปข้างหลัง กดลำแขนซ้ายลงให้แขน ตั้ง ตั้งศีรษะตรง ลำตัวตรง

ตัวนาง : นั่งลงตั้งเข่าซ้ายขึ้น ขาขวาวางด้านใน นั่งก้นขวาข้างเดียว แขนซ้ายวางบนเข่าซ้าย มือขวา จับปลายนิ้วมือซ้ายทั้งสี่ ยกเว้นหัวแม่มือพร้อมดันข้อมือไปข้างหลัง กดลำแขนซ้ายลงให้แขน ตั้ง ตั้งศีรษะตรง ลำตัวตั้งตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียน ฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทาง และองศาที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนค้างท่าไว้พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.1.5 การดัดมือและแขนขวา มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.5 : การดัดมือและแขนขวา

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : นั่งลงตั้งเข่าขวาขึ้น ขาซ้ายวางด้านใน นั่งก้นซ้ายข้างเดียว แขนขวาวางบนเข่าขวา มือซ้าย จับปลายนิ้วมือขวาทั้งสี่ ยกเว้นนิ้วหัวแม่มือพร้อมดันข้อมือไปข้างหลัง กดลำแขนขวา ลงให้ แขนตึง ตั้งศีรษะตรง ลำตัวตั้งตรง

ตัวนาง : นั่งลงตั้งเข่าขวาขึ้น ขาซ้ายวางด้านใน นั่งก้นซ้ายข้างเดียว แขนขวาวางบนเข่าขวา มือซ้าย จับปลายนิ้วมือขวาทั้งสี่ ยกเว้นนิ้วหัวแม่มือพร้อมดันข้อมือไปข้างหลัง กดลำแขนขวาลง ให้แขน ตึง ปฏิบัติข้างไว้ ตั้งศีรษะ ลำตัวตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนค้างท่าไว้ พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.1.6 การดัดลำตัวและแขนขา มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.6 : การดัดลำตัวและแขนขา

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : นิ่งพับเพียบขาซ้ายอยู่ข้างหน้า ขาขวาอยู่ข้างหลัง เกร็งข้อเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง ยกแขนขวาขึ้นส่งแขนซ้ายไปข้างหลังให้มือทั้งสองประสานกันด้านหลัง ปฏิบัติข้างไว้ ศีรษะตรง ดันหลังตรง

ตัวนาง : นิ่งพับเพียบเท้าไปทางด้านขวาทั้ง 2 ข้าง โดยข้อเท้าขวาซ้อนอยู่บนข้อเท้าซ้าย นิ่งก้นซ้าย ข้างเดียวให้เห็นปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง เกร็งเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง ยกแขนขวาขึ้นส่งแขนซ้ายไปข้างหลังให้มือทั้งสองประสานกันด้านหลังปฏิบัติข้างไว้ ศีรษะตรง ดันหลังตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนค้างท่าไว้ พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.1.7 การดัดลำตัวและแขนขวา (ด้านหลัง) มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.7 : การดัดลำตัวและแขนขวา (ด้านหลัง)

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : นั่งพับเพียบขาซ้ายอยู่ข้างหน้า ขาขวาอยู่ข้างหลัง เกร็งข้อเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง ยกแขนขวาขึ้นส่งแขนซ้ายไปข้างหลังให้มือทั้งสองประสานกันด้านหลัง ปฏิบัติข้างไว้ และ ศีรษะตรง หลังตรง

ตัวนาง : นั่งพับเพียบเท้าไปทางด้านขวาทั้ง 2 ข้าง โดยข้อเท้าขวาซ้อนอยู่บนข้อเท้าซ้าย นั่งก้นซ้ายข้างเดียวให้เห็นปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง เกร็งเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง ยกแขนขวา ขึ้นส่งแขนซ้ายไปข้างหลังให้มือทั้งสองประสานกันด้านหลังปฏิบัติข้างไว้ ศีรษะตรง หลังตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนค้างท่าไว้ พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.1.8 การดัดลำตัวและแขนซ้าย มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.8 : การดัดลำตัวและแขนซ้าย

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : นั่งพับเพียบขาขวาอยู่ข้างหน้า ขาซ้ายอยู่ข้างหลัง เกร็งข้อเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง ยกแขนซ้ายขึ้นส่งแขนขวาไปข้างหลังให้มือทั้งสองประสานกันด้านหลัง ปฏิบัติข้างไว้ และ ศีรษะตรง ดันหลังตรง

ตัวนาง : นั่งพับเพียบเท้าไปทางด้านซ้ายทั้ง 2 ข้าง โดยข้อเท้าซ้ายซ้อนอยู่บนข้อเท้าขวา นั่งก้นขวา ข้างเดียวให้เห็นปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง เกร็งเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง ยกแขนซ้ายขึ้นส่งแขนขวาไปข้างหลังให้มือทั้งสองประสานกันด้านหลัง ปฏิบัติข้างไว้ ศีรษะตรง ดันหลังตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนค้างท่าไว้ พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.1.9 การดัดลำตัวและแขนซ้าย (ด้านหลัง) มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.9 : การดัดลำตัวและแขนซ้าย (ด้านหลัง)

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : นั่งพับเพียบขาขวาอยู่ข้างหน้า ขาซ้ายอยู่ข้างหลัง เกร็งข้อเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง ยกแขนซ้ายขึ้นส่งแขนขวาไปข้างหลังให้มือทั้งสองประสานกันด้านหลัง ปฏิบัติข้างไว้ ศีรษะตรง หลังตรง

ตัวนาง : นั่งพับเพียบเท้าไปทางด้านซ้ายทั้ง 2 ข้าง โดยข้อเท้าซ้ายซ้อนอยู่บนข้อเท้าขวานั่งก้นขวา ข้างเดียวให้เห็นปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง เกร็งเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง ยกแขนซ้ายขึ้นส่งแขนขวาไปข้างหลังให้มือทั้งสองประสานกันด้านหลังปฏิบัติข้างไว้ ศีรษะตรง หลังตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนค้างท่าไว้พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.1.10 การตัดมือและแขน มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.10 : การตัดมือและแขน

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : นั่งลงตั้งเข่าขึ้นทั้ง 2 ข้าง นำมือทั้งสองประสานกันตำแหน่งระหว่างเข่า และเหยียดแขนตรง เกร็งขาทั้งสองข้างบีบลำแขนให้ชิดกันมากที่สุด ปฏิบัติข้างไว้ ศีรษะตรง ลำตัวตั้งตรง

ตัวนาง : นั่งลงตั้งเข่าขึ้นทั้ง 2 ข้าง นำมือทั้งสองประสานกันตำแหน่งระหว่างเข่า และเหยียดแขนตรง เกร็งขาทั้งสองข้างบีบลำแขนให้ชิดกันมากที่สุด ปฏิบัติข้างไว้ ศีรษะ ลำตัวตั้งตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนค้างท่าไว้พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง สองสอง สามสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.1.12 การดัดแขน และลำตัว ท่าที่ 2 มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.12 : การดัดแขนและลำตัว (ด้านหน้า) ท่าที่ 2

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : ปฏิบัติต่อเนื่องจากการนั่งขัดสมาธิเพชร โดยยกกันขึ้นมาข้างหน้า วางมือทั้งสองที่พื้นลำแขนชิดกัน และตึงแขนปฏิบัติข้างไว้ ศีรษะตรง ลำตัวยืดตรง เงยหน้าขึ้น

ตัวนาง : ปฏิบัติต่อเนื่องจากการนั่งขัดสมาธิเพชร โดยยกกันขึ้นมาข้างหน้า วางมือทั้งสองที่พื้นลำแขนชิดกัน และตึงแขน ปฏิบัติข้างไว้ ศีรษะตรง ลำตัวยืดตรง เงยหน้าขึ้น

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนค้างท่าไว้พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

ดังนี้

2.1.13 การตัดแขน และลำตัว ท่าที่ 2 (ด้านข้าง) มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ

ภาพประกอบที่ 2.13 : การตัดแขนและลำตัว ท่าที่ 2 (ด้านข้าง)

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : ปฏิบัติต่อเนื่องจากการนั่งขัดสมาธิเพชร โดยยกกันขึ้นมาจากหน้าวางมือทั้งสองกับพื้นลำแขนชิดกันและตึงแขน ปฏิบัติข้างไว้ ศีรษะตรง ลำตัวยืดตรง เงยหน้าขึ้น

ตัวนาง : ปฏิบัติต่อเนื่องจากการนั่งขัดสมาธิเพชร โดยยกกันขึ้นมาจากหน้าวางมือทั้งสองกับพื้นลำแขนชิดกันและตึงแขน ปฏิบัติข้างไว้ ศีรษะตรง ลำตัวยืดตรง เงยหน้าขึ้น

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนค้างท่าไว้พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.1.14 ท่าทองสะเอวลักคอก มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.14 : ท่าทองสะเอวลักคอก

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : นั่งท่าเทพบุตร เปิดเข่าออก กำมือทั้งสองข้างหลวม ๆ กระทบกัน ทองสะเอว โดยศอกข้าง ขวาชิดลำตัว กดไหล่ซ้ายลงลักคอกไปทางขวา กระทบกันปฏิบัติทั้งหมดอีกครั้งทางด้านซ้าย ผู้ปฏิบัติร้องให้จังหวะ ตูบ ทิง ทิง ปฏิบัติทั้งหมด 50 ครั้ง

ตัวนาง : นั่งท่าเทพบุตร หักเข่าชิดกัน กำมือทั้งสองข้างหลวม ๆ กระทบกันทองสะเอว โดยศอกข้างขวา ชิดลำตัว กดไหล่ซ้ายลงลักคอกไปทางขวา กระทบกันปฏิบัติทั้งหมดอีกครั้งทางด้านซ้าย ผู้ปฏิบัติร้องให้จังหวะ ตูบ ทิง ทิง ปฏิบัติทั้งหมด 50 ครั้ง

ข้อควรปฏิบัติ : ก่อนเปลี่ยนข้างให้กระทบกันเสมอ

2.1.15 ท่ากระดกเสี้ยวข้างซ้าย มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.15 : ท่ากระดกเสี้ยวข้างซ้าย

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : นั่งท่าเทพบุตร เปิดเข่าออกกระดกเสี้ยวขวาซ้าย ยกขาให้ชิดลำตัวมากที่สุด หักปลายเท้าลง มือขวาดึงวงบนระดับแฉีรษะ มือซ้ายจับหางยักข้อมือเข้าหาลำตัวดึงข้อเข้าเข้า หาลำตัว เอียงศีรษะซ้าย

ตัวนาง : นั่งท่าเทพบุตร เปิดเข่าออกกระดกเสี้ยวขวาซ้าย ยกขาให้ชิดลำตัวมากที่สุด หักปลายเท้าลง มือขวาดึงวงบนระดับหางคิ้ว มือซ้ายจับหางยักข้อมือเข้าหาลำตัวดึงข้อเข้าเข้า หาลำตัว เอียงศีรษะซ้าย

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียน ฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทาง และองศาที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนค้างท่าไว้พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.1.16 ท่ากระดกเสี้ยวข้างขวา มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.16 : ท่ากระดกเสี้ยวข้างขวา

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : นั่งท่าเทพบุตร เปิดเข่าออกกระดกเสี้ยวขวาขวา ยกขาให้ชิดลำตัวมากที่สุด หักปลายเท้าลง มือซ้ายตั้งวางบนระดับง่าศรุษะ มือขวาจับหางยักข้อมือเข้าหาลำตัวดึงข้อเข้าเข้า หาลำตัว เอียงศรุษะขวา

ตัวนาง : นั่งท่าเทพบุตร เปิดเข่าออกกระดกเสี้ยวขวาขวา ยกขาให้ชิดลำตัวมากที่สุด หักปลายเท้าลง มือซ้ายตั้งวางบนระดับหางคิ้ว มือขวาจับหางยักข้อมือเข้าหาลำตัวดึงข้อเข้าเข้า หาลำตัว เอียงศรุษะขวา

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียน ฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนค้างท่าไว้พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.2 ทำยืน การฝึกตัดตนทำยืนของตัวพระและตัวนาง ได้แก่ ทำยืน การประเท้า การยกเท้า การก้าวหน้า การกระทุ้งเท้า การกระดกเท้า และการก้าวข้าง

2.2.1 ทำยืนตัวพระ และตัวนาง มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.17 : ทำยืนตัวพระและตัวนาง

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : เท้าขวายืนปลายเท้าเฉียงไปทางด้านขวา เท้าซ้ายเปิดจุมูกเท้าเหยียดเท้าตั้ง มือขวาเท้า สะเอวได้เข็มขัด มือซ้ายวางที่หน้าขาซ้าย เปิดปลายมือทั้งสองข้าง เอียงศีรษะขวาเล็กน้อย

ตัวนาง : เท้าขวายืนปลายเท้าเฉียงไปทางด้านขวา เท้าซ้ายเปิดจุมูกเท้าเหลื่อมเท้าเล็กน้อย มือขวาจับ หงายระดับชายพก มือซ้ายวางที่หน้าขาซ้ายเปิดปลายมือ เอียงศีรษะขวาซ้าย

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้องให้ผู้เรียนค้างท่าไว้ พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.2.2 ประเท้าและยกขาซ้าย มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.18 : ประเท้าซ้ายและยกขาซ้าย

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน, 2566

ตัวพระ : เท้าขวายืนปลายเท้าเฉียงไปทางด้านขวา เท้าซ้ายเปิดจุมูกเท้า กระทบจุมูกเท้ากับพื้นและ ยกขาซ้ายขึ้น เปิดเท้าซ้ายออกด้านข้าง ย่อขาลง มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ตัวนาง : เท้าขวายืนปลายเท้าเฉียงไปทางด้านขวา เท้าซ้ายเปิดจุมูกเท้า กระทบจุมูกเท้ากับพื้นและ ยกขาซ้ายขึ้น ย่อขาลง มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้องให้ผู้เรียนค้างท่าไว้พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.2.3 ก้าวหน้า (เท้าซ้าย) มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.19 : ก้าวหน้า (เท้าซ้าย)

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน, 2566

ตัวพระ : ปฏิบัติท่ายกขาซ้ายค้างไว้ ห่มเชือก้าวขาซ้ายมาข้างหน้ากันเข่า น้ำหนักอยู่ที่เท้าหน้า เปิดส้นเท้าขวาย่อขาลง มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ตัวนาง : ปฏิบัติท่ายกขาซ้ายค้างไว้ ห่มเชือก้าวขาซ้ายมาข้างหน้า น้ำหนักอยู่ที่เท้าหน้า เปิดส้นเท้าขวา ย่อขาลง มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองค์ที่ถูกต้องให้ผู้เรียนค้างท่าไว้ พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.2.4 กระดกเท้าขวา มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.20 : กระดกเท้าขวา

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : ปฏิบัติก้าวหน้าเท้าซ้ายค้างไว้ ยึดลำตัวและขา จากนั้นย่อขาลง ใช้จมูกเท้าขวากระทบพื้น และยกขาขวาขึ้นดันส้นเท้าให้ชิดกันมากที่สุด มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ตัวนาง : ปฏิบัติก้าวหน้าเท้าซ้ายค้างไว้ ยึดลำตัวและขา จากนั้นย่อขาลงใช้จมูกเท้าขวากระทบพื้น และยกขาขวาขึ้นดันส้นเท้าให้ชิดกันมากที่สุด มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้องให้ผู้เรียนค้างท่าไว้พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.2.5 กระดกเท้าขวา มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.21 : กระดกเท้าขวา

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : ปฏิบัติก้าวหน้าเท้าซ้ายค้างไว้ ยึดลำตัวและขา จากนั้นย่อขาลงใช้จมูกเท้าขวา กระแทบพื้นและยกขาขวาขึ้นดันส้นเท้าให้ชิดกันมากที่สุด มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสอง ข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ตัวนาง : ปฏิบัติก้าวหน้าเท้าซ้ายค้างไว้ ยึดลำตัวและขา จากนั้นย่อขาลงใช้จมูกเท้าขวา กระแทบพื้นและยกขาขวาขึ้นดันส้นเท้าให้ชิดกันมากที่สุด มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสอง ข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้องให้ผู้เรียนค้างท่าไว้ พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.2.6 ก้าวข้างเท้าขวา มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.22 : ก้าวข้างเท้าขวา

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : ปฏิบัติยกหน้าเท้าขวาค้างไว้ ห่มเช่า ก้าวเท้าขวาเหลื่อมไปทางขวา เปิดหน้าขาไปด้านข้างกันเช่า เท้าซ้ายอยู่ด้านหลังเฉียงปลายเท้าไปทางซ้าย ย่อลำตัวและขาลง มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง เอียงศีรษะซ้าย

ตัวนาง : ปฏิบัติยกหน้าเท้าขวาค้างไว้ ห่มเช่า ก้าวเท้าขวานานพื้น เปิดหน้าขาไปด้านข้าง ขาซ้ายหลบเช่า ย่อลำตัวและขาลง มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง เอียงศีรษะซ้าย

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้องให้ผู้เรียนค้างท่าไว้พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.2.7 ประเท้าและยกขาขวา มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.23 : ประเท้าขวาและยกขาขวา

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : เท้าซ้ายยืนปลายเท้าเฉียงไปทางด้านซ้าย เท้าขวาเปิดจุมูกเท้า กระทบจุมูกเท้ากับพื้นและยกขาขวาขึ้นเปิดเข่าออกด้านข้าง ย่อขาลง มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ตัวนาง : เท้าซ้ายยืนปลายเท้าเฉียงไปทางด้านซ้าย เท้าซ้ายเปิดจุมูกเท้า กระทบจุมูกเท้ากับพื้นและยกขาขวาขึ้น ย่อขาลง มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้องให้ผู้เรียนค้างท่าไว้พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.2.8 ก้าวหน้า (เท้าขวา) มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.24 : ก้าวหน้า (เท้าขวา)

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำนวณรัตน์, 2566

ตัวพระ : ปฏิบัติท่ายกขาขวาค้างไว้ ห่มเชือก้าวขาขวามาข้างหน้ากันเข่า น้ำหนักอยู่ที่เท้าหน้า เปิดส้นเท้าซ้าย ย่อขาลง มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ตัวนาง : ปฏิบัติท่ายกขาขวาค้างไว้ ห่มเชือก้าวขาขวามาข้างหน้า น้ำหนักอยู่ที่เท้าหน้า เปิดส้นเท้าซ้าย ย่อขาลง มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้องให้ผู้เรียนค้างท่าไว้พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.2.9 กระดกเท้าซ้าย มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.25 : กระดกเท้าซ้าย

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : ปฏิบัติก้าวนำเท้าขวาค้างไว้ ยึดลำตัวและขา จากนั้นย่อขาลงใช้จมูกเท้าซ้าย กระแทบพื้นและยกขาซ้ายขึ้นดันส้นเท้าให้ชิดกันมากที่สุด มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ตัวนาง : ปฏิบัติก้าวนำเท้าขวาค้างไว้ ยึดลำตัวและขา จากนั้นย่อขาลงใช้จมูกเท้าซ้าย กระแทบพื้น และยกขาซ้ายขึ้นดันส้นเท้าให้ชิดกันมากที่สุด มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้องให้ผู้เรียนค้างท่าไว้ พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.2.10 กระดกเท้าซ้าย มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.26 : กระดกเท้าซ้าย

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน, 2566

ตัวพระ : ปฏิบัติก้าวนำเท้าขวาค้างไว้ ยึดลำตัวและขา จากนั้นย่อขาลงใช้จมูกเท้าซ้าย กระแทบพื้นและยกขาซ้ายขึ้นดันส้นเท้าให้ชิดกันมากที่สุด มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ตัวนาง : ปฏิบัติก้าวนำเท้าขวาค้างไว้ ยึดลำตัวและขา จากนั้นย่อขาลงใช้จมูกเท้าซ้าย กระแทบพื้นและยกขาซ้ายขึ้นดันส้นเท้าให้ชิดกันมากที่สุด มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง หน้าตรง หลังตั้งตรง

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้องให้ผู้เรียนค้างท่าไว้ พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

2.2.11 ก้าวข้างเท้าซ้าย มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.27 : ก้าวข้างเท้าซ้าย

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : ปฏิบัติยกหน้าเท้าซ้ายค้างไว้ ห่มเช่า ก้าวเท้าซ้ายเหลื่อมไปทางขวา เปิดหน้าขาไปด้านข้างกันเช่า เท้าขวาอยู่ด้านหลังเฉียงปลายเท้าไปทางขวา ย่อลำตัวและขาลง มือทั้งสองเท้ามือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง เอียงศีรษะขวา

ตัวนาง : ปฏิบัติยกหน้าเท้าซ้ายค้างไว้ ห่มเช่า ก้าวเท้าซ้ายขนานพื้น เปิดหน้าขาไปด้านข้าง ขาขวาหลบเช่า ย่อลำตัวและขาลง มือทั้งสองเท้าสะเอว เปิดปลายมือทั้งสองข้าง เอียงศีรษะขวา

ข้อควรปฏิบัติ : เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติอยู่ในท่าทางและองศาที่ถูกต้องให้ผู้เรียนค้างท่าไว้พร้อมนับออกเสียง 50 ครั้ง คือนับหนึ่งสองหนึ่ง หนึ่งสองสอง หนึ่งสองสาม จนถึงหนึ่งสองห้าสิบ

สรุป

การตัดตนก่อนฝึกปฏิบัติท่ารำ การตัดตน หมายถึง การบริหารร่างกายให้มีความอ่อนตัว แข็งแรง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม อบอุ่นร่างกาย ก่อนการฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ทำให้ท่ารำ คบที่มีระดับองศาที่ถูกต้องตามกระบวนการท่ารำทางนาฏศิลป์ ซึ่งทำได้โดยการฝึกหัดอวัยวะของ ร่างกาย เช่น มือ แขน ขา เท้า เอว ไหล่ ในท่าทาง และการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องตามหลักทางด้าน นาฏศิลป์ไทย การปฏิบัติฝึกตัดตน แบ่งออกเป็น การตัดตนทำนั่งและทำยืน การฝึกตัดตนทำนั่งของ ตัวพระและตัวนาง ได้แก่ ท่านั่ง การตัดส่วนมือ การตัดส่วนแขน การตัดส่วนหลัง การถองสะเอว และการกระดกเสี้ยว การปฏิบัติฝึกตัดตนทำยืนของตัวพระ และตัวนาง ได้แก่ ท่ายืน การประะเท้า การยกเท้า การก้าวหน้า การกระทุ้งเท้า การกระดกเท้า และการก้าวข้าง การปฏิบัติฝึกตัดตนควร ฝึกปฏิบัติก่อนปฏิบัติท่ารำเสมอ เพื่อให้ร่างกายมีการเตรียมความพร้อม มีการยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อ ก่อนปฏิบัติท่ารำ ได้อย่างถูกต้อง และสวยงาม

ใบงานที่ 1.1

ข้อคิดจากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน
2. หลังชมวีดิทัศน์ทำรำพื้นฐาน แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่กำหนด พร้อมส่งตัวแทนเสนอข้อคิด ทั้งนี้เน้นการนำเสนอที่กระชับและไม่ซับซ้อนกับกลุ่มที่ได้เสนอไปแล้ว

ประเด็นการอภิปราย

1. จากการชมวีดิทัศน์ทำรำพื้นฐาน นักเรียนเห็นว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระที่ 3 นาฏศิลป์ที่เหมาะสมกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นอย่างไร
2. นักเรียนได้ข้อคิด ข้อเรียนรู้ที่จะนำไปพัฒนาการเรียนวิชานาฏศิลป์ของตนเองอย่างไร

ใบงานที่ 1.2

ข้อคิดจากการศึกษาความหมาย และความสำคัญของนาฏศิลป์

คำชี้แจง

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นต่อไปนี้ แล้วสรุปลงในใบงาน

ประเด็นการอภิปรายความหมาย และความสำคัญของนาฏศิลป์

1. นาฏศิลป์ มีความหมายว่าอย่างไร
2. นาฏศิลป์ มีความสำคัญอย่างไรบ้าง
3. ปัญหาของการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์มีอะไรบ้าง

ใบงานที่ 1.3
ประเมินตนเองเกี่ยวกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551
สาระที่ 3 นาฏศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนประเมินตนเองดังต่อไปนี้

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ดีมาก

ระดับ 4 หมายถึง ดี

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง พอใช้

ระดับ 1 หมายถึง ปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับ				
	5	4	3	2	1
1. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจการแสดงออกทางนาฏศิลป์					
2. ท่านเข้าใจการเคลื่อนไหวลักษณะต่าง ๆ ทางนาฏศิลป์					
3. ท่านสามารถใช้ภาษาท่าทางและการประดิษฐ์ท่าทางประกอบได้					
4. ท่านสามารถบอกสิ่งที่ตนเองชอบ จากการดูหรือร่วมการแสดง					
5. ท่านสามารถระบุวิธีการพื้นฐานทางนาฏศิลป์ได้					
6. ท่านสามารถบรรยายองค์ประกอบนาฏศิลป์ได้					
7. ท่านมีความรู้ในการแสดงท่าทางประกอบเพลง					
8. ท่านสามารถเปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ ได้					
9. ท่านสามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการชมการแสดง					
10. ท่านสามารถออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์การแสดง อย่างง่าย					

ผลสรุปการประเมินตนเอง

.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยที่ 2

หลักการและแนวคิดของการมีส่วนร่วม

เวลา 6 ชั่วโมง

1. แนวคิด

การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดำเนินการในทุกขั้นตอน โดยนำไปใช้ในกระบวนการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ทั้งด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.2 เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญต่อบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

2.3 เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

2.4 เพื่อให้นักเรียนตระหนักและแสดงออกถึงพฤติกรรมบ่งชี้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

3. กิจกรรม

3.1 การวิเคราะห์

3.1.1 ครู แนะนำการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน แล้วสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหา ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อลงข้อสรุปถึงความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

3.1.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ร่วมกันศึกษาความหมาย ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ใบความรู้ที่ 2.2)

3.2 การออกแบบ

3.2.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลการวิเคราะห์ ในใบงานที่ 2.1-2.3 เพื่อจัดลำดับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้เหมาะสมกับตนเอง

3.2.1 ให้นักเรียนสรุปข้อเรียนรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อนำมาออกแบบสื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

3.3 การพัฒนา

3.3.1 ครูนำอภิปรายบทบาทของนักเรียนในการมีส่วนร่วมการพัฒนาสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้อย่างไรบ้าง โดยแจกบัตรความคิดให้นักเรียนเขียนลงกระดาษแล้วนำมาติดบนป้ายนิเทศร่วมกัน

3.3.2 สรุปผลอภิปรายจากบัตรความคิดร่วมกัน

3.4 การนำไปใช้

3.4.1 ให้นักเรียนประเมินการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาของตนเองตามใบงานที่ 2.1-2.3

3.5 การประเมิน

ครูนำอภิปรายเพื่อให้นักเรียนร่วมกันประเมินข้อดีและข้อที่ควรพัฒนาตามประเด็นดังนี้

3.5.1 บทบาทของครูและนักเรียนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามแนวคิดการมีส่วนร่วม

3.5.2 การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน กิจกรรม โครงการ ในรายวิชานาฏศิลป์ของโรงเรียนในปัจจุบันควรปรับปรุงพัฒนาอย่างไร

4. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

4.1 ใบความรู้ที่ 2.1 การมีส่วนร่วม

4.2 ใบความรู้ที่ 2.2 ความหมาย และหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

4.3 แบบประเมินตนเองของนักเรียน

4.4 ใบงานที่ 2.1-2.3

5. การประเมินผลการจัดกิจกรรม

5.1 สังเกตความสนใจและพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน ตอบทบาทในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

5.2 ประเมินจากแนวคิด ความคิดเห็น ผลการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ใบความรู้ที่ 2.1

การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977: 6) ได้กล่าวว่า กระบวนการของการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1) การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริงซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2) การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3) การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น กลุ่มสตรีหรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการคัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจในองค์กร

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

2.1) การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะให้ความช่วยเหลือ

2.2) การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and Coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรม ผู้ที่จะเข้าปฏิบัติในโครงการหรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

2.3) การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการ

ให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญแต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย

3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

3.1) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้านทรัพย์สิน (Material Benefits) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิตการเกิดระบบน้ำประปา

3.3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง พลังอำนาจทางการเมือง ความคุ้มค่าของผลประโยชน์

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

4.1) มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการประเมิน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ หมายถึง การที่ประชาชนกำหนดว่าจะประเมินอะไร เช่น ความพอเพียง ความพึงพอใจ ประสิทธิภาพ และยุติธรรม

4.2) มีส่วนร่วมการกำหนดขั้นตอนในกระบวนการประเมินผลขั้นนี้ หมายถึง กำหนดว่าจะประเมินตัวบ่งชี้กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบหรือประเมินทุกขั้นตอนของกระบวนการ

4.3) มีส่วนร่วมในกระบวนการการบริหาร การติดตาม และประเมินผลขั้นตอนนี้ คือ การร่วมปฏิบัติการประเมินผล

ระดับของการมีส่วนร่วม

การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน สิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญหรือคำนึงถึง คือ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากจะนำไปสู่การกำหนดทิศทางการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่สะท้อนถึงบทบาทและอิทธิพลของประชาชน โดยยิ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนสูงมากเท่าใด บทบาทของประชาชนและการอุทิศตัวของประชาชนในกิจกรรมที่เข้ามามีส่วนร่วมก็ยิ่งสูงมากขึ้นเท่านั้น และบทบาทภาครัฐก็จะน้อยลงตามไปด้วยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางวิชาการมีหลากหลายตัวแบบ ในที่นี้ใช้ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล (International Association for Public Participation -IAP2)

เรียกว่า Public Participation Spectrum โดยประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน 5 ระดับ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร), 2560: 13-15)

1) ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ทันสมัย และประชาชนสามารถเข้าถึงได้ เป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุด แต่ถือว่าเป็นขั้นพื้นฐานและมีความสำคัญมาก ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้อยู่ในลักษณะการให้ข้อมูลทางเดียวจากภาครัฐสู่ประชาชน

2) ระดับที่ 2 การปรึกษาหารือ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการ/การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐอย่างอิสระและเป็นระบบ โดยหน่วยงานภาครัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น และประเด็นที่ประชาชนเป็นห่วงไปประกอบเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย หรือพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงาน และประกอบการตัดสินใจ

3) ระดับที่ 3 การเข้ามามีบทบาท เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนงานโครงการ และวิธีการปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่จัดระบบ อำนาจความสะดวก ยอมรับการเสนอแนะและการตัดสินใจร่วมกับภาคประชาชน การมีส่วนร่วมระดับนี้มักดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วม

4) ระดับที่ 4 ความร่วมมือ เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจตั้งแต่การระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทางการแก้ไข รวมทั้งการเป็นภาคีเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้น การมีส่วนร่วมในระดับนี้ คือ การสัญญาากับประชาชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่า เราจะร่วมงานกับประชาชนเพื่อได้ข้อเสนอแนะและแนวความคิดใหม่ รวมทั้งนำข้อเสนอแนะของประชาชนมาเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจที่ค่อนข้างสูง รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน เป็นต้น

5) ระดับที่ 5 การเสริมอำนาจประชาชน เป็นระดับที่บทบาทของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงสุด เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นผู้ตัดสินใจ โดยหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการตามการตัดสินใจของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงสุดนี้ เน้นให้ประชาชนมีบทบาทในการบริหารจัดการ โดยเป็นผู้ดำเนินการกิจและภาครัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้ ได้แก่ การลงประชามติ หรือสภาเมือง

ใบความรู้ที่ 2.2

ความหมาย หลักการสำคัญ และหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ความหมายของการเรียนแบบมีส่วนร่วม

Arnstien (1969) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่มีบทบาทอะไรเลย ย่อมไม่ได้ผลการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุม กิจกรรมนั้นได้ จึงจะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

Berkley (1975) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้ามามี ส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้

William Erwin (1976) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วน เกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

Cohen & Uphoff (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วน เกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร
- 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ
- 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
- 4) การมีส่วนร่วม ในการประเมินผลโครงการ

United Nations (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมี พลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการ จัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

Putti (1987) การมีส่วนร่วม หมายถึง พื้นฐานของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้การ บริหารจัดการมีลักษณะกว้าง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานใน ระดับล่างขององค์กร

ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ (2550) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุก ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของ สมาชิกไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผล ร่วมกัน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางาน ในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้น

สัญญา เคนาภูมิ (2551) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่

พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

จากทฤษฎีการมีส่วนร่วมที่กล่าวมาข้างต้นนั้น หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลต่าง ๆ ของทุกภาคส่วนร่วมมือกันในการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน โดยเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางาน โดยอาศัยความเชี่ยวชาญความถนัดของแต่ละบุคคล ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นำไปสู่การพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หลักการสำคัญของ (participatory learning)

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้สอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม มีลักษณะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

- 1) เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน
- 2) ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) คือ ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมตลอดเวลา ไม่ได้นั่งฟังการบรรยายอย่างเดียว
- 3) มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยตนเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
- 4) ปฏิสัมพันธ์ที่มีทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่าง กว้างขวาง

5) อาศัยการสื่อสารทุกรูปแบบ เช่น การพูด หรือการเขียน การวาดรูป การแสดง บทบาทสมมติ ซึ่งเอื้ออำนวยให้เกิดการแลกเปลี่ยน การวิเคราะห์ และสังเคราะห์การเรียนรู้

องค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

Kolb (1984 อ้างถึงในกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2544 : 14 -16) ได้กล่าวถึง วงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนควรมีทักษะการเรียนรู้ ทั้ง 4 องค์ประกอบ แม้บางคนจะชอบ/ถนัด หรือ มีบางองค์ประกอบมากกว่า เช่น เคยมีประสบการณ์จริง แต่ถ้าไม่ชอบแสดงความคิดเห็นหรือไม่นำประสบการณ์มาร่วมอภิปราย ผู้เรียนนั้นจะขาดการมีทักษะในองค์ประกอบอื่น

ฉะนั้น ผู้เรียนควรมีทิศทางการเรียนรู้ทุกด้าน และควรมีพัฒนาการเรียนรู้ให้ครบทั้งวงจร หรือทั้ง 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ประสบการณ์ (experience) ในการฝึกอบรมเนื้อหาที่ใช้ในการให้ความรู้ หรือนำไปสู่การสอนทักษะต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่มีประสบการณ์มาก่อนแล้ว เช่น ฝึกอบรมเกี่ยวกับการประเมินโครงการให้แก่นักวิชาการ จะเห็นได้ว่าผู้เรียน คือ นักวิชาการ จะมีประสบการณ์เกี่ยวกับการประเมินในกิจกรรมอื่น ๆ มาก่อน ซึ่งนำมาใช้ในการอบรมครั้งนี้ได้ องค์ประกอบที่เป็นประสบการณ์นี้ ผู้สอนจะพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนซึ่งมีประสบการณ์ดังที่กล่าว แล้ว ได้ดึงประสบการณ์ของตัวเองออกมาใช้ในการเรียนรู้ และสามารถแบ่งปันประสบการณ์ของตนเองที่มีให้แก่เพื่อน ๆ ที่อาจมีประสบการณ์ที่เหมือน หรือต่างไปจากตนเองได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับการใช้ กระบวนการกลุ่มของผู้สอน การที่ผู้สอนพยายามให้ผู้เรียนได้ดึงประสบการณ์มาใช้ในการอบรมจะทำให้เกิดประโยชน์ทั้งผู้สอน และผู้เรียน ดังนี้

ผู้เรียน การที่ผู้เรียนได้ดึงประสบการณ์ของตัวเองออกมานำเสนอร่วมกับเพื่อน ๆ จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกได้ว่าตัวเองได้มีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง มีความสำคัญที่มีคนฟัง เรื่องราวของตนเอง และได้มีโอกาสรับรู้เรื่องของคนอื่น ซึ่งจะทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น ทำให้ สัมพันธภาพในกลุ่มผู้เรียนเป็นไปด้วยดี ผู้สอนไม่ต้องเสียเวลา ในการอธิบาย หรือยกตัวอย่างให้ผู้เรียนฟัง เพียงแต่ใช้เวลาเล็กน้อยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เล่าประสบการณ์ของตนเอง ผู้สอนอาจใช้ใบ ชี้แจงกำหนดกิจกรรมของผู้เรียนในการนำเสนอประสบการณ์ ในกรณีที่ผู้เรียนไม่มีประสบการณ์ในเรื่องที่จะสอนหรือมีน้อย ผู้สอนอาจจะยกกรณีตัวอย่าง หรือสถานการณ์ก็ได้

2. การสะท้อน และอภิปราย (reflection and discussion) เป็นองค์ประกอบ สำคัญที่ผู้เรียนจะได้แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกของตนเองแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดประเด็นการ วิเคราะห์ วิจาร์ณ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ถึงความคิด ความรู้สึก ของคนอื่นที่ต่างไปจากตนเองจะช่วยให้เกิด การเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้น และผลของการสะท้อน ความคิดเห็น หรือการอภิปรายจะทำให้ได้ข้อสรุปที่หลากหลาย หรือมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ขณะทำกลุ่มผู้เรียนจะได้เรียนรู้ถึงการทำงานเป็นทีม บทบาทของสมาชิกที่ดี ที่จะทำให้ งานสำเร็จ การควบคุมตนเอง และการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น องค์ประกอบนี้ จะช่วยทำให้ ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งด้านความรู้ และเจตคติ ในเรื่องที่อภิปราย การที่ผู้เรียนจะอภิปราย หรือแสดง ความคิดเห็นได้มากน้อยแค่ไหน เป็นไปตามเนื้อหาที่จะสอนหรือไม่ ขึ้นอยู่กับงานที่ผู้สอน จัดเตรียม ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นอภิปราย หรือตารางการวิเคราะห์เพื่อให้ผู้เรียนทำได้สำเร็จ

3. ความคิดรวบยอด (concept) เป็นองค์ประกอบที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา หรือเป็นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (knowledge) เกิดได้หลายทาง เช่น จากการบรรยายของผู้สอน การมอบหมายงานให้อ่านจากเอกสาร ตำรา หรือได้จากการสะท้อนความคิดเห็น และอภิปรายในองค์ประกอบที่ 2 โดยผู้สอนอาจจะสรุปความคิดรวบยอดให้จากการอภิปราย และการนำเสนอของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ผู้เรียนจะเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด ซึ่งความคิดรวบยอดนี้จะส่งผลไปถึงการเปลี่ยนแปลงเจตคติ หรือความเข้าใจในเนื้อหาขั้นตอนของการฝึกทักษะต่าง ๆ ที่ช่วยทำให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

4. การทดลอง/การประยุกต์แนวคิด (experimentation / application) เป็นองค์ประกอบที่ผู้เรียนได้ทดลองใช้ความคิดรวบยอดหรือผลิตขึ้นความคิดรวบยอดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสนทนา สร้างคำขวัญ ทำแผนภูมิ เล่นบทบาทสมมุติ ฯลฯ หรือเป็นการแสดงถึงผลของความสำเร็จของการเรียนรู้ในองค์ประกอบที่ 1 ถึง 3 ผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมในองค์ประกอบนี้ในการประเมินผลการเรียนการสอนได้ เช่น ถ้าวัตถุประสงค์ของการอบรม ตั้งไว้ว่าให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถวางแผนประเมินโครงการได้ กิจกรรมในการเรียนรู้ขององค์ประกอบนี้ ผู้สอนต้องเตรียมใบงานให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทดลองทำแผนการประเมินโครงการ ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมจะต้องนำความรู้เกี่ยวกับการประเมินโครงการจากการเรียนรู้ในองค์ประกอบความคิดรวบยอดมาใช้ในการเรียนการสอน หรือการอบรมส่วนใหญ่ มักจะขาดองค์ประกอบทดลอง/ประยุกต์แนวคิด ซึ่งถ้าพิจารณาให้ดีจะเห็นได้ว่า เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ผู้สอนจะได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักการประยุกต์ใช้ความรู้ ไม่ใช่เรียนแค่รู้ แต่ควรนำไปใช้ได้จริง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือการอบรมแบบมีส่วนร่วม จำเป็นต้องจัดกิจกรรมให้ครบทั้ง 4 องค์ประกอบ องค์ประกอบทั้ง 4 มีความสัมพันธ์เป็นไปอย่างมีพลวัต (dynamic) เกี่ยวข้องมีผลถึงกัน ผู้สอนจะเริ่มจากจุดใดก่อนก็ได้ ส่วนใหญ่จะเริ่มจากประสบการณ์ (experience) หรือความคิดรวบยอด (concept) ซึ่งทั้ง 2 องค์ประกอบจะช่วยให้ผู้เรียนได้ตั้งข้อมูลเก่าหรือรับข้อมูลใหม่บางส่วนก่อนเพื่อนำไปสู่การอภิปราย และการประยุกต์ใช้ ระยะเวลาแต่ละองค์ประกอบ ไม่จำเป็นต้องเท่ากัน ผู้สอนจัดได้ตามความเหมาะสมของกิจกรรมในแต่ละองค์ประกอบ เช่น ถ้าเนื้อหาที่สำคัญมากก็อาจใช้เวลามาก หรือถ้าผู้สอนมีประเด็นในการอภิปรายที่สำคัญและมาก ก็อาจใช้เวลาในการอภิปรายมากกว่าส่วนขององค์ประกอบความคิดรวบยอด

การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (group process)

การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (group process) เป็นการเรียนรู้พื้นฐานที่สำคัญ อีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเมื่อประกอบไปกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) กระบวนการกลุ่มจะช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมสูงสุด และทำให้บรรลุงานสูงสุดการมีส่วนร่วมสูงสุด (maximum participation) ของผู้เรียน ขึ้นอยู่กับการออกแบบกลุ่ม ซึ่งมีตั้งแต่กลุ่มเล็กสุดคือ 2 คน จนกระทั่งกลุ่มใหญ่ กลุ่มแต่ละประเภทมีข้อดี และข้อจำกัดต่างกันผู้เรียนทุกคนควรมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของแต่ละองค์ประกอบ ฉะนั้นผู้สอนจึงต้องพิจารณาตามจำนวนผู้เรียนการบรรลุงานสูงสุด (maximum performance) ถึงแม้ผู้สอนจะออกแบบกลุ่มให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมแล้วก็ตาม แต่สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มผู้เรียนบรรลุงานสูงสุดได้ คือ การออกแบบงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนจะต้องจัดทำเป็นใบงานที่กำหนดให้กลุ่ม หรือผู้เรียนทำกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแผนการสอน สิ่งเหล่านี้เป็นหัวใจสำคัญของการบรรลุงานสูงสุด ผู้เรียนสามารถกำหนดได้จากการออกแบบงาน ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญของการกำหนดงาน 3 ประการ ดังนี้

1. การกำหนดกิจกรรมที่ชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มกันอย่างไร เพื่อทำอะไร ใช้เวลามากน้อยแค่ไหน เมื่อบรรลุงานแล้วจะให้ทำอะไรต่อ เช่น การเสนอผลงานหน้าชั้น
2. การกำหนดบทบาทของกลุ่มหรือสมาชิกให้ชัดเจน โดยทั่วไปกำหนดบทบาทในกลุ่มย่อยควรให้แต่ละกลุ่มมีบทบาทที่แตกต่างกัน เมื่อนำมารวมในกลุ่มใหญ่ จะเกิดการขยายการเรียนรู้ทำให้ใช้เวลาน้อยในการเรียนรู้และไม่น่าเบื่อ การกำหนดบทบาทในแต่ละกลุ่มให้ทำกิจกรรมยังรวมถึงการกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่มด้วย เช่น เล่นบทบาทสมมติเป็นผู้สังเกตการณ์ หรือเป็นตัวแทนกลุ่มในการนำเสนอผลงานของกลุ่ม

3. การกำหนดโครงสร้างของงานที่ชัดเจน บอกรายละเอียดของกิจกรรมและบทบาทโดยทำเป็นกำหนดงานที่ผู้สอนแจ้งให้แก่ผู้เรียน หรือทำเป็นใบงานมอบให้กับกลุ่ม โดยจัดทำเป็นใบงานหรือใบชี้แจง ซึ่งการออกแบบใบงานหรือใบชี้แจง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มทำงานสำเร็จ โดยมีกรอบการทำงานที่ชัดเจน หรือสร้างเป็นตารางการวิเคราะห์ให้กลุ่ม

3.1 ใบงาน เป็นข้อความกำหนดงานที่มีรายละเอียด เพื่อให้ผู้เรียนซึ่งส่วนใหญ่จะทำงานในกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มย่อยระดมสมองทำงานกลุ่มได้สำเร็จ ผลงานที่ได้จากการทำงานตามที่กำหนดในใบงานจะเป็นข้อสรุปที่มีความลึกซึ้งซึ่งเป็นไปตามประเด็นที่ผู้สอนต้องการ ใบงานใช้มากในกิจกรรมขององค์ประกอบสะท้อนอภิปราย และการทดลอง ประยุกต์แนวคิด และมีผลอย่างมากต่อการที่ผู้เรียนจะทำงานได้สำเร็จในเวลาที่กำหนด และตรงตามวัตถุประสงค์

3.2 ใบชี้แจง เป็นคำชี้แจงในการทำกิจกรรมกลุ่ม มีรายละเอียดไม่มากนัก จึงไม่จำเป็นต้องจัดทำเป็นใบงาน ผู้สอนอาจจะเขียนกระดานหรือแผ่นใสให้ผู้เรียนอ่านพร้อมกัน ใช้มากในกิจกรรมขององค์ประกอบประสบการณ์ หรือการประยุกต์แนวคิด ซึ่งใบชี้แจงที่ดี ควรมีลักษณะที่มีข้อความสั้น กระชับรัดได้ใจความ และกำหนดกิจกรรมตรงกับองค์ประกอบ เช่น ให้ผู้เรียนได้นำเสนอประสบการณ์หรือได้ประยุกต์ความคิดรวบยอด (สุภณิดา ปุสุรินทร์คำ, 2551)

การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม

คำว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเริ่มใช้ครั้งแรกในปีคริสต์ศักราช 1946 โดย เคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) ในงานเขียน “Action research and minority problems” ในวารสาร Journal of Social Issues ตีพิมพ์ในปี 1946 ทำให้แนวคิดการทำวิจัยไปพร้อม ๆ กับการ ปฏิบัติงานโดย ผู้ปฏิบัติงานเป็นนักวิจัยเอง ที่เรียกว่า “Action Research” ซึ่งได้เผยแพร่ไปอย่าง กว้างขวางใน ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย แคนาดา รวมทั้งประเทศในทวีปยุโรปได้นำ วิธีการวิจัย เชิงปฏิบัติการไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานในบริบทต่าง ๆ ทั้งงานพัฒนาชุมชน องค์กร ธุรกิจ อุตสาหกรรม สาธารณสุข หรือการศึกษา เขาได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ก่อตั้งการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในฐานะที่เขาพัฒนาความรู้เกี่ยวกับระบบสังคม และในขณะเดียวกันเขาพยายามเปลี่ยน ระบบ สังคมให้ดีขึ้น นอกจากนี้แล้ว Lewin ยังได้รับการยอมรับว่าเป็นบิดาของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการในยุคของ Lewin ใส่ใจเรื่องปัญหาทางสังคม และเน้นเรื่องการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่ม ในการลดปัญหาความขัดแย้ง ภาวะวิกฤตและการเปลี่ยนแปลงในองค์กร

การวิจัยปฏิบัติการเป็นการเชื่อมโยง 2 เรื่องเข้าด้วยกันคือ แนวคิดซึ่งเป็นการนำ ทฤษฎี ไปสู่การปฏิบัติได้จริง ผู้ปฏิบัติงานคือนักวิจัย ซึ่งอยู่ในองค์กรหรือชุมชนที่กำลังเผชิญการ ปฏิบัติงานที่ เป็นปัญหาหรือข้อสงสัยที่คลุมเครือไม่กระจ่าง เป้าหมายคือ 1) เพื่อแก้ปัญหา และ 2) เพื่อปรับปรุง การปฏิบัติงานแบบมีอาชีพ หัวใจสำคัญที่แฝงอยู่ในกระบวนการของการวิจัย ปฏิบัติการคือการมีส่วนร่วมและความร่วมมือกัน เพื่อนำไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้องใน องค์กรหรือชุมชนที่ดำเนินการ วิจัยการมีส่วนร่วมในการวิจัยปฏิบัติการ คือ การร่วมกันตระหนักใน ปัญหา วางแผน ตัดสินใจลงมือ ปฏิบัติ ส่องสะท้อนตัวเอง และรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นกระบวนการ ศึกษาค้นคว้าที่ค่อย ๆ พัฒนาขึ้นเป็น ลำดับจากจุดเล็ก ๆ ของคนกลุ่มหนึ่งในประเด็นปัญหาที่ไม่ ใหญ่โตซับซ้อนเกินไปจุดเด่นข้อหนึ่งของ การวิจัยปฏิบัติการคือ ผู้ปฏิบัติงานในฐานะนักวิจัยเมื่อได้ ทำวิจัยแล้ว ผลวิจัยจะตอบสนอง ความต้องการของตนเองทำให้อยากศึกษาค้นคว้าและปรับปรุง พัฒนางานต่อไป Carr and Kemmis (1986) จำแนกการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ออกเป็น 3 ระดับ

- 1) Technical Action Research ผู้วิจัยทำตัวเป็นผู้เชี่ยวชาญ
- 2) Practical Action Research ผู้วิจัยมีส่วนร่วมกับผู้ร่วมวิจัยมากขึ้น
- 3) Participatory Action Research ทั้งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยต่างร่วมคิดร่วม

ปฏิบัติ และร่วมประเมิน การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม เป็นระดับหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Carr & Kemmis, 1986) ที่ผู้วิจัยมีส่วนร่วมในการวิจัยในลักษณะที่เป็นความร่วมมือกันทั้งผู้วิจัยและผู้ร่วม วิจัยต่างมีสถานะที่เท่าเทียมกันในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติและร่วมกันประเมินผล ออกแบบวิธีการวิจัย ให้มีการปฏิบัติการแก้ปัญหาจนรวมเข้าไปด้วยทำให้มีศักยภาพในการพัฒนาอันเป็นลักษณะ Kemmis et al. (2014) ได้สรุปภาพรวมของการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมเฉพาะที่แตกต่างจากวิธีวิจัยแบบอื่น ๆ

การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมถูกนำเสนอในงานวิจัยปฏิบัติการทางการศึกษาและเป็นการวิจัยที่เกิดขึ้นจากความไม่พึงพอใจในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เนื่องจากการขาดการทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการศึกษา การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมนี้ จะมีการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมอย่างมาก ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเผยถึงความรู้พลังส่วนร่วมนี้ จะมีการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมอย่างมาก ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเผยถึงความรู้พลัง และความไม่ยุติธรรมที่ถูกสร้างมาจากสังคม แต่ด้วยการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมที่ให้ความสนใจกับวิธีการสร้างความเป็นไปได้ใหม่ของรูปแบบในสังคม สร้างฐานการสร้างพลังใน ปริณทลสาธารณะ (Public sphere) ฉะนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นจึงต้องได้รับการตีความในการปฏิบัติ โดยผ่านความคิดของการกระทำทางการสื่อสาร (Ideas of communicative action) ผ่านพื้นที่เชิง สื่อสาร (Communicative space) ผ่านปริณทลสาธารณะ (Public sphere) ซึ่งบุคคลจะได้มีส่วนร่วมใหม่ร่วมในการตัดสินใจและสำรวจชีวิตของตนเองที่สังคมสร้างขึ้นมา อาจต้องการเปลี่ยนแปลงชีวิตของ ตนหลังจากที่ได้พบแล้วว่าเกิดความไม่สมเหตุสมผล (Irrational) เกิดความไม่ยั่งยืน (Unsustainable) และเกิดความไม่ยุติธรรม (Unjust) ขึ้นในการปฏิบัติ ดังนั้นในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมซึ่งถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติ การวิจัยปฏิบัติการ เชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความจริงต่าง ๆ ทางสังคมเพื่อค้นหาการปฏิบัติ ทางสังคมหรือทางการศึกษาที่มีผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ได้แก่ ความไม่มีเหตุผล (Irrational) ความไม่ ยั่งยืน (Unsustainable) และความไม่ยุติธรรม (Unjust) โดยปฏิบัติผ่านการเปิดพื้นที่เชิงสื่อสาร ซึ่ง บุคคลสามารถสะท้อนร่วมกันเกี่ยวกับลักษณะการจัดการและผลลัพธ์ของการปฏิบัติสิ่งที่จะถูก เปลี่ยนแปลงในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมไม่ใช่เพียงแค่

กิจกรรมและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในทันทีทันใดหรือเพียงแค่การเข้าใจตนเองของทั้งผู้ปฏิบัติและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในการ ปฏิบัติเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงในการสร้างรูปแบบทางสังคมที่เป็นพื้นที่ของการปฏิบัติ ใน 3 เรื่องได้แก่ วาทกรรมหรือการพูด (Discourse or Saying) การทำ (Doing) และรูปแบบ ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ (Relating)

เมื่อกล่าวถึงการสร้างรูปแบบทางสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่เรียกว่า แบบสร้างการปฏิบัติ (Practice architectures) ถือเป็นสิ่งที่ถูกกระทำจากบุคคลและจะถูกทำใหม่ด้วยบุคคล เช่นกัน เพราะฉะนั้นบุคคลที่เกี่ยวข้องในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนสังคมโลกด้วยการพูด การทำ และความสัมพันธ์ที่แตกต่างออกไปจากเดิมด้วยแบบสร้าง การปฏิบัติในแนวทางอื่นขึ้นมาเพื่อทำให้การปฏิบัติเกิดขึ้นได้ในทิศทางที่มีเหตุผลมีผลิตภาพ และความ ยั่งยืนและมีความยุติธรรมและมีส่วนร่วมมากขึ้น

ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม

ลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่สำคัญที่สุดของการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม นั่นคือการเป็นหนึ่งในรูปแบบของการวิจัยแบบมีส่วนร่วมซึ่งผู้ร่วมวิจัยที่อยู่ในบริบททางการศึกษา สามารถทำวิจัยด้วยตัวของผู้ร่วมวิจัยเองได้ การวิจัยแบบมีส่วนร่วมจะเข้าถึงวิถีของชีวิตและการ ทำงานที่ดำเนินไปในพื้นที่อย่างเจาะจงเนื่องด้วยเหตุของการเป็นคนใน อย่างไรก็ตามในบางตำราเชื่อ ว่าการเป็นคนในทำให้ไม่สามารถเห็นสิ่งที่น่าสนใจบางอย่างได้แต่ในทางตรงกันข้าม Kermis et al. (2014) เชื่อว่าการเป็นคนในถือเป็นข้อดีที่พิเศษเมื่อพวกเขาทำวิจัยให้กับพื้นที่ของเขาเองและทุ่มเทการปฏิบัติซึ่งเกี่ยวข้องกับทั้งงานและการใช้ชีวิตของพวกเขาในพื้นที่นั้น ๆ นอกจากนี้การวิจัยแบบมีส่วนร่วมจะมีลักษณะหลัก 5 ประการที่ปรากฏเฉพาะในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม ได้แก่

- 1) การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเท่านั้นที่สร้างสภาพแวดล้อมแก่ผู้เข้าร่วมหรือคนที่ จะปฏิบัติได้สร้างเส้นทางของตัวเอง
- 2) การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเท่านั้นที่สร้างสภาพแวดล้อมแก่นักปฏิบัติเพื่อให้สามารถพูดคุยกับทุกคนที่มาเกี่ยวข้องได้
- 3) การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเท่านั้นที่สร้างสภาพแวดล้อมแก่ นักปฏิบัติเพื่อให้มีส่วนร่วมและพัฒนา รูปแบบของการกระทำและรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ซึ่ง รูปแบบดังกล่าวจะถูกปฏิบัติด้วย
- 4) การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเท่านั้นที่สร้างสภาพแวดล้อมแก่นักปฏิบัติ เพื่อให้มีส่วนร่วมและพัฒนาชุมชนของการปฏิบัติผ่านการปฏิบัติ

5) การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเท่านั้นที่ สร้างสภาพแวดล้อมแก่นักปฏิบัติทั้งในระดับบุคคลและกลุ่มเพื่อเปลี่ยนแปลงการจัดการในการปฏิบัติ

และผลลัพธ์ของการปฏิบัติเพื่อให้ได้ประสพกับความต้องการในการเปลี่ยนแปลงเวลา (Time) และบริบท (Circumstances) โดยการเผชิญหน้าและการแก้ปัญหา กับผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ในการ ปฏิบัติตามแบบซึ่งเกิดขึ้นในการปฏิบัติได้แก่

แบบที่ 1 ความไม่มีเหตุผล (Irrational) ผู้ร่วมวิจัยเข้าใจเรื่องการจัดการ และผลลัพธ์ของการ ปฏิบัติอย่างไม่สมเหตุสมผล ไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ ไม่มีความสอดคล้องกัน หรือมีความขัดแย้งกัน เนื่องจากการปฏิบัติได้จำกัดเรื่องการแสดงตนทั้งในระดับบุคคลและกลุ่ม อย่างไม่สมเหตุสมผลบุคคลที่เกี่ยวข้องและได้รับอิทธิพลจากการปฏิบัติแบบเดิม ๆ

แบบที่ 2 ความไม่ยั่งยืน (Unsustainable) ผู้ร่วมวิจัยจัดการการปฏิบัติ ของพวกเขาอย่างไม่ได้ก่อให้เกิดผลงานหรือไม่สามารถทำใหม่ได้อีกทั้งในเวลาระยะสั้นและระยะ ยาวเนื่องจาก การปฏิบัติได้ก่อให้เกิดผลงานหรือไม่สามารถทำใหม่ได้อีกทั้งในเวลาระยะสั้นและ ระยะยาวเนื่องจากการปฏิบัติได้ จำกัดเรื่องการพัฒนาตนทั้งในระดับบุคคลและกลุ่มอย่าง ไม่สมเหตุสมผลในบุคคลที่เกี่ยวข้องและได้รับ อิทธิพลจากการปฏิบัติแบบเดิม ๆ

แบบที่ 3 ความไม่ยุติธรรม (Unjust) ผู้ร่วมวิจัยมีการเกี่ยวข้องกับบุคคล อื่น ๆ ในการปฏิบัติ ได้รับอิทธิพลจากการปฏิบัติที่ไม่ยุติธรรมเป็นสาเหตุของความขัดแย้งที่ไม่ สมเหตุสมผลหรือความทุกข์ ใจของผู้ร่วมวิจัยเนื่องจากการปฏิบัติได้จำกัดเรื่องการตัดสินใจด้วย ตนเองทั้งในระดับบุคคลและกลุ่มอย่าง ไม่สมเหตุสมผล

ในลักษณะ 5 ประการที่กล่าวมานั้นถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการวิจัย ปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมเนื่องจากเป็นลักษณะที่ทำให้เกิดการวิพากษ์ขึ้นซึ่งในการวิจัย ลักษณะนี้ จะมีความเชื่อต่อการสะท้อนตนเชิงวิพากษ์นั้นหมายถึงว่าการสะท้อนตนทั้งในเชิงบุคคล และกลุ่มโดยการ ชักถามถึงการจัดการและผลลัพธ์ของการปฏิบัติการชักถามถึงการเข้าใจในการ ปฏิบัติและการชักถามถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ภายใต้การปฏิบัติของผู้ร่วมวิจัยในการชักถามเหล่านี้ เป็นไปเพื่อค้นคว้าค้นหาว่าการ ปฏิบัติของผู้ร่วมวิจัยมีสิ่งที่ไม่น่าพึงประสงค์ทั้ง 3 แบบดังที่กล่าว มาข้างต้นหรือไม่คือความไม่มีเหตุผล ความไม่ยั่งยืน ความไม่ยุติธรรม ในการชักถามของการวิจัย ปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ จำเป็นว่าต้องเป็นไปตามลำดับขั้นเสมอไปและการ ออกแบบการวิจัยก็ไม่ได้ชัดเจนแน่นอนเช่นเดียวกับการวิจัยเชิงปริมาณที่มีขั้นตอนการดำเนินวิจัย ที่มีแบบฉบับรวมถึงอาจไม่ได้เป็นไปตามลำดับขั้นของ การวิจัยปฏิบัติการตามการนำเสนอของ เคิร์ทเลวิน ได้แก่ การวางแผนการปฏิบัติ การสังเกต การสะท้อน อย่างไรก็ตามสิ่งที่ควรเน้นในการ

วิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมควรเป็นเรื่องการวิพากษ์เชิงรุกโดยการซักถามในการปฏิบัติของผู้ร่วมวิจัยเองโดยบ่อยครั้ง ที่เน้นเรื่องความรู้สึกกังวลใน เบื้องต้นหรือความรู้สึกไม่พึงพอใจ สาเหตุ 2 ชนิดที่เป็นธรรมชาติและเงื่อนไขของการปฏิบัติได้แก่

1) สาเหตุเกี่ยวกับผู้ร่วมวิจัยเป็นสาเหตุของความรู้สึกกังวลในเรื่องการคิด การปฏิบัติและการตอบสนอง ต่อเงื่อนไขในชีวิตหรือในงานของผู้ร่วมวิจัย

2) สาเหตุที่เกี่ยวกับเงื่อนไขภายในทำงานของผู้ร่วมวิจัยเป็นสาเหตุที่พบในการจัดการทางด้านได้แก่ ด้านวัฒนธรรมและวาทกรรม (Cultural-discursive) ด้านวัตถุและเศรษฐกิจ (Material-economic) และด้านสังคมและการเมืองซึ่งทั้ง 3 ด้านนี้จะถูกซักถามและนำไปสู่การมีมุมมองต่อการปฏิบัติใหม่และในการจัดการทั้ง 3 ด้านนี้จะเรียกว่า แบบสร้างการปฏิบัติ (Practice architectures) เพราะฉะนั้นในการซักถามทั้งต่อตัวผู้ร่วมวิจัยเอง จึงถือเป็นการมองภายในส่วนการมองภายนอกคือการซักถามที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลมีการคิดการทำและการเชื่อมโยงกับคนอื่น ๆ ในเรื่องของการซักถามที่จะเรียกได้ว่าเป็นเชิงวิพากษ์นั้นจะถูกนำเสนอในหัวข้อกระบวนการปฏิบัติและแบบสร้างการปฏิบัติ

กระบวนการปฏิบัติและแบบการสร้างการปฏิบัติ (Practice and Practicearchitecture)

การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมเป็นการปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติและเป็นกระบวนการของการสะท้อนตนซึ่งผู้ร่วมวิจัยจัดสร้างการปฏิบัติขึ้นมาใหม่ด้วยตัวผู้ปฏิบัติเองเป็น กระบวนการนี้เรียกว่ากระบวนการของการเปลี่ยนแปลงตนซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นการพูด การทำ และความสัมพันธ์ที่ให้ความหมายของชีวิตให้แก่นสารและให้ค่านิยมโดยผู้วิจัยได้ประยุกต์จาก Kemmis et al. (2014) และ ชนัดดา ภูหงษ์ทอง (2561) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การพูด (Saying) การพูดในที่นี้หมายถึง สิ่งที่บุคคลพูดและคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติ การปฏิบัติที่แตกต่างกันก็มาจากการที่บุคคลคิดและพูดแตกต่างกัน โดยปกติแล้วเรื่องที่บุคคลพูดนั้นจะเกี่ยวข้องกับที่รับผิดชอบซึ่งหมายถึงภาระหน้าที่และขอบเขต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดที่เป็น ประโยชน์ต่อการบรรยาย การตีความ การอธิบาย การแนะนำ และการตัดสินใจ การปฏิบัติ ทั้งนี้ในแบบ สร้างการปฏิบัติใหม่ในการพูดจึงต้องมีการจัดการสิ่งที่เรียกว่าการจัดการเชิงวัฒนธรรมและวาทกรรม (Cultural-discursive arrangement) นั่นก็คือสิ่งที่สนับสนุนการพูดให้เกิดในการปฏิบัติด้วย ตัวอย่างเช่น นักศึกษาครุมีความเข้าใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าเป็นนโยบายที่ รัฐบาลและสภากลสนับสนุนให้ดำเนินการ และจะจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการนี้

2. การทำ (Doing) การทำในที่นี้หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเชื่อมโยงกับการพูดซึ่งทำให้การปฏิบัติเข้าใจอย่างถ่องแท้และเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ซึ่งการทำให้การปฏิบัติเข้าไปอยู่ในชีวิตของกลุ่มบุคคลทั้งนี้ในแบบสร้างการปฏิบัติใหม่ในการทำจึงต้องมีการจัดการสิ่งทีเรียกว่าการจัดการเชิงวัตถุและเศรษฐศาสตร์ (Material-economic arrangement) ตัวอย่างเช่น นักศึกษาครู มีความเชื่อ ว่าการจัดการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์จากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ต้องมีการทดลอง จึงจัดการเรียนการสอนด้วยการทดลอง สิ่งทีสนับสนุนหรือขัดขวางการทำหรือการปฏิบัติของนักศึกษาครู ได้แก่ ความเพียงพอของทรัพยากรต่าง ๆ อุปกรณ์สำหรับการ ทดลองทางวิทยาศาสตร์มีไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ความสัมพันธ์ (Relating) ความสัมพันธ์ในที่นี้หมายถึงผู้ร่วมวิจัยมีความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ หรือกับผู้อื่นในการปฏิบัติในลักษณะดังนี้

1) ความสัมพันธ์ต่อทรัพยากรและเครื่องมือรวมถึง ความสัมพันธ์ต่อการจัดเตรียมของวัตถุ เช่น ในชั้นเรียนการจัดโต๊ะเรียนสำหรับการทำงานกลุ่ม

2) ความสัมพันธ์กับผู้อื่นในบทบาทเฉพาะในการปฏิบัติ เช่น ความสัมพันธ์ในระบบการบริหารหรือในเชิงวิชาชีพความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในชั้นเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับเจ้าหน้าที่รวมถึงความสัมพันธ์ในชีวิตจริง ทั้งนี้ในแบบสร้างการปฏิบัติใหม่ในความสัมพันธ์จึงต้องมี การจัดการสิ่งทีเรียกว่าการจัดการเชิงสังคมและการปกครอง (Social-political arrangement) นั่นก็คือสิ่งทีสนับสนุนหรือขัดขวางให้ผู้เข้าร่วมวิจัยมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งต่าง ๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับผู้เรียนที่เป็นมากกว่าการเป็นผู้สอนสั่ง เพราะยังมี บทบาทของการเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อผู้เรียนเป็นต้น

ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม

ในการดำเนินการวิจัยตามการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม นั้นมีขั้นตอนในการ กระตุ้นให้ค้นหาการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนที่สำคัญในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมี ส่วนร่วม ดังต่อไปนี้ (Kemmis et al, 2014)

ขั้นตอนที่สำคัญในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม มีดังต่อไปนี้

1) สำนวจงานของเราเกี่ยวกับเงื่อนไขต่าง ๆ (Closely examine our practice) เพื่อให้เข้าใจการทำงานของสิ่งต่าง ๆ ว่าเป็นอย่างไร การเกิดขึ้นของสิ่งต่าง ๆ รวมถึงแบบสร้างการปฏิบัติที ทำให้เกิดการปฏิบัติในพื้นที่นั้น ๆ

2) ตั้งคำถาม (Asking) เกี่ยวกับตนเอง ผู้เข้าร่วมวิจัยหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของเรา ผลลัพธ์ทีเกิดขึ้นจากปฏิบัติการของเรานั้น มีบางอย่างเป็นผลลัพธ์ทีไม่พึงประสงค์

ใช่หรือไม่ เช่น เป็นผลลัพธ์ที่ไม่มีความสมเหตุสมผล ไม่มีความยั่งยืนหรือไม่ยุติธรรม ภายหลังจากการตั้งคำถามนี้ต่อผู้เข้าร่วมและเมื่อผู้เข้าร่วมได้ตระหนักถึงข้อสรุปที่ว่า ผลลัพธ์ต่าง ๆ ของปฏิบัติการเป็นผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นอยู่จริงในลำดับต่อมา ผู้เข้าร่วมจะทราบว่าพวกเขาต้องเปลี่ยนแปลงปฏิบัติการ ของพวกเขาเพื่อป้องกันหลีกเลี่ยงหรือปรับปรุงผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ให้กลายเป็นผลลัพธ์ที่พึง ประสงค์หรือดีมากขึ้น

3) การกระทำทางการสื่อสาร (Communicative) เพื่อการสนทนาระหว่างผู้เข้าร่วมการใช้ภาษาสื่อสารระหว่างกันอย่างเรียบง่าย เพื่อมุ่งเน้นให้เกิด 3 ลักษณะ ได้แก่

(1) ความเห็นสอดคล้องต้องกันระหว่างบุคคล (Intersubjective agreement) เกี่ยวข้องกับแนวทางที่ผู้เข้าร่วมเกิดความเข้าใจในสถานการณ์ร่วมกันผ่านการสนทนาด้วยภาษาที่เข้าใจตรงกันหรือเป็นภาษาที่เรียบง่าย เป็นภาษาที่สื่อถึงความจริงใจ ซื่อตรงและเหมาะสม ถูกต้องตามศีลธรรม

(2) ความเข้าใจซึ่งกันและกัน (Mutual understanding) ในมุมมอง (Point of view) ของแต่ละบุคคลรวมถึงมีการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมต่าง ๆ มากพอและความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากผู้เข้าร่วมคนอื่นนั้นได้รับการตระหนักและเคารพจากผู้เข้าร่วมอื่น ๆ ด้วย

(3) ฉันทามติแบบไม่บังคับ (Unforced consensus) เกี่ยวกับสิ่งที่ทำคือความคิดเห็นหรือข้อสรุปของกลุ่มควรเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจจากผู้เข้าร่วม นอกจากนี้การสนทนา (Conversation) ถือเป็นสิ่งสำคัญของการวิจัยชนิดนี้ เนื่องจากการสนทนาระหว่างผู้เข้าร่วมไม่ใช่ การสนทนาของผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกพื้นที่ เพราะฉะนั้นการกระตุ้นให้เกิดการสนทนาจึงเป็นการ ช่วยให้ผู้เข้าร่วมเปลี่ยนแปลงตนเอง เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติ ความเข้าใจต่อการปฏิบัติและเงื่อนไข ต่าง ๆ ภายใต้การปฏิบัติของพวกเขาเองด้วย

4) การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Taking action transform) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ การสำรวจลาดตระเวน (Reconnaissance) การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Fact) การสะท้อน (Reflecting) และการปรับการวางแผน (Re-Planning) และทำเป็นวงจรเช่นนี้อีก โดยเริ่มจาก 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติ (Enact) 3) การสะท้อน (Reflecting) โดยในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การสำรวจลาดตระเวน (Reconnaissance)

การสำรวจลาดตระเวนหมายถึงการสำรวจประสบการณ์ที่ผู้ร่วมวิจัยรู้สึกกังวลเกี่ยวกับการปฏิบัติการลาดตระเวนในที่นี้เป็นการเริ่มกระบวนการค้นหาบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่สนใจเข้าร่วมกับ การแสดงถึงความเป็นห่วงเกี่ยวกับการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่างในพื้นที่นั้น ๆ พื้นที่ที่บุคคลหรือฝ่ายต่าง ๆ ได้มาร่วมกันเพื่อแสดงความคิดเห็นนี้ถือเป็นพื้นที่เชิงการสื่อสาร (Communicative space) ค้นหาความรู้สึกกังวลร่วมกัน (Shared felt concern) เป็นวัตถุประสงค์เดียวของการสนทนาใน เบื้องต้นของการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม ความกังวลนั้นควรเป็นสิ่งที่ ผู้ร่วมวิจัยเชื่อว่า เป็นสิ่งที่มีคุณค่าในการสืบสอบเพื่อตรวจสอบว่าสิ่งที่ปฏิบัติอยู่นั้นไม่เหมาะสมอย่างไร ในเชิงผลลัพธ์ รวมถึงการตรวจสอบสถานการณ์ต่าง ๆ เช่นมีการรักษาการปฏิบัติที่ไม่มีเหตุผล ไม่เกิดจากความ เข้าใจอย่างถ่องแท้หรือการปฏิบัตินั้นไม่ก่อให้เกิดความยั่งยืน รวมถึงในความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่ง ต่าง ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกถึงความไม่ได้รับความยุติธรรม หรือถูกกีดกันอยู่หรือไม่นอกจากนี้ความ กังวลนั้นต้องมีคุณค่าในการปฏิบัติด้วย ผู้ร่วมวิจัยในชั้น การแสดงความรู้สึกกังวลต่อการปฏิบัติสมควร เป็นบุคคลที่มีความแตกต่างกัน เช่น มีความแตกต่างกันในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของการ ทำงานหรือความสัมพันธ์เชิงบทบาท เป็นต้น และจำนวนของบุคคลที่เข้าร่วมไม่ควรมากเกินไป สำหรับพื้นที่ที่บุคคลมารวมกันเพื่อค้นหาความรู้สึกกังวลร่วมกันนั้น เรียกได้ว่าเป็นปริณทลสาธารณะ (Public sphere) ซึ่งนักวิจัยจะเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกและควรตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ความเห็นสอดคล้องต้องกันระหว่างบุคคล (Intersubjective agreement) เกี่ยวข้องกับความคิดและภาษาที่ใช้ในที่นี้หมายถึงว่าบุคคลเห็นว่าคุณคิดและภาษาของบุคคลอื่น ๆ สามารถเข้าใจได้และ บุคคลรู้สึกว่าความคิดและภาษาของบุคคลอื่นมีความจริงใจ ชัดเจน และเหมาะสมตามศีลธรรมหรือไม่ เป็นการยอมรับภายในตัวบุคคล

2) ความเข้าใจซึ่งกันและกัน (Mutual understanding) ในที่นี้หมายถึง ความเข้าใจในมุมมองของแต่ละบุคคลในพื้นที่เชิงสื่อสารมีการแสดงความคิดเห็นของบุคคลที่มีความแตกต่างกันมากเพียงพอและในขณะเดียวกันความคิดเห็นที่แตกต่างอาจเกิดจากบุคคลที่มีบทบาทหรือมาจากกลุ่มเดียวกันได้และที่สำคัญคือมุมมองหรือความคิดเห็นที่แตกต่างนั้นควรถูก ตระหนัก และได้รับการเคารพจากบุคคลอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

3) ฉันทามติแบบไม่บังคับ (Unforced Consensus) ในที่นี้หมายถึงบุคคลมีความเห็นอย่างสมครใจในขั้นตอนและการปฏิบัติและการแสดง ความรู้สึกกังวลร่วมกันเหล่านี้เป็น

สิ่งที่นักวิจัยจะต้องสังเกตว่าได้เกิดขึ้นในการสนทนาร่วมกันของผู้ร่วมวิจัย สำหรับขั้นตอนที่สำคัญของการสำรวจลาดตระเวน มีดังนี้

1. การกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติบุคคลในการวิจัยควรมีความหลากหลายในเชิงความคิดเห็นบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างกัน ทุกคนควรได้รับสิทธิในการแสดงความรู้สึกกังวลต่อการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันเพื่อประโยชน์ต่อการได้ความรู้สึกกังวลที่มี คุณค่าต่อการวิจัยในขั้นตอนต่อไป

2. การสร้างกลุ่มผู้ร่วมวิจัยซึ่งเรียกว่าปริณทลสาธารณะ (Public sphere) เพื่อการแสดงความรู้สึกกังวลร่วมกันของผู้ร่วมวิจัยในสิ่งที่บุคคลกระทำอยู่ในปัจจุบันและผลลัพธ์ของการกระทำนั้น ในปัจจุบันด้วยเมื่อรวมกลุ่มกันแล้วบุคคลจะได้ร่วมกันคิดเกี่ยวกับปัญหาที่มาจากปฏิบัติในปัจจุบัน ซึ่งก่อให้เกิดความไม่สมเหตุสมผลไม่ยั่งยืนและไม่ยุติธรรม

3. การซักถามด้วยคำถามเชิงวิพากษ์ ถึงการปฏิบัติและผลลัพธ์ของการปฏิบัติรวมถึงผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ด้วย ในการสนทนาต้องเป็นลักษณะเปิดนั้นหมายถึงการที่ความคิดเห็นที่แตกต่างถูกพูดขึ้นมาในปริณทลสาธารณะนี้ผู้ร่วมวิจัยจะต้องเป็นทั้งผู้พูดผู้ฟังและผู้สังเกตการณ์ในการค้นหาความรู้สึกกังวลร่วมกันนี้จะต้องมีคุณค่า ดังนั้นผู้ร่วมวิจัยจะร่วมกันระบุว่าปฏิบัติในปัจจุบันเรื่องใดที่ไม่สมเหตุสมผล ไม่ยั่งยืนและไม่ยุติธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติต่อไป สำหรับคำถามที่จะกระตุ้นให้เกิดความกังวลร่วมกันนั้น เมื่อเริ่มการสนทนานักวิจัยควรเปิดโอกาสให้กับมุมมองที่หลากหลายและไม่เร่งรัดการได้ความรู้สึกกังวลร่วมกันมากนักความกังวลที่ได้มานั้นควรเป็นสิ่งที่แลกเปลี่ยนร่วมกันได้ การจะได้มาถึงความรู้สึกกังวลของกลุ่มร่วมกันนี้อาจจะต้องมีการต่อรองกันถึงสิ่งที่จะเป็นความกังวลของกลุ่มเนื่องจากแต่ละบุคคลหรือแต่ละฝ่ายต่างมีความสนใจในประเด็นที่แตกต่างกันแต่ในท้ายที่สุดผู้ร่วมวิจัยจะได้ความรู้สึกร่วมกันของกลุ่มซึ่งจะเป็นหัวใจของการแสวงหาความรู้และการปฏิบัติของผู้ร่วมวิจัยต่อไป

4. การเขียนบันทึกภายหลังจากการลาดตระเวนไปนั้น นักวิจัยจะต้องตรวจสอบมุมมองของตนเองว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในขณะนั้นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและบุคคลต่าง ๆ มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ซึ่งเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญสำหรับการตรวจสอบสิ่งต่าง ๆ ในการสำรวจลาดตระเวนคือการเขียนบันทึก นักวิจัยสามารถบรรยายเหตุการณ์บันทึกแสดงถึงความคิดเห็นดี ความ สิ่งที่เกิดขึ้นและการสะท้อนลงไปบันทึก นอกจากนี้นักวิจัยยังสามารถเก็บแฟ้มประวัติหลักฐานเพื่อเก็บเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการวิจัยได้ด้วยการเขียนบันทึกจะทำให้ นักวิจัยเห็นพัฒนาการความคิดขณะที่นักวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกกังวลนั้นและบางอย่างที่

เกิดขึ้นอาจเปลี่ยนแปลงไป การจดบันทึกจะต้องเกิดขึ้นในกิจวัตรของนักวิจัย การจดบันทึกถือเป็น การหยุดคิดของแต่ละวัน เกี่ยวกับสิ่งที่ทำไปแล้วในการวิจัยและเป็นการบังคับให้นักวิจัยสะท้อน บันทึกรายการช่วยนำทางกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวของนักวิจัยเอง จากนั้นหากนักวิจัยบันทึกอย่างมี โครงสร้างตามตารางคำถาม บันทึกก็จะช่วยเก็บหลักฐานและการเรียนรู้ของนักวิจัยได้ด้วย นักวิจัย ควรจำไว้ว่าความรู้สึกกังวลของนักวิจัยจะเกิดขึ้นเนื่องจากความรู้สึกไม่พึงพอใจ ความรู้สึกที่ไม่ ถูกต้องของบางสิ่งบางอย่างในการปฏิบัติทางการศึกษา ซึ่งนั่นคือสิ่งที่นักวิจัยต้องการจะ เปลี่ยนแปลงด้วยการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม ดังนั้นในบันทึกควรประกอบไปด้วย การสะท้อน 5 ประเด็นซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้สึกกังวลของนักวิจัยดังนี้

- 1) การพูดและการจัดการเชิงวัฒนธรรมและวาทกรรม
- 2) การทำการจัดการเชิง วัตถุและเศรษฐศาสตร์
- 3) ความสัมพันธ์และการจัดการเชิงสังคมและการปกครอง
- 4) การสะท้อนต่อ โครงการของการปฏิบัติของนักวิจัย
- 5) การสะท้อนต่อการปฏิบัติของนักวิจัยในการวิจัยปฏิบัติการเชิง

วิพากษ์แบบมีส่วนร่วม

จากการจดบันทึกใน 5 ประเด็นที่กล่าวไปนักวิจัยจะเริ่มเห็นแนวโน้มของ สิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงและสิ่งที่จะทำต่อไป อย่างไรก็ตามนักวิจัยจะต้องแสดงความคิดเห็นต่อ ความรู้สึก กังวลต่อตัวผู้ร่วมวิจัยและความเป็นไปได้ในการทำวิจัยด้วยและควรมีการเขียนสรุป สิ่งเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้แก่

- 1) ความกังวลร่วม
- 2) ปริมาณทลสาธาณะ
- 3) ความคิดเบื้องต้นสำหรับการปฏิบัติ
- 4) ความคิดของขั้นต่อไป

หากมีการต่อรองเกี่ยวกับความรู้สึกกังวลนั้นนักวิจัยไม่ควรคิดว่าเป็นเรื่อง ที่เสียเวลาเนื่องจากการได้รับคำแนะนำหรือประเมินจากบุคคลต่าง ๆ ที่ทำให้ได้รับความรู้สึกกังวล ที่แท้จริงมากยิ่งขึ้น ภายหลังจากการสำรวจลาดตระเวนเสร็จเรียบร้อยแล้วนักวิจัยจะเริ่มตกลึก ว่าใครจะอยู่ในปริมาณทลสาธาณะ ในการวิจัยและนักวิจัยเริ่มคิดถึงแนวทางในการปฏิบัติที่มี ความสมเหตุสมผล มีความยั่งยืนและมีความยุติธรรมมากขึ้น สิ่งที่ต้องจดจำคือการวางแผน จะต้องมีการเตรียมการเผื่อเหตุการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้น การวางแผนในที่นี้เป็นการแนะนำของ นักวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติแก่ผู้ร่วมวิจัยคนอื่น ๆ เพื่อสร้างการดำเนินงานและ

ผลลัพธ์ในการปฏิบัติให้มีความสมเหตุสมผล มีความยั่งยืนและมีความยุติธรรมมากขึ้นและนักวิจัยจะตัดสินใจและคิดเกี่ยวกับความรู้สึกกังวลและความเป็นไปได้หรือข้อจำกัดของสถานการณ์ รวมถึงการคิดถึงสิ่งที่จะสร้างการ ปฏิบัติในทางการศึกษามากขึ้น บางครั้งนักวิจัยอาจจะต้องนำเรื่องค่านิยมและพันธสัญญาเชิงสังคม และการศึกษามาร่วมอภิปรายกันด้วย ซึ่งนักวิจัยอาจแจ้งถึงเป้าหมายในการวิจัยได้ เช่น เป้าหมายคือ ความเสมอภาคหรือการตัดสินใจแบบประชาธิปไตย และการตัดสินใจแบบเปิดหรือเกี่ยวกับความยั่งยืน ของสังคม การสร้างพลังผ่านการเรียนรู้หรือการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนักวิจัย และบริบททลสาธารณะในการตั้งเป้าหมายในงานวิจัยนี้ในการวางแผนสิ่งที่นักวิจัยจะปฏิบัติจะต้อง พิจารณาตามแบบสร้างการปฏิบัติ นั่นก็คือ นักวิจัยจะต้องตื่นรู้และสำรวจการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏใน การพูด ทำและความสัมพันธ์ในการปฏิบัติ และวิธีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเชิงวัฒนธรรมและวาท กรรมการจัดการเชิงวัตถุและเศรษฐกิจศาสตร์และการจัดการเชิงสังคมของการปกครองเหล่านี้ นักวิจัยจะเริ่มทราบบว่าอะไรที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนี้ในการวางแผนจะต้องมีทั้งแผนระยะยาวและระยะสั้นด้วย แผนระยะยาวหมายถึงวัตถุประสงค์ใหญ่ของงานวิจัยครั้งนี้ส่วนแผนระยะสั้นหมายถึง การเปลี่ยนแปลงในแต่ละท่านที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามเป็นที่ชัดเจนว่าเมื่อถึงขั้นวางแผนนี้นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะให้ความสนใจกับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการพูดการทำและความสัมพันธ์ในการปฏิบัติ เพราะฉะนั้นนักวิจัยจะต้องคอยตื่นตัวและเฝ้าสังเกตการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการพูดการทำ ความสัมพันธ์และโครงสร้างที่อาจเกิดขึ้นในตัวนักวิจัยหรือผู้ร่วมวิจัย สิ่งสำคัญก็คือนักวิจัยจะต้อง ทำ การสังเกตไปด้วย และเก็บหลักฐานของการวางแผนนี้ไปด้วย นักวิจัยควรจะต้องมีความมั่นใจว่านักวิจัยได้เข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลและมั่นใจในปริมาณของหลักฐานที่เก็บก็มีเพียงพอด้วยเพราะฉะนั้นนักวิจัยสามารถเก็บหลักฐานด้วยวิธีการที่หลากหลายจากสิ่งที่เกิดขึ้น เช่นการเก็บหลักฐานของความเห็นของทั้งกลุ่มและบุคคลที่มีต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นต้น นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะร่วมกันสร้างความคิดเพื่อให้เกิดรายละเอียดที่ชัดเจนมากขึ้นซึ่งแผนของกลุ่มจะได้มาจากความคิดของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการทำในการวิจัยที่เป็นไปได้และแผนของกลุ่มควรผ่านการอภิปราย ร่วมกันถือเป็นพื้นฐานของความเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับสิ่งที่บุคคลกำลังวางแผนที่จะทำการวิจัย เพราะฉะนั้นแผนที่เป็นสิ่งที่คิดทางในการปฏิบัติและในขณะเดียวกันแผนก็เป็นสิ่งที่ใช้ในการสะท้อนต่อไปด้วยและนักวิจัยสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาในแผนต่อ ๆ ไปได้ ดังนั้นนักวิจัยไม่ควรท้อแท้ต่อการปรับแผนซ้ำแล้วซ้ำเล่าก่อนที่จะถึงขั้นการปฏิบัติ ในลำดับต่อไปจะเป็นการอธิบายถึงการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

การปฏิบัติ (Enact)

ในการปฏิบัตินั้น นักวิจัยเพียงดำเนินตามแผนที่วางเอาไว้แต่โดยปกติแล้วสิ่งที่ไม่คาดคิดมักจะเกิดขึ้นในการปฏิบัติ ดังนั้นนักวิจัยจึงต้องปรับเปลี่ยนใหม่อีกครั้งและแก้ไขแผนให้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามหากงานวิจัยพบว่าการปรับแผนบางอย่างถือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ นักวิจัยควรนำไปอภิปรายร่วมกับผู้ร่วมวิจัยเพื่อตัดสินใจร่วมกันว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไป ในการสังเกตการปฏิบัติ เป็นสิ่งที่สำคัญมากเนื่องจากหากบุคคลไม่รวบรวมหลักฐานให้ดีแล้วนักวิจัยก็อาจจะสูญเสียหลักฐานที่น่าเชื่อถือได้ในการนำไปสะท้อน รวมถึงในการปรับแผนครั้งต่อไปด้วย ดังนั้นการสังเกตจึงเป็นสิ่งที่ควรมีในการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การสะท้อนต่อไปด้วย การสังเกตจะช่วยในเรื่องการสะท้อนโดยเฉพาะในการสะท้อนในบริบทสถานการณ์ นักวิจัยและผู้ร่วมใจจะต้องตระหนักว่าเมื่อใดที่จะเก็บหลักฐานในการปฏิบัติและจะเก็บหลักฐานจากแหล่งใดบ้างที่จะต้องอธิบายได้ว่าหลักฐานที่เกิดขึ้นสะท้อนถึงสิ่งที่เป็นความรู้สึกกังวลได้อย่างไรและหลักฐานจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติเริ่มถึงเปลี่ยนแปลงในการเข้าใจต่อการปฏิบัติของผู้ร่วมวิจัยและต่อเงื่อนไขของการปฏิบัติ นอกจากนี้นักวิจัยต้องทราบว่าหลักฐานที่ต้องการนั้นต้องมากเพียงใดจึงจะเพียงพอและสิ่งที่ต้องจำคือในการวิจัย ปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมนี้ จะต้องบันทึกสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองในขณะที่ปฏิบัติ เช่น การเขียนบันทึกประจำวัน เป็นต้น ผู้ร่วมวิจัยสามารถเก็บหลักฐานในลักษณะที่แตกต่างกันได้ซึ่งจะเป็นการตรวจสอบสามเ้าจากแหล่งข้อมูลที่ต่างชนิดกันซึ่งหลักฐานเหล่านี้ก็จะทำให้ผู้เข้าร่วมและนักวิจัยเกิดการซักถามและแลกเปลี่ยนในกลุ่มวิจัยต่อไป ในการแลกเปลี่ยนในกลุ่มนั้น ผู้ร่วมวิจัยจะได้เปิดมุมมองของตนเองและการได้รับความคุ้มครองจากผู้อื่นจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนการคิดการทำและความสัมพันธ์ต่อกันขึ้นได้ในการเก็บหลักฐานนั้นมีวิธีการได้หลากหลายโดยชนิดของหลักฐานที่ใช้บ่อยครั้งในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมทางการศึกษา 9 ชนิดดังนี้

1. การจดบันทึก ประจำวันแบบต่าง ๆ (Diaries or Journal)
2. การเขียนบันทึกหรือจดบันทึกภาคสนาม (Field note)
3. การสัมภาษณ์ (Interview)
4. การบันทึกเสียงหรือวิดีโอและภาพถ่าย (Audio and video recording)
5. การเล่าเรื่องที่ผสมผสานด้วยวิธีการหลากหลายและนำเสนอด้วยสื่อและการเล่าเรื่อง ด้วยภาพ (Data play and footnote)
6. การวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis)
7. แบบสอบถามและการสำรวจ (Questionnaires and surveys)

8. ตารางหรือรายการตรวจสอบใน การปฏิสัมพันธ์ (Interaction schedules and checklists)

9. ตัวอย่างงานของนักเรียนและการ ประเมินงาน (Student work samples and assessment tasks)

คำแนะนำแก่นักวิจัยที่สำคัญอีก ประการหนึ่งคือการจดบันทึกควมมีรายละเอียดมากกว่าการเขียนแค่เป็นคำ ๆ เพราะจะช่วยให้ นักวิจัยสามารถเรียกความจำเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ได้ดีมากกว่าและหลักฐานจะช่วยตอบคำถามเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับธรรมชาติและผลลัพธ์ของการปฏิบัติที่นักวิจัยได้ทำในขณะที่นักวิจัยจัดการ หลักฐานนักวิจัยควรเริ่มการวิเคราะห์ความ และพยายามอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวนักวิจัยเอง สิ่งที่นักวิจัยสังเกตในการเปลี่ยนแปลงในการ ปฏิบัติคือการพูด การทำความเข้าใจและในการปฏิบัติของตัวนักวิจัยและของผู้ร่วมวิจัยการ ปฏิบัติของนักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยถือเป็นส่วนหนึ่งของแบบสร้างการปฏิบัติในการจัดการทั้ง 3 แบบ การจัดการเชิงวัฒนธรรมและวาทกรรมการจัดการเชิงวัตถุและเศรษฐศาสตร์และการจัดการเชิง สังคมและการปกครอง กล่าวสั้น ๆ ก็คือนักวิจัยควรเริ่มสร้างเงื่อนไขในการปฏิบัติทั้งแบบเก่าและ แบบใหม่ในพื้นที่เกี่ยวกับการพูด การทำและความสัมพันธ์กับบุคคลหรือ สิ่งต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การขาดหลักฐานบางอย่างเพื่อการสะท้อนนั้นอาจเกิดขึ้นได้เป็นปกติ วิธีการ แกไขก็คือนักวิจัย อาจจะพิจารณาว่าในการปฏิบัติและการสังเกตครั้งต่อไปจะเก็บหลักฐานที่ขาดไปนั้น ได้อย่างไร หลังจากการรวบรวมหลักฐานแล้วนักวิจัยควรสรุปโดยใช้กรอบความคิดตามหลักแบบสร้างการ ปฏิบัติในการตรวจสอบตามตารางดังกล่าวจะพบว่าการตอบคำถามได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ซึ่ง อาจจะยังไม่เกี่ยวข้องไปยังความรู้สึกกังวลร่วมได้ นักวิจัยจึงควรบันทึกว่าในขั้นตอนต่อไปจะมีการ เก็บหลักฐานเพื่อตอบคำถามเหล่านั้นอย่างไรและวิเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้นและสิ่งที่เปลี่ยนแปลงด้วย ความ จริงจังมากขึ้นก่อนที่จะไปขั้นของการสะท้อนนักวิจัยควรจัดการกับสิ่งที่ได้เป็นหลักฐานให้ ชัดเจนว่า สิ่งที่เกิดขึ้นคืออะไรเพื่อการนำไปสู่การตัดสินใจในการดำเนินขั้นต่อไปสำหรับระยะเวลา ในขั้นการ ปฏิบัติและสังเกตนี้อาจใช้เวลาในอาทิตย์แรกหรือ 2 อาทิตย์ก็เพียงพอแต่ในวงจรถัดมา อาจนานกว่านั้น

การสะท้อน (Reflecting)

ในการสะท้อนนี้ นักวิจัยต้องการค้นพบว่าอะไรคือสิ่งที่เกิดขึ้นซึ่งนักวิจัยจะได้ ทบทวนสิ่ง ที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับความรู้สึกกังวล ได้พิจารณาถึงโอกาสและข้อจำกัดของ สถานการณ์ได้ทบทวนความสำเร็จและข้อจำกัดของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งนักวิจัยควรนึกถึงผลลัพธ์ ใน 3 ประเด็น นี้คือ

- 1) อิทธิพลที่คาดหวังไว้และไม่ได้คาดหวังไว้
- 2) อิทธิพลของเจตนาและที่ไม่ได้เจตนา
- 3) ผลกระทบต่าง ๆ นอกจากนี้ นักวิจัยจะต้องเริ่มคิดถึง

การปฏิบัติในอนาคตหรือสิ่งที่จะทำในขั้นต่อไปสิ่งสำคัญคือ นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะต้องนำสิ่งที่ได้บันทึกมาสะท้อนร่วมกันในปริบททฤษฎาธารณะ ในขณะที่นักวิจัยสะท้อนถึงสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่นั้น นักวิจัยจะต้องคอยรักษาการกระทำ ทางการศึกษาเอาไว้ใน ปริบททฤษฎาธารณะโดยเฉพาะใน 3 ประเด็นคือ

- 1) ความเห็นสอดคล้องต้องกันระหว่างบุคคลเพื่อ นักวิจัยต้องตระหนักถึง ภาษา และความคิดที่จะแลกเปลี่ยนในปริบททฤษฎาธารณะ (Intersubjective agreement)
- 2) ความเข้าใจซึ่งกันและกัน (Mutual understanding) ความเข้าใจในมุมมองของแต่ละบุคคล

3) ฉันทามติแบบไม่บังคับ (Unforced consensus) นอกจากนี้ในการสะท้อน นักวิจัย อาจจะสำรวจผู้ร่วมวิจัยด้วยคำถามเชิงวิพากษ์ในขณะที่ถามคำถามเชิงวิพากษ์นั้นนักวิจัยจะต้องสังเกตด้วยว่ามีบางสิ่งบางอย่างที่เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ สิ่งที่ไม่คิดอาจเกิดขึ้นได้จาก นักวิจัยหรือผู้ร่วมวิจัย เช่น การปฏิบัติอาจไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง แต่อย่างไรก็ตามนักวิจัยจะต้อง คำนึงถึงความสนใจและความเห็นอกเห็นใจผู้ร่วมวิจัยอยู่เสมอ ในการสะท้อนร่วมกับผู้ร่วมวิจัยนั้น นักวิจัยควรใช้เวลาร่วมกันพอสมควร การสะท้อนจะช่วยกระตุ้นในการสร้างคำถามใหม่ และแนะนำ แนวทางในการหาความรู้ต่อไปด้วย นักวิจัยอาจจะต้องทบทวนถึงข้อตกลงในการทำงานร่วมกันอีก ครั้งในปริบททฤษฎาธารณะรวมถึงทบทวนถึงบุคคลที่จะต้องทำงานร่วมด้วย เพราะฉะนั้นการสะท้อน ของนักวิจัยจะอยู่บนหลักฐานที่ได้เก็บรวบรวมมาเพื่อตัดสินใจว่าในขั้นตอนต่อไปจะทำอะไร นักวิจัยจะปรับความรู้สึกกังวลหรือไม่และนักวิจัยจะคิดใหม่อีกครั้งเกี่ยวกับการสำรวจลาดตระเวนหรือไม่จะปรับความรู้สึกกังวลหรือไม่และนักวิจัยจะคิดใหม่อีกครั้งเกี่ยวกับการสำรวจลาดตระเวนหรือไม่ นักวิจัยจะปรับการปฏิบัติในขั้นแรกและลองใหม่อีกครั้งหรือไม่ และนักวิจัยจะปฏิบัติในขั้นตอนต่อไป หรือจะเริ่มในทิศทางใหม่ การที่นักวิจัยจะต้องคิด ทบทวนสิ่งต่าง ๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่าถือเป็นเรื่องปกติ ธรรมดาในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม ก่อนที่นักวิจัยจะดำเนินการในขั้นต่อไป นักวิจัยควรร่างข้อความเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติในขั้นตอนต่อไป ซึ่งข้อความนั้นจะเป็นการปรับแล้วเกี่ยวกับความรู้สึกกังวลการสำรวจลาดตระเวน การวางแผนจากที่นักวิจัยได้เรียนรู้มาต่อจากนั้นจะได้เตรียมการสำหรับรอบใหม่ต่อไป

การปรับการวางแผน (Re-Planning)

หลังจากการสะท้อนแล้ว นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะเริ่มต้นด้วยการปรับการวางแผนต่อหลังจากการสะท้อนแล้ว นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะเริ่มต้นด้วยการปรับการวางแผนต่อด้วยการปฏิบัติและไปสู่การสะท้อนดังเช่นที่ได้กล่าวรายละเอียดไปข้างต้น โดยนักวิจัยจะมีการดำเนินในวงจรนี้ใหม่หลายรอบวงจร อย่างไรก็ตามในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมอาจไม่ได้ดำเนินตามรูปแบบของเกลียวที่เป็นเรื่องของการวางแผน การปฏิบัติการสังเกต การสะท้อนและการปรับการวางแผนการดำเนินการอาจเป็นการสลับสับเปลี่ยนด้วยขั้นตอนอื่นมาเป็นอันแรก เช่นอาจใช้การสะท้อนก่อนจากนั้นจึงเป็นการวางแผนและการปฏิบัติและสังเกตเป็นต้น และสิ่งที่สำคัญกว่า คือ นักวิจัยควรปฏิบัติให้ครบทุกขั้นตอนอาจกล่าวโดยสั้น ๆ ได้ว่าการวางแผนก็คือขั้นตอนในการวางแผนในสิ่งที่สนใจจะเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติและผลลัพธ์ของการปฏิบัติ เพื่อให้มีความสมเหตุสมผล มีความยั่งยืนและมีความยุติธรรมมากขึ้น ส่วนการปฏิบัติและการสังเกตนั้นเพื่อดำเนินตามแผนที่ได้วางไว้และสังเกตสิ่งที่ เกิดขึ้นไปพร้อมๆกัน ส่วนการสะท้อนจะเป็นสิ่งที่นำไปสู่การปรับการวางแผนใหม่ต่อไปรวมถึง การและทบทวนเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ปฏิบัติ ตั้งแต่การอภิปรายกันเรื่องความรู้สึกกังวล การวางแผนการ ปฏิบัติและสังเกตที่ผ่านมา ซึ่งในแต่ละขั้นตอนนักวิจัยจะต้องคำนึงถึงหลักและคำถามที่ได้นำเสนอไปแล้ว การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมจะดำเนินไปได้ด้วยดีเมื่อผู้ร่วมวิจัยในกระบวนการ มีความรับผิดชอบต่อแต่ละขั้นตอนในวงจรสะท้อนตนเองอย่างร่วมมือกันทุกคนจะมีพันธะสัญญาอย่างชัดเจนและมีจิตสำนึกว่าการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมและ การศึกษาสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงมีความเข้าใจและรับผิดชอบต่อกระบวนการของการสร้างรูปแบบทั้ง ต่อตนเองและผู้อื่นและผู้ร่วมวิจัยต้องมีความรู้สึกลดภัยในการเปลี่ยนแปลงด้วย

การเก็บหลักฐานและการกำกับติดตาม (Document monitor) สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังจากผู้เข้าร่วมได้ตกลงร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงปฏิบัติการไปสู่แนวทางใหม่ คือการวางแผนการเก็บหลักฐานและตรวจสอบว่า สิ่งที่กำลังทำอยู่นั้นดีกว่าปฏิบัติการเดิมหรือไม่ปฏิบัติการใหม่ที่ได้ดำเนินการไปนั้นช่วยยับยั้งผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ได้หรือไม่ หรือไม่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ขึ้น ใช่หรือไม่ เพราะฉะนั้นหนึ่งในเป้าประสงค์เบื้องต้นของการเก็บหลักฐานในส่วนของ การวิจัยอื่น ๆ (Research) ในการวิจัยปฏิบัติการนั้นเป็นไปเพื่อกระตุ้นหล่อเลี้ยงการสะท้อนตนเอง (Self-reflection) โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการสะท้อนตนเองเชิงกลุ่ม (Collective self-reflection) ในบริบทของสาธารณะต่อปฏิบัติการนั้นต่อความเข้าใจต่อการปฏิบัตินั้น และต่อเงื่อนไขภายใต้การปฏิบัติของผู้เข้าร่วมเอง ทั้งนี้หลักฐานจะถูกวิเคราะห์ความสะท้อนหลักฐานเพื่อแลกเปลี่ยนกับ

ผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัตินั้น รวมถึงการได้ตามถึงสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันในปริณทล
 สาธารณะด้วย นอกจากนี้การเก็บรวบรวมหลักฐานที่ถูกต้อง (Right evidence) ย่อมไม่ใช่
 หลักฐานเพียงแค่นั้นเดียว การเก็บรวบรวมหลักฐานในลักษณะนี้เรียกว่า การตรวจสอบสามเส้า
 (Triangulation) หลักฐานต่าง ๆ อาจมาจากการเขียนในบันทึก (Journal) ในไฟล์โครงการ
 (Project file) ในบล็อก (Blog) ในบันทึกประจำวัน (Diary) ที่ได้จากการสังเกตการณ์และการสะท้อน
 หรือในแฟ้มประวัติหลักฐาน (Portfolio) ก็ได้เช่นกัน

หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning: PL) ซึ่งกรมสุขภาพจิต กระทรวง
 สาธารณสุข (2544 : 8 - 21) ได้สรุปหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีพัฒนาการจากการที่นักปรัชญาการศึกษา
 Deweyian ได้เริ่มใช้วิธีการเรียนรู้จากการกระทำ (learning by doing) ซึ่งเป็นพื้นฐานการพัฒนา
 กระบวนการเรียนรู้ที่ดึงความสามารถของผู้เรียนออกมาในรูปของการเรียนรู้ ที่เรียกว่า active
 learning ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด
 แก้ไขปัญหามากขึ้น และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน ในเวลา
 ต่อมาจึงพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนรู้โดยการแก้ปัญหา (problem solving) การเรียนรู้โดยร่วมมือ
 กัน (cooperative learning) เช่น รูปแบบการสอนที่เรียกว่า problem based solving (PBL)

ในทศวรรษที่ 80 ได้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (learning process) รูปแบบใหม่
 ที่เรียกว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) ซึ่ง Kolb (1984 อ้างถึงใน กรม
 สุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2544 : 8) ได้เสนอว่า ประสบการณ์เป็นแหล่งของการเรียนรู้และ
 พัฒนา Kolb's model เป็นวงจรของการเรียนรู้ ที่การได้รับความรู้ ทักษะ และทักษะจะอยู่ใน
 กระบวนการ 4 องค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ได้แก่ ประสบการณ์เชิงรูปธรรม
 (concrete experience) การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (reflective observation) มโนทัศน์เชิงนามธรรม
 (abstract conceptualization) และการทดลองปฏิบัติ (active experimentation)

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) ของ Kolb นี้ได้มีนักการศึกษา
 และนักฝึกอบรมได้นำไปใช้อย่างแพร่หลาย เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน
 กิจกรรม (active learning) และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีชื่อเรียกในหลายชื่อ เช่น experiential
 learning , prior learning และ participatory learning

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning) เป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคคลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ได้เป็นอย่างดี ผ่านการสังเคราะห์จากผลวิเคราะห์ของการศึกษาวิจัยรูปแบบการเรียนรู้หลายรูปแบบ (meta analysis) จนได้โครงสร้างพื้นฐานของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย วงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) ผสมผสานกับกระบวนการกลุ่ม (group process) เพราะในแต่ละองค์ประกอบของวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์นั้น ผู้เรียนแต่ละคนซึ่งมีประสบการณ์ติดตัวมาจะสามารถใช้ประสบการณ์ของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนทดลองใช้ความรู้ที่เรียนมาไปสู่การปฏิบัติได้นั้น ต้องผ่านกระบวนการกลุ่ม ฉะนั้นการให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และช่วยกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี

ใบงานที่ 2.1
ข้อคิดจากการศึกษาการมีส่วนร่วม

คำชี้แจง

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่กำหนด พร้อมส่งตัวแทนเสนอข้อคิด ทั้งนี้เน้นการนำเสนอที่กระชับและไม่ซับซ้อนกับกลุ่มที่ได้เสนอไปแล้ว

ประเด็นการอภิปราย

1. จากการศึกษาศึกษาการมีส่วนร่วมนักเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อย่างไรบ้าง
2. นักเรียนได้ข้อคิด ข้อเรียนรู้ที่จะนำไปพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการรายวิชานาฏศิลป์ของตนเองอย่างไร

ใบงานที่ 2.2
ข้อคิดจากการศึกษาความหมาย หลักการสำคัญ

คำชี้แจง

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นต่อไปนี้ แล้วสรุปลงในใบงาน

ประเด็นการอภิปรายความหมาย หลักการสำคัญ และหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

1. การมีส่วนร่วม มีความหมายว่าอย่างไร
2. การมีส่วนร่วม มีหลักการสำคัญอย่างไรบ้าง
3. หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีอะไรบ้าง
4. ปัญหาของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการรายวิชานาฏศิลป์มี

อะไรบ้าง

ใบงานที่ 2.3
ประเมินตนเองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

คำชี้แจง ให้นักเรียนประเมินตนเองดังต่อไปนี้

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ดีมาก

ระดับ 4 หมายถึง ดี

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง พอใช้

ระดับ 1 หมายถึง ปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับ				
	5	4	3	2	1
1. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางนาฏศิลป์					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงการเคลื่อนไหวลักษณะต่าง ๆ ทางนาฏศิลป์					
3. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการใช้ภาษาท่าทาง และการประดิษฐ์ท่าทางประกอบได้					
4. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและบอกสิ่งที่ตนเอง ชอบ จากการดูหรือร่วมการแสดง					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการระบุวิธีการพื้นฐานทางนาฏศิลป์					
6. ท่านมีส่วนร่วมในการบรรยายองค์ประกอบนาฏศิลป์					
7. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงท่าทางประกอบเพลง					
8. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการเปรียบเทียบการ แสดงนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ ได้					
9. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและบอกถึงประโยชน์ ที่ได้รับจากการชมการแสดง					

รายการประเมิน	ระดับ				
	5	4	3	2	1
10. ท่านมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์การ แสดงอย่างง่าย					

ผลสรุปการประเมินตนเอง

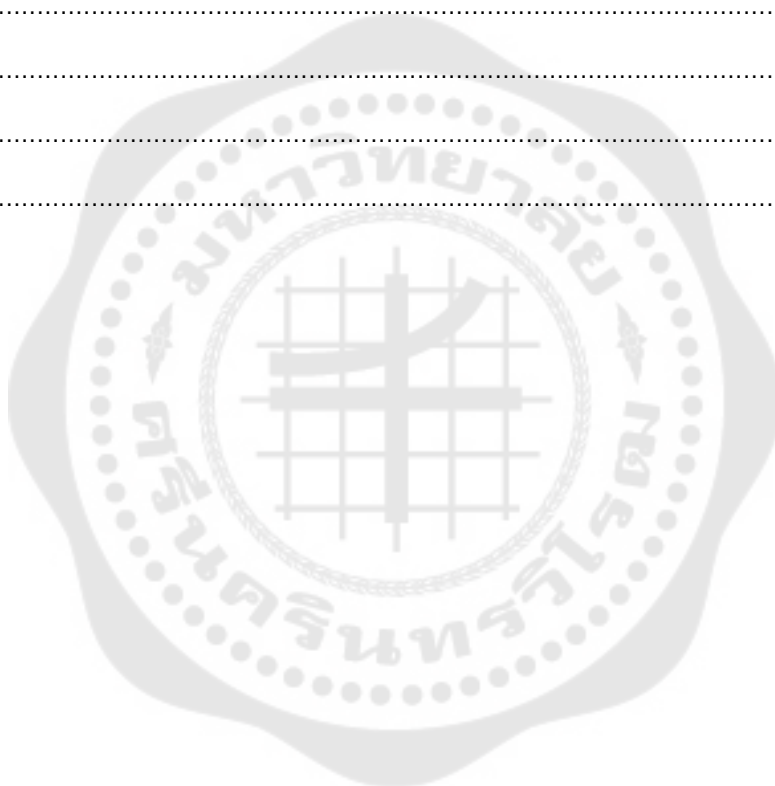
.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยที่ 3

หลักการและแนวคิดของ ADDIE MODEL

เวลา 6 ชั่วโมง

1. แนวคิด

การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop) ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) และ ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluate) โดยบูรณาการอยู่ในองค์ประกอบของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ทั้งการอบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตรการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม การฝึกปฏิบัติจริงในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์ และการนิเทศ ติดตามและประเมินผล

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ADDIE MODEL

2.2 เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญต่อบทบาท ADDIE MODEL ในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

2.3 เพื่อให้นักเรียนตระหนักและแสดงออกถึงพฤติกรรมบ่งชี้

3. กิจกรรม

3.1 การวิเคราะห์

3.1.1 ครู แนะนำ ADDIE MODEL ในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ใบความรู้ที่ 3.1) แล้วสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหา ความคิดเห็นต่อ ADDIE MODEL ในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อลงข้อสรุปถึงความสำคัญต่อ ADDIE MODEL ในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

3.1.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ร่วมกันศึกษาความหมาย ความสำคัญของ ADDIE MODEL (ใบความรู้ที่ 3.1)

3.2 การออกแบบ

3.2.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลการวิเคราะห์ ในใบงานที่ 3.1-3.2 เพื่อจัดลำดับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ไปสู่การสร้างสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ให้เหมาะสมกับตนเอง

3.2.1 ให้นักเรียนสรุปข้อเรียนรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อนำมาออกแบบสื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

3.3 การพัฒนา

3.3.1 ครูนำอภิปรายบทบาทของนักเรียนต่อการนำ ADDIE MODEL มาพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้อย่างไรบ้าง โดยแจกบัตรความคิดให้นักเรียนเขียนลงกระดาษแล้วนำมาติดบนป้ายนิเทศร่วมกัน

3.3.2 สรุปผลอภิปรายจากบัตรความคิดร่วมกัน

3.4 การนำไปใช้

3.4.1 ให้นักเรียนประเมินการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาของตนเองตามใบงานที่ 3.1-3.2

3.5 การประเมิน

ครูนำอภิปรายเพื่อให้นักเรียนร่วมกันประเมินข้อดีและข้อที่ควรพัฒนาตามประเด็นดังนี้

3.5.1 บทบาทของครูและนักเรียนในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามแนวคิด ADDIE MODEL

3.5.2 การเรียนการสอน กิจกรรม โครงการ ในรายวิชานาฏศิลป์ของโรงเรียนในปัจจุบันควรปรับปรุงพัฒนาอย่างไร

4. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

4.1 ใบความรู้ที่ 3.1

4.3 แบบประเมินตนเองของนักเรียน

4.4 ใบงานที่ 3.1-3.2

5. การประเมินผลการจัดกิจกรรม

5.1 สังเกตความสนใจและพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน ต่อบทบาทในนำ ADDIE MODEL มาพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

5.2 ประเมินจากแนวคิดความคิดเห็นผลการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับ ADDIE MODEL

ใบความรู้ที่ 3.1

ADDIE Model

พิจิตรา ธงพานิช (2561 : บทความวิจัย) ได้อธิบายและสรุปรูปแบบการสอน ADDIE ดังนี้ ADDIE เป็นรูปแบบการสอนที่ ออกแบบขึ้นมา เพื่อใช้ในการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน โดยอาศัยหลักของวิธีการระบบ (System Approach) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าสามารถนำไปใช้ออกแบบและพัฒนบทเรียนคอมพิวเตอร์ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็น CAI / CHT, WBI / WBT หรือ e-Learning ก็ตาม เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ครอบคลุมกระบวนการ ทั้งหมด และเป็นระบบปิด (Closed System) โดยพิจารณาจากผลลัพธ์ในขั้นประเมินผลซึ่งเป็นขั้นสุดท้าย และนำ ข้อมูลไปตรวจปรับ (Feedback) ขั้นตอนที่ผ่านมาทั้งหมด

การออกแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบแอดดี (ADDIE model) ประกอบด้วย กิจกรรมใน การดำเนินงาน 5 กิจกรรม ได้แก่ การวิเคราะห์ (analyze) การออกแบบ (design) การพัฒนา (develop) การนำไปใช้ (Implement) และการประเมินผล (evaluate) ซึ่งเมื่อพิจารณาให้ดี แล้วมี ลักษณะคล้ายกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหา (analyze) การนำเสนอ แนวทางการแก้ปัญหา (design) การเตรียมการแก้ปัญหา (develop) การทดลองการแก้ปัญหา (Implement) และสุดท้ายประเมินแนวทาง การแก้ปัญหาว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (evaluate) รูปแบบ ADDIE นี้ จึงเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในการออกแบบการเรียนการสอนในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะมีผู้นิยมนำไปใช้ในการออกแบบสื่อ วัสดุการเรียนการสอน เช่น การออกแบบชุดการเรียนการสอน การออกแบบบทเรียนแบบโปรแกรม เป็นต้น ตลอดจนนำไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน คือระบบการศึกษาในชุมชนและการออกแบบการเรียนการสอน ในระดับห้องเรียนเพื่อ พัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ

รูปแบบการสอน ADDIE (ADDIE Model)

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

- (1) การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม
- (2) การวิเคราะห์ระบบ สิ่งแวดล้อม และสภาพขององค์กร เพื่อพิจารณาถึงทรัพยากรและอุปสรรคต่าง ๆ
- (3) การศึกษาลักษณะของกลุ่มประชากร
- (4) การวิเคราะห์เป้าหมายและจุดประสงค์ว่าเป็นการเรียนรู้ในลักษณะใด เช่น การเรียนรู้ เนื้อหา การเรียนรู้ทักษะ หรือการเรียนรู้ที่เป็นความต้องการเฉพาะ

ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

- (1) การกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ที่สามารถสังเกตได้วัดได้
- (2) การจัดลำดับเป้าหมายและจุดประสงค์ให้ถ่ายทอดการเรียนรู้และการปฏิบัติ
- (3) การวางแผนการประเมินผลการเรียนรู้และการปฏิบัติ
- (4) การพิจารณาวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา การจัดกลุ่มการทำกิจกรรม ของผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ ในลักษณะกลุ่มและรายบุคคล
- (5) การคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน

ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop) กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

- (1) การสร้างสื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนตามที่ได้ออกแบบไว้
- (2) การทดสอบ (try out) สื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนกับกลุ่มเป้าหมาย
- (3) การปรับปรุงสื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

- (1) การเผยแพร่สื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น เช่น การติดตั้ง การซ่อมบำรุงสื่อ การจัดอบรมให้ครูรู้จักการใช้สื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น การให้คำแนะนำและนิเทศการใช้สื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอน
- (2) การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้ครูยอมรับสื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นและนำไปใช้

ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluate) กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

- (1) การสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
- (2) การทดสอบ (try-out) สื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนและเครื่องมือวัด ประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวินิจฉัยผลการเรียนรู้ที่เกิดจากผู้เรียน และรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับ ความสำเร็จและความล้มเหลวในการใช้โปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์
- (3) การประเมินภายหลังการนำสื่อ / กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนไปใช้กับกลุ่ม ประชากร (พิจิตรา ธงพานิช. 2561)

ใบงานที่ 3.1
ข้อคิดจากการศึกษา ADDIE Model

คำชี้แจง

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่กำหนด พร้อมส่งตัวแทนเสนอข้อคิด ทั้งนี้เน้นการนำเสนอที่กระชับและไม่ซับซ้อนกับกลุ่มที่ได้เสนอไปแล้ว

ประเด็นการอภิปราย

1. จากการศึกษา ADDIE Model นักเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อย่างไรบ้าง
2. นักเรียนได้ข้อคิด ข้อเรียนรู้ที่จะนำไปพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการรายวิชานาฏศิลป์ของตนเองอย่างไร
3. หลักการ ADDIE Model มีอะไรบ้าง

ใบงานที่ 3.2
ประเมินตนเองเกี่ยวกับ ADDIE Model

คำชี้แจง ให้นักเรียนประเมินตนเองดังต่อไปนี้

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ดีมาก

ระดับ 4 หมายถึง ดี

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง พอใช้

ระดับ 1 หมายถึง ปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับ				
	5	4	3	2	1
1. ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการเรียนวิชานาฏศิลป์					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงวิเคราะห์ถึงอุปสรรคต่าง ๆ ในการเรียนวิชานาฏศิลป์					
3. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนวิชานาฏศิลป์					
4. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับเป้าหมายและจุดประสงค์ให้ง่ายต่อการเรียนและการปฏิบัติในการเรียนวิชานาฏศิลป์					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมินผลการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์					
6. ท่านมีส่วนร่วมในการการคัดเลือกสื่อการเรียนการสอนในการเรียนวิชานาฏศิลป์					
7. ท่านมีส่วนร่วมในการการสร้างสื่อในการเรียนวิชานาฏศิลป์					
8. ท่านมีส่วนร่วมในการนำสื่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ไปใช้					

รายการประเมิน	ระดับ				
	5	4	3	2	1
9. ท่านมีส่วนร่วมในการการปรับปรุงสื่อ					
10. ท่านมีส่วนร่วมในการการประเมินภายหลังการนำสื่อไปใช้					

ผลสรุปการประเมินตนเอง

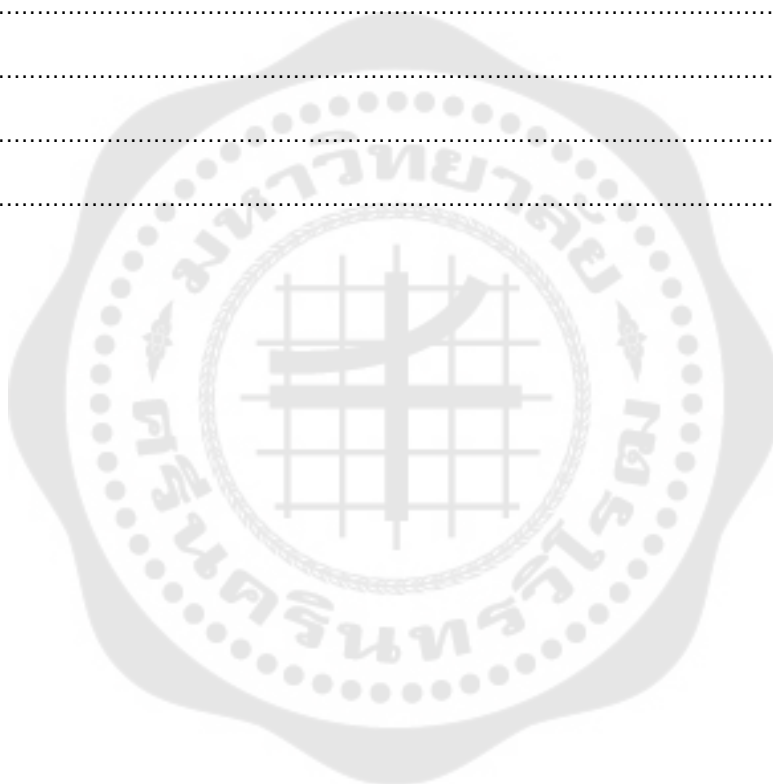
.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยที่ 4

หลักการและแนวคิดของสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์

เวลา 6 ชั่วโมง

1. แนวคิด

ผู้เรียนนาฏศิลป์ก่อนที่จะฝึกปฏิบัติท่ารำในเพลงต่าง ๆ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทำนฏยศัพท์ รวมถึงการแสดงท่าทางในการปฏิบัติภาษาท่า ที่แสดงออกมาด้วยท่วงทีลีลา และท่าทาง ซึ่งเป็นการแสดงออกมาของอารมณ์ภายใน ที่มีความหมายประดิษฐ์ และกำหนดเป็นแบบแผนไว้ ดังนี้

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์

2.2 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญต่อบทบาทสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์

2.3 เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักและแสดงออกถึงพฤติกรรมบ่งชี้การปฏิบัติทำนฏยศัพท์ รวมถึงการแสดงท่าทางในการปฏิบัติภาษาท่า ที่แสดงออกมาด้วยท่วงทีลีลา และท่าทาง ซึ่งเป็นการแสดงออกมาของอารมณ์ภายใน ที่มีความหมายประดิษฐ์

3. กิจกรรม

3.1 การวิเคราะห์

3.1.1 ครู แนะนำสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ (ใบความรู้ที่ 4.1) แล้วสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหา ความคิดเห็นต่อสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ เพื่อลงข้อสรุปถึงความสำคัญต่อสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์

3.1.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ร่วมกันศึกษาการปฏิบัติทำนฏยศัพท์ รวมถึงการแสดงท่าทางในการปฏิบัติภาษาท่าที่แสดงออกมาด้วยท่วงทีลีลา และท่าทาง ซึ่งเป็นการแสดงออกมาของอารมณ์ภายใน ที่มีความหมายประดิษฐ์ (ใบความรู้ที่ 4.1)

3.2 การออกแบบ

3.2.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลการวิเคราะห์ ในใบงานที่ 4.1-4.2 เพื่อจัดลำดับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ไปสู่การสร้างสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ให้เหมาะสมกับตนเอง

3.2.1 ให้นักเรียนสรุปข้อเรียนรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อนำมาออกแบบสื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

3.3 การพัฒนา

3.3.1 ครูนำอภิปรายบทบาทของนักเรียนในการมีส่วนร่วมการพัฒนาการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ รวมถึงการแสดงท่าทางในการปฏิบัติภาษาท่า ที่แสดงออกมาด้วยท่วงทีลีลา และท่าทาง ซึ่งเป็นการแสดงออกมาของอารมณ์ภายใน ที่มีความหมายประดิษฐ์ ได้อย่างไรบ้าง โดยแจกบัตรความคิดให้นักเรียนเขียนลงกระดาษแล้วนำมาติดบนป้ายนิเทศร่วมกัน

3.3.2 สรุปผลอภิปรายจากบัตรความคิดร่วมกัน

3.4 การนำไปใช้

3.4.1 ให้นักเรียนประเมินการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาของตนเองตามใบงานที่

4.1-4.2

3.5 การประเมิน

ครูนำอภิปรายเพื่อให้นักเรียนร่วมกันประเมินข้อดีและข้อที่ควรพัฒนาตามประเด็น ดังนี้

3.5.1 บทบาทของครูและนักเรียนในการมีส่วนร่วมการพัฒนาการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ รวมถึงการแสดงท่าทางในการปฏิบัติภาษาท่า ที่แสดงออกมาด้วยท่วงทีลีลา และท่าทาง ซึ่งเป็นการแสดงออกมาของอารมณ์ภายใน ที่มีความหมายประดิษฐ์ ตามแนวคิดสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์

3.5.2 การเรียนการสอน กิจกรรม โครงการ ในรายวิชานาฏศิลป์ของโรงเรียนในปัจจุบันควรปรับปรุงพัฒนาอย่างไร

4. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

4.1 ใบความรู้ที่ 1.1

4.2 ใบความรู้ที่ 1.2

4.3 วีดิทัศน์การปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ รวมถึงการแสดงท่าทางในการปฏิบัติภาษาท่า ที่แสดงออกมาด้วยท่วงทีลีลา และท่าทาง ซึ่งเป็นการแสดงออกมาของอารมณ์ภายใน ที่มีความหมายประดิษฐ์

4.4 แบบประเมินตนเองของนักเรียน

4.5 ใบงานที่ 1.1-1.2

5. การประเมินผลการจัดกิจกรรม

5.1 สังเกตความสนใจและพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ที่สะท้อนให้เห็นถึงการแสดงท่าทางในการปฏิบัติภาษาท่า ที่แสดงออกมาด้วยท่วงทีลีลา และท่าทาง ซึ่งเป็นการแสดงออกมาของอารมณ์ภายใน ที่มีความหมายประดิษฐ์ของนักเรียน ตอบทบาทในการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมรายวิชานาฏศิลป์สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

5.2 ประเมินจากแนวคิด ความคิดเห็น ผลการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์

ใบความรู้ที่ 4.1
สื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์

นาฏยศัพท์

นาฏยศัพท์ที่ใช้ในการปฏิบัติท่ารำ หมายถึง องค์ประกอบของท่ารำ ที่ใช้ในการรำ การเคลื่อนไหว ลีลา ท่าทางต่าง ๆ เมื่อผู้ฝึกปฏิบัติท่ารำได้ฝึกฝนนาฏยศัพท์จะทำให้ผู้รำมีพื้นฐานที่ดี และปฏิบัติท่ารำได้อย่างถูกต้องและสวยงาม การแสดงจะออกมาสมบูรณ์แบบมากขึ้น

นาฏยศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่บัญญัติขึ้นไว้ในการพ้องรำแสดงลักษณะ และการเคลื่อนไหวร่างกายที่สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง (รานี ชัยสงคราม, 2544 : 69)

ตามความหมายมีไว้ว่า หมายถึง คำเสียงที่ใช้เรียกชื่อท่าเกี่ยวกับการพ้องรำ เกี่ยวกับการแสดงละคร (ราชบัณฑิตสถาน, 2530)

นาฏยศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะท่าที่ใช้ในการฝึกหัดเพื่อใช้ในการแสดง โขนและละคร (อรรณพ ชมวัฒนา, 2530)

นาฏยศัพท์ หมายถึง ศัพท์เฉพาะในทางนาฏศิลป์ เป็นลักษณะของท่ารำไทย นาฏยศัพท์ที่ใช้กันเกี่ยวกับท่ารำไทยนั้นมีมากแยกตามลักษณะการใช้ (อมรา กล้าเจริญ, 2535)

นาฏยศัพท์ที่ใช้ประกอบการแสดงต่าง ๆ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ช่วงชั้นที่ 1 มีดังนี้
1) นาฏยศัพท์เกี่ยวกับส่วนของมือ ได้แก่ การจีบหงาย จีบคว่ำ จีบหลัง จีบปรกข้าง จีบปรกหน้า จีบลอดแก้ว สะบัดมือจีบ จีบชายพก 2) นาฏยศัพท์เกี่ยวกับส่วนของลำแขน ได้แก่ การตั้งวงบนพระ วงบนนาง วงล่าง วงหน้า วงพิเศษ ท่าบัวบาน วงกลาง 3) นาฏยศัพท์เกี่ยวกับส่วนของลำตัว ได้แก่ ยักตัว ย่อตัว เอียงไหล่ โยกตัว 4) นาฏยศัพท์เกี่ยวกับส่วนของเท้า ได้แก่ ประเท้า จรดเท้า กระดกเท้า สะดุดเท้า ก้าวเท้า ถัดเท้า ซอยเท้า ยึด-ยุบ กระทุ้งเท้า ยกหน้า วางส้น ขยันท้า 5) ภาษาทำนาฏศิลป์ ได้แก่ รัก ไป มา แนะนำตนเอง ร้องให้ ปฏิเสธ ยิ้ม เธอ ดีใจ เศร้า ร่าเริง ทาน ทานที่เคารพ (สุมิตร เทพวงศ์, 2541)

ประเภทของนาฏยศัพท์

สามารถสื่อความหมายกันได้ทุกฝ่าย ในการแสดงต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. **นามศัพท์** หมายถึง ศัพท์ที่เรียกชื่อท่ารำ หรือชื่อท่าที่บอกอาการกระทำของผู้รำ เช่น วง จีบ คลายมือ กรายมือ ฉายมือ ปาดมือ กระทบ กระดก ยกเท้า ก้าวเท้า ประเท้า ตบเท้า กระทุ้งจรดเท้า ตะเท้า ซอยเท้า ขยันท้า ฉายเท้า สะดุดเท้า รวมเท้า โยตัว ยักตัว ดีใจ เศร้า ร่าเริง ทาน ทานที่เคารพ เป็นต้น

2. **กิริยาศัพท์** หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกในการปฏิบัติบอกอาการกิริยา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 **ศัพท์เสริม** หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกเพื่อปรับปรุงท่าทำให้ถูกต้องสวยงาม เช่น ก้นวง ลดวง ส่องมือ ดึงมือ หักข้อ หลบศอก เปิดคาง กัดคาง ทรงตัว แผ่นตัว ดึงไหล่ กัดไหล่ ดึงเอว กัดเกลียวข้าง ทับตัว หลบเข่า ถีบเข่า แข็งเข่า ก้นเข่า เปิดสัน ชักสัน เป็นต้น

2.2 **ศัพท์เสื่อม** หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกชื่อท่าหรือท่วงทีของผู้รำที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน เพื่อให้ผู้รำรู้ตัว และแก้ไขท่าของตนให้ดีขึ้น เช่น วงล้ำ วงคว่ำ วงเหยียด วงหัก วงล้น ทรวดตัว เหลี่ยมล้ำ รำเลื้อย รำล้ำจังหวะ รำหน่วงจังหวะ เป็นต้น

3. **นาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด** หมายถึง ศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้เรียกในภาษานาฏศิลป์ นอกเหนือไปจากนามศัพท์ และกิริยาศัพท์ เช่น จีบยาว จีบสั้น ลักคอก เดินมือ คืบตัว อ่อนเหลี่ยม นายโรง พระใหญ่ นางกษัตริย์ นางตลาด ยืนเครื่อง เป็นต้น

นาฏยศัพท์ที่ใช้ในการปฏิบัติท่า แบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดยอธิบายนาฏยศัพท์ตามลำดับ คือ ศีรษะ มือ และเท้า โดยมีรายละเอียด และวิธีการปฏิบัติดังนี้

1. นาฏยศัพท์ส่วนศีรษะ คอ ไบหน้า และไหล่

นาฏยศัพท์ส่วนบนบริเวณส่วนศีรษะ คอ ไบหน้า และไหล่ ได้แก่ การเอียงศีรษะ การลักคอก การกล่อมหน้า การกัดไหล่ และการกล่อมไหล่ โดยมีรายละเอียดและวิธีการปฏิบัติดังนี้

1.1 **การเอียงศีรษะ** มีวิธีการปฏิบัติ คือ เอียงศีรษะข้างขวา ขั้นแรกต้องตั้งไบหน้ากับลำคอให้ตรงค่อย ๆ เอียงศีรษะไปทางขวาให้มีความรู้สึกกว่าไบหูข้างขวาเอียงตามและไหล่ขวาถัดตามไปด้วย ไม่ยกไหล่ขวาขึ้นรับไบหน้าเป็นอันตราย การเอียงศีรษะควรเอียงพอประมาณ ไม่เอียงมากเกินไปจนดูเป็นคอปับ การเอียงศีรษะข้างซ้ายก็ปฏิบัติเช่นเดียวกับที่เอียงศีรษะไปข้างขวา การเอียงศีรษะสายตาของผู้ปฏิบัติจะมองตามมือโดยธรรมชาติ เช่น การเอียงซ้ายสายตาจะมองมือที่ปฏิบัติกระบวนท่าทางด้านขวา การเอียงขวาสายตาจะมองมือที่ปฏิบัติกระบวนท่าทางด้านซ้าย

1.2 **การลักคอก** มีวิธีการปฏิบัติ คือ ลักคอกข้างขวา ขั้นแรกต้องตั้งไบหน้ากับลำคอให้ตรงค่อย ๆ กัดไหล่ขวาลงศีรษะจะเอียงไปทางซ้าย การลักคอกข้างขวาปฏิบัติตรงกันข้ามกับการลักคอกข้างขวา คือขั้นแรกต้องตั้งไบหน้ากับลำคอให้ตรงค่อย ๆ กัดไหล่ซ้ายลงศีรษะจะเอียงไปทางขวา โดยการลักคอกจะตั้งลำตัวตรงไม่ย่ำลำตัวไปมา ปฏิบัติพร้อมกับการกระทบจังหวะและการใช้ตัว

1.3 **การกล่อมหน้า** การกล่อมหน้าสามารถกล่อมหน้าทางด้านซ้ายและกล่อมหน้าทางด้านขวามีวิธีการปฏิบัติ คือ การใช้หน้าวนจากทางขวาไปทางซ้าย โดยวนอย่างช้า ๆ

อย่างไม่ขาดสาย เสมอการวนหน้าเป็นเลขแปดอารบิกแน่นอน กล่อมข้างขวาต้องเริ่มด้วยการเอียงศีรษะไปทางด้านขวาสายตามองตรงไปข้างหน้าค่อย ๆ เบือนคางไปข้างซ้ายเหมือนกับว่าค่อย ๆ ยกคางขึ้นจากนั้นค่อย ๆ กดคางลงแล้วเบือนมาทางด้านขวาแต่ค่อย ๆ หมุนเอียงศีรษะมาทางซ้ายและถ้าจะกล่อมหน้าจากซ้ายไปขวาก็ปฏิบัติเช่นเดียวกันในระหว่างการกล่อมหน้าให้มีความรู้สึกว่ารำคอตึงตรงเฉย ๆ ใช้เฉพาะส่วนหน้าเท่านั้น

1.4 กดไหล่ มีวิธีการปฏิบัติ คือ เมื่อกดไหล่ขวาก็เอียงไหล่ขวาก่อน และค่อย ๆ กดไหล่ขวาลดลงไปอีก การกดไหล่ซ้ายปฏิบัติตรงกันข้ามกัน โดยเมื่อกดไหล่ซ้ายก็เอียงไหล่ซ้ายก่อน และค่อย ๆ กดไหล่ซ้ายนั้นลดลงไปอีก

1.5 การกล่อมไหล่ มีวิธีการปฏิบัติ คือ เมื่อกล่อมไหล่ข้างขวาจะกล่อม มาซ้ายให้เอียงไหล่ขวาก่อนแล้วค่อย ๆ กดไหล่เล็กน้อยเอียงศีรษะไปทางขวาพองามหมุนไหล่ออกไปทางด้านหน้าของลำตัวช้า ๆ แล้วเอียงไหล่ไปทางซ้ายพร้อมกับก้มศีรษะค่อย ๆ เอียงตามไปทางซ้ายถ้าจะกล่อมจากซ้ายไปขวาก็ปฏิบัติเช่นเดียวกันในระหว่างการกล่อมไหล่ไปหน้าและสายตามองตรงไปข้างหน้า

2. นาฏยศัพท์ส่วนมือ และแขน

นาฏยศัพท์ส่วนบนบริเวณส่วนมือ และแขน ได้แก่ การตั้งวง การจับ การล่อแก้ว การม้วนมือ การคลายมือ เป็นต้น โดยมีรายละเอียดและวิธีการปฏิบัติดังนี้

2.1 การตั้งวง เป็นอาการของมือที่เหยียดตึงทั้งห้านิ้ว แต่นิ้วหัวแม่มือหักเข้าหาฝ่ามือเล็กน้อย การตั้งวงที่สวดยงามต้องหักข้อมือเข้าหาลำแขนให้มากและทอดลำแขนให้ส่วนโค้งพองาม การตั้งวงมักเรียกตามตำแหน่งที่มีอยู่ ระดับของการตั้งวงสามารถจำแนกได้ 4 ระดับ ดังนี้

2.1.1 วงบนระดับวงบนแบ่งเป็นวงพระและวงนาง ระดับวงตัวพระปลายนิ้วมือสูงเสมอแก่ศีรษะ ตัวนาง คือ ผู้หญิงให้ปลายนิ้วมือเสมอหางคิ้ว

2.1.2 วงกลางระดับวงลงให้ปลายนิ้วอยู่ระดับไหล่ หักข้อมือมือเข้าหาลำตัว

2.1.3 วงหน้า ระดับวงมาข้างหน้าให้ปลายนิ้วมืออยู่สูงระดับปาก

2.1.4 วงล่าง ระดับวงอยู่บริเวณชายพก หรือบริเวณหัวเข่า

2.2 การจับ วิธีปฏิบัติ คือ หายมือมาข้างหน้านำนิ้วหัวแม่มือจรดอยู่ที่ข้อแรกของปลายนิ้วชี้ ระวังให้นิ้วตรงอยู่เสมอ ส่วนอีกสามนิ้ว คือ นิ้วกลาง นิ้วนาง และนิ้วก้อย กรีดออกไปให้ตึงทั้ง 3 นิ้ว หักข้อมือเข้าหาลำตัว จับแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

2.2.1. จีบคว่ำ นำนิ้วหัวแม่มือจรดอยู่ที่ข้อแรกของปลายนิ้วชี้ ระวังให้นิ้วตรงอยู่เสมอ ส่วนอีกสามนิ้ว คือ นิ้วกลาง นิ้วนาง และนิ้วก้อย กรีดออกไปให้ตึงทั้ง 3 นิ้ว หักข้อมือโค้งลง หรือคว่ำลง

2.2.2. จีบหงาย นำนิ้วหัวแม่มือจรดอยู่ที่ข้อแรกของปลายนิ้วชี้ ระวังให้นิ้วตรงอยู่เสมอ ส่วนอีกสามนิ้ว คือ นิ้วกลาง นิ้วนาง และนิ้วก้อย กรีดออกไปให้ตึงทั้ง 3 นิ้ว หักข้อมือเข้าหาลำตัว หงายมือขึ้น

2.2.3. จีบปรกหน้า ยกส่วนแขนและมือที่จับนั้นสูงระดับหน้าผากหันมือที่จับเข้าหาใบหน้าและหักข้อมือ

2.2.4. จีบปรกหลัง จับมือแล้วยกส่วนแขนและมือที่จับนั้นสูงระดับวงข้างหรือวงบน มือที่จับหักข้อมือเข้าหาแก้มศีรษะ

2.2.5. จีบล็อแก้ว ปฏิบัติโดยให้แบมือขึ้นมาข้างหน้าและถือนิ้วกลางเข้ามาใช้นิ้วหัวแม่มือกดทับลงบนเล็บของนิ้วกลางพอดีแล้วกรีดนิ้ว 3 นิ้ว คือ นิ้วชี้ นิ้วนาง และนิ้วก้อยออกไป นิ้วกลางและนิ้วหัวแม่มือที่แตะติดอยู่นั้นมีลักษณะเป็นวงกลมและต้องมีความรู้สึกให้นิ้วกลางนั้นกำลังจะดีดออกจากนิ้วหัวแม่มือ หักข้อมือจับกลางเข้าหาท้องแขน

2.3 ม้วนมือ การม้วนมือเป็นการปฏิบัติทำจับเชื่อมต่อการม้วนมือและปฏิบัติเป็นท่าตั้งวง เริ่มด้วยจับหงายม้วนมือ คือ ม้วนข้อมือออกและปฏิบัติท่าตั้งวง

2.4 คลายมือ การคลายมือจะปฏิบัติทั้งสองมือ หรือมือเดียว โดยเริ่มจากการจับคว่ำและจับหงายปล่อยจับออกและปฏิบัติท่าตั้งวง

2.5 ฉายมือ กิริยาของการฉาย เริ่มด้วยการแบมือตะแคงระดับเสมออก งอศอก เหยียดศีรษะตรงข้ามกับมือที่จะฉายแล้วจึงแทงปลายนิ้วของมือที่จะฉายไปข้างหน้า ฝ่ามือยังตะแคงอยู่ จนกระทั่งแขนค่อย ๆ เหยียดออกไป

3. นาฏยศัพท์ส่วนขา และเท้า นาฏยศัพท์ส่วนบนบริเวณส่วนขา และเท้า ได้แก่ การกระทบ การจรดเท้า การประเท้า การก้าวหน้า การก้าวข้าง การกระทุ้งเท้า การกระดกเท้า เป็นต้น โดยมีรายละเอียดและวิธีการปฏิบัติดังนี้

3.1 การกระทบ มี 2 ลักษณะ คือ นั่งกระทบ และยืนกระทบ

3.1.1. นั่งกระทบ หมายถึง การนั่งและกระแทกตัวเป็นจังหวะ ความสำคัญของการนั่งกระทบ คือ การนั่งส่วนมากแล้วจะเป็นการนั่งพับเพียบเป็นส่วนมากเมื่อจะกระทบให้เกร็งหน้าขาทั้งสอง ยกส่วนก้นขึ้นเล็กน้อย เป็นจังหวะเหมือนสะดุ้งขึ้นแล้วกระแทกตัวลงในบางครั้งจะนั่งกระทบในท่านั่งคุกเข่า หรือนั่งห้อยเท้าก็ปฏิบัติในวิธีการนั่งกระทบเช่นเดียวกัน

3.1.2. ยืนกระทบบ มักจะใช้ในท่าของยักษ์และลิง ซึ่งเรียกว่ายัดกระทบบ ขณะที่ยกขาข้างหนึ่งใช้ขาที่ยืนทำการกระทบบ วิธีกระทบบ คือ ยัดเข่าที่ยืนขึ้นให้ขาตรง เหยียดส้นเท้า รอกันหระแล้วกระทบบลงให้ได้จังหวะพร้อมกับวางเท้าที่ยกอยู่นั้นลงให้ได้เหลี่ยมตามที่ต้องการ

3.2 การจรดเท้า เป็นอาการของเท้าข้างใดข้างหนึ่ง ที่วางอยู่ข้างหน้า การจรดเท้าน้ำหนักตัวจะอยู่ที่เท้าหลัง เท้าหน้าจะใช้เพียงปลายจมูกเท้า (บริเวณเนื้อโคนนิ้วเท้า) ตะเบา ๆ ไว้กับพื้น

3.3 ประเท้า คือ อาการของเท้าข้างใดข้างหนึ่ง ย่อเข่าลงเกร็งเท้าใช้ส้นเท้าแตะพื้นฝ่าเท้ายกขึ้นเหนือพื้นเล็กน้อย เกร็งจมูกเท้าใช้จมูกเท้าตบพื้นเบา ๆ แล้วยกขึ้นโดยให้เท้าอีกข้างหนึ่งยืนย่อเข่ารับน้ำหนักตัวแล้วยกเท้าขึ้น การประเท้าของตัวพระ และตัวนางจะแตกต่างกัน ตรงที่ตัวพระต้องแยกหรือแบะเข่าออกให้ได้เหลี่ยมแล้วจึงประเท้าที่ประแล้วยกขึ้นจะอยู่สูงระดับกลางน่องขาที่ยืนรับน้ำหนัก ปลายเท้าชี้ออกด้านข้าง ตัวนางไม่แบะเข่า ยืนให้เท้าที่เตรียมจะประ เหลื่อมจากเท้าที่รับน้ำหนักไปข้างหน้าประมาณครึ่งเท้า เมื่อประแล้วยกเท้าขึ้นสูงระดับครึ่งน่องปลายเท้าชี้ออกด้านหน้า

3.4 ก้าวเท้า คือ การวางเท้าที่ยกลงสู่พื้น โดยวางส้นเท้าลงก่อน แล้วจึงตามด้วยปลายเท้า ทั้งน้ำหนักตัวลงไปยังเท้าที่ก้าวลงให้หมด การก้าวเท้ามี 2 วิธี คือ ก้าวหน้าและก้าวข้าง

3.4.1 ก้าวหน้า หมายถึง ก้าวเท้าไปข้างหน้า ตัวพระจะต้องแบะเข่าออกให้ได้เหลี่ยมปลายเท้าที่ก้าวจะเฉียงไปด้านข้าง ให้ส้นเท้าหน้าอยู่ในแนวเดียวกับหัวแม่เท้าหลังห่างกันประมาณคืบครึ่ง เท้าหลังเปิดส้นเท้า สำหรับตัวนางไม่แบะเข่า ก้าวให้ปลายเท้าชี้ไปข้างหน้า ห่างจากเท้าหลังที่เปิดส้นเท้าขึ้นประมาณหนึ่งคืบ

3.4.2 ก้าวข้าง หมายถึง ก้าวเท้าเฉียงไปด้านข้างของเท้าที่ยก จะเป็นข้างซ้ายหรือข้างขวาก็ได้ ในขณะที่ลำตัวอยู่ด้านหน้า ตัวพระจะต้องก้าวเฉียงออกด้านข้างให้มากกว่า ก้าวหน้า สำหรับตัวนาง ก้าวข้างจะต้องกะให้ปลายเท้าหน้ากับส้นเท้าหลัง อยู่ในแนวเฉียงห่างกันประมาณหนึ่งคืบ

3.5 กระทุ้งเท้า คือ อาการของจมูกเท้าที่อยู่ข้างหลัง กระทุ้งเท้าลงกับพื้นเบา ๆ วิธีกระทุ้งเท้าหน้ายืนย่อเข่ารับน้ำหนักตัว เท้าหลังเปิดส้นเท้าขึ้น ให้จมูกเท้าวางอยู่กับพื้นและยกขึ้นเล็กน้อยก่อนจะกระทุ้ง

3.6 กระดกเท้า คือ อาการของเท้าข้างใดข้างหนึ่ง ยืนย่อเข่ารับน้ำหนักตัวถีบเข่าหรือส่งเข่าอีกข้างหนึ่งไปข้างหลัง แล้วหนีบน่องล่างให้ชิดต้นขาให้มากที่สุดหักข้อเท้าให้ปลายเท้าตกลงล่าง การกระดกอาจสืบเนื่องมาจากการกระทุ้งเท้าก่อนก็ได้ ตัวพระเวลากระดกเท้าจะต้องก้มเข่าหรือเปิดเข่าให้ขาแกงออกห่างจากขาที่ยืนย่อเข่ารับน้ำหนักตัว ตัวนาง ไม่ก้มเข่าหรือ

เปิดเข้า แต่จะต้องส่งเข้าที่กระดกให้ห่างจากเข้าที่ยืนรับน้ำหนักไปข้างหลังให้มาก กระดกมี 2 วิธี คือ กระดกหลัง และกระดกเฉียง

3.7 กระดกหลัง คือ อาการของเท้าที่กระดกไปข้างหลัง

3.8 กระดกเฉียง คือ อาการของเท้าที่กระดกอยู่ด้านข้างของลำตัว โดยให้เท้าที่ยืนรับน้ำหนักหันปลายเท้าไปข้างหลัง (มุสดี หลิมสกุล, 2537: 14 - 15)

นาฏยศัพท์ ดังที่กล่าวมาข้างต้น เป็นนาฏยศัพท์ที่ใช้ในการรำเพลงต่าง ๆ เมื่อผู้เรียน นาฏศิลป์ได้ฝึกฝนเป็นประจำ จะทำให้ผู้เรียนสามารถกำหนดท่ารำและอธิบายเพื่อให้เกิด ความรู้ความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้การฝึกปฏิบัติการดัดตนของผู้เรียนนาฏศิลป์เป็นส่วน สำคัญที่จะทำให้ท่ารำ นาฏยศัพท์ต่าง ๆ มีความแม่นยำถูกต้อง และสวยงามยิ่งขึ้น

นาฏยศัพท์ ประกอบด้วย

1. **ตั้งวง** เป็นลักษณะของลำแขนที่ทอดโค้ง ปลายนิ้วตั้งขึ้น นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกัน นิ้วหัวแม่มือหักเข้าหาฝ่ามือเล็กน้อย หักข้อมือเข้าหาลำแขน

1.1 วงบน

ภาพประกอบที่ 1.1 : ท่าวงบน ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : ตั้งวงปลายนิ้วสูง ระดับแง่ศรชะ ก้นวงกว้างกว่าตัวนาง

ตัวนาง : ตั้งวงปลายนิ้วสูง ระดับหางคิ้ว โค้งลำแขนมาข้างหน้าเล็กน้อย

1.2 วงกลาง

ภาพประกอบที่ 1.2 : ท่าวงกลาง ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : ตั้งวงปลายนิ้วอยู่ ระดับไหล่ ก้นวงกว้างกว่าตัวนาง

ตัวนาง : ตั้งวงปลายนิ้วอยู่ ระดับไหล่ ไค้งลำแขนมาข้างหน้าเล็กน้อย

1.3 วงล่าง

ภาพประกอบที่ 1.3 : ท่าวงล่าง ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : ตั้งวงปลายนิ้วอยู่หัวเขมขัด ก้นวงกว้างกว่าตัวนาง

ตัวนาง : ตั้งวงปลายนิ้วอยู่ระดับหัวเขมขัด หรือตรงสะดือ

1.4 วงหน้า

ภาพประกอบที่ 1.4 : ท่าวงหน้า ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : ตั้งวงอยู่ด้านหน้า ระดับปากโค้งลำแขนมาข้างหน้ากันข้อศอกให้วงกว้างกว่าตัวนาง

ตัวนาง : ตั้งวงอยู่ด้านหน้า ระดับปาก โค้งลำแขนมาข้างหน้า

1.5 วงบัวบาน

ภาพประกอบที่ 1.5 : ท่าวงบัวบาน ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : มือทั้งสอง ดึงจีบขึ้นมาแล้วคลายจีบตั้งวง หายฝ่ามือขึ้นปลายนิ้วชี้เฉียงออกมาด้านหน้าข้างลำตัว หักข้อศอกให้แขนท่อนล่างพับเข้าหาลำตัว ข้อศอกสูงระดับไหล่ มืออยู่ระดับแง่ศีรษะ กันข้อศอกออกกว้างกว่าตัวนาง

ตัวนาง : มือทั้งสองดึงจีบขึ้นมาแล้วคลายจีบตั้งวง หายฝ่ามือขึ้น ปลายนิ้วชี้เฉียงออกมาด้านหน้าข้างลำตัว หักข้อศอกให้แขนท่อนล่างพับเข้าหาลำตัว ข้อศอกสูงระดับไหล่ มืออยู่ระดับหางคิ้ว

2. **จีบ** เป็นลักษณะของการใช้นิ้วหัวแม่มือจรดข้อแรกของปลายนิ้วชี้ นิ้วที่เหลือทั้งสามกรีดออกให้มากที่สุดคล้ายรูปพัด หักข้อมือเข้าหาท้องแขน

2.1 จีบคว่ำ

ภาพประกอบที่ 2.1 : ทำจีบคว่ำ ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : คว่ำมือจีบ ให้ปลายนิ้วที่จีบชี้ลงข้างล่างหักข้อมือเข้าหาท้องแขนงแขนกันออก

ตัวนาง : คว่ำมือจีบ ให้ปลายนิ้วที่จีบชี้ลงข้างล่างหักข้อมือเข้าหาท้องแขน

2.2 จีบหงาย

ภาพประกอบที่ 2.2 : ทำจีบหงาย ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : หงายมือจีบ ให้ปลายนิ้วที่จีบชี้ขึ้นข้างบนหักข้อมือเข้าหาท้องแขน

ตัวนาง : หงายมือจีบ ให้ปลายนิ้วที่จีบชี้ขึ้นข้างบนหักข้อมือเข้าหาท้องแขน

2.3 จีบปรกหน้า

ภาพประกอบที่ 2.3 : ทำจีบปรกหน้า ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : จีบหงาย ตั้งมือจีบอยู่ด้านหน้า หันปลายนิ้วเข้าหาหน้าผาก หักข้อมือเข้าหาท้องแขน

ตัวนาง : จีบหงาย ตั้งมือจีบอยู่ด้านหน้า หันปลายนิ้วเข้าหาหน้าผาก หักข้อมือเข้าหาท้องแขน

2.4 จีบปรกข้าง

ภาพประกอบที่ 2.4 : ทำจีบปรกข้าง ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : จีบหงาย ตั้งมือจีบมาอยู่ด้านข้าง หันปลายนิ้วเข้าหาศีรษะ หักข้อมือเข้าหาท้องแขน

ตัวนาง : จีบหงาย ตั้งมือจีบมาอยู่ด้านข้าง หันปลายนิ้วเข้าหาศีรษะ หักข้อมือเข้าหาท้องแขน

2.5 จีบล้อแก้ว (หงาย)

ภาพประกอบที่ 2.5 : ทำจีบล้อแก้ว (หงาย) ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : นำหัวแม่มือมาจรดกับนิ้วกลาง ทำเป็นรูปวงกลม นิ้วที่เหลือกรีดออก หักข้อมือเข้าหาลำตัว

ตัวนาง : นำหัวแม่มือมาจรดกับนิ้วกลาง ทำเป็นรูปวงกลม นิ้วที่เหลือกรีดออก หักข้อมือเข้าหาลำตัว

2.6 จีบล้อแก้ว (คว่ำ)

ภาพประกอบที่ 2.5 : ทำจีบล้อแก้ว (หงาย) ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : นำหัวแม่มือมาจรดกับนิ้วกลาง ทำเป็นรูปวงกลม นิ้วที่เหลือกรีดออก หักข้อมือลง

ตัวนาง : นำหัวแม่มือมาจรดกับนิ้วกลาง ทำเป็นรูปวงกลม นิ้วที่เหลือกรีดออก หักข้อมือลง

2.6 จีบส่งหลัง

ภาพประกอบที่ 2.6 : ทำจีบส่งหลัง ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : จีบหงาย ส่งมือไปข้างหลัง ลำแขนเหยียดตึงพยายามให้แขนที่ส่งไปข้างหลังห่างจากลำตัว ปลายนิ้วที่จีบชี้ขึ้นข้างบน

ตัวนาง : จีบหงายส่งมือไปข้างหลัง ลำแขนเหยียดตึงพยายามให้แขนที่ส่งไปข้างหลังห่างจากลำตัว ปลายนิ้วที่จีบชี้ขึ้นข้างบน

3. นาฏยศัพท์ส่วนเท้า นาฏยศัพท์ส่วนเท้า คือ การใช้ร่างกายในส่วนของเท้าเคลื่อนไหว เพื่อให้สอดคล้องกับการเคลื่อนไหวของร่างกายในส่วนอื่น ได้อย่างถูกต้องสวยงาม ตามแบบนาฏศิลป์ไทย ประกอบด้วย

3.1 จรดเท้า

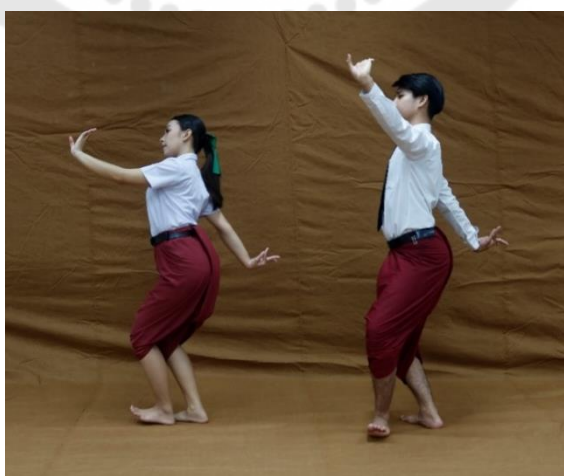
ภาพประกอบที่ 3.1 : ทำจรดเท้า ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : เท้าวางเหลื่อมกันเล็กน้อย เท้าข้างหนึ่งวางราบกับพื้นรับน้ำหนักตัว เท้าอีกข้างใช้จุ่มกเท้าแตะกับพื้น และเปิดส้นเท้าขึ้นจากพื้น ก้นเข่าออกให้ได้เหลี่ยม

ตัวนาง : เท้าวางเหลื่อมกันเล็กน้อย เท้าข้างหนึ่งวางราบกับพื้นรับน้ำหนักตัว เท้าอีกข้างใช้จุ่มกเท้าแตะลงบนพื้น และเปิดส้นเท้าขึ้นจากพื้น

3.2 วางส้น

ภาพประกอบที่ 3.2 : ทำวางส้น ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : วางเท้าลงทางด้านหน้าด้วยส้นเท้าแตะกับพื้น ปลายเท้าเหิดขึ้นเท้าอีกข้างที่วางอยู่รับน้ำหนักตัวในลักษณะหันปลายเท้าเฉียงออกไปด้านข้าง ย่อและกันเข้าออกให้ได้เหลื่อม

ตัวนาง : วางเท้าลงทางด้านหน้าด้วยส้นเท้าแตะกับพื้น ปลายเท้าเหิดขึ้นเท้าอีกข้างที่วางอยู่รับน้ำหนักตัวในลักษณะหันปลายเท้าเฉียงออกไปด้านข้างเล็กน้อย ย่อและหนีบเข้า

3.3 กระทุ้ง

ภาพประกอบที่ 3.3 : ท่ากระทุ้ง ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : วางเท้าข้างหนึ่งไว้ข้างหลังเปิดส้นเท้า กระทุ้งด้วยจมูกเท้ากับพื้นเบา ๆ เท้าอีกข้างหนึ่งวางยืนรับน้ำหนักตัว ย่อและกันเข้าออกให้ได้เหลื่อม

ตัวนาง : วางเท้าข้างหนึ่งไว้ข้างหลังเปิดส้นเท้า กระทุ้งด้วยจมูกเท้ากับพื้นเบา ๆ เท้าอีกข้างหนึ่งวางยืนรับน้ำหนักตัว ย่อและหนีบเข้า

3.4 กระดก

ภาพประกอบที่ 3.4 : ท่ากระดก ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : เป็นท่าสืบเนื่องมาจากท่ากระทุ้ง แล้วยกขึ้นข้างหลังดันเข้าไปข้างหลัง หักปลายเท้าลงกัน
เข้าออกให้ได้เหลี่ยม

ตัวนาง : เป็นท่าสืบเนื่องมาจากท่ากระทุ้ง แล้วยกขึ้นข้างหลังหนีบน่องดันเข้าไปข้างหลังหักปลายเท้าลง

3.5 ก้าวข้าง

ภาพประกอบที่ 3.5 : ท่าก้าวข้าง ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : ก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งในลักษณะเฉียงออกข้างเท้าอีกข้างที่ยืนอยู่ กันเข้าออกให้ได้เหลี่ยม

ตัวนาง : ก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งในลักษณะเฉียงออกข้าง เท้าอีกข้างที่ยืนอยู่พร้อมทั้งหลบเข่าน้ำหนัก ตัวอยู่เท้าที่ก้าวข้าง

3.6 ก้าวหน้า

ภาพประกอบที่ 3.6 : ท่าก้าวหน้า ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : ก้าวเท้าไปข้างหน้า กันเข่าออกให้ได้เหลี่ยม ปลายเท้าที่ก้าวจะเฉียงไปทางด้านข้างเล็กน้อย ให้ส้นเท้าหน้าอยู่ในแนวเดียวกันกับหัวแม่เท้าหลังห่างกันประมาณหนึ่งคืบ เท้าหลังอยู่ในลักษณะเปิดส้น

ตัวนาง : ก้าวเท้าไปข้างหน้า ลักษณะปลายเท้าที่ก้าวจะเฉียงไปทางด้านข้างเล็กน้อย ห่างจากส้นเท้า หลังประมาณหนึ่งคืบ เท้าหลังอยู่ในลักษณะเปิดส้น

3.8 ยกเท้า

ภาพประกอบที่ 3.8 : ท่ายกเท้า ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ตัวพระ : เป็นท่าต่อเนื่องจากการประเท้า แล้วยกเท้าขึ้นสูงระดับกลางน่องของขาอีกข้างหนึ่งที่ยืนรับน้ำหนักตัว ปลายเท้าที่ยกไปด้านข้างเล็กน้อย และกระดกปลายนิ้วเท้าให้งอนขึ้น

ตัวนาง : เป็นท่าต่อเนื่องจากการประเท้า แล้วยกเท้าขึ้นสูงระดับกลางน่องของขาอีกข้างหนึ่งที่ยืนรับน้ำหนักตัว ปลายเท้าที่ยกไปด้านข้างเล็กน้อย และกระดกปลายนิ้วเท้าให้งอนขึ้น

ประโยชน์ของนาฏยศัพท์

1. สื่อความหมายให้รับรู้ และเข้าใจตรงกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน, ผู้ควบคุมการแสดง กับ ผู้แสดง, ผู้ควบคุมการแสดงกับผู้บรรเลง
2. ประหยัดเวลาในการสื่อความหมาย
3. เป็นพื้นฐานความรู้ในการฝึกหัดนาฏศิลป์
4. เสริมสร้างลีลาท่าทำให้ถูกต้อง และประณีตงดงาม
5. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

6. นำไปวิเคราะห์ เปรียบเทียบลีลาท่ารำ
7. นำไปบันทึกท่ารำ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ และเสริมความจำ
8. สร้างสรรค์ลีลาท่ารำให้หลากหลาย และใช้เพื่อการตีบท

ภาษาทำนาฏศิลป์

ภาษาทำนาฏศิลป์ หมายถึง ท่าทางของนาฏศิลป์ที่มีกำเนิดมาจากท่าธรรมชาติเป็นฐาน ต่อมาจึงได้พัฒนารูปแบบ หรือประดิษฐ์ท่าขึ้นมาเพื่อเป็นการสื่อความหมายโดยเฉพาะ (เรณู โกศินานนท์, 2546.)

การรำตีบท ภาษาทำนาฏศิลป์ คือ การแสดงท่าทางแทนคำพูดให้มีความหมายรวมทั้งแสดงอารมณ์ หลักสำคัญของการแสดงภาษาทำนาฏศิลป์ควนคำนึงถึงความสวยงาม และสื่อความหมายให้เด่นชัด อย่าทำเหมือนกับคุดพยายามเฉียงท่าซ้ำท่าวรรคติด ๆ กัน อย่าทำมือซ้ำเพียงข้างเดียว ให้ตัดท่าย่อยออก การออกท่าควรคำนึงถึงบุคลิกของตัวละคร และคำนึงถึงการเอียงศีรษะด้วย (สุมิตร เทพวงษ์, 2541.)

ภาษาท่า เป็นการแสดงกิริยาอาการ และความรู้สึกออกเป็นท่าทาง เพื่อสื่อความหมายแทนคำพูด โดยสร้างและประดิษฐ์ขึ้นจากท่าทางตามธรรมชาติ การใช้ภาษาของทำนั้ในวงการแสดงนาฏศิลป์ไทย เรียกว่า “การใช้บท หรือการตีบท” การแสดงท่าทางนี้จะประดิษฐ์และกำหนดเป็นแบบแผนไว้เป็นแบบฉบับที่สวยงาม ด้วยความประณีตโดยใช้ลักษณะการรำรำเบื้องต้นมาผสมผสานจนเกิดเป็นความหมาย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากในการแสดงละครและละขิน สำหรับระดับประถมศึกษามุ่งนำมาให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสนใจในการแสดงนาฏศิลป์ไทย และสามารถแสดงออกด้วยท่าทางที่ประณีตสวยงาม แทนภาษาพูดและอารมณ์ความรู้สึก และเน้นให้นักเรียนเข้าใจในเบื้องต้นว่าภาษาท่าที่ประดิษฐ์ขึ้นนั้นมาจากท่าทางตามธรรมชาติ หรือจินตนาการมาจากธรรมชาติ (ดนตรี และนาฏศิลป์, 2530, 152)

ภาษาท่า คือ การแสดงท่าทางแทนคำพูด รวมทั้งการแสดงอารมณ์ต่าง ๆ ภาษาทำนั้เป็นการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง ที่วิวัฒนาการมาจากธรรมชาติ ซึ่งปกติแล้วมนุษย์เราย่อมใช้ท่าทาง และสีหน้าประกอบการพูด เช่น กวักมือเข้า หมายถึงให้เข้ามาหา โบกมือออก หมายถึง ให้ออกไป ในการแสดงนาฏศิลป์จึงได้นำธรรมชาติเหล่านี้มาประดิษฐ์เป็นท่าทางให้สวยงามยิ่งขึ้น

กิริยาท่าทางต่าง ๆ ที่แสดงออกมาเป็นภาษาดังกล่าว จำแนกออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. ใช้แทนคำพูด เช่น ปฏิเสธ เรียก ส่ง รับ ฯลฯ
2. แสดงกิริยาอาการหรืออริยาบถ เช่น ยืน เดิน นั่ง นอน ฯลฯ
3. แสดงถึงอารมณ์ภายใน เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ ฯลฯ

ภาษาทำนาฏศิลป์ หมายถึง ภาษาท่าทางนาฏศิลป์เสมือนเป็นภาษาพูด โดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมา แต่อาศัยส่วนประกอบอวัยวะของร่างกายแสดงออกมาเป็นท่าทางเป็นสื่อให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ และถ้าได้มีการแนะนำในการใช้ท่าทางต่าง ๆ ก่อน บ้างพอสมควรแล้วยิ่งจะทำให้รู้เรื่องราวความเข้าใจเพิ่มความสุขสนานมากขึ้นพื้นฐานของการใช้ ภาษาทำนาฏศิลป์นี้ส่วนมากจะนำมาจากท่าธรรมชาติ แต่นำมาประดิษฐ์ดัดแปลงให้มีความอ่อนช้อย และความสวยงามกิริยาท่าทางที่แสดงออกมาเป็นภาษาทำนาฏศิลป์ (อมรา กล้าเจริญ, 2535)

ในด้านนาฏศิลป์ ภาษาท่าต่าง ๆ เหล่านี้ ได้ดัดแปลงให้สอดคล้องไปกับเพลง ดนตรี และการขับร้อง นอกจากนี้ก็มุ่งให้ได้อย่างงดงามเป็นสง่า โดยอาศัยหลักความงามของศิลปะเข้าช่วยภาษานาฏศิลป์จึงมักนำไปใช้ในการทำตามบทร้อง บทเจรจา หรือบทพากย์โขน ในทางนาฏศิลป์เรียกว่า การรำบท คือการนำไปตามถ้อยคำ หรือบทขับร้อง (ดนตรี นาฏศิลป์, 2527 : 107)

1. ภาษาท่าที่ใช้แทนคำพูด เช่น ฉันทะ เธอ ซึ่งแต่ละท่ามีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ฉันทะ

ภาพประกอบที่ 1.1 : ท่าฉันทะ ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : ใช้มือซ้ายจับหงายเข้าหาอก มือขวาเท้าสะเอว ศีรษะเอียงขวา เท้าซ้ายก้าวหน้าปลายเท้าเฉียงออกด้านข้าง เท้าขวาวางหลังเปิดปลายเท้า กันเข่าย่อตัวลง

ตัวนาง : ใช้มือซ้ายจับหงายเข้าหาอก มือขวาจับส่งหลังแขนตั้ง ศีรษะเอียงขวา เท้าขวาก้าวหน้าวางเต็มฝ่าเท้า น้ำหนักอยู่เท้าขวา เท้าซ้ายวางหลังเปิดส้นเท้า ย่อตัวลง

1.2 เธอ ท่าน

ภาพประกอบที่ 1.2 : ท่าเธอ ท่าน ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : ตั้งฝ่ามือซ้ายขึ้น ให้ปลายนิ้วมือชี้ไปด้านหน้า มือขวาเท้าสะเอว ศีรษะเอียงขวา เท้าซ้ายก้าวหน้าเฉียงออกด้านข้าง เท้าขวาวางหลังเปิดปลายเท้า กันเข่าย่อตัวลง

ตัวนาง : ตั้งฝ่ามือขวาขึ้น ให้ปลายนิ้วมือชี้ไปด้านหน้า มือขวาจับส่งหลังแขนตั้ง ศีรษะเอียงซ้าย เท้าซ้ายก้าวหน้าเฉียงออกด้านข้าง เท้าขวาวางหลังเปิดส้นเท้า ย่อตัวลง

2. ภาษาท่าที่ใช้แทนอารมณ์ความรู้สึก เช่น ดีใจยิ้ม ร้องไห้เสียใจ โกรธ รัก ซึ่งแต่ละท่ามีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ดีใจ ยิ้ม

ภาพประกอบที่ 2.1 : ท่าดีใจ ยิ้ม ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : ยกมือซ้ายขึ้นจีบอยู่ระดับปาก และหักข้อมือเข้าหาใบหน้า โดยให้ปลายนิ้วชี้ และนิ้วหัวแม่มืออยู่ระดับปาก มือขวาทำสะเอว ศีรษะเอียงซ้าย ลำตัวตรง เท้าซ้ายวางเต็มฝ่าเท้า เท้าขวาใช้จมูกเท้าแตะกับพื้นเปิดส้นเท้า

ตัวนาง : ยกมือซ้ายขึ้นจีบอยู่ระดับปาก และหักข้อมือเข้าหาใบหน้า โดยให้ปลายนิ้วชี้ และนิ้วหัวแม่มืออยู่ระดับปาก มือขวาจีบส่งหลังแขนตึง ศีรษะเอียงซ้าย เท้าซ้ายก้าวหน้า เเฉียงออกด้านข้าง เท้าขวาวางหลังเปิดส้นเท้า ย่อตัวลง

2.2 ร้องไห้ เสียใจ

ภาพประกอบที่ 2.2 : ทำร้องไห้ เสียใจ ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : ยกมือซ้ายขึ้นแตะสันจมูกข้างซ้าย ส่วนมือขวาจับที่ชายพก (สะตือ) หรือหัวเข็มขัด พร้อมสะอึกตัวขึ้น-ลง แสดงว่ากำลังสะอื้น ศีรษะเอียงซ้าย ลำตัวตรง เท้าซ้ายวาง เต็มฝ่าเท้า เปิดปลายนิ้วเท้า เท้าขวาวางเต็มฝ่าเท้า ย่อเข่าลง

ตัวนาง : ยกมือซ้ายขึ้นแตะสันจมูกข้างซ้าย ส่วนมือขวาจับที่ชายพก (สะตือ) หรือหัวเข็มขัด พร้อมสะอึกตัวขึ้น-ลง แสดงว่ากำลังสะอื้น ศีรษะเอียงซ้าย ลำตัวตรง เท้าซ้ายวาง เหลื่อมเท้าขวา เปิดปลายนิ้วเท้าซ้าย เท้าขวาวางเต็มฝ่าเท้า ย่อเข่าลง

2.3 โกรธ

ภาพประกอบที่ 2.3 : ท่าโกรธ ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำนวณรัตน์, 2566

ตัวพระ : ใช้ฝ่ามือซ้ายดงภาพ (หรือมือข้างใดข้างหนึ่ง) ภูที่บริเวณก้านคอช่วงใต้ใบหูไปมา มือขวาเท้าสะเอว ศีรษะเอียงซ้าย ลำตัวตรง เท้าขวาใช้จมูกเท้าแตะกับพื้น เปิดส้นเท้าเล็กน้อย เท้าซ้ายวางเต็มฝ่าเท้า

ตัวนาง : ใช้ฝ่ามือซ้ายดงภาพ (หรือมือข้างใดข้างหนึ่ง) ภูที่บริเวณก้านคอช่วงใต้ใบหูไปมา มือขวาลีบที่ชายพก ศีรษะเอียงซ้าย ลำตัวตรง เท้าขวาวางเต็มฝ่าเท้า เท้าซ้ายวางเหลื่อมเท้าขวา เปิดปลายนิ้วเท้าซ้าย

2.4 รัก

ภาพประกอบที่ 2.4 : ทำรัก ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : ประสานมือทั้ง 2 ข้าง โดยให้ปลายนิ้วมือวางทาบบริเวณฐานไหล่ ศีรษะเอียงซ้าย ลำตัวตรง เท้าขวาใช้จมูกเท้าแตะกับพื้น เปิดส้นเท้าเล็กน้อย เท้าซ้ายวางเต็มฝ่าเท้า

ตัวนาง : ประสานมือทั้ง 2 ข้าง โดยให้ปลายนิ้วมือวางทาบบริเวณฐานไหล่ ศีรษะเอียงขวา เท้าขวาก้าวหน้า วางเต็มฝ่าเท้า น้ำหนักอยู่เท้าขวา เท้าซ้ายวางหลังเปิดส้นเท้า ย่อตัวลง

3. ภาษาท่าที่ใช้แทนกิริยาอาการ เช่น ทำยืน ทำนั่ง ซึ่งแต่ละท่ามีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ยืน

ภาพประกอบที่ 3.1 : ทำยืน ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ตัวพระ : เท้าขวายืนปลายเท้าเฉียงไปทางด้านขวา เท้าซ้ายเปิดจุมูกเท้าเหยียดเท้าตึง มือขวาทำ สะเอวได้เข็มขัด มือขวาวางที่หน้าขาซ้าย เปิดปลายมือทั้งสองข้าง เอียงศีรษะขวาเล็กน้อย

ตัวนาง : เท้าขวายืนปลายเท้าเฉียงไปทางด้านขวา เท้าซ้ายเปิดจุมูกเท้าเหลื่อมเท้าเล็กน้อย มือขวาจิบหางระดับชายพก มือขวาวางที่หน้าขาซ้ายเปิดปลายมือ เอียงศีรษะขวาซ้าย

3.2 นั่ง

ภาพประกอบที่ 3.2 : ทำนั่ง ของตัวพระและตัวนาง

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำนวณรัตน์, 2566

ตัวพระ : นั่งพับเพียบขาซ้ายอยู่ข้างหน้า ขาขวาอยู่ข้างหลัง เกร็งข้อเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง มือทั้ง 2 ข้าง เปิดปลายมือวางมือบนหัวเข่าทั้ง 2 ข้าง นั่งตัวตรง ศีรษะตั้งตรง

ตัวนาง : นั่งพับเพียบเท้าไปทางด้านขวาทั้ง 2 ข้าง โดยข้อเท้าขวาซ้อนอยู่บนข้อเท้าซ้าย นั่งก้นซ้ายข้างเดียวให้เห็นปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง เกร็งเท้าเปิดปลายเท้าทั้ง 2 ข้าง มือทั้ง 2 เปิดปลายมือ มือซ้ายวางหน้าขาบน มือซ้ายวางหน้าขาบริเวณปลายหัวเข่า กดเอวขวา เอียงศีรษะขวา

การเลียนแบบท่าทางของสัตว์

การเลียนแบบท่าทางของสัตว์ หมายถึง การที่เรานำท่าทางตามธรรมชาติของสัตว์มาปรุงแต่งให้มีท่าที่ที่สวยงามขึ้น โดยการเลียนแบบท่าทางในการเคลื่อนไหวของสัตว์แต่ละชนิด เราสามารถนำท่าทางที่ปรุงแต่งแล้วนี้ มาใช้เล่นละคร หรือร่ายรำประกอบเพลงก็ได้ เช่น เพลงช้าง เพลงเบ็ด นิทานเพลงเรื่อง เต่า งู และกา เป็นต้น

ตัวอย่างการเลียนแบบท่าทางของสัตว์

1. ปลา

ภาพประกอบที่ 1 : ท่าปลา (ท่าที่1)

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ท่าปลา ท่าที่1 : ตั้งมือใดมือหนึ่งไว้ข้างหน้า ระดับหน้าอกงอแขนเล็กน้อย อีกมือหนึ่งส่งลำแขนไปข้างหลัง ฝ่ามือเหยียดตรง โบกปลายนิ้วตาม จังหวะเพลง

2. ปลา

ภาพประกอบที่ 2 : ทำปลา (ท่าที่2)

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ทำปลา ท่าที่ 2 : วางฝ่ามือทับลงบนหลังมืออีกมือหนึ่ง (ตามภาพ) แล้วกระดกหัวแม่มือเล็กน้อย หักปลายนิ้วทั้งสี่ขึ้นลงตามจังหวะ

3. นก

ภาพประกอบที่ 3 : ทำนก (ท่าที่ 1)

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำนวณรัตน์, 2566

ทำนก ท่าที่ 1 : นกบิน มือทั้ง 2 ตั้งวงแล้วลดลงจับต่ำ กลับโบกขึ้นตั้งวงทำสลับกันไปตามจังหวะ พร้อมชอยเท้ายืดยุบเข้า

4. นก

ภาพประกอบที่ 4 : ทำนก (ท่าที่2)

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ทำนก ท่าที่ 2 : นกร่อน กางแขนสูงระดับไหล่ งอข้อศอกเล็กน้อย คอว่าฝ่ามือทั้ง 2 ข้าง ขยับมือขึ้นลงตามจังหวะกล่อมไหล่ (เอียงไหล่ไป-มา ซ้าย ขวา)

5. นก

ภาพประกอบที่ 5 : ทานก (ท่าที่3)

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ทานก ท่าที่ 3 : นักเรียน ใช้มือข้างใดข้างหนึ่งตั้งวงสูง มืออีกข้างหนึ่งจับส่งหลัง เียดงศิระทางมือจับ น้ำหนักอยู่เท้าที่ก้าว คือ เท้าข้างเดียวกับมือที่ยกสูง เท้าอีกข้างเปิดส้นเท้า

6. กระต่าย

ภาพประกอบที่ 6 : ท่ากระต่าย (ท่าที่1)

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำนวณรัตน์, 2566

ท่ากระต่าย ท่าที่ 1 : นั่งยอง ๆ ให้เข่าตั้ง (ตามภาพ) มือทั้งสองอยู่ในลักษณะมือคู้มเข้าหาลำตัว แขน (คล้ายการใช้มือป้องกัน) ปลายนิ้วชี้ออกไปข้างหน้า มือทั้งสองอยู่ระดับอก กระโดดโดยอง ๆ ตามจังหวะ

7. กระต่าย

ภาพประกอบที่ 7 : ท่ากระต่าย (ท่าที่2)

ที่มา : จิตสุภาวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ท่ากระต่าย ท่าที่ 2 : นิ้วชี้กับนิ้วกลางเหยียดตึง นิ้วที่เหลือเก็บกำไว้ เหยียดมือทั้ง 2 มาไว้ที่เหนือขมับ ทั้ง 2 ข้าง หันฝ่ามือออก กระโดดโดยอง ๆ ตามจังหวะ

8. ม้า

ภาพประกอบที่ 8 : ท่าม้า (ท่าที่ 1)

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ท่าม้า ท่าที่ 1 : กำมือหลวม ๆ หักข้อมือลง ยกไว้แค่หน้าอก หางตัวเล็กน้อย ก้าวเท้าไหน มือข้างเดียวกันยกขึ้นสูง ทำสลับกันไปเรื่อย ๆ ตามจังหวะ

9. ม้า

ภาพประกอบที่ 9 : ท่าม้า (ท่าที่2)

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ท่าม้า ท่าที่ 2 : กำมือหลวม ๆ หักข้อมือลง ยกไว้สูงกว่าอกเล็กน้อย ยกเท้าข้างใดข้างหนึ่งขึ้นข้างหลัง (กระดกเท้า) เอียงมองไปทางเท้าที่ยก

10. กวาง

ภาพประกอบที่ 10 : ท่ากวาง

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำราญรัตน์, 2566

ท่ากวาง : ใช้นิ้วชี้และนิ้วกลางเหยียดตึงออกมาทั้ง 2 นิ้ว และให้นิ้วทั้ง 2 ชิดกัน ส่วนนิ้วอื่นเก็บกำไว้ การเดินต้องยุบเข่าก่อนแล้วจึงก้าว เอียงตัวไปทางเท้าหน้า เอียงศีรษะมองไปอีกด้านหนึ่ง ถ้าก้าวเท้าขวามือซ้ายทอดยาวไปข้างหน้า ทำสลับกันไปเรื่อย ๆ

11. ช้าง

ภาพประกอบที่ 11 : ทำช้าง

ที่มา : จิตสุภวัฒน์ สำนวนรัตน์, 2566

ทำช้าง : ก้มตัวลงปล่อยมือทั้งสองลงไปข้างหน้า แขนตึง แขนมือ หักข้อมือขึ้น ก้าวเท้าใดมือข้างนั้น
เยื้องไปข้างหน้า ศีรษะเอียงไปทางเดียวกับเท้าที่ก้าว เปลี่ยนเท้า มือ ศีรษะไปตามจังหวะ

12. ไก่

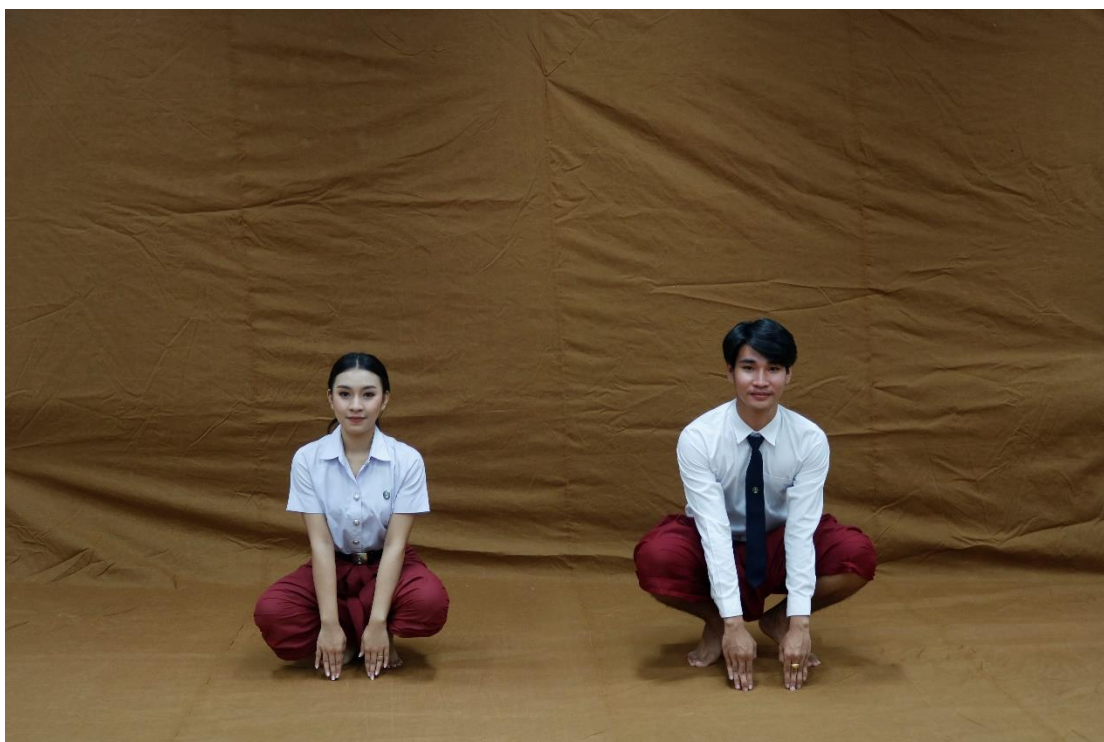

ภาพประกอบที่ 12 : ท่าไก่

ที่มา : จิตสุภาวัฒน์ สำนวนรัตน์, 2566

ท่าไก่ : กำมือหลวม ๆ เหนือสะดือด้านหน้า งอศอก ตีศอกเข้าออกตามจังหวะเพลง ขยับเท้าและเอียงตัวสลับซ้ายขวา

13. กบ

ภาพประกอบที่ 13 : ทำกบ

ที่มา : วิไลวรรณ ไชยลังการ, 2563

ทำกบ : นั่งยอง ๆ ด้วยปลายเท้า มือทั้งสองชิดกัน แขนตรงพาดลงมาระหว่างเข่า ปลายนิ้วแตะกับพื้นระหว่างปลายเท้า กระโดดด้วยปลายเท้าตามจังหวะเพลง หรือหยุดกระโดดแล้วส่ายศีรษะตามจังหวะ

ใบงานที่ 4.1
ข้อคิดจากการศึกษาสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำคำที่กำหนดให้เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

ตั้งวงบน ตั้งวงกลาง ตั้งวงล่าง จีบคว่ำ

จีบหาง จีบส่งหลัง ท่าเศร้า ท่ารัก ท่าอาย

คำชี้แจง ให้นักเรียนโยงเส้นจับคู่ท่ากายศัพทท์ให้ถูกต้อง

1.				ยกเท้า
2.				ตั้งวงบน
3.				จีบคว่ำ
4.				จีบส่งหลัง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนคำตอบคำถามเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ ดังนี้

1. จงอธิบายความหมายของนาฏยศัพท์ตามความเข้าใจ
2. นาฏยศัพท์มีกี่ประเภทอะไรบ้าง
3. การตั้งวงมีกี่ระดับอะไรบ้าง
4. นักเรียนได้ความรู้อะไรบ้างในการเรียนเรื่องนาฏยศัพท์

คำชี้แจง นักเรียนเขียนคำตอบคำถามเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ ดังนี้

1. นักเรียนปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ท่าใดได้ดีที่สุด
2. นักเรียนจะพัฒนาและปรับปรุงทำนาฏยศัพท์ให้ดีขึ้นได้อย่างไร
3. ภาษาท่าใดที่นักเรียนปฏิบัติได้ดีที่สุด
4. นักเรียนควรปรับปรุงภาษาท่าใดมากที่สุด
5. นักเรียนจะปรับปรุงการแสดงอย่างไร
6. นักเรียนคิดว่านาฏยศัพท์และภาษาท่ามีประโยชน์อย่างไร

ใบงานที่ 4.3
ประเมินตนเองเกี่ยวกับสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนปฏิบัติทำนาฏศิลป์และภาษาท่าโดยให้เพื่อนเป็นผู้ประเมินผล

แบบประเมินผลการปฏิบัติทำนาฏศิลป์และภาษาท่า			
นาฏศิลป์และภาษาท่า	ระดับคุณภาพ		
	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
1. กระทุ้งเท้า	☐	☐	☐
2. กระดกเท้า	☐	☐	☐
3. ก้าวไขว้	☐	☐	☐
4. ก้าวข้าง	☐	☐	☐
5. ท่าโกรธ	☐	☐	☐
6. ท่ารัก	☐	☐	☐
7. ท่าดีใจ	☐	☐	☐
8. ท่าเสียใจ	☐	☐	☐

ผลสรุปการประเมินตนเอง

.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยที่ 5

หลักการและแนวคิดของการวัดผลและประเมินผลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

เวลา 6 ชั่วโมง

1. แนวคิด

หลักการและแนวคิดของการวัดผลและประเมินผลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ประกอบไปด้วยกระบวนการตั้งแต่การกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ เกณฑ์การประเมิน พฤติกรรม การพัฒนาเครื่องมือ และการประเมินการดำเนินการวัด และประเมินตลอดจนการแจ้งผล และการนำผลการประเมินไปสู่กระบวนการของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วมให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

2.2 เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญของการวัดผลและประเมินผลสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

2.3 เพื่อให้นักเรียนประเมินผลสื่อการสอน รายวิชานาฏศิลป์ที่ผ่านมา

3. กิจกรรม

3.1 การวิเคราะห์

3.1.1 ครูให้นักเรียนประเมินตนเองเกี่ยวกับสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ (ใบงานที่ 5.1)

3.1.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ (ใบงานที่ 5.2)

3.2 การออกแบบ

3.2.1 ให้นักเรียนแต่ละคนนำผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ในใบงานที่ 5.1-5.2 เพื่อจัดลำดับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ไปสู่การสร้างสื่อการสอนรายวิชานาฏศิลป์ให้เหมาะสมกับตนเอง

3.2.1 ให้นักเรียนสรุปข้อเรียนรู้ที่ได้จากการประเมินตนเองเกี่ยวกับสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ เพื่อนำมาออกแบบสื่อการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์

3.3 การพัฒนา

3.3.1 ครูนำอภิปรายบทบาทของนักเรียนในการประเมินตนเองเกี่ยวกับสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ได้อย่างไรบ้าง โดยแจกบัตรความคิดให้นักเรียนเขียนลงกระดาษแล้วนำมาติดบนป้ายนิเทศร่วมกัน

3.3.2 สรุปผลอภิปรายจากบัตรความคิดร่วมกัน

3.4 การนำไปใช้

3.4.1 ให้นักเรียนประเมินตนเองเกี่ยวกับสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ ตามใบงานที่ 5.1-5.2

3.5 การประเมิน

ครูนำอภิปรายเพื่อให้นักเรียนร่วมกันประเมินข้อดีและข้อที่ควรพัฒนาตามประเด็น ดังนี้

3.5.1 บทบาทของครูและนักเรียนในการมีส่วนร่วมประเมินตนเองเกี่ยวกับสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

3.5.2 การเรียนการสอน กิจกรรม โครงการ ในรายวิชานาฏศิลป์ของโรงเรียนในปัจจุบันควรปรับปรุงพัฒนาอย่างไร

4. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

4.4 แบบประเมินตนเองของนักเรียน

4.5 ใบงานที่ 5.1-5.2

5. การประเมินผลการจัดกิจกรรม

5.1 ประเมินจากการทำกิจกรรมกลุ่มในใบงาน

5.2 ประเมินจากพฤติกรรมการปฏิบัติตามใบงาน โดยให้นักเรียนเขียนบรรยายสะท้อนความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น และข้อเรียนรู้ต่อการเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ เพื่อนำความรู้ ประสบการณ์ไปจัดทำสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

ใบงานที่ 5.1
การประเมินตนเองเกี่ยวกับสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนประเมินตนเองดังต่อไปนี้

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ดีมาก

ระดับ 4 หมายถึง ดี

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง พอใช้

ระดับ 1 หมายถึง ปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับ				
	5	4	3	2	1
1. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในด้านนาฏศิลป์					
2. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในการถ่ายทอดและประยุกต์ความรู้ด้านนาฏศิลป์					
3. ท่านสามารถคิดสร้างสรรค์ผลงานด้านงานนาฏศิลป์					
4. ท่านสามารถวิเคราะห์ ถ่ายทอดความรู้สึก คุณค่าด้านนาฏศิลป์					
5. ท่านสามารถบูรณาการความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้อง					
6. ท่านพัฒนาการสอนให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม					
7. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจหลักการและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์					
8. ท่านมีความสามารถในการสื่อสาร การคิดแก้ไขปัญหา					
9. ท่านเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม					
10. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อด้านนาฏศิลป์ไทย					

ผลสรุปการประเมินตนเอง

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 5.1

สะท้อนความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น และข้อเรียนรู้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนบรรยายสะท้อนความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น และข้อเรียนรู้ต่อการเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ เพื่อนำความรู้ ประสบการณ์ไปจัดทำสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์

.....

.....

.....

.....

.....

**คู่มือของการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์
สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น**

**แบบประเมินผลการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์
สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน**

ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบประเมินผลการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์
สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านความรู้

ฉบับที่ 2 แบบประเมินผลการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์
สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านทักษะ

**ฉบับที่ 1 แบบประเมินผลการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม
รายวิชานาฏศิลป์
สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านความรู้**

แบบทดสอบนักเรียน เพื่อวัดความรู้

คำชี้แจง : จงกา X ทับตัวอักษร ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการลงในกระดาษคำตอบให้ถูกต้อง

1. นาฏศิลป์ไทย มีลักษณะการแสดงอย่างไร
 - ก. แข็งกระด้าง
 - ข. รวดเร็ว
 - ค. อ่อนช้อย
 - ง. ชิ่งขัง
2. นาฏยศัพท์ หมายถึง
 - ก. ศัพท์ที่ใช้ในการเรียนและการแสดงทางด้านนาฏศิลป์
 - ข. การสื่อสารที่แทนคำพูด
 - ค. การแสดง ระบุว่า รำ ฟ้อน
 - ง. ถูกทุกข้อ
3. นาฏยศัพท์มีกี่ประเภท
 - ก. 2 ประเภท
 - ข. 3 ประเภท
 - ค. 4 ประเภท
 - ง. 5 ประเภท
4. การตั้งวง มีกี่แบบ
 - ก. 2 แบบ
 - ข. 3 แบบ
 - ค. 4 แบบ
 - ง. 5 แบบ

5. การจับ มีกี่แบบ

- ก. 2 แบบ
- ข. 3 แบบ
- ค. 4 แบบ
- ง. 5 แบบ

6. ภาษาท่า หมายถึง

- ก. ภาษาที่ใช้แทนคำพูด
- ข. ภาษาที่เกี่ยวข้องกับการแสดง
- ค. ท่าทางที่ใช้สื่อความหมายแทนการพูด ที่ใช้ในการแสดงทางด้านนาฏศิลป์
- ง. ภาษาที่ใช้กับทุกคน ทุกช่วงวัย

7. การแสดงภาษาท่า เพื่อจุดมุ่งหมายข้อใด

- ก. เพื่อให้เกียรติกับศิลปินที่คิดค้น
- ข. เพื่อสอดคล้องกับทำนองและจังหวะ
- ค. เพื่อความสวยงามของการแสดง
- ง. เพื่อสื่อความรู้สึกของผู้แสดง

8. คำว่า “ตัวเรา” ใช้มือข้างใด

- ก. มือขวาเท่านั้น
- ข. มือซ้ายเท่านั้น
- ค. มือข้างใดข้างหนึ่งก็ได้
- ง. ขึ้นอยู่กับผู้แสดง

9. ข้อใดเป็นภาษาท่าที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ

- ก. จับที่หน้าอก
- ข. กระดกเท้า
- ค. กวักมือเรียก
- ง. พรหมสี่หน้า

10. นาฏศิลป์ประเภทใด ใช้ภาษาท่ามากที่สุด

ก. โขน

ข. รำ

ค. ระบำ

ง. ฟ้อน

ฉบับที่ 2 แบบประเมินผลการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมสื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม
รายวิชานาฏศิลป์
สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านทักษะ

แบบทดสอบเพื่อวัดทักษะนักเรียน ในรายวิชานาฏศิลป์

คำชี้แจง : จงกา X ทับตัวอักษร ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการลงในกระดาษคำตอบให้ถูกต้อง

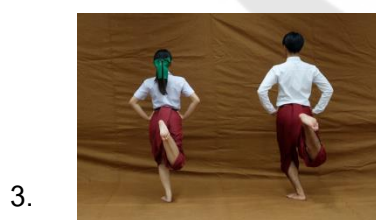
จากภาพคือนาฏยศัพท์ทำได

- ก. กระดกเท้า ข. ยกเท้า ค. ประเท้า ง. ก้าวเท้า

จากภาพคือนาฏยศัพท์ทำได

- ก. กระดกเท้า ข. ยกเท้า ค. ประเท้า ง. ก้าวเท้า

จากภาพคือนาฏยศัพท์ทำได

- ก. กระดกเท้า ข. ยกเท้า ค. ประเท้า ง. ก้าวเท้า

จากภาพคือนาฏยศัพท์ทำได

- ก. จีบหาง ข. ตั้งวงบน ค. ตั้งวงกลาง ง. ตั้งวงหน้า

5.

จากภาพคือนาฏยศัพท์ท่าใด

ก. จีบหางาย

ข. ตั้งวงบน

ค. ตั้งวงกลาง

ง. จีบปรกข้าง

6.

จากภาพคือ ภาษาท่าใด

ก. ตัวเรา

ข. หอม

ค. ยิ้ม

ง. ร้องไห้

7.

จากภาพคือ ภาษาท่าใด

ก. ตัวเรา

ข. ไกรธ

ค. ยิ้ม

ง. ร้องไห้

8.

จากภาพคือ ภาษาท่าที่สื่อถึงสัตว์ชนิดใด

ก. ปลา

ข. ม้า

ค. กวาง

ง. นก

9.

จากภาพคือ ภาษาท่าที่สื่อถึงสัตว์ชนิดใด

ก. ปลา

ข. ม้า

ค. กวาง

ง. นก

10.

จากภาพคือ ภาษาท่าที่สื่อถึงสัตว์ชนิดใด

ก. ปลา

ข. ม้า

ค. กวาง

ง. นก

วิดีโอ
สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ เรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาท่า

วิดีโอ
สื่อการสอนแบบมีส่วนร่วม รายวิชานาฏศิลป์ เรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาท่า

<https://www.youtube.com/watch?v=tAX0QDysnms>

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	วันสัมภาษณ์
1. ปัญญา ทองนิล	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	16 กุมภาพันธ์ 2565
2. รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์	อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	23 พฤศจิกายน 2564
3. ศุภวิชญ์ ทิปกุล	ดาบตำรวจ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14	19 มีนาคม 2565
4. สันญา วีระเดชอุปถัมภ์	อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	24 พฤศจิกายน 2564

ประวัติผู้เขียน

